

GAZDASÁG – ETIKA – GLOBALIZÁCIÓ

Szöveggyűjtemény

Jövőegyetem könyvek

GAZDASÁG – ETIKA – GLOBALIZÁCIÓ

Szöveggyűjtemény

A kötet megjelenését támogatta a Pallas Athéné Geopolitikai Alapítvány

PAGEO

PALLAS ATHÉNÉ
GEOPOLITIKAI
ALAPÍTVÁNY

GAZDASÁG – ETIKA – GLOBALIZÁCIÓ

Szöveggyűjtemény

A Jövőegyetem könyvek sorozatot szerkeszti:

©Kertész-Bakos Ferenc

ISSN 2416-0482

2016

©Bod Péter Ákos, Matus János, Benvin Sebastian Madassery,
Fülep Dániel, Hollós János, Zsebők Csaba, Lakó Sándor, Gabriele Kuby,
Barsi Balázs, Kertész-Bakos Ferenc

Angol nyelvű fordító: Kárpáti Ildikó

Német nyelvű fordító: Sallai Gábor

Nyelvi lektor: Vass Mária

ISBN 978 615 80263 4 5

A Jövőegyetem könyvek sorozatot kiadja:
John Henry Newman Oktatási Központ Kft.
8330 Sümeg, Kossuth Lajos u. 2.

Felelős kiadó:

Fülep Dániel

Nyomdai munkálatok:

Budapesti Gépészeti Szakképzési Centrum
Szily Kálmán Műszaki Szakközépiskolája, Szakiskolája és Kollégiuma

Felelős vezető:

Fábián Zoltán tagintézmény-vezető

Nyomdai előkészítő:

Pányi Norbert

Jövőegyetem könyvek

ELŐSZÓ

„A globalizáció sem nem jó, sem nem rossz eleve. Azzá lesz, amivé az emberek teszik.” – fogalmaz II. János Pál pápa. Nem áldozatainak, de szereplőinek kell lennünk, az értelem világosságával előre haladva, a szeretet és az igazság által vezérelve.

Sok szeretettel köszöntjük a Kedves Olvasót, és nyújtjuk át Önnek a John Henry Newman Intézet által szervezett GAZDASÁG – ETIKA – GLOBALIZÁCIÓ című interdiszciplináris konferencia magyar-angol nyelvű összefoglaló kiadványát.

A magyar közgazdaságtani fősodor immár fél évszázada kerüli az európai akadémiai közgazdaságtan szerves részét képező gazdaságetikai szempontrendszer érvényesítését, aminek vélhető fő oka a tárgykör matematikai modellezésének lehetetlensége. A főáramlatú közgazdaságtan azonban nem veszi tekintetbe hazánkban, hogy a közgazdaságtannak a matematikai, illetve statisztikai eszközrendszerrel nem mérhető termelési erőforrásokat éppúgy kutatnia kell a holisztikus ismeretalkotás jegyében, mint a precízen modellezhetőeket.

A konferenciánk célja a statisztikailag mérhetetlen, mégis legfontosabb gazdasági erőforrás: a társadalmi etikai- és normarendszer 21. századi globális helyzetének feltárása volt gazdasági szempontrendszerek mentén. E munkánkat – e kötet megjelentetésével együtt – a Magyar Nemzeti Bank felsőoktatási alapítványa és Sümeg Város Önkormányzata támogatta. A konferenciára 2015. október elsején és másodikán zajlott le a budapesti Wekerle Sándor Üzleti Főiskolán, valamint az Intézetünk székhelyén, Sümegen.

Kötetünkben az előadások a konferencia sorrendje szerint olvashatóak.

Előadók és szerzőink:

1. *Prof. Dr. Matus János* MTA, professor emeritus
2. *P. Benvin Sebastian Madassery SVD*, a Pápai Missziós Művek magyarországi igazgatója
3. *Fülep Dániel* tudományos munkatárs, Wekerle Sándor Üzleti Főiskola, John Henry Newman Intézet
4. *Hollós János* főiskolai oktató, Wekerle Sándor Üzleti Főiskola

5. *Dr. Zsebők Csaba* PhD, docens – Wekerle Sándor Üzleti Főiskola, John Henry Newman Intézet
6. *Dr. Lakó Sándor* PhD, tudományos munkatárs, Wekerle Sándor Üzleti Főiskola, John Henry Newman Intézet
7. *Prof. Dr. Bod Péter Ákos* MTA, tanszékvezető egyetemi tanár, Budapesti Corvinus Egyetem
8. *Gabriele Kuby* író, szociológus
9. *P. Dr. Barsi Balázs* OFM, ferences teológus és hitszónok
10. *Dr. Kertész-Bakos Ferenc* kutatóprofesszor, Wekerle Sándor Üzleti Főiskola, John Henry Newman Intézet

Kívánjuk, hogy a *Jövőegyetem könyvek* sorozatának ezen új kötete érdekes és hasznos olvasmány legyen minden érdeklődő számára!

2015. advent második vasárnapján

A Kiadó

TARTALOMJEGYZÉK

Matus János:

Globalizáció és társadalom.....	13
1. A globalizáció első szakasza	13
2. Az államok és a világpiac kapcsolata.....	14
3. A nemzetközi pénzügyek irányításának problémái.....	16
4. A nemzetközi kereskedelem irányításának problémái	23
5. A nemzetközi tőkemozgások szabályozása.....	27
6. A globalizáció hatásai	31

János Matus:

The Impact of Globalisation on Society	37
1. The First Age of Globalisation.....	37
2. Relationship of states and world markets	38
3. Management of international monetary affairs.....	40
4. Management of international trade	47
5. Regulation of international capital flows	50
6. Impacts of globalisation.....	54

P. Benvin Sebastian Madassery SVD:

Vallások globalizációjának hatása a kereszténységre	59
A vallások globalizációjának első motívuma.....	62
A vallások globalizációjának második motívuma.....	65
Záró gondolatok	66

P. Benvin Sebastian Madassery SVD:

The effect of the globalisation of religions on Christianity	67
The first phenomenon	70
The second phenomenon.....	72
Concluding thoughts	73

Fülep Dániel:

Tolerancia, fobofóbia, globalizáció	75
1. A tolerancia kifejezése napjainkban.....	75
2. Tolerancia és a nemi devianciák	76

2.1 A házasságkötési és az örökbefogadási jog követelése.....	77
2.2 A megbélyegzés az ideológiai terror eszköze	78
2.3 Fobofóbia	81
3. Iszlamofóbia.....	81
3.1 Muszlim konferencia – kérdőjelekkel.....	82
3.2 Mit várhatunk az iszlámtól?	87
4. Antiszemizmus.....	88
4.1 Az antiszemizmus jelentése	88
4.2 Az antiszemizmus kifejezés használata napjainkban.....	89
4.3 Antiszemita kérdések	89
5. Keresztényellenesség	91
5.1 A Katolikus Egyház egyedülálló volta – Domenius Iesus	92
5.2 Extra Ecclesiam nulla salus	93
5.3 „Az igazság oszlopa és biztos alapja”	96
5.4 Tolerálhatatlan kereszténység?	96
6. A tolerancia mibenléte.....	102
6.1 A tolerancia fogalmi megközelítése	102
6.2 A keresztény tolerancia	103
6.3 A tolerancia, mint alapvető keresztény magatartás.....	104
6.4 A vallási tolerancia, vallásszabadság	106
6.5 A tolerancia határai	109
7. „Mi az igazság?” (Jn 18,38).....	111
7.1 A kultúra a megismert igazság közösségi kifejeződése	112
7.2 Tolerancia a kultúrák között.....	113
7.3 Az igazság tagadása a kultúra tagadását is jelenti.....	114
8. A tolerancia diktatúrájának bukása	115

Dániel Fülep:

Tolerance, phobophobia, globalization	117
1. The term tolerance in our days.....	117
2. Tolerance and sexual deviances	117
2.1 Demand for the right to marry and to adopt children	118
2.2 Stigmatising is the tool for ideological terrorism	120
2.3 Phobophobia	122
3. Islamophobia.....	123
3.1 Muslim conference – with question marks	124
3.2 What can we expect of Islam?	128

4. Antisemitism	129
4.1 The meaning of antisemitism.....	130
4.2 The use of the expression antisemitism in our days.....	130
4.3 Anti-Semite questions	131
5. Anti-Christianity	132
5.1 The unicity of the Catholic Church – Dominus Iesus.....	133
5.2 Extra Ecclesiam nulla salus	134
5.3 “The pillar and bulwark of the truth”	137
5.4 Intolerable Christianity?.....	138
6. The nature of tolerance	144
6.1 The conceptual approach of tolerance	144
6.2 Christian tolerance	145
6.3 Tolerance as fundamental Christian behaviour	146
6.4 Religious tolerance, freedom of religion	147
6.5 The limits of tolerance	150
7. “What is truth?” (Jn 18,38)	152
7.1 Culture is the communal expression of recognised truth.....	153
7.2 Tolerance between cultures	154
7.3 Refusing the truth is refusing culture.....	155
8. The fall of the dictatorship of tolerance	156

Hollós János:

Nemzettudat és globalizáció.....	159
---	------------

János Hollós:

National identity and globalisation.....	165
---	------------

Zsebők Csaba:

Nemzeti eszmék és globalizáció.....	171
Bevezetés	171
A nemzeti eszme fölénye	171
Továbbra is ható nemzeti eszmék	173
Nacionalisták kontra ortodox kommunisták	174
Újra erősödik a nemzettudat	176
A globalizáció hatásai a nemzeti eszme szempontjából	178

Csaba Zsebők:

National ideas and globalisation	183
Introduction.....	183
The supremacy of national self-determination	183
Still effective national ideas	185
Nationalists versus orthodox communists	186
National identity is strengthening again	188
The impacts of globalisation from the point of view of the national idea	190

Lakó Sándor:

Globalizáció és agrárium.....	195
Bevezetés	195
A globalizáció szellemisége.....	195
A modernitás alkonya?.....	197
Új értékrend – régi gazdasági beidegződések.....	200
Lehetséges-e kiegyezés a tőke és a fenntarthatóság között?.....	201
Az állam szerepe	201
Az agrárium különleges helyzete.....	202
A mezőgazdaság industrializációja folyamatjellemzőinek állása	203
Cselekvési lehetőségek	204
Köszönetnyilvánítás.....	206

Sándor Lakó:

Globalisation and agriculture	209
Introduction.....	209
The spirit of globalisation	209
The decline of modernity?	211
New values – old economic ingrained habits	214
Is compromise possible between capital and sustainability?.....	215
The role of the state.....	215
The special situation of the agriculture sector	216
The status of the process characteristics of agricultural industrialisation.....	217
Windows of opportunity	218
Acknowledgements.....	220

Bod Péter Ákos:

Magyarország és a nagy átalakulás – negyed évszázad távlatából..... 223

Péter Ákos Bod:

Hungary and the great transformation –

from the perspective of 25 years..... 243

Gabriele Kuby:

A nemek forradalma 263

I. rész: A nemek közötti egyenlőség ideológiája

– antropológiai forradalom 263

1. Bevezető: Az európai értékek és a menekültválság 263

2. A „gender” és a „gender mainstreaming” fogalma 264

3. Az előfutárok 266

4. A nyelv politikai megerősökölása 269

5. A gender elmélet ellenmondásossága és tudománytalansága 271

II. rész: A „nemek közti egyenlőség” megvalósítása a gyakorlatban:

A társadalom megváltoztatása a gender elmélet szerint 273

1. A hatalmi elitek felülről szervezett forradalma 273

2. Az ENSZ politikai stratégiái 275

3. Az Európai Unió politikai stratégiái 278

4. A „homo-házasság” 282

5. A gyermekek szexualizálása 284

III. rész: Ellenállni a gender ideológiájának 287

Pápák és püspökök a gender ideológia ellen 289

Gabriele Kuby:

Die Gender Revolution 293

Teil I: Der Genderismus – eine anthropologische Revolution 293

1. Einleitung: Europäische Werte und die Flüchtlingskrise 293

2. Die Begriffe Gender und Gender-Mainstreaming 294

3. Die Wegbereiter 296

4. Die politische Vergewaltigung der Sprache 299

5. Die Widersprüchlichkeit und Unwissenschaftlichkeit
der Gender-Theorie 301

Teil II: Genderismus in Aktion: Die Gesellschaft wird gegendert 303

1. Eine top-down Revolution der Machteliten 303

2. Politische Strategien der UN.....	306
3. Politische Strategien der EU	308
4. Die „Homo-Ehe“.....	312
5. Die Sexualisierung der Kinder.....	314
Teil III: Widerstand gegen die Ideologie des Genderismus	316
Papst und Bischöfe gegen die Gender-Ideologie	319

P. Barsi Balázs OFM:

Önazonosságunk a kinyilatkoztatás fényében.....	323
A legmélyebb identitás Isten (Teremtő) ember (teremtmény) kapcsolata	325
A legmélyebb identitás rétegre közvetlenül ráépülő identitás: a férfi és a női identitás	326
A harmadik identitás-réteg: a család, a nemzet... ..	329
Utószó	330

P. Balázs Barsi OFM:

Our identity in the light of Revelation	333
The deepest identity is the relationship of God (Creator) and man (creature)	335
The identity stratum directly built on the deepest identity-stratum: the male and the female identity.....	336
The third identity-stratum: the family, the nation... ..	340
Epilogue	340

Kertész-Bakos Ferenc:

A Nyugat kulturális forradalma	343
---	------------

Ferenc Kertész-Bakos:

The cultural revolution of the West.....	361
---	------------

Globalizáció és társadalom

1. A globalizáció első szakasza

A globalizáció az államok kapcsolataiban növekvő intenzitást, az érintkezések felületeinek kiterjedését és ezzel párhuzamosan a kölcsönös függőség erősödését jelenti. Lényegében egy folyamattal állunk szemben, amelynek fontos mind a térbeni mind az időbeni dimenziója. A globalizáció térben feltételei akkor teremtdtek meg, amikor a különböző politikai közösségek közötti távolságok leküzdhetőkké váltak a közlekedés és a hírközlés területén történt technikai újítások segítségével. A kapcsolatteremtés technikai feltételeinek megteremtéséhez évszázadokra volt szükség. A kapcsolatteremtés, az interakció képesség eszközei a 19. század közepére érték el azt a fejlődési szintet, amely lehetővé tette az Európában kialakult nemzetállamok számára az összeköttetés megteremtését a Föld valamennyi pontjával.¹ Számos szakértő a 19. század közepétől az első világháborúig terjedő időszakot tekinti a globalizáció első szakaszának.

Az első szakasz fontos állomása a Brit Parlament döntése, amellyel 1846-ban visszavonta az úgynevezett „Gabona törvényeket”, amelyek kizárólag brit vállalkozóknak engedélyezték külföldi mezőgazdasági termékek importját Nagy-Britanniába. Ezzel a törvényhozási döntéssel megkezdődött a protekcionista külkereskedelem átalakítása a nemzetek közötti akadálymentes kereskedelemmé. Ebben a hosszú és bonyolult folyamatban, amelynek tulajdonképpen még ma sincs vége, fontos szerepet vállaltak a kormányok is. A Brit Parlament döntését követően brit kormányzati kezdeményezésre tárgyalások kezdődtek a francia kormánnyal, a kereskedelemmel kapcsolatos könnyítések bevezetéséről. A két kormány megállapodott a legnagyobb kedvezmény elvének alkalmazásáról a harmadik felekkel folytatott kereskedelem gyakorlatában. A 19. század második felében a többi európai állam is követte a brit-francia kormányközi megállapodások példáját és kétoldalú megállapodásokat kötött a vámtételek csökkentése céljából. A teljes képhez azonban az is hozzá tartozik, hogy számos európai

¹ BUZAN, Barry – LITTLE, Richard: *International Systems in World History*, Oxford, 2000, Oxford University Press, 242. oldal.

politikus bírálta a kialakuló gazdasági rendszert. Bismarck porosz kancellár például azon a véleményen volt, a „szabad kereskedelem az erősek fegyvere és Nagy-Britannia eszköze a világ kirablására”.² A kereskedelem előtti akadályok csökkentése következtében a 19. század közepe és az első világháború kitörése közötti időszakban az export évente 3,5 százalékkal nőtt, csaknem 1 százalékkal meghaladta az államok nemzeti termékének növekedését. Az európai kormányok által végrehajtott kereskedelempolitikai fordulat mellett az arany sztenderd alkalmazása is hozzájárult a nemzetközi kapcsolatok stabilitásához.

A nemzetközi kereskedelem nagymértékű növekedése nemcsak a gazdaság lehetőségével, hanem a nemzetközi béke fenntartásával kapcsolatban is túlzó optimista elképzeléseknek biztosított táptalajt.³ A globalizáció első szakasza által keltett optimizmusnak azonban az első világháború véget vetett. Az első globális háború utáni időszakban az államok visszatértek a protekcionista gazdaságpolitikákhoz, amelyekkel hozzájárultak egyrészt az addigi történelem legnagyobb gazdasági válságához, másrészt a nemzetközi feszültség és konfliktusok elmélyüléséhez. A két világháború közötti időszakban zajlott le a nemzetközi politika alapvető tendenciáit értelmező és magyarázó két eszmei irányzat, az idealizmus és realizmus közötti első nagy vita. Az előbbi az államok közötti érdekek harmóniájára hivatkozva a békés kapcsolatok és az együttműködés lehetőségét hangsúlyozta. Az utóbbi az államok konfliktusos hajlama miatt az érdeellentétek előtérbe kerülésében látta az elkövetkezendő időszak legfőbb kockázatait. A második világháború kitörése a realizmus helyzetelemzését igazolta a két világháború közötti időszakban.

2. Az államok és a világpiac kapcsolata

Az újkori Európában a modern nemzetállam és a piacgazdaság párhuzamosan alakult ki és kezdettől fogva kölcsönösen támaszkodott egymásra. A kielezett politikai versengés körülményei között az államoknak szükségük volt pénzügyi forrásokra, amelyeket a gazdaság szereplői biztosítottak.

² EARLE, Edward Mead: Adam Smith, Alexander Hamilton, Friedrich List, in PARET, Peter (editor): *Makers of Modern Strategy*, Princeton, 1986, Princeton University Press, 223. oldal.

³ GRIECO, Joseph – IKENBERRY, John: *State Power + World Markets. The International Political Economy*, New York, 2013, W. W. Norton & Company, 4–9. oldal.

A kormányoknak tehát érdeke volt a stabil gazdagság megteremtése. Ugyanakkor a gazdaság szereplőinek is érdeke volt a jó kapcsolatok fenntartása a hatalom képviselőivel egyrészt azért, hogy szükség esetén védelemben részesüljenek, másrészt azért, hogy lehetőségük legyen a gazdasági döntések befolyásolására. A kormányok és gazdasági vállalkozások szoros kapcsolatát jól jellemzi a 17. század elején alakult Brit Kelet Indiai Társaság, amely jogokat kapott az Indiával folytatott kereskedelem mellett adminisztratív és katonai feladatok végrehajtására is.⁴

A modern európai nemzetállami rendszer kialakulásának kezdeti szakaszában a gazdasági együttműködéssel kapcsolatos viták gyakran vezettek háborús konfliktusokhoz. Kalevi Holsti kanadai kutató szerint az 1648 és 1814 között lezajlott 58 európai háború egyharmada kereskedelemmel és hajózással kapcsolatos viták miatt robbant ki.⁵ A kereskedelem, a pénz áramlás és a tőkemozgások fokozatos nemzetközivé válásával párhuzamosan az is fontos kérdéssé vált, hogy mely államok nyernek vagy veszítenek az egyre intenzívebbé váló cserekapcsolatokból. Az egyes gazdaságok ereje és versenyképessége meghatározta a nyereség vagy veszteség tényét és mértékét. A nemzetközi gazdasági együttműködésre való nyitottság ambivalens jellege abban a kettős lehetőségben nyilvánult meg, hogy nyerni és veszíteni egyaránt lehetséges volt. A nyereség lehetősége és a gazdasági hatékonyság követelménye a világpiacra való nyitottságra ösztönzött, a nemzeti gazdaságra és társadalomra gyakorolt esetleges negatív hatások azonban a védekezést szolgáló nagyobb zártságot tették indokolttá. A világpiachoz való viszonyulást ez a kettősség valamilyen mértékben mindig befolyásolta és egyben ambivalens jelleget adott ennek a viszonyulásnak. Egyes szakértői vélemények szerint a történelem során a világ gazdaságban a shakespeare-i drámai hősökhöz hasonlítható állami magatartásokat lehetett tapasztalni. A szabad kereskedelmet támogató idealisták mellett jelen voltak a nyitottság ellenzői és a bölcs opportunisták egyaránt, amely a világ gazdaságot időnként a dráma, máskor a komédia jellegzetességeivel ruházta fel.⁶ Az államoknak a világ gazdasághoz való viszonyulásában mindig jelen

⁴ BUZAN, Barry – LITTLE, Richard: *International Systems in World History*, Oxford, 2000, Oxford University Press, 268–271. oldal.

⁵ HOLSTI, Kalevi J.: *International Politics: A New Framework for Analysis*, Englewood Cliffs, N. J. 1995, Prentice Hall, 45. oldal.

⁶ GRIECO, Joseph – IKENBERRY, John: *State Power + World Markets. The International Political Economy*, New York, 2013, W. W. Norton & Company, 94. oldal.

volt a nyitottságra és a zártságra való hajlam. A kettő egyensúlyát mindig az határozta meg, hogy a kormányok milyen utat választottak a biztonság és az anyagi jólét körülményeinek megteremtésében a társadalom számára.

A világgpiacra való nyitottság vagy zártság mértékének és a kettő egyensúlyának megválasztása fokozott jelentőségre tett szert a második világháború utáni nemzetközi politikai és gazdasági rendszerben. Új helyzetet teremtett az Egyesült Államok hegemon hatalomként való megjelenése és annak a szerepnek az átvétele, amelyet Nagy-Britannia töltött be a 19. század második felében. A hegemonikus stabilitás elmélete szerint a nyitott világgazdaságban szükség van egy gazdaságilag és politikailag kiemelkedő hatalomra, amely hajlandó és képes létrehozni és fenntartani a liberális gazdasági rendet.⁷ Az Egyesült Államok hajlandó és egyben képes is volt ennek a szerepnek a vállalására a második világháború utáni időszakban. Az amerikai hegemonikus stabilitás abban különbözött a brit hegemoniától, hogy az Egyesült Államok számos nemzetközi gazdasági intézmény és rezsim létrehozását kezdeményezte, míg a britek nem kezdeményezték ilyen intézmények létrehozását.⁸

3. A nemzetközi pénzügyek irányításának problémái

A nemzeti és a nemzetközi gazdaságban szerzett tapasztalatok alapján mind a közgazdasági elméletben mind az államok gazdaságpolitikájában megszületett a felismerés, hogy szükség van a kormányok aktív beavatkozására az átmeneti zavarok és válságok kezelése céljából. A 20. század egyik legbefolyásosabb közgazdásza, John Maynard Keynes nevéhez fűződik az a javaslat, hogy a kormányoknak a pénzügyi és monetáris politika eszközeivel be kell avatkozni a gazdaságba a növekedés elősegítése, a teljes foglalkoztatás és az árstabilitás fenntartása érdekében.⁹ Az 1929-es világgazdasági válság után jelentősen megnőtt az érdeklődés Keynes javaslatai iránt.

Keynesnek meghatározó szerepe volt a második világháború utáni nemzetközi pénzügyi rendszer alapjainak lerakásában. Amerikai és brit

⁷ GILPIN, Robert: *The Political Economy of International Relations*, Princeton, 1987, Princeton University Press, 72. oldal.

⁸ GRIECO, Joseph – IKENBERRY, John: *State Power + World Markets. The International Political Economy*, New York, 2013, W. W. Norton & Company, 288–289. oldal.

⁹ BRUE, Stanley L.: *The Evolution of Economic Thought*, Forth Worth, 1991, The Dryden Press, 441–442. oldal.

kezdeményezésre jött létre 1944 júliusában az Egyesült Államokban, Bretton Woods városában az a nemzetközi pénzügyi rendszer, amely fő feladatának tekintette az átmeneti költségvetési zavarokkal küszködő államok megsegítését, alkalmazkodásának elősegítését a változó világ gazdasági körülményekhez és a bizalom megteremtését az új rendszer stabilitásában. A fizetőképesség, alkalmazkodás és bizalom kulcsfogalmakká váltak a rendszerben. A Bretton Woods-i konferencia döntéseit alapvetően meghatározta az a következtetés, hogy a nemzetközi pénzügyi rendszer stabilitását nem lehet a piaci erőkre bízni, szükség van a kormányok által elfogadott szabályok alkalmazására. Egyetértés alakult ki abban, hogy a stabilitást a nemzeti valuták rögzített árfolyama biztosítja, amelytől legfeljebb 1 százalékos eltérés lehetséges mindkét irányban. Az Egyesült Államok vezető szerepet vállalt az új rendszer fenntartásában azzal, hogy a dollár árfolyamát aranyban rögzítette: 1 uncia arany értéke egyenlő volt 35 USA dollárral.¹⁰ A konferencia résztvevői kötelezettséget vállaltak a nemzeti valuták átválthatóságának visszaállítására, ami az 1950-es évek végén be is következett. A Bretton Woods-i (továbbiakban BW) konferencián létrehozott nemzetközi intézmények közül a Nemzetközi Valutaalap feladataként határozták meg a kialakított rendszer fenntartását.

A háborút követő években, Európában és Ázsiában központi feladat volt a gazdaságok talpra állítása, a háború okozta károk felszámolása. Az újjáépítést jelentősen hátráltatta a pénzhiány. Az Egyesült Államokkal kialakított politikai és gazdasági kapcsolatok hozzájárultak ennek a problémának a megoldásához azzal, hogy az Egyesült Államok segélyeket nyújtott (Marshall segély), megnyitotta belső piacát partnerei előtt, amely lehetővé tette számukra az export bevételek növelését, katonai támaszpontokat létesített szövetségesei területén, ahol a helyi állampolgárok dollár bevételekre tettek szert. Mindezek következtében jelentősen növekedett a külföldön felhalmozott dollár mennyisége, amely a BW rendszer első megingásához vezetett. Az amerikai vezető szerep része volt ugyanis az a vállalás, amely szerint papír dollárt a meghatározott árfolyamon az Egyesült Államok központi bankja aranyra cserélte. Az 1960-as évek elejére számos spekulációs kísérlet történt, amely veszélyt jelentett az amerikai aranytartalékokra nézve. Számos ország központi bankja és a bázeli Nemzetközi Fizetések Bankja

¹⁰ SPERO, Joan – HART, Jeffrey: *The Politics of International Economic Relations*, Belmont, USA, 2003, Wadsworth/Thomson, 14–17. oldal.

közreműködésével piaci műveletek alkalmazásával sikerült időleges megoldást találni, de a kötött valuta árfolyam rendszert fenyegető veszélyeket nem sikerült véglegesen megszüntetni.¹¹

Az 1960-as évek elejétől az amerikai és az európai bankok megkezdték külföldi terjeszkedésüket, egyre több bankfiókot létesítettek külföldön. Ezzel párhuzamosan a multinacionális vállalatok nemzetközi pénzügyi tevékenysége is megélénkült a termelés internacionalizálódása következtében. A pénzügyi tranzakciók volumenének növekedését az is magyarázza, pénzügyi spekulánsok igyekeztek hasznot húzni a kamatlábakban meglévő különbségekből és a nemzeti valuták közötti átváltási arányok lehetséges változásaiból.

Részben a külföldön felhalmozott papír dollárok, részben a megnövekedett nemzetközi pénzügyi tranzakciók nyomásának hatására az Egyesült Államok egy olyan döntési kényszer elé került, amely lényegében a BW rendszer végéhez vezetett. 1971 augusztusában Nixon elnök bejelentette, hogy az Egyesült Államok a továbbiakban nem teljesíti azt a vállalását, hogy a papír dollárt aranyra cseréli. A döntés időpontjában az amerikai központi aranytartalék 10 milliárd dollár volt és azzal szemben 80 milliárd dollár papírpénz volt külföldön. A Nixon döntéssel megszűnt a dollár aranyra való átválthatósága, ezzel a BW rendszer megszűnt. Az amerikai pénzügyi rendszert érintő további döntések 10 százalékos importadót vezettek be a tartós használati cikkekre, majd 10 százalékkal leértékelték a dollárt. A döntések hatásai döntően Nyugat-Németországot és Japánt érintették, mivel megdrágították az Egyesült Államokba irányuló exportot.¹²

A BW rendszer megszűnése után a pénzpiacok egyre nagyobb hatást kezdtek gyakorolni az államok gazdaságpolitikájára. A kötött valuta árfolyam rendszer megszűnése és a lebegő árfolyam rendszer 1973 után történt tényleges megvalósulása fokozta a bizonytalanságot nemcsak a pénzügyi rendszerben, hanem a nemzetközi kereskedelmi rendszerben is. Az elméleti közgazdaságtan feltételezése szerint a pénzpiacok képesek a racionális viselkedésre. Dani Rodrik amerikai közgazdász szerint a pénzügyi spekulánsok egy bizonyos pontig képesek a racionális viselkedésre, azonban egy bizonyos ponton túl a mániák és pánikok lesznek úrrá a piacon és a piac viselkedése

¹¹ SPERO, Joan – HART, Jeffrey: The Politics of International Economic Relations, Belmont, USA, 2003, Wadsworth/Thomson, 17–20. oldal.

¹² SPERO, Joan – HART, Jeffrey: The Politics of International Economic Relations, Belmont, USA, 2003, Wadsworth/Thomson, 24. oldal.

irracionálissá válik. Az 1800 óta bekövetkezett válságok tapasztalatai szerint a nagy nemzetközi tőkemozgások ismétlődően bankválságokat okoznak. 2007-ben, egy évvel a legutóbbi pénzügyi válság kirobbanása előtt, az egy nap alatt végrehajtott devizaműveletek összege kilencvenszer nagyobb volt, mint az egy napra jutó világkereskedelmi tranzakciók összessége.¹³

Az 1990-es évek pénzügy válságainak tapasztalatai

1994 – 1995-ben zajlott le az első globális pénzügyi válság, amely Mexikóból indult ki és fenyegetést jelentett a nemzetközi pénzügyi rendszerre, egyben drámai módon felhívta a figyelmet arra, hogy nincs megfelelő mechanizmus a hasonló válságok megelőzésére és kezelésére. A válságot megelőző években optimizmus jellemezte a mexikói kormány gondolkodását és az általános közhangulatot a gazdaság növekedésének felgyorsulása miatt. Az 1991-ben bekövetkezett kormányváltás és belpolitikai fordulat új gazdaságpolitikához vezetett, amelynek része volt a gazdaság deregulációja, a privatizáció és a kereskedelem liberalizációja. A kormány lehetővé tette a külföldi tőke szabadabb beáramlását nem elsősorban a hagyományos banki csatornákon keresztül, hanem a gyorsan növekvő tőzsde piacokról. Így Mexikó a rövid lejáratú tőkebeáramlástól vált függővé. 1994-re nyilvánvalóvá vált, hogy a kormány számos gazdaságpolitikai hibát követett el, túlértékelte a nemzeti valutát és lehetővé tette a függőség túlzott megerősödését a rövidlejáratú külföldi tőkétől. Emellett növekedtek a belpolitikai feszültségek, a választási kampány során merényletet követtek el az egyik elnökjelölt ellen és lázadás tört ki az egyik tartományban. A korábbi években beáramlott tőke menekülni kezdett az országból. a nemzeti valuta jelentősen leértékelődött, a kormány szigorú takarékosági intézkedések bevezetésére kényszerült. Az Egyesült Államok, a Nemzetközi Valutaalap és a Nemzetközi Fizetések Bankja összesen csaknem 40 milliárd kölcsönrel sietett Mexikó segítségére. A legfejlettebb ipari államok csoportja, a G-7-ek 1995-ben a kanadai Halifax-ban tartott csúcstalálkozóján elemezte a válság okait és tervet készített a jövőbeni válságok megelőzésére. Többek között növelte az IMF rendelkezésére álló alapok nagyságát, felhívta a tagállamok figyelmét a gazdasággal és a pénzügyekkel kapcsolatos átláthatóság fokozására, a pontosabb adatok és információk szolgáltatására.¹⁴

¹³ RODRIK, Dani: A globalizáció paradoxona, Budapest, 2014, Corvina, 144–151. oldal.

¹⁴ SPERO, Joan – HART, Jeffrey: The Politics of International Economic Relations, Belmont, USA, 2003, Wadsworth/Thomson, 53–54. oldal.

Az 1997 – 1998-as ázsiai pénzügyi válság még nyilvánvalóbbá tette a globális pénzpiacok problémáit és a nemzetközi kormányzás nehézségeit. Az 1997-ben Thaiföldről kiinduló pénzügyi válság gyorsan áterjedt a szomszédos országokra és érintette valamilyen formában egész Ázsiát. A válság sokkhatásai 1998-ban még Dél-Amerikában is érzékelhetőek voltak. Paradox módon a válság gyökerei az 1980-as években kezdődött ázsiai gazdasági csodában keresendők. A magas gazdasági növekedési ütemet és az életszínvonal jelentős javulását a magas színvonalú oktatás, a kemény munka, a megtakarítások magas aránya és a jelentős külföldi tőkebefektetések alapozták meg. Az évek során azonban nyilvánvalóvá vált az ázsiai gazdaságok egyik hiányossága, a pénzügyi ellenőrzési mechanizmusok gyengesége. A bankkölcsönökhöz való hozzájutás lehetőségét nem mindig a vállalkozások versenyképessége, hanem a kormányzati bürokrácia, a bank szektor és a vállalkozások közötti személyes kapcsolati rendszerek határozták meg. Az angol nyelvű szakirodalom szerint ez a „crony capitalism” ázsiai változata. Az 1990-es évek elején a kisebb ázsiai országok sebezhetőségét fokozta a japán gazdaság recessziója, amely szűkítette export lehetőségeiket, másrészt a kínai gazdaság növekvő export teljesítménye teremtett nehezen kezelhető versenyhelyzetet. Az export bevételek csökkenése fizetési problémákat okozott és a külföldi tőke menekülni kezdett a térségből. A nemzetközi pénzügyi segítség feltétele ez alkalommal is takarékosági intézkedések voltak, amelyek a nemzeti valuták leértékelésével párosultak. Az ázsiai pénzügyi válság fő tanulsága mindenekelőtt az, hogy a globális pénzpiacok egyre erőteljesebben indokolják a nemzeti pénzügyi ellenőrzési mechanizmusok megerősítését. Az ellenőrzési mechanizmusok hiánya növeli az államok és a társadalmak sebezhetőségét.

Az 1980-as évektől a gazdaságpolitikai gyakorlatban a dereguláció és liberalizáció előtérbe kerülésével még nagyobb hangsúlyt kapott a pénzügyi piac racionalitása és önszabályozó képessége. Az innováció jelszavával pénzügyi termékek sokasága jelent meg, amelyek a legtöbb esetben érthetetlenek voltak a fogyasztók többsége számára. 1989-ben a Washingtoni Konszenzus néven vált ismertté az a gazdaságpolitikai érvrendszer, amely a fenntartható gazdasági fejlődés leghatékonyabb receptjének címére tartott igényt. A már korábban alkalmazott dereguláció és liberalizáció mellett a várható nemzetközi politikai változásokra való tekintettel – a szovjet ellenőrzés alatt lévő politikai és gazdasági rendszerek összeomlása – a privatizációt, az állami tulajdon megszüntetését is napirendre tűzte. A Washingtoni

Konszenzus megjelenésével fémjelzett komplex gazdaságpolitikai irányelv rendszer betetőzése volt Ronald Reagan és Margaret Thatcher által elindított fordulatnak az amerikai és a brit gazdaságban, amelynek lényeges eleme volt a kormányzati beavatkozás csökkentése a pénzpiacok működésébe. Jól jellemzi ezt a hangulatot Alan Greenspan – nek, a Federal Reserve volt elnökének „A zűrzavar kora” című könyvében közreadott gondolata, amely szerint: „Bármely befektetési magatartást érintő kormányzati megszorítás csorbítaná a kockázatvállalást, amely nélkülözhetetlen a kockázati alapoknak ahhoz, hogy a világ gazdaság működéséhez – különösen az Egyesült Államok gazdaságához – hozzájárulhassanak. Miért akarjuk meggátolni a Wall Street méheinek beporzó tevékenységét?”¹⁵

A Federal Reserve egy későbbi elnöke nem osztotta Greenspan optimizmusát a pénzügyi rendszer deregulációjával kapcsolatban. Dani Rodrik idézi Ben Bernanke véleményét, amely szerint: „...talán megbocsátható, ha valaki úgy véli, hogy szemben azzal, amit előzetesen gondoltunk, a pénzügyi innovációtól elvárt előnyök nem nagyon jelentkeztek”.¹⁶

Az Egyesült Államok jelentős változásokat vezetett be pénzügyi rendszerébe 1999-ben, a Gramm – Leach – Bliley törvény elfogadásával, amely lehetővé tette az USA államai közötti bankügyleteket, illetve megengedte, hogy az amerikai pénzügyi intézmények végezzenek kereskedelmi, befektetési és biztosítási tevékenységeket korlátozás nélkül. 1933-ban ugyanis a gazdasági válság tanulságaként az amerikai Kongresszus a Glass – Steagall törvénnyel szétválasztotta az említett pénzügyi területeket, mivel az általános vélemények szerint az univerzális bankolás átláthatatlansága hozzájárult az 1929-es válsághoz. Az 1990-es években az amerikai pénzügyi intézmények kitartóan lobbiztak a korlátozás megszüntetése érdekében, ami 1999-ben az új törvénnyel bekövetkezett.¹⁷ Az Egyesült Államok pénzügyi intézményeinek tevékenysége a törvényi változások következtében átláthatatlanabbá és ellenőrizhetetlenebbé vált. A rendszer átláthatatlanságához nagy mértékben hozzájárult a különböző pénzügyi (nyugdíj, egészségügyi, biztosítási) alapok tevékenységének engedélyezése a hagyományos pénzügyi tevékenységek

¹⁵ GREENSPAN, Alan: A zűrzavar kora. Kalandozások az új világban, Budapest, 2008, HVG Könyvek, 438. oldal.

¹⁶ RODRIK, Dani: A globalizáció paradoxona, Budapest, 2014, Corvina, 170. oldal.

¹⁷ SPERO, Joan – HART, Jeffrey: The Politics of International Economic Relations, Belmont, USA, 2003, Wadsworth/Thomson, 44. oldal.

területén. Paul Krugman amerikai közgazdász szerint káros volt az úgynevezett „árnyék bankolás” engedélyezése megfelelő szabályozás nélkül. Az „árnyék bankolás” kategóriájába tartozó pénzügyi intézmények nagy kockázatokkal járó pénzügyi műveleteket hajtottak végre és hozzájárultak az Egyesült Államokban a 2008 őszi pénzügyi válság kirobbanásához.¹⁸

Dani Rodrik szerint a pénzügyi globalizáció kiábrándító eredményre vezetett. A gazdaságukat megnyitó országok nagyobb kockázattal szembeestek, anélkül hogy ellentételezésként magasabb gazdasági növekedési ütemet értek volna el.¹⁹ A Washingtoni Konszenzus általános elfogadása utáni időszakban számos nemzetközi pénzügyi válság tört ki. Kiemelkedik közülük a már korábban ismertetett 1994 – 1995-ös mexikói válság, az 1997 – 1998-as ázsiai válság és természetesen a 2008 őszén kezdődött és máig ható pénzügyi válság, amely az Egyesült Államokban kezdődött, mint jelzálog válság, amelynek során az ingatlanpiacon bekövetkezet gyors fellendülést hirtelen zuhanás követte.²⁰ A 2008-as válság egyértelműen cáfolja az elmélet azon állítását, amely szerint a pénzügyi piacok racionálisan viselkednek. Paul Krugman gondolatmenete szerint növekvő gazdaságokban ösztönzés van mind a kölcsönzők mind a kölcsönt felvevők oldalán a tevékenység aktivizálására a nagyobb profit megszerzése érdekében. Jellemzően így van ez növekvő ingatlanárak – telkek és lakások – esetében. Szerinte fontos közben figyelemmel kísérni a kölcsönzött pénzmenyiség arányát a nemzeti jövedelemhez. Összehasonlította az amerikai háztartások adósságai arányának alakulását a nemzeti jövedelemhez és úgy találta, hogy 2006-ban meghaladta az 1929-ben, a válság előtt elért szintet. Arra a következtetésre jutott, hogy magas adósságszint esetén bármely kiszámíthatatlan negatív fordulat a gazdaságban az ingatlanárak zuhanásához és a pénzügyi források elapadásához vezethet. Következtetése alátámasztásához Krugman felhasználta Hyman Minsky amerikai közgazdász elméletét, amely a haszonszerzésre irányuló pszichológiai motivációval magyarázza a pénzügyi válságok ciklikus ismétlődését.²¹

¹⁸ KRUGMAN, Paul: End this Depression Now, New York, 2012, W. W. Norton & Company, Inc. 63. oldal.

¹⁹ RODRIK, Dani: A globalizáció paradoxona, Budapest, 2014, Corvina, 151. oldal.

²⁰ KRUGMAN, Paul: End this Depression Now, New York, 2012, W. W. Norton & Company, Inc. 68. oldal.

²¹ KRUGMAN, Paul: End this Depression Now, New York, 2012, W. W. Norton & Company, Inc. 46–50. oldal.

A nemzetközi pénzpiacok folyamatos átalakulása a BW rendszer megteremtésétől annak bukásán keresztül a mai napig a nemzetközi kapcsolatok egyik leginstabilabb szféráját alkotta. A hidegháború első két évtizedében érvényesült az Egyesült Államok egyértelmű vezető szerepe. A gazdasági hatalmi egyensúlyok eltolódása azonban szükségessé tette a szorosabb partneri együttműködést az Egyesült Államok és politikai szövetségesei között. Ennek következtében a vezető szerep helyett a közös kormányzás feladatai kerültek előtérbe. A több szereplő részvételével gyakorolt közös kormányzás azonban egyre határozottabban hozta felszínre a nemzeti érdekek és a közös szabályozás közötti feszültségeket. Közben a közgazdasági elméletben is folytatódik a vita arról, hogy szükség van-e egyáltalán nemzetközi kormányzásra, célszerű-e szabályokkal korlátozni a pénzpiacok működését, vagy a gazdasági források felhasználása szempontjából a leghatékonyabb megoldást, a pénzpiacok önszabályozó képességére való támaszkodást célszerű választani. Az elmúlt két évtized pénzügyi válságai-ból levont következtetés, amely szerint a jövőbeni válságok elkerülésének legfontosabb feltétel a nemzeti pénzügyi rendszerek megerősítése, fontos szempont marad a nemzeti kormányok számára. Alapvető dilemma marad azonban, hogy fenntartható-e az elmúlt fél évszázadban kialakult konszenzus a világgazdaságban való szabadabb pénzáramlásról azon bonyodalmak közepette, amelyeket a globalizáció okozott.²²

4. A nemzetközi kereskedelem irányításának problémái

Multilaterális tárgyalási fórumokon a nemzetközi kereskedelem három évvel később jelent meg, mint a nemzetközi pénzügyek. A nemzeti érdekek és a nemzetközi szabályozásra irányuló törekvések a kereskedelemben élesebben ütköztek, mint a pénzügyekben. A két világháború között a nemzetközi kereskedelem területén is jelentős visszalépések történtek a szabad kereskedelemtől a protekcionizmus irányában. Az Egyesült Államokban az 1930-ban elfogadott Smoot – Hawley törvény például, az egyik legszigorúbb import korlátozó törvény volt abban a korban.²³ A világkereskedelem

²² SPERO, Joan – HART, Jeffrey: The Politics of International Economic Relations, Belmont, USA, 2003, Wadsworth/Thomson, 59–60. oldal.

²³ SPERO, Joan – HART, Jeffrey: The Politics of International Economic Relations, Belmont, USA, 2003, Wadsworth/Thomson, 66. oldal.

zavaraiból eredő nehézségek azonban fokozatosan ismét a kereskedelem liberalizálására irányították a figyelmet. A viták során a nyitott nemzetközi kereskedelmi rendszert összefüggésbe hozták a nemzetközi békével, azzal a feltételezéssel, hogy a kettő kölcsönösen feltételezi és elősegíti egymást.

A nemzetközi kereskedelem szabályozására az első kísérlet 1947-ben a Havannában rendezett konferencián történt, ahol megállapodásokat írtak alá a kereskedelmi kapcsolatok szabályozásáról, többek között egy Világkereskedelmi Szervezet létrehozásáról. A havannai konferencián kiderült, hogy számos kérdésben a gazdaságilag legfejlettebb államok képviselői sem értenek egyet. Anglia például az akkor még létezett gyarmati területekkel való kereskedelemben a preferenciális rendszer fenntartása mellett foglalt állást, az Egyesült Államok azonban határozottan ellenezte ennek a rendszernek a fenntartását. A Havannában aláírt megállapodások közül a Világkereskedelmi Szervezet létrehozása nem valósult meg, mert az amerikai Törvényhozásban a képviselők leszavazták. Létrejött viszont az Általános Vám és Kereskedelmi Megállapodás (GATT), amely az ipari termékek nemzetközi kereskedelme előtti akadályok fokozatos lebontását tűzte ki célul. A GATT szabályok tiltották a dömping, a kormányzati támogatások és a mennyiségi korlátozások alkalmazását a nemzetközi kereskedelemben. A résztvevő kormányok megállapodtak a legnagyobb kedvezmény elvének értelmezésében és alkalmazásában, amely a gyakorlatban azt jelentette, hogy egy adott országból származó termékkel kapcsolatban adott kedvezményeket a kedvezményt adó állam köteles alkalmazni bármely partnerországból származó azonos termékre.²⁴

A nemzetközi pénzügyekhez hasonlóan az Egyesült Államok vezető szerepet vállalt a nemzetközi kereskedelemmel kapcsolatos tárgyalások szervezésében is. A munka döntő része a GATT keretében szervezett kereskedelmi tárgyalási fordulókra zajlott. 1947 és 1986 között nyolc tárgyalási fordulóra került sor, amelyek jelentős csökkenést eredményeztek a nem mezőgazdasági termékek vámtételeiben. Ezen időszak alatt a mezőgazdasági termékeket érintő vámokat nem sikerült csökkenteni. A vámok csökkentése hozzájárult a világkereskedelem volumenének növekedéséhez és a GATT rendszerben résztvevő államok gazdasági fejlődéséhez.

²⁴ SPERO, Joan – HART, Jeffrey: The Politics of International Economic Relations, Belmont, USA, 2003, Wadsworth/Thomson, 68–69. oldal.

Az 1960-as évek végétől fontos változások jelei voltak tapasztalhatók a nemzetközi kereskedelmi rendszerben. A nemzetközi politika elmélet az erősödő kölcsönös függőségben látja annak a magyarázatát, hogy mind a pénzügyekben, mind a kereskedelem területén fokozódott a nemzeti érzékenység a függőséggel együtt járó külső hatásokkal szemben. Ezt a trendet erősítették a világ gazdaság struktúrájában bekövetkezett változások. Az élőmunka igényes iparágak súlypontja a gazdaságilag fejlett államokból fokozatosan áttevődött az új iparosodó államokba. A termékek árában megjelentek a lényegesen eltérő munkajobból és környezetvédelmi szttenderdekből eredő különbségek. Az általános válasz erre a problémára a protekcionizmus új, burkoltabb formáinak megjelenése a nemzetközi kereskedelemben. Olyan, import korlátozó intézkedések jelentek meg, mint új kormányzati beszerzési politikák, új egészségügyi és környezetvédelmi szabályok. Ezen túl a GATT szabályok lehetővé tették, hogy az átmeneti gazdasági nehézségekkel küzdő államok időlegesen eltérjenek a szabályoktól például olyan esetben, amikor versenyképtelen, vagy kezdő vállalkozásaikat védeni akarják az import versenyével szemben. Ez a megengedő szabály feltételezte, hogy az adott állam egyébként elkötelezte magát a liberális kereskedelem elvei mellett. A szakirodalom „beágyazott liberalizmusnak” nevezi ezt a GATT rendszerre jellemző megoldást.²⁵

A nemzetközi pénzügyek területén a lebegő árfolyamrendszer, a nemzetközi kereskedelemben az új protekcionista tendenciák megjelenése és a közel keleti konfliktusok okozta energia árrobbanás más tényezőkkel együtt a világ gazdaság növekedésének lelassulásához vezetett az 1970-es évektől. Erre az időszakra tehető az adósságválság elmélyülése, amely a gazdaságilag kevésbé fejlett államokat sújtotta elsősorban. Számos politikus és közgazdász úgy vélte, hogy ezek a fejlemények már a GATT rendszer létét fenyegetik. Ezért az 1986-ban kezdődött Uruguayi kereskedelmi tárgyalási forduló feladatává tették a megoldás keresését. A gazdaságilag fejlett államok a GATT átalakításában látták a megoldást, a gazdaságilag fejlődő államok – harmadik világ – egy új nemzetközi intézmény létrehozását javasolták. A gazdaságilag fejlett államok – mindenekelőtt Anglia és az Egyesült Államok – három új probléma napirendre tűzését szorgalmazta, amelyeket a GATT nem szabályozott: a szolgáltatásokat, a szellemi tulajdon védelmét

²⁵ GRIECO, Joseph – IKENBERRY, John: *State Power + World Markets. The International Political Economy*, New York, 2013, W. W. Norton & Company, 222. oldal.

és a kereskedelmi jellegű befektetéseket. Hat évig tartó tárgyalások után sikerült megállapodni a kormányok képviselőinek a megoldásról, amely végül egy új szervezet, a Világkereskedelmi Szervezet (WTO) létrehozása volt. A tárgyalások felgyorsításához és befejezéséhez hozzájárult az amerikai kormány, személyesen Clinton elnök, aki az 1990-es évek elején javaslatot tett egy csendes óceáni gazdasági együttműködési szervezet létrehozására is, ezzel is ösztönözvén európai partnereit a megegyezésre. Végül a WTO-t létrehozó egyezményt 1994 áprilisában írták alá a marokkói Marrakechben, amely 1995 januárjában lépett hatályba. Az új egyezmény szabályokat alkotott a szolgáltatásokról, a szellemi tulajdon védelméről és a kereskedelemmel kapcsolatos befektetésekről. Fontos új eleme a kereskedelmi vitákat rendező kötelező érvényű mechanizmus. A megállapodást 124 állam képviselői írták alá, Kína 2001-ben csatlakozott a szervezethez.

Dani Rodrik szerint a WTO létrehozása megváltoztatta annak a rendszernek a jellegét, amelyet a GATT keretében hoztak létre, egyben jelezte egy újfajta globalizáció beköszöntét. A korábbi rendszerben az államoknak lehetőségük volt prioritásként kezelni a nemzeti érdekeket és a belpolitikai megfontolásokat. A WTO által bevezetett rendszerben a nemzetközi kereskedelmi és pénzügyi folyamatoknak rendelődtek alá a nemzeti gazdaságpolitikák. A gazdasági globalizáció új szakasza, amelyet Rodrik hiperglobalizációnak nevez, önmagáért való játék lett, amelynek lényeges követelményei: az alacsony vállalati adózás, feszes költségvetési politika, dereguláció és a szakszervezetek hatalmának gyengítése.²⁶ A WTO ellen számos tömegtüntetés zajlott az elmúlt két évtizedben, gyakran erőszakos akciók kíséretében. Az 1999 novemberében az Egyesült Államokban, Seattle-ben szervezett WTO csúcstalálkozót a tüntetők megghiúsították.

A közgazdasági elméletben vita van a szabad kereskedelem hatásairól. A klasszikus elmélet szerint a korlátozásmentes kereskedelemből minden résztvevő hasznot húzhat, mert szakosodhat azon termékek előállítására, amelyeket a rendelkezésére álló termelési tényezőkkel (tőke, föld, munka) a leghatékonyabban előállíthat. Ez a lényege a „komparatív előnyök” elméletének, amely jelenleg is erős hatást gyakorol a közgazdasági gondolkodásra. Robert Gilpin amerikai közgazdász azonban arra a következtetésre jutott, hogy a kormányoknak számos lehetősége van a termelési tényezők manipulálására, mesterségesen lehet előnyöket teremteni a tudomány

²⁶ RODRIK, Dani: A globalizáció paradoxona, Budapest, 2014, Corvina, 112. oldal.

és technika segítségével, amelyeket helyesebb „kompetitív előnyöknek” nevezni. Ezen túl a vállalatokon belül – mindenekelőtt a multinacionális vállalatok esetében – folytatott kereskedelem terjedése alapvető változásokat idézett elő a kereskedelem jellegében és megítélésében. A viták ellenére Gilpin arra a következtetésre jut, hogy a kereskedelem hozzájárult a jólét növeléséhez az egész világon, de ezzel párhuzamosan olyan problémák is felmerültek, amelyek a kereskedelmi rendszer politikai alapjainak aláásásával fenyegetnek.²⁷ Dani Rodric erőteljesebb kritikát fogalmaz meg a szabad kereskedelem hatásaival kapcsolatban. Szerinte a nemzetközi kereskedelem lényegesen átrendezi a jövedelmek elosztását országokon belül. Egyes csoportok nyernek, más csoportok veszítenek. Lényeges kérdés, hogy milyen a két csoport egymáshoz való aránya és hogyan hat ez az arány az ország egészének helyzetére. Különbséget kell tenni a protekcionizmus és a szabad kereskedelem jól megalapozott ellenzése között. Megalapozott az ellenzés akkor, ha a belőle származó előnyök viszonylag csekélyek a jövedelmek újraelosztásából származó veszteségekhez képest, vagy sértik a társadalmi közmegegyezést.²⁸

5. A nemzetközi tőkemozgások szabályozása

A nemzetközi tőkemozgások szabályozása ellentmondásosabbnak és vitatottabbnak bizonyult, mint a pénzügyek és a kereskedelem szabályozása, ezért az elmúlt évtizedekben a kormányok közötti megállapodásokra tett kísérletek döntő többsége sikertelennek bizonyult. Pedig a tőkebefektetések gyakorlata évszázadokkal ezelőtt kialakult és szerepet játszott a nemzetközi gazdasági kapcsolatok, főleg a világkereskedelem fejlődésében. A tengeri hajózási útvonalak megnyitása a 15. század végén megteremtette az igényt egyrészt kereskedelmi hajók építésére, másrészt a meginduló tengerentúli kereskedelem finanszírozására. Európában sorra alakultak a kereskedő társaságok, közülük is kiemelkedik a Brit Kelet Indiai Társaság és a Holland Kelet Indiai Társaság. Mindkét társaságot magánbefektetők hozták létre a 17 század elején, és kormányaiktól kizárólagos jogot kaptak a távol kelettel való kereskedelemre. A két társaságnak nagy szerepe volt abban,

²⁷ GILPIN, Robert: Nemzetközi politikai gazdaságtan, Budapest, 2004, BUCIPE Rt, 229. oldal.

²⁸ RODRIK, Dani: A globalizáció paradoxona, Budapest, 2014, Corvina, 92. oldal.

hogy India a Brit Birodalom, Indonézia pedig Hollandia érdekszférájának részévé vált.²⁹

A nagyméretű külföldi befektetésekhez szükséges tőke elsőként Angliában halmozódott fel. Az angol tőke fontos szerepet játszott a vasúti hálózatok kiépítésében a világ számos térségében, mindenekelőtt saját gyarmatain. Egy másik fontos angol tőke kiviteli terület a tengeri kikötők építése, mivel a tengeri hajózás infrastrukturális feltételeinek biztosítása alapvető angol stratégiai érdek volt. A külföldi tőke fontos célpontjává vált a 19. század második felében a bányászat és a mezőgazdaság. Az erősödő amerikai kapitalizmus egyik fontos jelzése volt, hogy a 20. század elejére az angol érdekek rovására döntő szerephez jutott Közép-Amerikában, a mezőgazdasági ágazatban (United Fruit Company), ahol ma is fontos gazdasági és politikai szerepet tölt be.³⁰ A 19. század utolsó évtizedeiben a külföldi közvetlen befektetések megjelentek az ipari termelés és az energiaforrások kiaknázása területén is. A Bell Telefonszolgáltatás, a Standard Oil és a General Electric multinacionális vállalatok váltak elsőként ismertté külföldi befektetések következtében. Az első világháborúig terjedő időszak során az Egyesült Államok multinacionális vállalatai az amerikai nemzeti jövedelem 7 százalékát fektették be külföldön.³¹

Spero és Hart meghatározása szerint multinacionális korporációnak (MNC) nevezzük azt a vállalkozást, amely egynél több országban birtokol vagy ellenőriz hozzáadott értéket teremtő tevékenységet. A soknemzetiségűség mértékét számos tényezővel lehet jellemezni. Ilyen tényezők: a külföldön működő leányvállalatok száma, a külföldön található tulajdonrész és bevételek aránya a teljes tulajdonhoz és a teljes bevételhez. A multi nacionalitást jellemző mutató lehet az országok száma, ahonnan az alkalmazottak származnak.³²

A második világháború után a nemzetközi pénzügyekben és a nemzetközi kereskedelemben kialakult amerikai vezető szerepet kiegészítette az Egye-

²⁹ BUZAN, Barry – LITTLE, Richard: *International Systems in World History*, Oxford, 2000, Oxford University Press, 311–312. oldal.

³⁰ BUZAN, Barry – LITTLE, Richard: *Regions and Powers*, Cambridge, 2003, Cambridge University Press, 280. oldal.

³¹ SPERO, Joan – HART, Jeffrey: *The Politics of International Economic Relations*, Belmont, USA, 2003, Wadsworth/Thomson, 118. oldal.

³² SPERO, Joan – HART, Jeffrey: *The Politics of International Economic Relations*, Belmont, USA, 2003, Wadsworth/Thomson, 117. oldal.

sült Államok multinacionális vállalatainak világméretű expanziója, amely elsősorban az ipari termelés területén volt érzékelhető. Az 1980-as évektől az európai, a japán és néhány új iparosodó ország multinacionális vállalatai is növelték aktivitásukat és hatásukat a világ gazdaságban. Az MNC-k nemzetközi tevékenységét számos tényezővel indokolja a szakirodalom. Fontos motiváló tényező a nemzetközi piacokhoz való távolság csökkentése, a kereskedelemmel kapcsolatos kiadások csökkentése, a vámtételekben meglévő különbségek kihasználása, a termelési költségek csökkentése az olcsó munkaerő felhasználásával. A „termék ciklus elmélet” szerint miután a hazai piacokon csökken a kereslet egy új termék iránt, a vállalkozás első lépésként export piacokat keres, majd egy következő szakaszban külföldre viszi a termelést egy leányvállalat létrehozásával. Az MNC-k belső stratégiai megfontolásai mellett a tőkebefektetésekre hatással vannak a kormányok gazdaságpolitikái, amelyekkel ösztönözhetik, vagy gátolhatják a külföldi tőkebefektetéseket. A kormánypolitikáknak is szerepük volt abban, hogy a tőkemozgások irányi és fő célpontjai jelentős változásokon mentek át az elmúlt évtizedekben.³³

Az MNC-k hatásairól a befogadó országokban élénk viták zajlottak különböző nemzetközi fórumokon. A külföldi tőke nemzetgazdaságokra gyakorolt hatásairól ellentétes vélemények kerültek előtérbe a viták során. A pozitív hatásokat hangsúlyozó vélemények szerint a külföldi befektetők munkaalkalmakat teremtenek, új technológiákat és vezetési eljárásokat honosítanak meg, hozzájárulnak az export bevételek növeléséhez. A negatív vélemények szerint a külföldi tőke elszorvasztja a hazai vállalkozásokat, kiviszi az országból a megtermelt profitot, megakadályozza a hazai kutatást és fejlesztést, mert ezt a tevékenységet a vállalat központjában koncentrálja és végül beavatkozik a fogadó ország belpolitikájába. A legnagyobb félelmek az Egyesült Államok multinacionális vállalataival kapcsolatban tapasztalhatók, mivel ők a legerősebbek, legagresszívabbak és tevékenységük morális problémákat is felvet. Ugyanakkor az európai multinacionális vállalatokat humánusabb, szociálisan érzékenyebb üzleti partnereknek tekintik.³⁴

³³ SPERO, Joan – HART, Jeffrey: *The Politics of International Economic Relations*, Belmont, USA, 2003, Wadsworth/Thomson, 122–129. oldal.

³⁴ SPERO, Joan – HART, Jeffrey: *The Politics of International Economic Relations*, Belmont, USA, 2003 Wadsworth/Thomson, 136. oldal.

Az egyes országok kormányai eltérő gyakorlatot alkalmaznak a multinacionális vállalatok tevékenységének ellenőrzésére. Az ellenőrzés legfontosabb formája a kezdő beruházások hatásának vizsgálata a nemzetgazdaságra, különös tekintettel a kulcsfontosságú szektorokra. Az Egyesült Államok elnökének joga van megakadályozni külföldi cég befektetését az amerikai gazdaságba, amennyiben úgy ítéli meg, hogy az veszélyt jelent a nemzetbiztonságra nézve. Erőteljesen védett iparágak a hadiipar, az atomipar, a repülőgépgyártás és az informatika. Kanadában hagyományosan erőteljes félelmek alakultak ki az Egyesült Államok multinacionális vállalatainak tevékenységével szemben, nemcsak gazdasági, hanem kulturális okok miatt is. A kanadai kormány az által alkalmazott korlátozások miatt többször vitába keveredett az Egyesült Államokkal. A fejlett ipari államok között a legerőteljesebb korlátozásokat a külföldi tőkebefektetésekkel szemben a japán kormány alkalmazta. Az Egyesült Államok nyomására csak az 1960-as évek közepétől csökkentette a teljesen vagy csak részben védett iparok számát. A pénzügyi szektorba pedig csak az 1980-as évek közepétől enyhítette a korlátozásokat, de az ellenőrzés folyamatát fenntartotta. A Nemzetközi Kereskedelmi és Ipari Minisztérium hatékony kormányzati mechanizmusnak bizonyult a külföldi befektetések engedélyezése és ellenőrzése terén. A kormányzati ellenőrzés mellett hatékony megoldásnak bizonyult a japán cégek által létrehozott „keiretsu” rendszer, amelyben ellenségesnek tekintett külföldi felvásárlási kísérletek esetén a japán cégek felvásárolják egymás részvényeit, így akadályozzák meg a külföldi tulajdonszerzést. Jelenleg is védelem alatt állnak olyan gazdasági ágazatok, mint a mezőgazdaság, halászat, erdőgazdaság, bányászat, bőripar és olajipar.³⁵

Az Európai Unióban nincs közös ellenőrzési rendszer a külföldi befektetésekkel kapcsolatban, mert a tagállamok fenntartották maguknak a jogot a multinacionális vállalatokkal kapcsolatos döntések területén. Általános törekvés tapasztalható az EU-ban az amerikai és a japán multinacionális vállalatokkal való versenyképesség fenntartására. Anglia hagyományosan megengedő politikát alkalmaz a külföldi befektetésekkel kapcsolatban, 1979 óta a piacra bízta a döntéseket. Az EU tagállamai általában elfogadták az OECD ajánlásait először a hosszú távú majd a rövid távú tőkemozgások liberalizálásával kapcsolatban.

³⁵ SPERO, Joan – HART, Jeffrey: The Politics of International Economic Relations, Belmont, USA, 2003, Wadsworth/Thomson, 146. oldal.

A multinacionális vállalatok világgazdaságban játszott szerepének szabályozására a hidegháború idején, a fejlődő államok tettek átfogó kísérletet az ENSZ keretében. A fejlődő államokat tömörítő 77-ek csoportja javaslatára az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsa létrehozta a „Transznacionális Korporációk Bizottságát”, amely 1974-ben napirendre tűzte az MNC-k magatartási szabályzatának kidolgozását. A „Code of Conduct” az ENSZ napirendjén szerepelt az 1990-es évek elejéig, amikor erőfeszítései végleg kudarcba fulladtak. A viták bebizonyították, hogy a nyugati államok csoportja nem volt érdekelt a javasolt szabályzat kidolgozásában, ezért a viták a hidegháborúra jellemző ideológiai és politikai szinten zajlottak. Az 1990-es évek elején a kérdés lekerült az ENSZ napirendjéről. Az azóta végbement események alátámasztották, hogy az MNC-k székhelyeül szolgáló országok nem érdekeltek a nemzetközi szabályozás kidolgozásában.³⁶ Hasonló eredménnyel zárultak az ENSZ fórumain folytatott viták az új nemzetközi gazdasági világrendről, és a hidegháború végén a fejlődő államok is csatlakoztak a „Washingtoni Konszenzusban” meghirdetett alapelvekhez és egy sikeresebb gazdasági fejlődési modell reményében csatlakoztak a nemzetközi pénz és tőkepiacokhoz.

6. A globalizáció hatásai

A globalizáció jelenlegi szakaszának hatásai a gazdasági integrációval, az államok közötti kölcsönös függőségi viszonyok további erősödésével hozhatók összefüggésbe. A kölcsönös függőség erősödését a gazdaság területén a nemzetközi kereskedelemmel, a nemzetközi pénzügyi tranzakciók alakulásával és a nemzetközi tőkemozgásokkal kapcsolatos adatok támasztják alá. Egy jellemző adat a kölcsönös függőség erősödésére. 1992-ben a Boeing repülőgépgyár az utasszállító gépekhez szükséges alkatrészek 90 százalékát maga gyártotta és csak 10 százalékát importálta. 2001-ben már az alkatrészek 50 százaléka származott importból.³⁷ Ennél az adatnál természetesen azt is figyelembe kell venni, hogy a világkereskedelemben egyre nagyobb arányban szerepel a multinacionális vállalatokon belüli kereskedelem.

³⁶ UN Department of Public Information: Basic Facts about the United Nations, 1983, UN Publication, 60–61. oldal.

³⁷ SPERO, Joan – HART, Jeffrey: The Politics of International Economic Relations, Belmont, USA, 2003, Wadsworth/Thomson, 74. oldal.

A gazdasági adatokon túl a szakmai és az általános közvéleményt az is foglalkoztatja, hogy van-e összefüggés a globalizáció és a stabil nemzetközi rend és a béke megőrzése között. Thomas Friedman, amerikai újságíró szerint a globalizáció jelenlegi szakaszában nem lehet abszolút értelemben kizárni a háború kockázatát. A gazdasági integráció korábbi szakaszából tévesen vonták le azt a következtetést, hogy a háború kockázata megszűnt, mint ahogy ezt az első világháború is igazolta. Azonban a globalizáció jelenlegi szakasza lényegesen különbözik a korábbiaktól, mivel a nemzeti érdekek háború útján történő érvényesítése sokkal nagyobb áldozatokkal járna mint a korábbi időszakokban. A globalizáció világbékére gyakorolt hatását azzal a szemléletes példával támasztja alá, amely szerint olyan országok, amelyekben McDonald's önkiszolgáló éttermek működnek, nem háborúztak egymással.³⁸

A nemzetközi kapcsolatok elméletének politikai realista iskolája szerint a közhiedelemmel ellentétben az államok közötti érintkezési pontok megnövekedése nem a békésebb kapcsolatok, hanem ellenkezőleg, a viták és konfliktusok fokozódásához vezethet. A fenti érvelés szerint a globalizációból nyereséget élvező államok a nyereség egyre nagyobb hányadát költhetik fegyverkezésre, katonai erejük növelésére, ezáltal magabiztosabbá válnak nemzeti érdekeik érvényesítésében és a viták rendezéséhez hajlamosabbá válnak a fegyveres erőszak alkalmazására.³⁹ A demokratikus béke elmélete szerint a globalizációval párhuzamosan erősödő kölcsönös függőség tovább csökkenti a demokráciák közötti háború kockázatát, amely már egyébként is alacsony, viszont nem érinti az autokrata politikai rendszerek közötti kapcsolatokat.⁴⁰

A nemzetközi kapcsolatokkal foglalkozó konkrét elemzések négy nagy megatrend hatását vizsgálják a világ sorsának alakulására. Először, a kommunikációs eszközök és technológiák nagymértékben növelik az egyének ráhatási lehetőségeit egyrészt a nemzeti kormányok működésére, másrészt az egész emberiség sorsára. Másodszor, az államok által gyakorolt hatalom sokkal nagyobb mértékben megoszlik és az informális hálózatoknak

³⁸ FRIEDMAN, Thomas: *The Lexus and the Olive Tree*, New York, 1999, Farrar, Straus and Giroux, 195–198. oldal.

³⁹ WALTZ, Kenneth: *The Myth of National Interdependence*, in: KINDLEBERGER, Charles (editor): *The International Corporation*, Cambridge, 1970, MIT Press, 205–223. oldal.

⁴⁰ RUSSETT, Bruce – ONEAL, John: *Triangulating Peace*, New York, 2001, W. W. Norton & Company, 43–47. oldal.

a hatása a világ eseményeire drámai módon megnő. Harmadszor, az olyan nagy demográfiai trendek, mint a nyugati társadalmak előregedése, a kontinensek határain átnyúló migráció, az urbanizáció egyre gyorsuló üteme valamint a globális népesség további növekedése (a 2012-es 7,1 milliárdos szintről 2030-ban várható 8,3 milliárdos szintre) jelentős nyomást gyakorolnak az olyan természeti forrásokra, mint az energia, a víz és az élelmiszer. A növekvő népesség és a szűkülő források ellentéte valószínűsíti az államközi konfliktusok gyakoribbá válását. Negyedszer, az éghajlatváltozás miatt bekövetkező szélsőséges időjárási események a világ számos pontján negatív hatást gyakorolnak a víz és élelmiszer biztosítására és következőképpen fellépő szociális és politikai feszültségekre.⁴¹

A globalizációval összefüggésbe hozható legdrámaiabb fejlemények a jövedelmek elosztása területén mutathatók ki. A vagyoni egyenlőtlenségek egy növekvő világ gazdaságban értek el soha nem tapasztalt mértéket.

Az 1990-es években kezdődött globalizációs folyamat során az egy főre jutó átlagos nemzeti jövedelem legalább 54 országban csökkent, döntően a Szahara alatti Afrikában és Dél Ázsiában. Ugyanezen térségekben növekedett a mindössze napi 1 dollárból élők száma. A növekvő szegénységgel együtt növekszik a globális egyenlőtlenség a jövedelmek tekintetében. Latin Amerika egyes térségeiben a lakosság leggazdagabb egyötödének a jövedelme harmincszorosa a legszegényebb egyötödének.⁴² Egy 2009-ben készített tanulmány szerint egy olyan világban élünk, amelyben a megtermelt javak és szolgáltatások 96 százalékát a népesség 5 százaléka fogyasztja el, a Világ leggazdagabb 225 emberének a vagyona akkora, mint a Föld legszegényebb 3 milliárd emberének egy éves jövedelme és a 3 leggazdagabb ember nagyobb vagyonnal rendelkezik, mint a legszegényebb 48 ország éves bruttó gazdasági összterméke. A globalizáció által nagymértékben elősegített vagyoni és hatalmi átrendeződést jól jellemzi az adat, amely szerint az 58 legnagyobb jövedelemmel rendelkező országot és a 48 legnagyobb vállalatbirodalmat tartalmazó listán a rangsorban a 28. helyen egy vállalatbirodalom áll.⁴³

⁴¹ National Intelligence Council: *Alternative Worlds, Global Trends 2030*, Washington DC, 2012, US Government Printing Office, 9–38. oldal.

⁴² UN High-level Panel on Threats, Challenges and Change: *A more secure world: our shared responsibility*, New York, 2004, United Nations General Assembly, 26. oldal.

⁴³ A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács: *Jövőkereső*, Budapest, 2009, 4. oldal.

A 2015 évi Davosi Világgaazdasági Forumra készített jelentés a globalizációval összefüggésben a kockázati tényezők három csoportját emeli ki:

Először, növekvő kölcsönhatás tapasztalható a geopolitikai megfontolásokon alapuló hatalmi versengés és a gazdasági erőforrásokhoz való hozzájutásra tett erőfeszítések között. A Világkereskedelmi Szervezet Dohai tárgyalási fordulójának eddigi sikertelensége a világkereskedelemben jelentkező fokozódó nehézségekre utal. A vezető gazdasági hatalmak közvéleménye növekvő pesszimizmussal viszonyul a nemzetközi kereskedelemhez és tőkebefektetésekhez. A geopolitikai versengés erősödése alááshatja a kormányok között az elmúlt negyed században kialakult bizalmat és alááshatja a szabályokon alapuló nemzetközi gazdasági és politikai rendszert. A multilateralizmus gyengülését jelzi a regionális integrációk erősödése az elmúlt évtizedekben.

Másodszor, felgyorsult az urbanizáció és a városi lakosság arányának növekedés mindenekelőtt a fejlődő államokban. A fő probléma a gyorsuló urbanizációval az, hogy tervszerűtlenül történik, a növekedés 40 százaléka a nyomornegyedekben történik, ahol nincs megfelelő infrastruktúra, rossz az egészségügyi ellátás és folyamatosan fenyeget a társadalmi instabilitás. A klímaváltozás által kiváltott szélsőséges időjárás valamint a művelésre alkalmas termőföldek zsugorodása hozzájárul a lakosság városokba tömörüléséhez. A városi lakosság arányának növekedése kedvező hatást gyakorolhat a nemzetgazdaságokra, feltéve hogy a helyi kormányzás kezelni tudja a növekedéssel járó problémákat. Az urbanizáció felgyorsulásának következménye lehet, hogy az országos kormányzásban nagyobb szerepet kapnak a városi önkormányzatok. Ellenkező esetben, ha a városok gyors növekedésével járó kihívásoknak a kormányok nem tudnak megfelelni, a politikai és szociális feszültségek növekedésére lehet számítani.

Harmadszor, az új technológiák példa nélkül álló lehetőségeket kínálnak számos probléma megoldására az élet legkülönbözőbb területein. A várakozások elsősorban az új technológiák pozitív hatásaira koncentrálnak, és kevésbé veszik számításba az esetleges negatív következményeket. A szintetikus biológia például hozzájárulhat új energiahordozók előállításához. Ugyanakkor lehetővé teheti teljesen új élő organizmusok létrehozását, amely kockázatos beavatkozáshoz vezethet a természet kialakult rendjébe. A szabályozás azért nehéz, mert a várható hatások mellett számos előre nem látható lehetőséget is rejtenek az új technológiák. A mesterséges intelligencia alkalmazásánál különösen élesen vetődik

fel az a probléma, hogy a technológia fejlődése nem függetlenedhet a társadalmi ellenőrzéstől.⁴⁴

A globalizáció által létrehozott általános hangulatot jól jellemzi a National Intelligence Council 2012-ben kiadott tanulmánya, amely szerint: Charles Dickens Két város meséje című regényének „...hátttere a francia forradalom és az ipari forradalom hajnala volt. Jelenleg egy hasonló átalakulást élünk át, amelyben a lehetséges változások nagyságrendje – akár jó vagy rossz – azonosak, ha nem nagyobbak, mint a 18 század végétől lezajlott politikai és gazdasági forradalmaké”.⁴⁵

⁴⁴ World Economic Forum: Global Risks 2015, Geneva, 30–44 oldal.

⁴⁵ National Intelligence Council: Alternative Worlds, Global Trends 2030, Washington DC, 2012, US Government Printing Office, 1. oldal.

The Impact of Globalisation on Society

1. The First Age of Globalisation

The process of globalisation has brought increasing intensity of cooperation, the expansion of the sphere of interactions and the strengthening of mutual dependencies in the relationship of states. In this process spatial and temporal dimensions are equally important. The spatial conditions of globalisation had been in place when physical distances between different political communities were overcome with the help of technological innovations in the area of transportation and communication. The creation of technological conditions for the establishment of contacts required centuries. In the modern European nation state system interaction capabilities and the means of building contacts among the farthest points of the Globe reached the necessary level by the middle of the 19th century.¹ Based on this historical fact a number of experts consider the period between the middle of the 19th century and the outbreak of the First World War the first age of globalisation.

One of the important developments in the first age was the decision of the British Parliament by which it repealed the protectionist “Corn Laws” in 1846. Those laws permitted the import of agricultural products to Great-Britain, only for British entrepreneurs. With the elimination of the “Corn Laws” and subsequently the elimination of the “Navigation Laws” the transition from protectionist trade policies to unimpeded trade among states began. Governments played an active role in this long process, which has not finished yet even by today. Following the action of the British Parliament, the government initiated negotiations with the French government with the aim of introducing free trade measures in the bilateral relations. The agreement of 1860 stipulated reduction of tariffs and introduced the principle of most-favoured nation status which was to be used by the contracting parties in the trade with other countries. In the second half of the 19th century other European countries also followed the example of Britain

¹ BUZAN, Barry – LITTLE, Richard: *International Systems in World History*, Oxford, 2000, Oxford University Press, p. 242.

and France and concluded bilateral trade agreements with the objective of reducing tariffs. However, some European politicians strongly opposed the evolving European economic system with the new trading rules. Bismarck, the Prussian Chancellor was convinced that free trade was the weapon of the strongest and the tool of Great Britain to rob the world.² Between the middle of the 19th century and the outbreak of the First World War the export increased by 3.5 percent annually, compared to 2.7 percent increase of domestic product, as a result of the removal of the impediments to trade. Beyond the changes introduced by European governments in trade policies, the implementation of gold standard also contributed to the stability of international relations.

Substantial increase in the bulk of international trade contributed to excessive optimism not only with regard to the creation of wealth but also in connection with the prospects of international peace.³ However, the great illusion created by the first era of globalisation was crashed by the outbreak of World War One. In the period after the first global war states returned to protectionist economic policies, thus contributing to the intensification of international tension and conflicts as well as to the Great Depression of 1929. The two decades between the two world wars was the first period of the series of great debates between the two fundamental schools of international relations theory, idealism and political realism. Idealism believed in the harmony of interests of states and emphasized the possibility of peaceful relations and cooperation. Political realism emphasized the conflictive nature of states and predicted the emergence of conflicts as the major risk in the coming years.

2. Relationship of states and world markets

In Europe the rise of modern nation state and the market economy has taken place simultaneously and mutually relied on each other from the very beginning. In the circumstances of political rivalry states badly needed financial resources produced by economic actors. That is why governments were

² EARLE, Edward Mead: Adam Smith, Alexander Hamilton, Friedrich List, in PARET, Peter (editor): *Makers of Modern Strategy*, Princeton, 1986, Princeton University Press, p. 223.

³ GRIECO, Joseph – IKENBERRY, John: *State Power + World Markets. The International Political Economy*, New York, 2013, W. W. Norton & Company, pp. 4–9.

interested in the creation of stable economy. At the same time economic actors were also interested in maintaining good relations with the holders of power to get protection on the one hand and have the chance to influence decisions on the economy on the other hand. The British East India Company which was set up at the beginning of the 17th century with the exclusive right to conduct trade with the Indian subcontinent and also empowered to execute administrative and military functions had been a good example of close ties between governments and economic enterprises.⁴

In the early stages of the modern European nation state system disputes over issues of economic cooperation often led to armed conflicts. Kalevi Holsti, a Canadian researcher studied European armed conflicts between 1648 and 1814 and came to the conclusion that out of 58 wars one third broke out due to disputes over trade and navigation.⁵ With the internationalisation of trade, the flow of money and capital the issue of who wins and who loses from the increasing international exchange also became an important question. The strength and competitiveness of individual economies determined the fact and measure of gains or losses. The ambivalent nature of attitude to the international economic cooperation was underlined by the fact that one could gain or lose from it. The possibility to gain and the necessity to be effective encouraged openness to world markets, possible negative effects on the national economy and society however, required more closure for self-protection. This basic ambivalence has always influenced the relationship of states with the world markets. Some experts compared world economy to the scenes of plays by Shakespeare with different types of actors who symbolised the behaviour of states. Free trade idealists, strong supporters of protectionism and wise opportunists have always been present in the world economy, which occasionally was comparable to drama, tragedy or comedy.⁶ The balance between openness and closure in the relationship of states with world economy was determined by the strategy chosen by individual states in the search of ways and means of how to ensure security and wellbeing for the society.

⁴ BUZAN, Barry – LITTLE, Richard: *International Systems in World History*, Oxford, 2000, Oxford University Press, pp. 268–271.

⁵ HOLSTI, Kalevi J.: *International Politics: A New Framework for Analysis*, Englewood Cliffs, N.J. 1995, Prentice Hall, pp. 45.

⁶ GRIECO, Joseph – IKENBERRY, John: *State Power + World Markets. The International Political Economy*, New York, 2013, W. W. Norton & Company, p. 94.

After the Second World War in the new international political and economic order the proper balance between openness and closure became more important. The new situation was characterized by the emergence of a new hegemonic power, the United States which took over this function from Great Britain. Great Britain was in a hegemonic position in the second half of the 19th century. According to the theory of hegemonic stability, the maintenance of an open world economy requires the presence of a politically and economically strong power capable and ready to create and maintain a liberal economic order by initiating rules and institutions and make other states to accept it.⁷ The United States was capable and ready to assume this role after the Second World War. The American hegemonic stability differed from the British one, since the US initiated a number of international economic institutions and regimes, which the British did not.⁸

3. Management of international monetary affairs

Lessons learned from the history of national and international economies contributed to the realisation both by economic theory and by economic policies of states that in time of occasional economic troubles active intervention of governments is necessary to manage the crisis. John Maynard Keynes, one of the most influential economists of the 20th century suggested first that with fiscal and monetary policies governments could stimulate economic growth, ensure full employment and maintain price stability.⁹ After the Great Depression of 1929 suggestions by Keynes were taken seriously and implemented by governments.

Keynes had a major role in laying down the foundations of the post-war international financial system. At the initiative of the US and Great Britain in July 1944, 44 countries convened in Bretton Woods, a small town in the US and agreed on the basics of the international financial system. The new system had a set of priorities: liquidity, adjustment and confidence. States facing temporary payment difficulties could ask for loans from the IMF.

⁷ GILPIN, Robert: *The Political Economy of International Relations*, Princeton, 1987, Princeton University Press, p. 72.

⁸ GRIECO, Joseph – IKENBERRY, John: *State Power + World Markets. The International Political Economy*, New York, 2013, W. W. Norton & Company, pp. 288–289.

⁹ BRUE, Stanley L.: *The Evolution of Economic Thought*, Forth Worth, 1991, The Dryden Press, pp. 441–442.

Adaptation to the changing international environment was also facilitated by the new system. Confidence in the stability of the new system was ensured by the commitment of the US regarding the maintenance of the value of the dollar. Decisions of the conference were strongly influenced by the conclusion that stability of the international financial system must not be left to the markets, regulations adopted by governments were needed to keep stability. According to the consensus reached at the conference the best way to achieve stability was the introduction of a fixed exchange rate system of national currencies with a maximum deviation of one percent in either direction. The US assumed leadership role in the maintenance of the system by tying the value of dollar to gold. One ounce of gold equalled 35 US dollars.¹⁰ Participants of the Bretton Woods conference also agreed to introduce convertibility of national currencies which happened by the end of the 1950s. Responsibility of taking care of the maintenance of the BW system was entrusted with the International Monetary Fund.

In the post-war years both in Europe and Asia the central task was to help economic recovery and reconstruction of war damage. Serious impediment to reconstruction was posed by the lack of money. Economic ties with the US contributed to the solution, since the US offered financial support (Marshall Plan), the American domestic markets opened up to the export of partner nations and the newly established military bases in Europe offered job opportunities and income in US currency for European citizens. Through these channels US dollar accumulated abroad and began to pose difficulties in the maintenance of the BW system. In the beginning of the 1960s foreign speculators made several attempts to change paper dollar for gold in the American central bank in accordance with the obligation of US government taken at the BW conference. With the help of the central banks of other states and the Bank of International Settlements in Basel the US government was able to manage the situation and prevented the massive outflow of gold. However, the solution was only temporary, unfolding events began to pose additional dangers to the fixed exchange rate system.¹¹

¹⁰ SPERO, Joan – HART, Jeffrey: *The Politics of International Economic Relations*, Belmont, USA, 2003, Wadsworth/Thomson, pp. 14–17.

¹¹ SPERO, Joan – HART, Jeffrey: *The Politics of International Economic Relations*, Belmont, USA, 2003, Wadsworth/Thomson, pp. 17–20.

From the beginning of the 1960s American and European banks gradually expanded their operations abroad with the establishment of new affiliates. As a consequence of internationalisation of production the international financial activities of multinational corporations intensified. Financial speculators realized that huge profits can be made by financial transactions based on calculations regarding changing interest rates and floating exchange rates of national currencies. Due to these multiple factors the financial markets dramatically grew in size and became a major influence on the floating exchange rate system.

Under the pressure of the accumulated paper dollar abroad and the increased financial transactions on the financial markets the US government was forced to make a hard choice which led to the collapse of the BW system. In August 1971, President Nixon announced that the US dollar would no longer be convertible into gold. At the moment of this decision the gold reserve of the US was 10 billion dollars and the amount of paper dollar abroad was 80 billion, thus the continuation of free exchange would have led to the collapse of the US financial system. In a subsequent decision the US government imposed 10 percent surcharge on dutiable imports, with the intention of encouraging Japan and West Germany to revalue their currency. Later in the same year the US devalued the dollar by 10 percent.¹²

After the collapse of the BW system financial markets put increasing pressure on economic policies of the states. The collapse of the fixed exchange rate system and after 1973 the actual introduction of the floating rate system, increased uncertainty not only in the international financial system, but also in the international trade system. Theoretical economics assumes that financial markets are capable of rational behaviour. Dani Rodrik American economist however suggests that financial speculators can behave rationally only to a certain limit and beyond that limit maniac behaviour and panic take over and markets become irrational. According to lessons learned from the financial crises of the past two hundred years excessive international capital flows have always been followed by crash of banks. In 2007 one year before the last financial crisis began, the amount of daily financial transactions were 90 times larger than the transactions in trade of goods and services.¹³

¹² SPERO, Joan – HART, Jeffrey: *The Politics of International Economic Relations*, Belmont, USA, 2003, Wadsworth/Thomson, p. 24.

¹³ RODRIK, Dani: *A globalizáció paradoxona*, Budapest, 2014, Corvina, pp. 144–151.

Major financial crises of the 1990s

The first global financial crisis erupted in Mexico in 1994 posing a real threat to the entire international financial system. These crises constituted a warning about the lack of appropriate mechanism to manage such crises. In the preceding years general optimism dominated the government and the public mood in Mexico due to economic growth. Following the change of government in 1991 a new economic policy was introduced, which was characterized by deregulation, privatization and liberalization of trade. The new government created more favourable conditions for the inflow of foreign capital first of all from the rapidly growing security markets. In 1994 domestic political developments took a negative turn, uprising started in the southern part of Mexico, one of the presidential candidates was assassinated and the government in office committed serious mistakes in economic policies, which included an overvalued national currency (the peso) and excess dependence on short-term foreign capital. These developments led to the collapse of confidence in the Mexican economy and domestic politics, consequently foreign capital fled the country quickly. The government faced severe liquidity problems. The Mexican crisis caused significant pressure on the financial systems of other South American countries and further consequences were experienced beyond the American continent. The Mexican government was forced to introduce austerity measures as conditions of vital loans from the US and the IMF. A combined package of 40 billion US dollars helped Mexico out of the crisis.

In 1995 G-7, the group of the industrially most developed states held a summit in Halifax, Canada and analysed the causes of the crisis and adopted recommendations of how to avoid and manage future crises. One of the conclusions was that greater transparency is required on the part of those states which intend to take loans. IMF also increased the funds which were available for future crisis management.¹⁴

The Asian financial crisis of 1997 – 1998 offered a further example regarding the problems of the global financial markets and the difficulties of international management. In 1997 the financial crisis started in Thailand and quickly spilled over to the neighbouring countries, and effected the whole Asian continent in one form or another. The shock waves of the

¹⁴ SPERO, Joan – HART, Jeffrey: *The Politics of International Economic Relations*, Belmont, USA, 2003, Wadsworth/Thomson, pp. 53–54.

crisis were felt also in South America. In a paradox way the root causes of the crisis can be found in the Asian economic miracle of the 1980s. High economic growth rate and significant improvement of living standards was based on the high level of education, hard work, the high level of savings and the inflow of foreign investments. In the subsequent years however, the weakness of the Asian economies, the lack of strong financial control mechanisms, became obvious. The availability of bank loans were not always determined by the competitiveness of enterprises, but very often by the special personal relationships between government bureaucrats, representatives of the financial sector and business firms. This special network constitutes the Asian version of “crony capitalism”. In the 1990s export markets of smaller Asian countries shrank due to the economic recession in Japan on the one hand and the competition posed by increasing export capabilities of China on the other. Income from export decreased and the most effected countries experienced payment problems. Loss of confidence of foreign investors and the subsequent outflow of capital triggered the crisis in Thailand, which quickly spread to the whole region. National currencies suffered significant loss of value causing considerable hardship to the population. International financial institutions came to the rescue of the countries which suffered from the crisis on the condition of austerity measures. The lesson from the Asian financial crisis underlined that strengthening the national financial control mechanisms is the only way for states to resist the harmful impact of global financial markets. The lack of efficient financial control mechanisms increases the vulnerability of states.

Since the 1980s as deregulation and liberalisation began to enjoy more prominence in economic policies of governments, self-regulation and rationality of financial markets has got more emphasis. In the name of innovation a number of new financial products were presented to the public, but the majority of people could not understand them. In 1989 under the name ‘Washington Consensus’ a set of principles were put forward and widely accepted as the most efficient factors of sustainable development. In addition to deregulation and liberalisation privatisation was added to the list with a view to the coming political changes in Eastern Europe. The Washington Consensus was the continuation of the economic policies of President Reagan and Prime Minister Thatcher which brought substantial changes in the US and British economies. Both governments decreased intervention into the operation of financial markets. Alan Greenspan, the

former chairman of the Federal Reserve characterized the atmosphere of the 1980s as follows: “Any government intervention regarding investments would reduce the readiness to take risks, which is vital for venture capital. Risk taking is necessary in the world economy and also for the economy of the US. Why would we impede the benevolent activities of the Wall Street?”¹⁵ One of the successors of Greenspan didn’t share the views of his predecessor in connection with the deregulation of the financial system. Ben Bernanke came to the conclusion that in spite of previous expectations the advantages of financial innovations didn’t show up.¹⁶

In 1999 the US introduced substantial changes in the American financial system with the passage of the Gramm – Leach – Bliley Act. According to the new legislation financial institutions were allowed to conduct commercial, investment and also insurance activities across the United States without any restrictions. Until that time these activities had been separated and restricted only to one state according to the Glass – Steagall Act of 1933. Before the Great Depression of 1929 the lack of transparency caused by universal banking contributed to the crisis as it was widely believed leading to the above act. In the 1990s US financial institutions lobbied for the removal of the restrictions imposed by the Glass – Steagall Act and they succeeded in 1999.¹⁷ As a result of changes in legal regulations the operations of US financial institutions became less transparent and less controllable. The new law allowed financial funds (pension, health care, insurance) to carry out financial activities in the area of traditional banking, which increased the problem of lack of transparency. According to Paul Krugman, an American economist the extension of the right of traditional banking to new financial institutions – which he called “shadow banking” – greatly increased the risks in the financial system. Institutions of “shadow banking” carried out lending operations which contributed to the financial crisis, in the autumn of 2008.¹⁸

¹⁵ GREENSPAN, Alan: A zűrzavar kora. Kalandozások az új világban, Budapest, 2008, HVG Könyvek, p. 438.

¹⁶ RODRIK, Dani: A globalizáció paradoxona, Budapest, 2014, Corvina, p. 170.

¹⁷ SPERO, Joan – HART, Jeffrey: The Politics of International Economic Relations, Belmont, USA, 2003, Wadsworth/Thomson, p. 44.

¹⁸ KRUGMAN, Paul: End this Depression Now, New York, 2012, W. W. Norton & Company, Inc. p. 63.

Dani Rodrik, an American economist came to the conclusion that the financial globalisation resulted in deplorable consequences. Countries which opened up their economies had to face greater risks without achieving higher level of economic growth, as a compensation.¹⁹ After the universal acceptance of Washington Consensus, financial crises – Mexico in 1994/95, Asia 1997/98, US 2008 – became global. In the 2008 crisis the quick rise of the price of real estate was followed by quick and unprecedented fall of prices. This crisis is a good example of the irrational behaviour of financial markets.²⁰ According to Paul Krugman in growing economies there is a drive on the side of both lenders and borrowers to intensify their activities in order to gain more profit. This is especially true in the case of real estate and houses. He warned, that it is crucial to compare the amount of the money lent to the size of the GDP. The comparison of the debt of US households to the incomes showed that the rate in 2006 was higher than in 1929, just before the crises erupted. Krugman came to the conclusion that in case of high debt level any unpredictable turn in the economy may lead to the fall of price of real estate and the shortage of financial resources. To support his conclusions Krugman relied on the theory of Hyman Minsky, another American economist who explained the cyclical nature of financial crises by psychological motivation of individual agents.²¹

The gradual transformation of international financial markets since the beginning of the BW system until today constitute one of the most unstable sphere of international relations. In the first two decades in the Cold War era the US was able to exercise an undisputed leading role. However, the balance of economic power began to shift towards the end of the 1960s and the US had no choice but to cooperate more closely with its allies. The leadership role began to change into a role of common governance. Common governance with multiple actors contributed to the emergence of tension between national interests and the adherence to common rules. In the meantime in the economic theory discussion is going on whether it is reasonable to stick to international governance or leave the regulation to financial markets as the most efficient way of using economic resources.

¹⁹ RODRIK, Dani: *A globalizáció paradoxona*, Budapest, 2014, Corvina, p. 151.

²⁰ KRUGMAN, Paul: *End this Depression Now*, New York, 2012, W. W. Norton & Company, Inc. p. 68.

²¹ KRUGMAN, Paul: *End this Depression Now*, New York, 2012, W. W. Norton & Company, Inc. p. 46–50.

The lesson learned from the global financial crises of the last two decades, remained important for national governments, namely: avoidance of future crises requires strong national financial control mechanisms. However, the basic dilemma remains: if the free flow of money in the world economy can be maintained in the process of globalisation as it was generally supported in the past half century.²²

4. Management of international trade

States began to discuss the issue of international trade on multilateral forums in 1947. National interests and the attempts to introduce international regulations in international trade were in more severe contradiction than in the area of international finance. In the 1920s and 1930s states took considerable steps back in the direction of protectionism at the expense of free trade. The Smoot – Hawley Act of 1930 passed by the US Congress was one of the strongest protectionist measures of that time.²³ Conflicts caused by protectionism in world trade forced the states to consider international regulations in favour of free trade. Disputes about the impacts of an open international trade system underlined the close connection between international peace and free trade.

The first attempt to regulate international trade was made at the conference in 1947 in Havana where the participating states signed an agreement about the regulation of international trade and the creation of the International Trade Organisation. However, serious disagreements surfaced at the conference even among the economically most developed states. Great Britain wanted to preserve the preferential trading system with the members of the Commonwealth and the former colonial territories. The US strongly opposed the continuation of such systems. The agreement regarding the International Trade Organisation failed due to the opposition of the US Congress. The most important success was the establishment of the General Agreement on Tariffs and Trade with the aim of gradual reduction of tariffs on industrial products. GATT regulations prohibited

²² SPERO, Joan – HART, Jeffrey: *The Politics of International Economic Relations*, Belmont, USA, 2003, Wadsworth/Thomson, p. 59–60.

²³ SPERO, Joan – HART, Jeffrey: *The Politics of International Economic Relations*, Belmont, USA, 2003, Wadsworth/Thomson, p. 66.

dumping, government subsidies and the use of quantitative restriction in international trade. Participating governments agreed on the understanding of most-favoured-nation principle and its implementation in international trading relations. MFN principles stipulated that advantages given by a state to another state regarding a particular product must be given to a third country in connection with the same product.²⁴

Similarly to the international financial system the US assumed leadership role regarding the organisation of the international trade system. The majority of the efforts focused on rounds of negotiations about trade in the framework of GATT. Between 1947 and 1986 eight rounds took place which resulted in substantial reductions of tariffs on non-agricultural products. There were no reductions on the tariffs of agricultural products during this period. Reduction of tariffs contributed to the considerable growth of world trade and also to economic development of countries participating in GATT.

Towards the end of the 1960s signs of important changes emerged in the international trade system. The theory of international politics identified interdependence as one of the main causes of rising national sensitivities in the area of international finance and trade. This trend was strengthened by the structural changes in world economy. Labour intensive industries from the developed countries began to move to newly industrialised countries. Production prices were increasingly influenced by the differences in labour laws and environmental standards in the two categories of countries. The overall response to this problem was the return to new, more hidden forms of protectionism in international trade. The new forms of import restrictions included measures such as new rules regarding government acquisitions and new health and environment protection standards. GATT allowed temporary suspension of accepted rules and the use of import restrictions if infant industries vulnerable to import were threatened and a country wanted to defend them. That was the so called “safeguard” measure. However, it was assumed that the state which relied on this measure committed itself to the principles of liberal trade. Professional literature uses the term “embedded liberalism” to characterise this solution in GATT.²⁵

²⁴ SPERO, Joan – HART, Jeffrey: *The Politics of International Economic Relations*, Belmont, USA, 2003, Wadsworth/Thomson, p. 68–69.

²⁵ GRIECO, Joseph – IKENBERRY, John: *State Power + World Markets. The International Political Economy*, New York, 2013, W. W. Norton & Company, p. 222.

From the 1970s the floating exchange rate system, the return to new protectionism in international trade and the sudden rise of oil prices as a consequence of conflicts in the Middle East together with other factors led to the slowdown of world economy. That was also the period of the deepening debt crisis which impacted first of all the economically least developed countries. Many politicians and economist thought that the GATT system itself was threatened by these developments. The search for a solution was put on the agenda of the Uruguay Round of negotiations in 1986. The economically developed countries supported the reform of the GATT system, but the countries of the Third World proposed the establishment of a new international organisation. The economically most developed states, first of all the US and Great Britain wanted to discuss new issues, which were not regulated by the GATT, namely the services, protection of intellectual property and trade related investments. After six years of negotiations participating governments agreed on the creation of a new institution, the World Trade Organisation. President Clinton contributed to the acceleration of negotiations and the agreement by a proposal in 1990 which aimed at the creation of a Pacific Economic Cooperation Organisation. European economic partners of the US sensed a hidden pressure in the proposal of the American President and demonstrated more readiness for settling the disputed issues. The Treaty on the World Trade Organisation was signed in April 1994 in Marrakesh, Morocco and entered into force in January 1995. The new treaty included rules about services, protection of intellectual property and trade related investments. A binding dispute settlement mechanism was an important new element in the treaty. The treaty was signed by representatives of 124 countries. China joined the organisation in 2001.

According to Dani Rodrik WTO changed the character of the system created in the framework of GATT and demonstrated the beginning of a new phase of globalisation. In the previous system states had the possibility to promote national interests and domestic considerations as priorities. In the new system introduced by the WTO national economic policies got subordinated to international financial and trade processes. The new phase of globalisation, characterised by Rodrik as hyper globalisation, turned into a play of self-satisfaction, which aims at low taxation of enterprises, restrictive budgets, deregulation and reduction of power of trade unions.²⁶

²⁶ RODRIK, Dani: *A globalizáció paradoxona*, Budapest, 2014, Corvina, p. 112.

In the past two decades a number of demonstrations were organised against the WTO including violent ones. In November 1999 the summit of WTO in Seattle, US failed due to violent demonstrations.

In the economic theory there is a discussion about the effects of free trade. According to classical theory all participants can benefit from unimpeded trade because they can specialise on products which can be produced in the most efficient way based on the abundance of factors of production such as capital, land and labour. This is the essence of the theory of “comparative advantages” which has strong influence on economic thinking. Robert Gilpin, an American economist pointed out that governments have numerous possibilities to manipulate factors of production, advantages can be produced in different ways with the help of technological innovations, which could be characterised as “competitive advantages”. In addition to that the increase of internal trade within Multinational Corporations also contributed to the change with regard to the nature of international trade. In spite of the debate about the effect of international trade, Gilpin came to the conclusion that the trade contributed to well-being all over the world, however a number of issues emerged in the process, which began to threaten the political bases of free trade.²⁷ Dani Rodrik expressed even stronger criticism in connection with the impact of free trade. In his opinion international trade changes the distribution of income within countries. Some groups would gain some other groups would lose. The basic question is, what the balance between the two groups is, and how it impacts the overall situation in the country. One must make difference between protectionism and the justified opposition to free trade. Opposition is well founded if the gains from free trade are less than the losses suffered from the redistribution of income or if it hurts social consensus.²⁸

5. Regulation of international capital flows

The regulation of international capital flows has been more controversial than the regulation of international finance and international trade and most of the attempts by governments to come to international agreements failed. It is even more curious since capital investment in international economic

²⁷ GILPIN, Robert: *Nemzetközi politikai gazdaságtan*, Budapest, 2004, BUCIPE Rt, p. 229.

²⁸ RODRIK, Dani: *A globalizáció paradoxona*, Budapest, 2014, Corvina, p. 92.

relations existed centuries ago and contributed to the development of international trade. The opening of sea transportation lines from the end of the 15th century demanded new financial resources for the building of merchant ships on the one hand and the financing of overseas trade on the other. Series of trading companies were set up in Europe, the best known among them were the British East India Company and the Dutch East India Company. Both companies were established by private investors at the beginning of the 17th century and got exclusive rights from their governments to conduct trade with the Far East. The two companies played a major role in the inclusion of the Indian Sub-Continent into the British Empire and Indonesia into the colonial possession of the Netherlands.²⁹

The capital required by large scale foreign investments accumulated first in Great Britain. British capital played a vital role in building railroads in many parts of the world first of all in the colonial territories. Another important area of British capital export was the building of ports required by the expanding oceanic navigation, which was an important strategic asset for Great Britain. Mining and agriculture also became important target areas of foreign investments in the second half of the 19th century. At the beginning of the 20th century the growing US economy accumulated sufficient capital for foreign investment and began to expand to Central America at the expense of British interests. In agriculture the United Fruit Company was among the first investors and has had a prominent economic and political role until today³⁰. Among the first US investors the Bell Telephone, the Standard Oil and the General Electric companies became internationally known. In the period preceding the First World War multinational companies of the US invested 7 percent of the American GDP abroad.³¹

According to the definition of Spero and Hart a multinational corporation is an enterprise which conducts or controls value added activity in more than one country. The level of multinationality can be characterised by a number of factors. Such factors are: the number of affiliates abroad,

²⁹ BUZAN, Barry – LITTLE, Richard: *International Systems in World History*, Oxford, 200, Oxford University Press, p. 311–312.

³⁰ BUZAN, Barry – LITTLE, Richard: *Regions and Powers*, Cambridge, 2003, Cambridge University Press, p. 280.

³¹ SPERO, Joan – HART, Jeffrey: *The Politics of International Economic Relations*, Belmont, USA, 2003, Wadsworth/Thomson, p. 118.

the share of property abroad and the ratio between income abroad and the total property abroad. Indicator of multinationality can also be the number of countries where the employees originate from.³²

The worldwide expansion of American multinational companies in the area of industrial production has been added to the earlier assumed leadership role of the US in international finance and trade after World War Two. From the 1980s European and Japanese multinationals and also companies of some newly industrialised countries increased their activities and influence in the world economy. Increased activities of the multinationals is explained by a number of arguments in professional literature. Among the major driving forces the following factors are mentioned: to shorten the distance to markets, to cut the expenses on trade, to use the advantages offered by different levels of tariffs and to cut the expenses of production with the employment of cheap labour. According to the “production cycle theory” after the demand for new products began to decline, they should be exported as a first step, than in the second phase the production should be taken abroad to an affiliate. Beyond the internal strategic consideration of MNCs, economic policies of governments also have impact on investments, either impede or encourage them. Economic policies of governments also influence the direction of capital flows, which changed considerably in the past decades.³³

MNC's impacts on the host countries have intensely been disputed in international forums. Those debates put forward opposing views about the influence of foreign capital on national economies. Views supporting foreign investments highlighted the creation of job opportunities, introduction of new technologies and management skills and the contribution to export income. Views opposing foreign investments emphasized the negative impact on national enterprises, the expatriation of capital, the impediment to national research and development and the development of research capabilities on the home country. Beyond those negative effects foreign capital intervenes into the domestic affairs of the host countries. The most intense fears developed in connection with the activities of MNCs of the

³² SPERO, Joan – HART, Jeffrey: *The Politics of International Economic Relations*, Belmont, USA, 2003, Wadsworth/Thomson, p. 117.

³³ SPERO, Joan – HART, Jeffrey: *The Politics of International Economic Relations*, Belmont, USA, 2003, Wadsworth/Thomson, p. 122–129.

US, since they have been perceived as the strongest and most aggressive and ethically most questionable. MNCs of Europe have been considered more humane and more sensitive to the needs of business partners.³⁴

Governments adopted different practices for the control of MNCs. The most important form of control has been the assessment of the effects of foreign investment on national economy, especially on the most vital sectors of economy. The US President is empowered to prevent any foreign investment which he considers a threat to national security. Strictly protected branches are the military, nuclear, aviation and informatics industries. In Canada there are traditionally strong fears of the US MNCs not only for economic but also for cultural reasons. The Canadian government's restrictive policies led to disputes with the US government on several occasions. Among the industrially most developed countries Japan implemented the strongest control and restrictions over foreign investments. Only from the middle of the 1960s under the pressure of the US did Japan begin to decrease the number of branches of national industry, which were totally or partially protected. In the financial sector restrictions were eased only from the middle of the 1980s, but the process of control was maintained. The ministry of International Trade and Industry represented an efficient government mechanism in the area of screening and approving international investments. Beyond government control the Japanese firms also created their system of control, the "Keiretsu" system. In this system of self-defence Japanese firms purchased the shares of a company which was threatened by hostile takeover of a foreign company, thus preventing the acquisition of Japanese property by foreign investors. Foreign investment is prohibited in such branches of the Japanese economy as agriculture, fishery, forestry, mining, leather industry and oil industry.³⁵

In the European Union there is no common system of control over foreign investments because governments reserved their right of sovereign decision regarding the activities of MNCs. The efforts in the EU are directed at the maintenance of competitiveness with MNCs of the US and Japan. Great Britain implements traditional permissive policy regarding foreign

³⁴ SPERO, Joan – HART, Jeffrey: *The Politics of International Economic Relations*, Belmont, USA, 2003, Wadsworth/Thomson, p. 136.

³⁵ SPERO, Joan – HART, Jeffrey: *The Politics of International Economic Relations*, Belmont, USA, 2003, Wadsworth/Thomson, p. 146.

investments. Since 1979 regulation has been left to the market. Member states of the EU accepted the recommendations of OECD in connection with the liberalisation first in the area of long term later in the area of short term investments.

During the Cold War developing countries made attempts to regulate the activities of MNCs in the world economy in the United Nations. In accordance with the proposal of the Group of 77 Economic and Social Council of the UN established the Committee of Transnational Corporations, which put the rules of behaviour of MNCs on its agenda in 1974. The question of the “Code of Conduct” of MNCs was on the UN agenda until the beginning of the 1990s when the whole initiative failed and the question was taken off the agenda. Discussions on the “Code of Conduct” revealed that the group of Western countries was not interested in the international regulation of NCs, instead of concentrating on professional issues the UN debates focused on ideological issues. Events from the beginning of the 1990s demonstrated that home countries remained uninterested regarding international regulation of foreign investments.³⁶ Deliberations on the question of new international economic order on different UN forums also failed and the developing countries joined the “Washington Consensus” and also joined international financial and capital markets in the hope of pursuing a more successful economic model.

6. Impacts of globalisation

Impacts of the present phase of globalisation are closely related to economic integration and to the mutual dependence of states, which increases constantly. The strengthening of interdependence is demonstrated by the growing transactions in world economy especially in the area of international trade, finance and capital flow. Typical statistical data underlying the level of interdependence, in 1992 Boeing Company produced 90 percent of spare parts for its aircraft and imported the rest 10 percent. In 2001 50 percent of the spare parts came from import.³⁷ For the correct understanding

³⁶ UN Department of Public Information: Basic Facts about the United Nations, 1983, UN Publication, p. 60–61.

³⁷ SPERO, Joan – HART, Jeffrey: The Politics of International Economic Relations, Belmont, USA, 2003, Wadsworth/Thomson, p. 74.

of these data it is important to take into account the fact that an increasing share of the world trade is taking place within multinational corporations.

Beyond economic data professionals and the general public are also interested in the possible connection between globalisation and the stable, peaceful international order. American journalist, Thomas Friedman thinks that in the present phase of globalisation the risk of war cannot be ruled out with absolute certainty. From previous phases of economic integration the conclusion that the risk of war had been eliminated was incorrect, as it was demonstrated by the outbreak of the First World War. However, the present stage of globalisation is essentially different from the first one, since the achievement of national interests with the use of force is more risky and would claim much more losses than in previous times. Friedman demonstrates the impact of globalisation on the world peace with a telling example, namely: countries where McDonald's fast food restaurants operate have not started war against each other.³⁸

The political realist school of international relations theory maintains that contrary to general assumptions the increased points of contacts among states would not result in peaceful contacts but rather in increased disputes and conflicts. According to political realist arguments states having gains from globalisation would spend greater share of the gains on strengthening their military force, consequently they are becoming more self-assured in the realisation of national interests. They will also demonstrate more readiness to use weapons in the settlement of disputes.³⁹ As opposed to political realism the theory of democratic peace assumes that in harmony with globalisation mutual dependence decreases the risks of war among democratic states, however this is not valid in the relationship between democracies and autocracies and also between autocracies.⁴⁰

Analyses on the concrete issues of international relations identified four megatrends and their effects on the world. First, the new communication technologies would tremendously increase the capabilities of individuals and groups to influence both national governments' decisions and the fu-

³⁸ FRIEDMAN, Thomas: *The Lexus and the Olive Tree*, New York, 1999, Farrar, Straus and Giroux, p. 195–198.

³⁹ WALTZ, Kenneth: *The Myth of National Interdependence*, in: KINDLEBERGER, Charles (editor): *The International Corporation*, Cambridge, 1970, MIT Press, p. 205–223.

⁴⁰ RUSSETT, Bruce – ONEAL, John: *Triangulating Peace*, New York, 2001, W. W. Norton & Company, p. 43–47.

ture of humanity. Second, the power exercised by states will be dispersed and shared among informal networks, whose effects on world events will increase dramatically. Third, a large trend in demography such as aging in Western societies, migration across continents, accelerating urbanisation and the further increase of global population (from 7.1 billion in 2012, to 8.3 in 2030) will put great pressure on natural resources like energy, water and food. The population growth on the one hand and the shrinking resources on the other will increase the probability of more frequent conflicts among states. Fourth, extreme weather events due to climate change will impact water and food supply negatively in many parts of the world and as a consequence would lead to political and social tensions.⁴¹ The most dramatic developments related to globalisation could be identified in the distribution of wealth. The basic paradox of globalisation is that inequalities in the distribution of wealth reached an unprecedented level in a growing world economy.

In the second era of globalisation which started in the 1990s the per capita GDP decreased in at least 54 countries, mainly in Sub-Sahara Africa and South Asia. In these very regions the number of people living on one US dollar a day increased. Parallel with increasing poverty the global inequality regarding income is also rising. In some regions of Latin America the income of the wealthiest one fifth of the population is thirty times more than the income of the poorest one fifth.⁴² A study prepared in 2009 found that 96 percent of production and services have been consumed by 5 percent of the population. The property of the wealthiest 225 people of the World equalled with the yearly income of the poorest 3 billion people. The 3 wealthiest people have larger property than the GDP of the poorest 48 countries. The shift in the balance of wealth is demonstrated well by a list which includes 58 countries and 48 multinational companies with the largest yearly income and the 28th place on the list is occupied by an MNC.⁴³

The report prepared for the 2015 World Economic Forum in Davos identified three groups of risk factors in connection with globalisation:

⁴¹ National Intelligence Council: *Alternative Worlds, Global Trends 2030*, Washington DC, 2012, US Government Printing Office, p. 9–38.

⁴² UN High-level Panel on Threats, Challenges and Change: *A more secure world: our shared responsibility*, New York, 2004, United Nations General Assembly, p. 26.

⁴³ A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács: *Jövőkereső*, Budapest, 2009, p. 4.

First, power competition based on geopolitical considerations is increasingly interrelated with efforts at securing access to economic resources. Failure to finalise the Doha round of the World Trade Organisation demonstrates the growing difficulties in world trade. The public of the leading economic powers is more and more pessimistic in connection with international trade and foreign investments. Geopolitical competition may undermine the confidence which took shape in the past decades among governments and also threatens the rule-based international economic and political order. The strengthening of regional integrations in the past twenty-five years indicates the weakening of multilateralism.

Second, the process of urbanisation and the growing share of urban population accelerated first of all in the developing countries. The main problem of urbanisation is that it is unplanned, 40 percent of growth takes place in slums, where basic services are missing, health care is poor and social instability is a constant risk. Extreme weather caused by climate change and the shrinking of arable land contributed to the movement of population to urban areas. Increasing share of the urban population may have favourable effect on national economies if local governments could manage the problems of growth. The consequence of accelerated urbanisation can be a shift in importance towards city governments. Otherwise national governments will not be able to meet the challenges, caused by the fast expansion of cities where political and social tension may arise.

Third, new technologies may offer unprecedented opportunities for the solution of problems in numerous spheres of life. General expectations concentrate mainly on the positive effects of new technologies and less attention is given to the possible harmful consequences. Synthetic biology for example may contribute to the development of new energy resources. At the same time it may make possible the creation of new organisms, which may constitute a risky intervention into the established order of nature. Since new technologies may hold unforeseeable possibilities beyond expected results, introduction of any regulation is difficult. In the application of artificial intelligence the possible loss of social control can be an extremely severe problem.⁴⁴

The general atmosphere created by globalisation is characterised in a study prepared by the National Intelligence Council of the US in 2012,

⁴⁴ World Economic Forum: Global Risks 2015, Geneva, p. 30–44.

quoting the novel by Charles Dickens: *The Tale of Two Cities* “...the backdrop was the French Revolution and dawn of the Industrial Age. We are living through a similar transformative period in which the breadth and scope of possible developments – both good and bad – are equal to if not greater than the aftermath of the political and economic revolutions of the late 18th century”.⁴⁵

⁴⁵ National Intelligence Council: *Alternative Worlds, Global Trends 2030*, Washington DC, 2012, US Government Printing Office, p. 1.

Vallások globalizációjának hatása a kereszténységre

„Mindennek megvan a maga órája, és az ég alatt minden dolog elmúlik a maga idejében. Ideje van a születésnek és ideje a halálnak, ideje az ültetésnek és ideje a kiszakításnak. Ideje van az ölésnek és ideje a gyógyításnak, ideje a lebontásnak, és ideje az építésnek. Ideje van a sírásnak, és ideje a nevetésnek, ideje a gyásznak, és ideje a táncnak. Ideje van a kő szétdobálásának, és ideje a kő összeszedésének, ideje az ölekezésnek, és ideje az ölekezéstől való tartózkodásnak. Ideje van a keresésnek, és ideje az elvesztésnek, ideje a megőrzésnek, és ideje az eldobásnak. Ideje van az eltépésnek, és ideje az összevarrásnak, ideje a hallgatásnak és ideje a szólásnak. Ideje van a szeretetnek, és ideje a gyűlölködésnek, ideje a háborúnak, és ideje a békének.”
(Prédikátor könyve 3,1–8)

Eljött az ideje annak is, hogy komoly vitára bocsássunk egy olyan témát, amiről keveset beszélnek: a vallások globalizációjának hatása a kereszténységre.

Mindenekelőtt vessünk egy pillantást a vallások világára. Bizonyára hallottunk, olvastunk vagy tanultunk már a világ különböző vallásairól. A legismertebbek közé tartoznak a következők: buddhizmus, hinduizmus, jainizmus, a zsidó vallás, a kereszténység, az iszlám, a taoizmus, a konfucianizmus, a szikhizmus, és a bahai vallás. Felmerül a kérdés, hogy ezek valóban mind vallások, vagy vannak talán csupán filozófiák is közöttük?

A vallások részletes elemzésétől eltekintve egyet biztosan tudunk mondani: minden vallás vagy filozófia az emberiség történelme folyamán egy bizonyos időben, bizonyos helyen vagy kultúrában, bizonyos tapasztalat alapján keletkezett. Abban is biztosak lehetünk, hogy ezek a vallások vagy filozófiák az élet legfontosabb és legizgalmasabb kérdéseire akarnak választ adni.

Melyek ezek a kérdések: Ki vagyok én? Mi az élet egyáltalán? Miért születtem és miért kell meghalnom? Nemcsak én, hanem mindenki, akit szeretek és kedvelek, azoknak is meg kell halniuk. Ha ez így van, akkor mi értelme van az életnek, mi értelme van a küzdelemnek? A földi élet csupán néhány nap küzdelem a földön, csak azért, hogy éljek, azután meghaljak?

Az intelligens embernek az első tette az lenne, hogy megismerje saját magát, kicsoda is ő valójában. Én csak egy intelligens majom volnék? Egy evolválódott amőba? Vagy valaki más, valami több? Több mint evés, ivás,

születés és halál? Tettek föl már Önök komolyan valaha is ilyen kérdéseket maguknak? Ha nem, éppen itt az ideje! Érdemes feltenni, mert az előbbi kérdésekre kapott válaszok jó irányban és alaposan átfarmálják a személyiségünket, és nagy hatással vannak a mindennapi életünkre is.

Az emberi történelem folyamán egyes tudósok közzétették, hogy sikerült megalkotniuk az ember eredetéről szóló elméletet. Az evolúció elmélete végső soron azt hirdeti, hogy egy mikroorganizmusból lett a vízben élő hal, a halból lett az emlős, az emlősökön belül jelentek meg a majmok, és a majmokból lettünk mi, emberek, te meg én.

A tudósok mikroszkóppal, teleszkóppal fürkészik a természet titkait, hogy kikutassák az ember eredetét és természetét. Ma már az emberi sejteket és géneket vizsgálják, hogy végre valami választ találjanak az ember eredetét illetően.

Önmagában véve ezek a kutatások jók és hasznosak, mert ezáltal sok új felfedezés történik, csodálatos képek készülnek az univerzumból, azonban mindezen erőfeszítés kevésnek bizonyult arra, hogy világosan megmagyarázza az ember eredetét és természetét. A természettudomány nem tudott választ adni arra a kérdésre, hogyan jöttünk létre, hogy mi emberek kik is vagyunk valójában.

Kissé olyanok vagyunk, mint az árvák, akik keresik az édes szüleiket, nyugtalanul keresik az eredetüket, keresik önmagukban az „isteni részecskét” (*god particle*). A kutatás a világűrre is kiterjed már, különböző űreszközök távoli égitesteken is keresik az élet titkát, s végső soron eredetünk titkait. Elmondhatjuk, hogy a tudomány minden nagy eredménye ellenére még mindig csak lázas keresésben van az ember eredetét illetően.

Kétségtelen tény, hogy az emberi test nagyon sok változáson ment keresztül a történelem folyamán. A gondolkodó lény, mint ember sokkal több, mint csupán test. Nemcsak egy biológiai folyamat végeredménye vagyunk. Hát akkor hol keressük az ember eredetét? Vagy talán felejtjük el a keresést és élünk, ahogy tudunk, elpusztulunk, mint egy növény vagy állat? Nem! Ha a természettudomány nem tud választ adni, akkor keressük a választ a vallásban. A különböző vallások alapítói próbáltak értelmes választ találni ezekre az életbevágó kérdésekre.

A Pew kutatóközpont több mint 230 országot átfogó felmérése szerint a Föld népességének 84 százaléka tartozik valamely valláshoz. A 2010-es adatok alapján született eredmények szerint a Föld lakosságából 2,2 milliárd keresztény (a világ népességének 32 százaléka), 1,6 milliárd muzulmán

(23%), 1 milliárd hindu (15%), közel 500 millió buddhista (7%) és 14 millió zsidó (0,2%). További 400 millió (6%) különféle hagyományos, törzsi, bennszülött vallások követője. Végül mintegy 58 millió (körülbelül 1%) más vallások híve (pl. bahái vallás, szikhizmus, sintoizmus, taoizmus, jainizmus, wicca, zoroasztrianizmus stb.) [Forrás: Magyar kurír 2012. december 18.]

Ezek után beszéljünk az egyik fő témáról, hogy mit is jelent a globalizáció, mit rejt magában e kifejezés. Szembetűnő, hogy a korábbi értelmező szótárakban ilyen szó egyáltalán nem is szerepel, csak olyat találunk, hogy 'globális'. A globalizáció új és modern meghatározás. Ez is azt mutatja, hogy fiatal, pár évtizedes kifejezésről van szó, amikor minden felgyorsult ebben a kiművelt agyak „borzasztóan okos” világában, és a globalizáció a média hátán megérkezett az emberiséghez, a hightech segítségével. A globalizáció szó meghatározásával kapcsolatban két szakembert szeretnék idézni.

– Anthony Giddens: *„A globalizáció a világot átfogó társadalmi kapcsolatok intenzitásának növekedése, amely révén távoli helyek úgy kapcsolódnak össze egymással, hogy az egyik helyen bekövetkező eseményeket sok kilométernyi távolságban lejátszódó folyamatok befolyásolják, és viszont.”*

– Veress József: *„A globalizáció olyan, alapvetően hatalmi-gazdasági természetű folyamat, amelynek során a világgazdaság legerősebbé váló szereplői a legjelentősebb nemzetközi intézményeken keresztül, az adott és általuk formált jogi keretek között, saját érdekeik alapján egységesítik, és általános érvényűvé teszik a gazdasági és politikai szabályokat.”*

A bevezetőben röviden érintettük a vallások világát, és az imént láttuk, hogy a világ népessége milyen arányban követi az egyes vallásokat. Majd próbáltuk meghatározni a globalizáció fogalmát. A továbbiakban a vallással kapcsolatos globalizációra szeretném a figyelmüket felhívni.

A vallás globalizációja tulajdonképpen már elkezdődött jóval a technika és a gazdaság globalizációja előtt, amikor a IV. század elején I. Konstantin császár megkeresztelkedett. Ez olyan folyamatot indított el, melynek gyümölcseként Európa vallása a kereszténység lett. Ez a folyamat nagy hatással volt több más társadalomra is. Misszionáriusok, politikusok és nagy hatású egyházi személyek által a kereszténység globális tényezővé vált. Jézus maga mondta *„Menjete el az egész világra...”*. Ezt az emberek igazi jólétének érdekében és a valódi javára parancsolta, mivel ő maga is része volt egy olyan korabeli rendszernek, amely nem adott valódi szabadságot az embereknek. Krisztus azt akarta, hogy őbenne minden ember igazi szabadságban éljen, így építse a világot és dicsérje az Istent.

Később, a XX. század második felében, pontosabban 1990-től kezdve rendkívül felgyorsult a világ; az eszmék, az információk, a tőke és a munka erősebben áramlik a világ legkülönbözőbb pontjai között. Ezzel együtt a vallások globalizációja is erőteljesen és nagy ütemben elkezdődött.

Véleményem szerint a mostani vallások globalizációjának két fő oka/jelensége van.

A vallások globalizációjának első motívuma

Kommunikációs forradalom: a határokon átvélő kommunikációs csatornák megszüntetik az információs akadályokat. Komoly kérdés, hogy ez milyen hatással van napjaink vallásos emberére? A kommunikációs forradalom előtt az átlagemberek elenyészően keveset tudtak más vallásokról, azok ünnepeiről és a különböző elveiről. Mindenki a saját vallásában találta meg az élete értelmét és boldogságát, és nem volt köze más valláshoz. Európára nézve az I. és II. világháború, majd a kommunizmus nagy és mély sebeket hagyott: az emberek életét minden oldalról támadta, egyúttal mély zűrzavart és bizonytalanságot idézett elő. Az ember nem csak egy látható test, hanem lelki, szellemi, pszichés és érzelmi lény is. Akkor érzi jól magát, amikor egész valójának minden vetülete harmóniában van egymással. A két hatalom, a kommunizmus és a náciizmus, egyfajta globalizációt akart megvalósítani, célul tűzte ki, hogy különböző népeket, akik előzőleg a saját hitükben és kultúrájukban éltek, egyesítse, rájuk erőltetve saját akarátát. Ezt akár nyelvi vagy ideológiai globalizációnak is lehet nevezni.

Amikor a háború sújtotta népek megszabadultak a nemzeti szocializmus, majd a kommunizmus elnyomástól, már híján voltak sok korábbi értéküknek, amelyben éltek, mint pl. a biztonságos élethelyzetüket, hitüket, az egészséges pszichés és az érzelmi világukat. Osztályrészük a pusztulás után a lelki zűrzavar és bizonytalanság lett.

S itt lép színre a kommunikációs forradalom. Mint egy vízre szomjazó növény, az emberek beszívták és magukhoz ölelték a kommunikációs át-törés nyújtotta lehetőségeket. Megnyílt előttük egy olyan új világ, amiről addig kevesebbet tudtak – és ez az élet minden területére kiterjedt, így a vallásokra is. Az emberek a médián keresztül részletesebben megismertek más vallásokat is, és a lelki ürt, amelyben éltek, elkezdték feltölteni azokkal a dolgokkal, amelyeket találtak, amiket más vallások tanítanak, mint például a hinduizmus vagy a buddhizmus, és annak különböző irányzatai.

Ez továbbá bizonytalanságot eredményezett a lelki életük területén. Sokan kerültek olyan helyzetbe, hogy képtelenek dönteni egy hit mellett és megvallani azt. Egyetlen egy vallásban sem érzik otthon magukat, és így futva keresik mindenütt, hogy mi az igazság.

A médián keresztül áramló egyéni vélemények és kitalációk, amelyek elárasztják az információs társadalom emberét, nem tartalmazznak vallási igazságot, mivel jellemzően figyelmen kívül hagyják vagy rosszul kezelik a vallási hagyományokat. Minden vallásnak vannak értékes hagyományai, ez alapvető szempont. E hagyományok kellően alapos és helyes ismerete adhat valódi értelmezést az adott vallásról, e nélkül könnyen félrevezethetnek minket, és nagy vallási tévedésekbe eshetünk. Ezért kell bölcsnek lennünk, hogy a vallások globalizációjának korszakában nagymértékben terjedő hamis és felszínes információk ne hogy megtévesszenek bennünket.

Ezzel kapcsolatban a következőket mondta Ferenc pápa:

„A globalizáció nem valami rossz. Éppen ellenkezőleg jó tendencia. Akkor válhat rossz, ha rosszul alkalmazzák. Ha arra törekszik, hogy mindent egyformává alakítson, akkor ez a fajta globalizáció elpusztítja minden személy és minden nép sajátosságát. Ha azt keresi, hogy mindenkit egyesítsen, tiszteletben tartva minden személyt, minden népet, gazdagságát, sajátosságát, akkor jó a globalizáció és békéhez vezet. A pápa egy geometriai példával tette képszerűvé mondanivalóját: ha a globalizáció olyan, mint egy gömb, amelynek minden pontja egyenlő távolságra van a középponttól, akkor nem jó, mert megsemmisít. Ha viszont olyan, mint egy poliéder, egy sokszögletű test, amelynek minden oldala egységben van egymással, de mindegyik megőrzi önazonosságát, akkor jó a globalizáció, elősegíti egy nép növekedését, minden embernek biztosítja méltóságát és jogait”. [Philadelphia, USA, 2016. 09. 26., in: Vatikáni Rádió]

Tehát a vallások globalizációjának két következménye lehet: a) olyan szemlélet kialakulását segíti elő, amely minden vallást egyformának tekint és mindegy, hogy hova tartozik az ember; b) olyan szemléletet kialakulását segíti elő, amely fundamentalistává teszi a hívőt. Mind a kettő veszélyes az emberre és a világra egyaránt. Az elsőben semlegessé teszi az ember lelki világát, a második pedig békétlenné teszi az egymás mellett élést.

Ezek a folyamatok már megfigyelhetőek a világban. Ázsia és Afrika különböző országaiban megerősödött a vallási fundamentalizmus. Ebben a legharcosabb álláspont jelenleg az iszlám politikai fundamentalisták foglalják el. Emellett felfigyelhetünk a szintén politikai erőre kapott

és kormányra került hindu fundamentalizmusra és a buddhista fundamentalista irányzatokra is. Érdekes módon a közös jellemzőjük pedig a nyugati világ modernizációs modellje.

Mindezzel kapcsolatban egy másik jelentős hatást is észlelhetünk. Az emberi hitvilága nem elszigetelten létezik, függetlenül az embertől. A hit az ember életének mindennapi része. A különböző vallások különféle irányzatokban jelennek meg, mivel adott kultúrában, jellemző tapasztalati háttérrel keletkeztek. Vannak monoteista vallások, mint pl. a zsidó vallás, a kereszténység (egy Isten három személyben), az iszlám, és vannak politeista vallások, mint pl. a hinduizmus. Vannak isten nélküli vallásnak ismert irányzatok, mint pl. buddhizmus vagy a jainizmus. Az egyik személyes istenről beszél, a másik pedig valami személytelen kozmikus erőről, esetleg valami fajta megsemmisülésről.

A pogányságtól eltérően a kereszténység egy személyes Istent hirdet, aki Krisztus személyében eljött az emberekhez, és személyesen szereti az embert. Ez egy konkrét kapcsolatot is jelent. Vagyis a keresztény hit szerint az Isten kapcsolatban él, ezt mutatja a Szentháromság Isten képe. Egy az Isten, mégis három személyű. Ebben van sokszínűsége, mégis egy isteni valóságot fejezi ki a személyek közötti szeretet által. Minden keresztény ember élete ebben a kapcsolatban bontakozik ki és kap értelmet. Az emberi élet tele van kapcsolatokkal. Valójában nem is létezik élet kapcsolatok nélkül. A kapcsolat akkor kap értelmet, amikor valakinek a valahova vagy valamihez/valakihez tartozásaként ismerjük fel.

Amint korábban említettem, a vallások globalizációja egy olyan szemléletre vezeti az embereket, amely szerint minden hit egyforma. Ez a felfogás akadálya egy személyes isten-kapcsolat kialakulásának. Mivel a vallási életnek hatása van az élünkre, ez a folyamat a mindennapi élethelyzetünkben is megnyilvánul, különösen a kapcsolataink terén. A magukat kereszténynek tartó emberek miért nem tudnak tartós kapcsolatokat kialakítani? Nagyon gyakori manapság, hogy egyesek csak ideig-óráig tartó, felszínes kapcsolatban élnek. Ezt egyértelműen a gyökértelen, sehova nem tartozó vallási szemlélet húzódik meg, amely kihatással van az egyén személyes és társadalmi életére. Ennek következtében tönkremennek az emberi élet középpontjában álló családok is.

Bár nem lehet megakadályozni a vallások globalizációját, fel kell hívni az emberek figyelmét e folyamat a pusztító hatására is. Nem arra kell törekednünk, hogy versenyszerűen gyűjtsünk 'lelkeket', hanem hogy közös

megoldásokat találjunk a tényleges közös ellenség ellen. Ezalatt én azt értem, hogy eljött az ideje annak: a keresztény közösségeknek közösen kell cselekedniük az élet és emberi méltóság védelmében.

A vallások globalizációjának második motívuma

Szegénység és a népvándorlás: a globalizáció következményeként egyre több szegény ember él a földön. Nap mint nap növekszik a gazdag és a szegény közötti szakadék. A globális egyenlőtlenség növekedése, a családok átalakulása, a hagyományos falusi közösségek szétesése, nyomornegyedek kialakulása mind a globalizáció negatív következményei. Az ilyen helyzetben élő emberek egy jobb élet reményében kivándorolnak különböző, gazdagabbnak vélt országokba. A kutatások szerint összesen 300 millió migráns vándorolt ki Ázsiából és Afrikából a következő országokba. E gazdasági elvándorlás jellemző célpontja az USA, Kanada, Ausztrália, Anglia és az Európai Unió országai. A migránsok közül legtöbben az iszlám valláshoz tartoznak.

Amikor egy ember elvándorol a saját kultúrájából egy másik kultúrába vagy országba, hozza magával a saját hitét és világát. A globalizáció által okozott nyomor és szegénység népvándorláshoz vezet, amely előidézi a vallások globalizációját is.

Úgy tűnik, hogy a nyugati civilizáció kezdeményezésére elkezdődött világszintű egységesedési, univerzalizálódási folyamatra és annak következményeire ma saját magunknak kell választ adnunk. Azt gondolom, hogy a válasz nem lehet más, mint a párbeszéd útja. Szent II. János Pál pápa sokat tett ezen a téren, mert látta, hogy nincs más lehetőség, csak a párbeszéd útja, és felismerte, hogy a Lélek erre hívja az egyházakat. Ezért is hívta össze a különböző vallások vezetőit Assisiben.

A párbeszéd akkor eredményes, amikor szeretetben és tiszteletben tartják a vallási téren megmutatkozó különbözőségeket a testvéri béke jegyében. Akkor tudjuk valóban szeretni és tisztelni a másik embert, ha van önazonosságunk, amikor mi magunk bele vagyunk gyökerezve a saját hitünkbe. Ez nem fundamentalizmust jelent, hanem gyümölcsözni képes meggyőződést, amely nyitottá teszi az embert a más ember felé a vallás és a kultúra terén. Ezt azért említem, mert gyermekkoromtól fogva megéltem ezt a saját környezetemben. Indiaiként a gyermekkorom multi-vallásos környezetben zajlott, mégsem tapasztaltam soha háborút és feszültséget

a vallások különbözősége miatt. Mindenki meggyőződéssel megvallotta a hitét és ez tapasztalható napjainkban is, az emberek békében élnek egymás mellett most is. Hozzá kell azonban tennem, hogy ez sajnos nem vonatkozik egész Indiára, hanem csak Kerala államra. Mindenesetre ha Keralában ez a békés együttélés évszázadok óta ez lehetséges, akkor járható útnak tartom a vallások globalizációjának a terén is.

Záró gondolatok

A vallások globalizációja kihívás a kereszténységre nézve, de a lehetőségek tárháza is egyben. Kihívás, mert az európai keresztényeknek muszáj felébredniük és dönteniük. Senki nem maradhat semleges. Vagy szívvel-lélekkel igent mondunk a keresztények Istenének és hűségesek maradunk hozzá, vagy nemet mondunk neki. Itt a lehetőség az igen kimondására. Egyáltalán ne gondoljuk azt, hogy a történelem viharaiban túlságosan megöregedtünk. A mi hitünk azt bizonyítja, hogy ha a Lélek szavára cselekszünk, akkor öregkorban is életet fakaszt Isten, mert a mi Istenünk az élőké és nem a holtaké. Ha Sára és Erzsébet öregkorában életet hordozott, akkor a megöregedett európai kereszténység is képes életre kelni. Csak hallgatni kell, mit is mond nekünk a Szentlélek. A Lélek azt mondja Európának, hogy „kelj fel és járj”, vagy éppen, ahogy Nikodémusznak mondja Jézus: „újra kell születned.” Nem csak vízből, hanem Szentlélekből.

Egy „új keresztiségre” lenne szüksége Európának – egy „belső keresztiségre”, mely a Lélek tüzével történik. Akkor felébredhet Európában az „első szerelem”. Itt az ideje a gyógyításnak és az újjáépítésnek. Cselekedni kell! Bennünket figyelmeztet Jézus kérdése: „*ha az Emberfia újra eljön, vajon talál-e hitet a földön?*” (Lk 18,8)

The effect of the globalisation of religions on Christianity

“For everything there is a season, and a time for every matter under heaven: a time to be born and a time to die; a time to plant and a time to pluck up what is planted; a time to kill and a time to heal; a time to break down and a time to build up; a time to weep and a time to laugh; a time to mourn and a time to dance; a time to cast away stones and a time to gather stones together; a time to embrace and a time to refrain from embracing; a time to seek and a time to lose; a time to keep and a time to cast away; a time to rend and a time to sew; a time to keep silence and a time to speak; a time to love and a time to hate; a time for war and a time for peace.” (Ecclesiastes 3, 1–8)

The time has come to start a serious discussion about a topic which is not spoken very much about: the effect that the globalisation of religions exerts on Christianity.

First and foremost let's speak briefly about the religions.

I am sure that we have all heard, read or learnt about the different religions of the world. The most well-known include Buddhism, Hinduism, Jainism, the Jewish religion, Christianity, Islam, Taoism, Confucianism, Sikhism, and the Bahai religion. The question is if these are all religions or are there philosophies among them?

At any rate we can say one thing for sure: every religion or philosophy developed at a certain time, at a certain place or certain culture on the basis of a certain experience in the course of human history. We can also be sure that these religions or philosophies intend to answer the most important and most exciting questions of life.

What are these questions? Who am I? What is life at all? Why was I born and why do I have to die? Not only me, but everybody I love or like has to die. If this be so, then what is the meaning of life, what is the meaning of struggle? Just struggling for a couple of days on the Earth only to live and then to die?

The first deed of the intelligent man would be to get to know himself, to get to know who he is. Am I just a better monkey? Or a fully developed amoeba? Or somebody different, something more? More than drinking, eating, birth and death? Have you ever asked yourselves such questions? If not, it is high time to do so. These questions are worth asking because

the answer will transform your personality basically, and has a remarkable effect on our everyday life.

In the course of human history some scholars announced that they succeeded in formulating the theory about the origin of man. The theory of evolution advertises that fish living in water evolved from a microorganism, mammals evolved from the fish, apes evolved from the mammals, and we, humans like you and I evolved from the apes.

Others think that man came from another planet. Some scientists keep looking through the microscope and the telescope in order to find the origin and nature of man. Still others examine the human cells and genes to find an answer to the origin of man at last.

These things in themselves are good and useful, because through them lots of new, so far unknown things were discovered, there are beautiful pictures taken of the universe, but all these prove to be insufficient to clearly explain the origin and nature of man. There is still no answer to how we came into existence, who we actually are.

We are somewhat like the orphans who are trying to find their real parents, who are restlessly looking for their origin to find the god particle. They are even searching for their possible origin on other planets in order to find the answer at last. We can say that science is still in the phase of search regarding the origin of man.

It is a fact that the human body has changed a lot in the course of history. The thinking being of man is much more than mere body. We are not just the end product of a biological process. Where then should we be looking for the origin of man? Or should we forget the search and live as we can and perish like a plant or an animal? No! If science has no answer, then we must look for it in religion. The founders of the different religions tried to find reasonable answers to these vital questions.

According to the survey of the Pew Research Centre conducted in more than 230 countries 84% of the world's population belong to a religion.

According to data from 2010 there are 2.2 billion Christians (32% of the world's population), 1.6 billion Muslims (23%), 1 billion Hindi (15%), nearly 5006 million Buddhists (7%) and 14 million Jews (0.2%). Further 400 million (6%) are the followers of different traditional tribal or native religions. Finally, about 58 million (about 1%) believe in other religions (e.g. Bahai religions, Sikhism, Shintoism, Taoism, Jainism, Wicca, Zoroastrianism etc.) /Magyar kurír 18 December 2012/

Now let's discuss one of our main topics: what does globalisation mean, what does this word cover? It is interesting to note that former monolingual dictionaries did not include this word at all, only in the form 'global'. Globalisation is a new and modern definition. This also shows that the expression is new, not older than a couple of decades when everything accelerated in this terribly clever world of the learned, and that globalisation arrived to humanity on the back of the media with the help of High technology. Concerning the definition of globalisation I would like to quote two experts.

– Anthony Giddens: *“Globalisation is the intensification of worldwide social relations which link distant localities in such a way that local happenings are shaped by events occurring many miles away and vice versa”*.

– Veress József: *“Globalisation is a process of basically power-economic nature in the course of which the most powerful protagonists of world economy unify and generalise the economic and political rules through the most important international institutions, within the legal framework given or created by them on the basis of their interest.”*

We have briefly mentioned religions and the ratio in which the population of the world follows them. We tried to define the notion of globalisation. Now I would like to draw your attention to globalisation in relationship with religion:

The beginning of the globalisation of religion: As a matter of fact the globalisation of religion started before the globalisation of technology and economy, when at the beginning of the 4th century Constantin I. was baptised. This started a process, the result of which was that Christianity became the religion of Europe. This process had a strong impact on several other societies. Christianity was spread on a global level by personalities of political, missionary and other ecclesiastical importance. Jesus himself said “Go and spread all over the world...”. He says this for the well-being of the people, because he himself was part of a system which did not liberate the people. He wanted everybody to live in real freedom and to build the world and praise the Lord on this basis.

Later, in the second part of the 20th century or more precisely from 1990, the flow of ideas, information, capital and labour force accelerated between different parts of the world. At the same time the globalisation of the different religions also started powerfully and at a fast pace. (*world of media*)

In my opinion the globalisation of the present religions has two reasons/phenomena:

The first phenomenon

The communications revolution: the channels of communication overreaching borders eliminate any hindrance to information. What effect does it have on a religious person? Before the communications revolution average people did not know much about other religions, about their fests, and different principles. Everybody found their reason to live and their happiness in their own religion. In Europe the two world wars and communism left huge and deep wounds in the soul of people attacking it from every direction, which resulted in confusion and uncertainty. Man is not just a visible body, but a spiritual, mental, psychic and emotional being too. He feels well when all these components are in harmony with each other. The two powers, communism and Nazism targeted a certain globalisation, in order to unify different people living in their own religion and culture by forcing their own will on them. This can be called linguistic or ideological globalisation.

By the time these nations were finally liberated from oppression they had already lost their former values, according to which they lived earlier, and their security, their religion and their psychic and emotional word was also ruined. Their lot was spiritual confusion and uncertainty.

This is the time when communications revolution appeared. Like a plant thirsty for water, people absorbed and embraced the communications breakthrough and its possibilities. A new world opened up to them which they knew very little about before – and this is true for everything, religion among others. People acquired detailed knowledge about other religions through the media and they filled the emptiness they lived in with things taught by other religions, especially Hinduism and Buddhism and their different trends. This resulted in further uncertainty in their spiritual life. Today lots are in such a situation that they are unable to choose one religion and follow it. They don't feel comfortable in any religion and they go running about trying to find the truth everywhere.

Personal opinions and fabrications don't contain religious truth, because they mostly ignore religious traditions. All religions have valuable traditions, serving as a basis. Their appropriate and right knowledge can give a clear understanding of the given religion; the absence of these can generate great religious misunderstanding and misleading. For this reason all people must be wise not to fall into a false and superficial religious trap in the course of the globalisation of the different religions.

This is what Pope Francis said about this topic:

“Globalisation in itself is not something bad. On the contrary, the globalising tendency is good. Maybe what is bad is the way this happens. If globalisation would seek to make everyone the same as if it was a single sphere. If globalisation destroys the richness and the particularity and individuality of every person and every people. If globalisation seeks to bring all of us together, but to do so respecting each person, each individual’s richness and peculiarity respecting all peoples and their own distinctive, that globalisation is good, it makes us grow and leads to peace. The Pope illustrated his speech with an example from geometry: if globalisation is like a sphere each point of which is the same distance from the centre, then it is not good, because it destroys. However, if it is like a polyhedron a body of many facets each of which is in unity with the other, retaining its identity at the same time, then globalisation is good, it promotes the growth of a nation and ensures the dignity and rights of every individual.”
/26-09-2016., Philadelphia, USA/

So the globalisation of religions can have two possible consequences: a) it helps the emergence of a viewpoint that regards every religion as identical, and thinks that it does not matter which religion one belongs to; b) it helps the emergence of a viewpoint which turns the believer into a fundamentalist. Both are equally dangerous to the people and to the world. The first results in neutral mentality, the second creates strife between people.

These processes are already present in the world. In different countries of Asia and Africa religious fanaticism has strengthened. The strongest among these now are the Islam fundamentalists. Beside these we have to be aware of the Hindi and the Buddhist fundamentalism, the former of which gained political power and is presently on government. It is interesting to note that their common characteristic trait is the modernisation model of the western world.

There is another strong effect to be noted. Religious faith does not exist in isolation, independent of man. Religious faith is an everyday part of people’s life. Different religions exhibit different trends, because they emerged in a given culture on the basis of a certain experience. There are monotheistic religions like the Jewish religion, Christianity (one God in three persons), the Islam and there are religions that profess belief in multiple deities like Hinduism. There are religious trends without God like Buddhism and Jainism. The former speaks about a personified God, while the latter mentions an impersonal cosmic power or some kind of annihilation.

As opposed to all this Christianity professes God as a person, who came to the people in the person of Christ and who personally loves people. This also means a definite relationship. So according to Christian faith God lives in relationship, this is shown by the picture of the Holy Trinity God. God is one, yet comprises three persons. So God is of many colours, yet he expresses one reality through love. It is in this relationship that the life of every Christian person develops and becomes meaningful. Human life is full of relationships. There is basically no life without relationships. A relationship becomes meaningful when somebody belongs somewhere to somebody/something.

As I mentioned earlier the globalisation of religions drives people to adopt views according to which for example every faith is identical. This view hinders the development of a personal relationship with God. Since our religious life affects our life this process manifests itself in our everyday life situations, especially in our relationships. Why can't people, who call themselves Christian develop permanent relationships? Lots are living in momentary superficial relationship. This is clearly explained by the fact that the religious view of not belonging anywhere has a major effect on social and individual life. In consequence families, which are in the centre of human life, disintegrate.

Although we cannot stop the globalisation of religions we must make people be aware of its devastating effect. We should not endeavour to collect 'souls' in a competitive manner, but to find a common solution against the common enemy. I mean, the time has come for the Christian Churches to exert concerted effort in defence of life and human dignity.

The second phenomenon

Poverty and migration: as a result of globalisation there are more and more poor people living on the Earth. The gap between the poor and the rich is getting wider day by day. The increase of global inequality, the transformation of families, the disintegration of the traditional village communities, the emergence of slums are all the negative consequences of globalisation. People who live in such circumstances immigrate to countries they consider rich in the hope of a better life. According to research a total of 300 million migrants left Asia and Africa for the following countries: USA, Canada, Australia, England and European countries. Most of them are Muslims.

When a person leaves a culture for another culture or country, he brings his own faith and culture with himself. So misery and poverty caused by globalisation leads him to migration. And migration leads to the globalisation of religions.

It seems that we ourselves will have to answer the issues and consequences of the world-wide unifying and universifying processes initiated by the western civilisation. I think, that the answer cannot be anything else but dialogue. Saint John Paul II had done a lot in this area, because he realised that there was no alternative, the Spirit calls on the Church to follow this. For this reason he assembled the leaders of the different religions in Assisi.

A dialogue can only be successful if religious otherness is respected and loved in the spirit of brotherly peace. We can only respect and love religious otherness if we are deeply rooted in our own faith. This is not fundamentalism, but a fruitful conviction, which makes people open to other people even in the field of religion and culture. I mention this because this is what I have lived in my own environment. As an Indian I spent my childhood in a multi-religious environment, yet, there was no war or tension because the difference of religions. Everyone professed their faith and they still live together in peace. Of course this doesn't apply to whole India, only to Kerala State. If it has been possible for a century, I believe it can be effective on the field of the globalisation of religions.

Concluding thoughts

Yes! The globalisation of religions poses a challenge to Christianity, but at the same time it is the storehouse of possibilities. A challenge because the European Christians have to awaken and make a decision. Nobody can remain neutral. Either we must wholeheartedly say yes to the God of Christians and remain faithful, or say no to him. The possibility is here. We should not think that we have become too old. Our faith proves that, if we can act and die at the word of the Spirit, then God can create life even at an old age, because our God is the God of life and not that of death. If Sarah and Elisabeth bore life at an old age, then the European Christianity is also able to come to life. We only have to listen to what the Spirit tells us. The Spirit tells Europe "stand up and walk" or as Jesus told Nicodemus "you must be born again". Not only from water, but from the Spirit.

Europe needs a new baptism – an internal baptism, which is done by the fire of the Spirit. Then the first love can awaken in Europe. The time for healing and rebuilding is here. We must act... If we don't act Jesus might be right: *when he comes again will he find faith on earth?* (Lk 18,8)

Tolerancia, fobofóbia, globalizáció

1. A tolerancia kifejezése napjainkban

A tolerancia napjaink közbeszédének egyik meghatározó kifejezése. A közéletben leggyakrabban az antiszemitizmus, a cigányság, a homoszexualitás, a bevándorlás, a rasszizmus kapcsán halljuk. Jellemző szókapcsolata a „zéró tolerancia”, és gyakran együtt jelenik meg az újsütetű „másság”, „kirekesztés”, „gyűlöletbeszéd”, „politikai korrektség” szavakkal.

Tudvalevő, hogy az aktuálpolitika erőteljesen használatába vette a tolerancia kifejezést és a hozzá kapcsolódó szavakat. Figyelhetünk arra, hogy a szóhasználat a médiában gyakran egyoldalúan, csak bizonyos csoportok érdekeinek a védelmében használatos. Általános észrevételünk lehet még, hogy a tolerancia nevében olykor a véleménynyilvánítás egyoldalú korlátozásának, sőt büntetésének eseteivel találkozhatunk. Ismerjük továbbá a gúnyolódás, a megbotrántkoztatás, a hazugság, a nyilvános blaszfémia szabadjára engedésének megannyi esetét, amit szintén a toleranciára hivatkozva követelnek meg eltűnni másoktól. A toleranciára – vagy épp annak a hiányára – való hivatkozás a nemzetközi médiában és a világpolitikában akár egész országok ellen folytatott lejárató kampány eszköze is lehet.

A tolerancia – elszakítva azt eredeti jelentésétől – ma jellemzően erőteljes ideológiai fegyverként szolgál az emberiség morális, világnézeti és politikai átalakítására. Ez elsősorban éppen azoknak a csoportoknak árt leginkább, akiknek az érdekvédelmére való hivatkozással az ilyen visszaélések megtörténnek. A tolerancia helyes értelmezése és alkalmazására azonban elengedhetetlen ahhoz, hogy a globalizációs folyamatok jó irányba haladhassanak. Melyek a toleranciával való visszaélés jellemző megnyilvánulásai? Mit is jelent a tolerancia valójában? E kérdések jelentősége – mint látni fogjuk – nem más, mint az igazsághoz való viszony maga.

2. Tolerancia és a nemi devianciák

A magyar sajtóban a kilencvenes évek kedvelt liberális témája lett a mindenféle kisebbségnek kijáró tolerancia.¹ A „többséget” célzó üzenet hatására szinte már szégyenletes volt nem liberális kisebbségben lenni. Mindez arra készítette a „többségeket”, hogy ha normális embernek akarják érezni magukat, minél előbb fedezzenek fel magukban valamilyen „kisebbségi” vonást. Azoknak, akik nem tudtak kisebbségivé válni, egyet tehettek csupán: nem normális „többségiként” *feltétlenül* tolerálniuk kell a normalitást megtestesítő kisebbségeket.

A tolerancia itt máris a „többségeket” térdre kényszerítő, átalakító, az igazságot feltétlenül a „kisebbségeket” igazával azonosító eszközzé vált.

A toleranciára való hivatkozás kezdeti időszakában az LMBT² szexuális orientációt követő embereket még csak tolerálniuk kellett a többségeknek. Ez azt jelentette, hogy őket nem lehet megalázó bánásmódban részesíteni, nem lehet diszkriminálni (például iskolában, munkahelyeken), sem pedig jogilag büntetni. A tolerancia ekkor még emlékeztet annak eredeti jelentésére, de máris döntő csúsztatások mutatkoznak. Kezdetben a „másságot” toleráló heteroszexuális többség értékrendje az uralkodó, és e kereteken belül kell megtalálni a többség és a „szexuális kisebbségek” békés egymás mellett élésének lehetőségét. A szexuális másság tolerálásának közkeletű elve lett az, hogy a szexuális orientáció magánügy, és senkinek nincs köze ahhoz, hogy mi történik a négy fal között. Tehát a toleranciát nem az értékrend igazságtartalmára vonatkoztatták, hanem egyszerűen arról volt szó, hogy a domináns „többségnek” kell toleránsnak lenni a recesszív „kisebbséggel” szemben, bármiféle értékítélet nélkül.

¹ A témát nagyszerűen összegzi Löffler Tibor (*Fobofóbia*, in: Magyar Nemzet, 2015. 07. 23.), akinek a gondolatmenetét itt mi is követjük.

² Az LMBT (ritkábban: MLBT) betűszó a nemzetközi szóhasználatban elterjedt angol LGBT (GLBT) betűszó magyar megfelelője. A rövidítés feloldása: leszbikusok (nőkhöz vonzódó nők), meleg (férfiakhoz vonzódó férfiak), biszexuálisok (nem csak egy nemhez vonzódók) és transzneműek (a nemi szerepeket részlegesen vagy teljesen felcserélő, esetleg a külső nemi jegyeiket is megváltoztató csoport). Az elnevezés ezen szexuális kisebbségek összefoglaló megjelölésére használatos.

2.1 A házasságkötési és az örökbefogadási jog követelése

A toleranciára való helytelen hivatkozás akkor vált egészen nyilvánvalóvá, amikor az egynemű párok részére jogot kezdtek követelni a házasságkötésre és gyermekek örökbefogadására. Ez a két fejlemény már nem fér bele az igazságtól elszakítottan értelmezett, pusztán a „többségtől” a „kisebbségek” felé, mintegy mennyiségi alapon elvárt tolerancia fogalmába sem, mert törvényesítésük eleve feltételezi a „többség” és „kisebbség” közötti határok elmosását. Az egyneműek „házasságért” és a gyermekek örökbefogadási lehetőségéért folytatott harcának mögöttes, de jól látható, egyre kevésbé titkolt lényege a (heteroszexuális) „többség” gondolkodásmódjának radikális átformálása.

A házasság és az örökbefogadás lehetőségének a törvényesítése eszközként jelenik meg a (heteroszexuális) többség értékrendjének a megváltoztatásához. A többségtől már nem toleranciát várnak el az LMBT részére, hanem a szexuális másság totális elfogadását. A deviáns nemi orientációt nem szabad semmiképpen sem megkülönböztetni, hanem szimpla emberi szexuális szokásként kell tekinteni minden értékítélet nélkül. Ebben a szemléletben értelmetlenné válik a „heteroszexuális” és a „homoszexuális” fogalma, de még a „szexuális orientáció” és a „mátság” is. Amit pedig végképp és legfőképpen tilos, bármiféle erkölcsi értékítéletet megfogalmazni a homoszexuális magatartással kapcsolatban. A toleranciával való ilyenén visszaélés a differenciálás elvi lehetőségét támadja, és ezáltal éppen azt teszi lehetetlenné, hogy a toleranciáról egyáltalán beszélni lehessen.

A toleranciával való visszaélés nemi orientációval kapcsolatos harci eszköze a „homofóbia” közismert fogalma által való megbélyegzés, amit bárki megkaphat, aki kritikát fogalmaz meg vagy egyet nem értését nyilvánítja ki az LMBT „egyenlő jogaival” kapcsolatosan. Ideológiai terror jön létre, ami a heteroszexuális gondolkodásmód erőszakos átformálása érdekében a tolerancia fogalmát még az igazságtól elválasztott – többségi elvű – értelmezésében is elsőpri.

E folyamat következtében azok, akik korábban még toleránsnak számítottak, máról holnapra megkaphatják a homofóbia bélyegét. Ma már nem elég elutasítani a melegek diszkriminálását és megalázását, hanem ma már az értékrendben való teljes azonosulást és egyetértést követelnek. Aki nem ért egyet a melegházassággal, és ennek nyilvánosan hangot mer adni, máris homofóbnak nevezik. Azonnal kirekesztik, mondván, hogy az illető „kirekesztő”, és hiába ragaszkodik az isteni törvény léteéhez, a metafizikai és erkölcsi kategóriákhoz, az ő véleményének a „mátsága” már „más”.

A normalitás még „másságként” sem jelenhet meg. Itt derül ki, hogy a liberális kánon milyen hamis, hiszen a „másság tisztelete és védelme” csak az értékeket megkérdőjelező, azzal szembemenő magatartásoknak jár ki.

Miként a tolerancia, ha elszakítjuk az igazságtól, értelmetlenné válik, vagy miként a „kisebbség” és a „többség” fogalma is ellenőrizhetetlen szófordulat lesz, úgy a „homofóbia” is definiálatlan marad. Bárkit homofóbbá nyilváníthatnak, és ez a jelenség kísértetiesen hasonlít ahhoz, ahogyan a kommunisták a szegényparasztokat kuláknak, a szociáldemokratákat fasisztának bélyegezték. Ehhez hasonló a homoszexuális kapcsolatát nyíltan vállaló olasz divattervező-páros, Domenico Dolce és Stefano Gabbana esete. A „beválalás” korábban hősként ünnepelt példái azon nyomban megkapták a homofóbia bélyegét, amint kifejtették, hogy nem értenek egyet a melegházassággal.³

2.2 A megbélyegzés az ideológiai terror eszköze

Akik toleranciát hirdettek, gyakran az intolerancia gyakorlói, akik erőszakos, militáns gyakorlatot folytatnak az LMBT pozitív diszkriminációját elutasítókkal, az isteni és természeti törvényekre hivatkozókkal szemben. A jogvédők és az „elnyomott szexuális kisebbségek” soraiból nincs senki, aki nyíltan fel merne lépni a megbélyegzés agresszív gyakorlata ellen, és türelemre intene a házasság és a család tradicionális értékeinek védelmezőit. A liberális jogi küzdelmek már régóta operálnak a fóbiával végződő fogalmakkal⁴, aminek az a célja, hogy a nem liberális

³ <http://www.pinknews.co.uk/2015/03/14/gay-fashion-designers-dolce-and-gabbana-attack-non-traditional-families/>; <http://www.news.com.au/entertainment/celebrity-life/dolce-gabbana-sorry-for-anti-gay-comments/story-fn907478-1227485306198> (U. l.: 2015. 10. 14.)

⁴ E szavakban a -fóbia (φόβος – phobos) szórész általában egy görög, ritkábban latin eredetű szóhoz kapcsolódik. A -fóbia szavak jelentős része valódi tartalommal bír, ezért a használatuk az adott esetben indokolt lehet. Fóbiás kifejezések előfordulnak a pszichiátriában (irracionális, lekötelező félelem valamitől), a kémiában (kémiai averzió), a biológiában (mikroorganizmusok egyes tulajdonságainak, például környezeti averziójának leírására), és az orvostudományban (hiperszenzitivitás például zajra, fényre) is. Továbbá igen sok fóbia szó és lista van az irodalomban ahol a -fóbia szót csak érdeklődéskeltés céljából kapcsolják akármilyen más szóhoz.

A -fóbia nemzetiségek vagy egyéb csoportok szembeni ellenérzést is leírhat. Ilyen értelemben a fóbiázás az anti- csatlakozó szó szinonimájaként használatos. Az ellenérzés, illetve előítélet egy állapotra, vagy anyagra is vonatkozhat. Ezek a szavak politikai vitákban gyakran módosult jelentéssel, egyfajta szitokszóként vesznek részt. Ide tartozik például a homofóbia, az iszlamofóbia, vagy a xenofóbia és az antiszemitizmus is.

módon gondolkodók, akiket homofóbnak, xenofóbnak, iszlamofóbnak stb. nyilvánítanak, abnormálisnak érezzék magukat, és a társadalom pedig kirekessze őket.

A főbiázás gyakran vezet látványos önellentmondásokhoz. Szembetűnő, hogy például ugyanazok a „jogvédők”, akik homofóbiát kiáltanak, pozitív diszkriminációt és a társadalmi normák átalakítását követelik a „kisebbségek” számára, pusztán azon az alapon, mert kisebbségek, és kritikátlanul beszélnek például az „iszlamofóbiával” szemben is, miközben nem veszik észre, hogy a »Kalifátusban nincs pride«.⁵

A „melegjogi mozgalmak” intoleráns csoportjai hasonló cipőben járnak, mint annak idején Lenin fiai voltak. A kommunisták között mindig volt egy keménymag, akik úgy gondolták magukról, hogy az eszme leghivatottabb képviselői. E „legjobbak” az aktuális igazakból szervezték meg az újabb és újabb Internacionálét, melyek szervezeti keretet adtak az elhajlók elleni küzdelemnek is.

A homogén egységként elképzelt, a nyilvánosság előtt csak „LMBT-közösség” néven emlegetett gyülekezet tagjai azonban nem feltétlenül ismerik el egymást egyenjogúnak vagy egyenértékűnek. Jól példázza ezt az Egyesült Államokban megfigyelhető helyzet. Vannak melegék, akik nem közösködnek transzszexuálisokkal és a transzvesztitákkal, míg a fekete és a latin melegék sem mentesek a kölcsönös faji ellentétektől. Dolce és Gabbana divattervezők esete pedig azt bizonyítja, hogy a mindenféle

⁵ A Melegék, Leszbikusok, Biszexuálisok, Transz- és Interszexuálisok Nemzetközi Egyesülete (ILGA) felhívta a figyelmet, hogy az ugandai helyzet – ahol 2014. februárjában Yoweri Kaguta Museveni ugandai elnök hétfőn írta alá a jogszabályt, amelynek alapján a „sorozatos bűnelkövetők” akár életfogytiglani börtönbüntetést is kaphatnak – egyáltalán nem egyedülálló: hét országban halálbüntetés is jár azért, ha valakinek homoszexuális. Ilyen Irán, Szaúd-Arábia, Jemen, Szudán, Nigéria, Mauritánia és Szomália. Ugandához hasonlóan életfogytiglani börtönbüntetés járhat a melegeknek Tanzániában, Malajziában, Guyanában és Bangladesben. Marokkóban, Kenyában és Jamaicában pedig akár 14 év börtön is járhat nekik – számol be a The Independent. In: <http://www.independent.co.uk/news/world/politics/and-you-thought-uganda-was-bad-map-shows-where-in-the-world-it-is-worst-to-be-gay-9152558.html> (U. l.: 2015. 10. 16.) A „felvilágosult” mohamedán országokban sem fenéig tejfel azonban az élet a melegék számára: Szaúd-Arábiában (amely az USA legfőbb szövetségese a térségben) 2010-ben ötszáz (!) korbácsütésre és öt év börtönre ítélték egy homoszexuális férfit. Nem régen, pedig Törökország (amelyik az Európai Unió tagjelöltje) belügyminisztere titulálta a szexuális másságot – a sertés-húsevéllel együtt – a becstelenség és az embertelenség megnyilvánulásának. In: <http://www.economist.com/node/21546002> (U. l.: 2015. 10. 16.)

kiközösítés és megbélyegzés ellen fellépő melegjogi mozgalmaktól egyáltalán nem áll távol a kiközösítés és megbélyegzés, ha az „LMBT-közösségen” belül másképpen gondolkodókkal találják szembe magukat.

A megbélyegzés eszközével előre haladó ideológiai terror legnagyobb veszélye az, hogy nem látni a határát az újabb és újabb „szexuális jogoknak” és a többség értékrendjével szemben támasztott újabb követelményeknek. Ha a nemiségre és a házasságra vonatkozó isteni, erkölcsi és természeti törvények negligálásával intézményesíteni lehet a melegházasságot és az azonos neműek örökbefogadási jogát, van-e valós elvi akadály például a pedofília elfogadtatásának, vagy miért is ne követelhessék a zoofilek, hogy házasságot köthessenek a kedvenc állataikkal? Mi az akadály a többnejűségnek vagy a többférjűségnek? A női kvóták mellett miért nincsenek LMBT-kvóták is? Miért is ne lehetne engedni a gender-mainstreaming akarátának, amely a nemek közötti egyenlőséget hirdetve élesen szétválasztja a nemiség biológiai és társadalmi karakterét, hogy a tradíció írmagját is kiirtsa a személyi szabadság oltárán? Ha magától értetődő a „szívárvány-család”, miért is ne lenne cél az „apa” és az „anya” fogalmának eltörlése? Hogy-hogy még nem érvényesül az iskolai szexuális felvilágosítás során is az „egyenlőség” elve? Ha a nemiség morális korlátai érvénytelenek, miért is ne mutassák be minden iskolásnak a szexuális élet magától értetődő elemeként az LMBT mindenféle elképzelhető nemi aktusait? Sőt, nem diszkriminatív-e az LMBT betűszó használata, ha egy sor „szexuális kisebbség” hiányzik belőle? Ezeknek a kérdések semmivel sem abszurdabbak, mint azok a melegjogi aktivisták által menedzselt, napjainkban életbe léptetett, új keletű törvények, amelyek néhány évtizeddel ezelőtt szintén elképzelhetetlennek tűntek. Ott tartunk, hogy aki komolyan kétségbe meri vonni ezeknek vagy az ehhez hasonló kérdéseknek az alapját és jogosságát, azonnal megkaphatja a homofóbia vádját.

Ebben az ideológiai terrorban a közéleti szereplők könnyen nyomás alá helyezhetők, lejáratathatók és akár lemondásra is kényszeríthetők. A főbiával való megbélyegzés bevett eszköz a karrier megtörésére, az ellenkező véleményen levő egzisztenciájának a megtámadására. Napjainkban ezerszer meg kell gondolnia bárkinek is, hogy nyilvánosan megszólaljon ezekben a kérdésekben, nehogy homofóbnak nyilvánítsák, nyilvánosan meghurcolják, és költséges pereket akasszanak a nyakába.

2.3 Fobofóbia

Az ideológiai zűrzavar miatt bekövetkezni látszik az a tragikomikus paradoxon, hogy a homofóbként megbélyegzett emberek védekezésépp alkalmazni kezdik az LMBT melegjogi aktivisták és jogvédők érvelését. Vállalják a stigmát, hogy homofóbok, mégpedig azzal az indokkal, hogy főbiájuk is csak egyfajta beállítottságot jelöl a többi között, és ezért „kisebbségnek” nyilvánítják magukat, akiket mindenféle jogok illetnek meg.⁶ Ha a homoszexualitás és bármiféle LMBT szexuális magatartás „egyenértékűen” kezelendő szexuális magatartás, akkor ezen az alapon a homoszexuális magatartástól való idegenkedés is lehet egy „kisebbség” jellemzője, és máris megvan az indok a jogaik elismeréséhez.

A káosz jellemző tünete, hogy a másokat lehomofóbozók sem ússzák meg, hogy „lefóbiásozzák” őket. A homofóbia mintájára minden további nélkül beszélhetünk *heterofóbiáról*, de ez még nem minden. Már használatos a *fobofóbia* fogalma, amely a mások (vélt) főbiáitól való félelmet fejezi ki. A főbiázás az ideológiai zűrzavarnak már-már szórakoztató paródiája, melynek örülete egyúttal a kérdések örök igazságtól való elszakításának törvényszerű büntetéseként is értelmezhető.

3. Iszlamofóbia

A toleranciával való visszaélés másik illusztris példáját az iszlám európai térhódításával kapcsolatban figyelhetjük meg. A nem keresztény vallásokat és jelesül az iszlámot a keresztényeknek nem csupán tolerálni vagy elviselni kell, hanem pozitíven „elfogadni” és nagyra értékelni. Hiszen a II. Vatikáni Zsinat is az iszlámmal kapcsolatban nem toleranciáról, hanem „nagyrabecsülésről” beszél.⁷

Az indokok között szerepel az az érv, hogy a muzulmánok nagy többsége nem ismeri fel magát az iszlám nevében elkövetett barbár cselekedetekben.

⁶ <http://mno.hu/velemen/fobofobia-1296622> (U. l.: 2015. 10. 14.)

⁷ II. Vatikáni Zsinat, *Nostra aetate* 3.

Az érvelés szerint a vallás szót gyakran azonosítják az erőszakkal, pedig a „vallások”⁸ arra kaptak meghívást, hogy a béke, s ne az erőszak hírnökei legyenek.

3.1 Muszlim konferencia – kérdőjelekkel

2014. december 3–4-én nagyszabású konferenciát rendeztek a kairói az Al-Azhar Egyetemen. Az iszlám világban egyedülálló jelentőségű, történelmi jelentőségű szimpózium, amelynek létrejöttét az Iszlám Állammal⁹ kapcsolatos állásfoglalás sürgető volta motiválta, elítélte a terrorizmust és a szélsőségeket.

Százhusz országból mintegy hétszázan vettek részt – muszlim és keresztény képviselők jelentek meg, többek között II. Tavadrosz kopt pápa és a keleti egyházak vezetői, valamint a muszlim világ vallási vezetői – a szunnita iszlám legfőbb oktatási központjában tartott konferencián, amelynek zárónyilatkozata¹⁰ az emberiség elleni büntettnak minősítette az iszlám szélsőségességet. A vallás nevében elkövetett erőszakot még nem ítélték el ilyen magas rangú muszlim fórumon.

⁸ Manapság divatos az a meggyőződés, hogy a változó alakjuk ellenére lényegét tekintve a vallások mind ugyanazok, ezért teljesen legitim és problémamentes, hogy mindenkinek megvan a maga vallása. Ez a nézet azonban nem felel meg a vallás hermeneutikájának, sem történetiségének, mert statikus képen szemléli a vallásokat, nem látja a köztük mutakodó átmenetet, és teljesen felszínes a szellemi tartalom megítélésében. A vallás és a hit viszonya az egészen nagy különbözőségeket mutat. A hit fogalma egyáltalán nem fordul elő az összes vallásban, és nem is játszik lényeges szerepet mindegyikben, és amennyiben egyáltalán előfordul, nagyon különböző dolgot jelent. De hasonlóképpen nagy különbségeket fölfedezve beszélhetünk az üdvösséget illetően is, amely kérdés egyáltalán nem jelenik meg mindenhol, és ahol mégis feltűnik, ott olykor egészen eltérő értelmezésben. A vallások a végső céljukat tekintve is igen különbözőek. Egyáltalán nem célja mindegyiknek, hogy az emberhez eljuttassák Istent, az embert pedig Istenhez. A vallások egészen eltérően viszonyulnak a transzcendenciához, feltéve, ahol egyáltalán ismerik azt; markánsan különbözőek az istenképek, lényeges eltéréseket láthatunk az istenség és az ember, az istenség és a világ, valamint a világ és az ember közötti viszony leírásaiban, az emberképet illetően.

⁹ Az Iszlám Állam (ad-Dawlah al-'Islāmiyyah), más néven Iraki és Levantei Iszlám Állam vagy Iraki és Szíriai Iszlám Állam (angol rövidítéssel ISIS) egy szunnita dzsihádistá terroriszervezet, melynek megalakulásában és sikeres előrenyomulásában az USA-nak és szövetségeseinek számos, máig nem tisztázott jel szerint komoly felelőssége van.

¹⁰ A szöveg eredetije itt érhető el: <http://www.azhar.eg/conf2014/ar-eg/> (U. l.: 2015. 10. 14.)

A dokumentum kimondja, minden erőszaktett, mely azt célozza, hogy a keresztények hagyják el az iszlám csoportok által ellenőrzött területeket, „bűnténynek minősül”. A nyilatkozat megfogalmazása egyértelmű: az Iszlám Államnak és az „al Nusra” iszlamista csoportnak nincs köze a „valódi” iszlámhoz. A védtelenek terrorizálása, elűldözése, az ártatlanok meggyilkolása, a szent helyek elpusztítása az emberiség elleni bűntett, amit az iszlám elítél.¹¹

Maga az a tény, hogy a konferencia létrejött, és a nyilatkozat megszületett, azt mutatja, hogy az iszlám vallási és világi értelmiségét foglalkoztatja a kérdés, hogy mit lehet tenni a terrorizmus ellen. Fontos, hogy a nyilatkozat az vallási értelmiség (ulema)¹² felelősségét hangsúlyozza, hogy harcoljanak a terrorizmus iszlám-értelmezése ellen. Kimondja, hogy mindaz, amit a terroristák és szélsőségesek csinálnak, emberiség elleni bűn, s hogy e negatív jelenségekben „az iszlám ártatlan”. Felismeri, hogy Nyugaton jelen van az iszlámtól való félelem, és elhatározza, hogy ez ellen küzdeni kell minden lehetséges eszközzel.

De a dokumentum nem tér ki arra, hogy a keresztényekre vonatkozóan mit jelent a káfir¹³ és a musrik¹⁴ kifejezés. Nincsen utalás arra, hogy az iszlám hogyan viszonyul a katolikus hit legszentebb titkához, a Szentháromsághoz

¹¹ <http://www.magyarokurir.hu/hirek/tortenelmi-jelentosegu-islam-konferenciat-tartottak-az-al-azhar-egyetemre> (U. l.: 2015. 10. 14.)

¹² Arabul ulamá („vallástudósok”), amely az iszlám vallástudósainak, azaz a vallástudomány művelőinek kollektív megnevezése. Az ulema alapvető funkciója a saria – az iszlámon alapuló jog – szerint való ítélkezés illetve a vallástudományok művelése és tanítása. Az ulema magába foglalja a klasszikus muszlim dialektikus teológia (kalám) művelőit (mutakallimok), a misztika, a szúfizmus tudós követőit, a Korán-magyarázatok (tafszírok) szerzőit (mufasszírok), a jogtudománnyal (fikh) foglalkozó tudósokat (fakihi, tbsz. fukahá), a jogforrásként szolgáló hagyományok (hadiszok) gyűjtőit (muhammadiszok), illetve a saria alapján bármilyen ügyben ítélkező kádikat és a formális jogi vélemény (fatva) kiadására jogosult muftikat. Tágabb értelmezésben a nem túlzottan képzett, helyi szintű vallási vezetők, azaz mollák, imavezetők (imámok) és pénteki szónokok (hatibok) is ide érhetőek, de általában a magas képzettségű réteget szokás az ulemával azonosítani.

¹³ A muszlimok és nem-muszlimok megkülönböztetésére használt kifejezés, a gyaur megfelelője. Az ulema tagjai ma olykor árnyaltabban használják, mindenesetre nem egyértelmű, hogy a keresztényeket minek tekintik.

¹⁴ Többistenhívő, pogány, bálványimádó, „társító”, aki nem hisz Allah egyedülvalóságában és azok, akik Allah mellett másokat is imádnak, akik Allah mellé riválisokat vagy társakat állítanak stb. Többesszáma: musrikún. (Lásd Korán 16:20, 61:9.)

tanához, ami – politeizmusnak bélyegezve – hagyományosan a legnagyobb gyalázat a muszlimok szemében. Nem konkretizálja, hogy mekkora a vallási értelmiség, a wahhábizmus¹⁵, a szalafiták¹⁶, és konkrétan az Azhar Egyetem felelőssége az „arab tavasz”¹⁷ során – éppen például ott Egyiptomban – a keresztényekkel szemben elkövetett erőszakos cselekedetekben. A nyilatkozat nem beszél arról, hogy a XXI. században az iszlámnak milyen a viszonya az erőszakhoz, és mi a garanciája a változásnak, ha Mohamed vallása kezdetektől fogva¹⁸ erőszakos történelemmel bír. A véres politikai iszlám akkora probléma, hogy erre nem elég annyit mondani, hogy „az iszlám valójában a béke vallása”.

¹⁵ A szunnita ághoz, azon belül hanbalita valásjogi iskolához tartozó Mohamed ibn Abdul-Wahhab XVIII. századi muszlim tudós nevéhez kötött, a XX. században kiteljesedett, modernizálás ellenes reformmozgalom, melyet azonban a négy klasszikus vallásjogi iskola egyike sem ismer el.

¹⁶ Az iszlámban a Szelef (vagy Szalaf) Mohamed Próféta (béke legyen vele) társainak generációját, illetve az őket követő két generációt (Tabiín – követők) jelenti. Ez a három generáció nagy vallási tudásról, istenfélelemről, igazságosságról és jótetteiről volt híres. A szalafizmus igyekezett bebizonyítani, hogy az iszlám a modern korban is érvényes maradhat, illetve összeegyeztethető az értelemmel és a tudománnyal. A mai – magukat szelefitának nevezőket, akik a szunnita ághoz tartoznak – általában konzervativizmus jellemzi, illetve az, hogy az iszlám vallás csak bizonyos tudósait fogadják el.

¹⁷ „Arab tavasz” a 2011 elején az arab államokban – idegen titkosszolgálatok közreműködésére utaló jelek közepette – kirobbant és szervezett kormányellenes tüntetéssorozatokat nevezik. Az érintett országok közül Líbiában és Szíriában ma is teljes zűrzavar van. Az elnevezés beszédes, a „népek tavasza” kifejezéshez visszanyúlva terjedt el, amely az 1848-as európai forradalmi hullámra utal. Az úgynevezett „arab tavasz” közvetlen előzményeként 2010-ben tüntetések és kormányellenes megmozdulások kezdődtek az észak-afrikai országokban, melynek eredményeként az észak-afrikai kormányokat sorban megdöntötték, helyükön pedig vagy a teljes anarchia, vagy átmeneti nyugati bábkormány maradt. Az „arab tavasz” után még inkább elmondható, hogy egységes arab világról kulturális és érzelmi értelemben beszélhetünk, de politikai szempontból nem.

¹⁸ Példát találunk már a Mohamed életéből is, gondolhatunk a Khaybar falu vezetőjének kegyetlen kivégzésére, vagy a Qurajza törzs medinai kiirtására. Az iszlám katonai erőszak segítségével terjeszkedett, a muszlim seregek rohamos sebességgel hódítottak már a kezdetektől, s került uralmuk alá alig 150 év leforgása alatt Bizánc, Perzsia, egész Észak-Afrika, az Ibériai-félsziget nagy része, Szíria, Délkelet-Anatólia, illetve Irán vidéke és Transzoxánia.

A dokumentum nem reflektál arra, hogy mit kellene tanítani azokról a hadiszokról¹⁹, amelyeket az erőszaktevők felhasználnak tetteik igazolására. A konferencia nem tér ki arra, hogy pontosan milyen a kapcsolata a jelenkori iszlámnak a középkori szövegekhez; szó szerint kell-e érteni a szunnát, s ha igen, ez hogyan igazodik a mai társadalmi követelményekhez?

A nyilatkozat nem foglalkozik azzal, hogy kinek van joga szöveget értelmezni az iszlámban. Márpedig ez a kérdés a muszlim hit egyik legnagyobb vallási problémájának tekinthető. Korábban az írástudók értelmezték a szövegeket, de amióta a többség tud olvasni, és minden szöveg bárki számára elérhető akár már mobiltelefon segítségével is, mi az elvi és a gyakorlati akadálya annak, hogy a korán ájáit²⁰, vagy a szunnát bárki a maga elképzelései szerint értelmezze? Milyen alapon, milyen tekintély alapján lehet azt mondani, hogy amit a fundamentalisták csinálnak, az nem az „igazi” iszlám? El kellene magyarázni, hogy miért rossz az, ahogy ezek a „radikálisok” (és általában a politikai iszlám) hozzányúlunk ezekhez a szövegekhez, ki tekinthető hiteles írásmagyarázónak, és jó volna látni azt a vallási fegyelmet, ami a mindennapi életben megnyugtatóan rendezi az írásértelmezés kérdését.

A szunnita iszlámban azonban nem létezik, soha nem is létezett, és nem is létezhet papság²¹, nincsen semmilyen, a pápához és tanítóhivatalhoz akár csak hasonlító hivatal és intézmény, így nem túlzás azt állítani, hogy az iszlámon belül néhány alapvető szabály betartása mellett mindenki a saját elképzelése szerint foghatja fel a maga muszlimságát. Azonban ha a jó muszlimságnak az egyetlen bírója maga Allah, és csakis Allah nyilatkozhat arról, hogy valaki jó muszlim-e vagy sem, akkor a közösségből sem lehet

¹⁹ A Hadisz Mohamed saját mondásainak és tanításainak, illetve hallgatólagos jóváhagyásainak gyűjteménye, amelynek egy részét a Szunna (Mohamed életmódja és példamutatása) képezi. Az iszlám legtöbb irányzatában – kivéve például a koránitákat – a Hadisz közvetlenül a Koránt követő második legfontosabb forrás. A Hadisznak két része van: az egyik az isnád, azaz a hagyományozók sora, a másik a matn, azaz a tartalom. A Hadisz jegyzi fel a Próféta szavait, cselekedeteit és jóváhagyását, illetve az élet minden területére vonatkozó magyarázatait és értelmezéseit. A Hadisz a muszlim tudósok különböző gyűjteményeiben található meg, amelyeket a muszlim civilizáció korai évszázadaiban állítottak össze. Hat ilyen gyűjteményt tartanak a leghitelesebbnek.

²⁰ A Koránt 114 fejezet (szúra, azaz ‘kerítés’) alkotja, amelyek rövid versekből (ája) állnak. A Korán összesen 6348 áját tartalmaz.

²¹ Az ulemát nem lehet klérusnak nevezni, mert nem végez semmilyen áldozatbemutatót, s nem képez elkülönült csoportot sem.

kizárni senkit, még azokat sem, akik nyilvánvalóan szembemennek az iszlám alapelveivel, de formailag betartják azt.

A muszlim hittudósok maguk is úgy gondolják, hogy a terrorizmus ellen muszáj fellépni katonai eszközökkel. De az iszlám részéről akkor várható továbblépés, ha a jövőben rákérdeznek, honnan erednek az erőszakos megnyilvánulások, és miért van ilyen sikerük. Alapvető kérdés, hogy az erőszak vajon az iszlám alapjaiból következik, vagy történelmi körülmények eredményezik, melyekbe belekerült az iszlám, s így vissza is utasíthatja, mint azt a kereszténység is tette önreflexiójában.²² Így azonban elkerülhetetlen, hogy az iszlám önkritikát gyakoroljon. Ezen kérdések tisztázása nélkül nem oldódik meg az a probléma, hogy sok ember muszlim vezetőktől kap biztatást arra, hogy a saját személyes problémáikért a „gazdag Nyugatot” tegye felelőssé, és nem oldódnak meg azok a fegyelmi és teológiai problémák, amik az iszlám kavalkádót irányíthatóvá, a teóriát és a gyakorlatot megegyezővé tehetné, és feloldaná az iszlám monoteizmus és a keresztény hit sarkalatos különbözőségeit.

A nyilatkozat mereven elutasítja, hogy vallási kérdésként, az iszlám belső problémájaként tekintsen a terrorizmus kérdésére. Holott égetően szükséges volna világosan kimondani, hogy mi az „igazi” iszlám, mert csak ehhez mérten van értelme arról beszélni, hogy mi „nem az igazi” iszlám. De milyen tekintély tehetné ezt meg?

²² Az emlékezet megtisztítása „mindenkitől az alázat bátor cselekedetét igényli, tudniillik azoknak a vétségeknek a beismerését, melyeket a Krisztus nevét viselők követek és követnek el”. Azon a meggyőződésen alapul, hogy „A kötelék miatt, mely a titokzatos testben összekapcsol minket, mi magunk is hordozzuk az előtünk éltek bűneinek és tévedéseinek terhét, akkor is, ha tetteikért nincs személyes felelősségünk és nem tudunk helyettük felelni a szíveket egyedül ismerő Isten ítélőszéke előtt”. II. János Pál még hozzáteszi: „Mint Péter utóda sürgetem, hogy az Egyház az életszentségnek Urától kapott ajándékával megerősítve boruljon térdre Isten előtt az irgalmasságnak ebben az évében, és kérjen bocsánatot gyermekei korábbi és jelenlegi bűneiért”. (Incarnationis mysterium, 11.) A pápa megismétli, hogy „a keresztényeknek viselniük kell a felelősséget az elkövetett mulasztásokért Isten és a viselkedésük által megbántott emberek előtt”, majd erre a követk ezetetésre jut: „Úgy kell ezt megtenniük, hogy semmi viszonzást sem várnak, s erőt egyedül Isten szeretetéből merítsenek, „mely kiáradt a szívünkbe” (Róm 5,5).” Uo. A pápa számos felszólalásában, köztük a Tertio millennio adveniente (TMA) apostoli levél 33. pontjában is már megjelölte az egyház előtt azt az utat, melynek során megtisztíthatja emlékezetét a múlt bűneitől és a megbánás példáját adhatja a magánszemélyeknek és a polgári társadalmaknak.

3.2 Mit várhatunk az iszlámtól?

A 2014. decemberében megtartott kairói konferencia után, ami bizonyítja, hogy a világ muszlim vezetői sem képesek választ adni ezekre a kérdésekre, továbbá 1400 év történelmi tapasztalatával együtt, napjaink multikulturalista és integrációs kísérleteinek sikertelenségét látva az EU és a tagállamok szintjén egyaránt, nem jogos-e a félelem a kontrollálatlan iszlám beáramlás demográfiai, biztonsági, kulturális, vallási hatásaitól?

Kétségtelen, hogy a kérdéseket árnyaltan, a maga összetettségében kell kezelnünk. De az iszlámmal kapcsolatos alapvető félelmek egyszerűen nem oldhatóak meg erőtlen szövegek szintjén, unásig ismételt klisék segítségével, mi szerint az „igazi” iszlám valójában a „béke vallása”, a terroristák ellentétben állnak a Koránnal stb. Igen, az iszlám egy nagyon összetett jelenség, de éppen ez az aggodalom talán legfőbb alapja. Mert mire lehet számítani egy olyan kulturális-politikai-vallási konglomerátummal kapcsolatban, amelyben a vallásos elit és a politikai csoportok véleménye, de az egyszerű sokaságé is radikálisan különbözhet, és semmi remény nincsen arra, hogy legalább egységes iszlám álláspontról, tanításról, fegyelemről beszélhessünk? Remélhetünk-e békés integrációt 1400 év történelmi tapasztalatának a tükrében? Igaz, hogy elméletileg meg tudjuk különböztetni a vallási iszlámot a politikai iszlámtól – de a valóságban hol húzódik a határ a kettő között, és különválasztható-e a kettő? Ki tudja rendre utasítani, féken tartani a „hamis iszlámot”? Mennyiben beszélhetünk „békés vallásról”, ha ahhoz kezdettől fogva egy erőszakos civilizációs gépezet tartozik? A titkosszolgálati és nemzetbiztonsági szakértők sora szerint szervezettnek és irányítottnak tekinthető illegális bevándorló áradat napjainkban (2015 ősze) jócskán felerősíti ezeknek a kérdéseknek az aktualitását. Az iszlámmal kapcsolatban olyan alapvető problémákkal állunk szemben, amit nem lehet a toleranciára való pusztán hivatkozással a szőnyeg alá söpörni.

Miközben jogos a higgadtság és a józanság megőrzésének a kívánalma, mégis tragikusnak nevezhető, hogy aki az iszlámmal kapcsolatban kérdéseket, aggodalmakat fogalmaz meg, mi több, azt a határozott álláspontot képviseli, hogy ne adjunk teret az iszlám térhódításának, arra ma gyorsan ráütik az *izlamofóbia* bélyegét. Különösen is furcsa ez, ha hozzátesszük, hogy ezt a bélyegzést éppen az a liberális média gyakorolja leginkább,

amelyik a legteljesebben kiállt²³ a francia Charelle Hebdo-nak az alpári stílusú gúnyrajzai mellett, amellyel a katolikus Egyház mellett az iszlámot és Mohamedet is rendszeresen gyalázza. Amíg a jogos kritika és félelem a liberális médiában és politikában „tolerálhatatlan iszlamofóbia”, addig az ízléstelen gúnyolódás és blaszfémia „szólásszabadság”, mi több, „európai érték”.²⁴

4. Antiszemitizmus

A toleranciára való hivatkozás és a másként gondolkodók főbiásnak való kikiáltása nemcsak az erkölcsi téren mutatkozik meg látványosan, mint amit a homofóbiával illusztráltunk, nem csupán vallási-kulturális téren mutatkozik meg, amit az iszlamofóbia kérdése jelez, de megjelenik közvetlenül politikai szintén is, aminek legjobb példája talán a *xenofóbia* és az *antiszemitizmus* gyakran hallott vádja.

4.1 Az antiszemitizmus jelentése

Az antiszemitizmus kifejezés a Sémtől, Noé fiától származó sémi vagy szemita²⁵ népekről (többek között az arabokról és a zsidókról) kapta a nevét. A latin eredetű szó ‚szemitaellenességet’ jelent.

²³ A PEN irodalmi és emberi jogi szervezet 2015. márciusában jelentette be, hogy a Charlie Hebdo a PEN Amerikai Központjának május 5-i gáláján Toni és James C. Goodale-díjat kap a szólásszabadság bátor képviselőéért. A Charlie Hebdo francia satirikus magazin díjat átvéző képviselőit – néhány író bátor tiltakozása ellenére – álló ovációval köszöntötték a nemzetközi írószervezet New York-i Természettudományi Múzeumban megrendezett irodalmi gáláján. <http://www.napigazdasag.hu/cikk/42741/> (U. l.: 2015. 06. 10.)

²⁴ Kövér László, a Magyar Országgyűlés elnöke együttérzését fejezte ki a Francia Nemzetgyűlés és a Francia Szenátus elnökének a Charlie Hebdo satirikus hetilap székházában szerdán elkövetett terrorista merénylet miatt. Hangsúlyozta, Magyarország mélyszélesen elítéli ezt a példátlanul erőszakos cselekedetet, amely ártatlan emberek életét oltotta ki, és egyben támadást jelent az emberi méltóság és az alapvető európai értékek, mint a szólásszabadság és a demokrácia ellen. <http://nol.hu/belfold/kover-ez-tamadas-az-alapveto-europai-ertekek-ellen-1508525> (U. l.: 2015. 10. 14.)

²⁵ A szemita fogalmat a Göttingában tanító August Ludwig Schlözer polihisztor, történész, a statisztika és a szociológia tudományok megalapozója alkotta meg 1781-ben. Később Johann Gottfried Eichhorn teológus és orientalista 1787-ben alkalmazta a nyelvészetben. Joseph Arthur de Gobineau francia író 1853-ban a „Essai sur l’inegalite des races humaines” (magyarul: A Fajok közötti egyenlőtlenség okairól) című művében kapcsolta össze a naturalista rasszfogalommal. (folyt. köv. o.)

Magyarul vizsgálva a kifejezést, a valami/valaki iránti ellenszenv a magyarban nem feltétlen jelenti annak gyűlöletét. Valakinek vagy valaminek az ellenzése (az „ellenesség”) sokkal enyhébb, jelenti a tiltakozást, ellenállást, de nem feltétlen a tettelegességet és a bántalmazást.

Bár más népek és nyelvek is tartoznak a szemita népek csoportjába (például a máltaiak is), az antiszemitizmus szót általában érzelmi, gazdasági, faji és politikai alapokra épülő ellenszenv értelmében használják a zsidó néppel, illetve vallással szemben.

4.2 Az antiszemitizmus kifejezés használata napjainkban

Az antiszemitizmus tehát etimológiailag nem csak a zsidóságra vonatkozik, hanem vonatkozik például az arabokra is, és nem jelent gyűlöletet. A kifejezés mai használata azonban mára gyökeresen eltért annak eredeti jelentésétől, egyszerre jelent egyfajta zsidóellenes főbiát és gyűlöletet, s a II. Világháború óta gözerővel épülő Új Világrendben (*New World Order*) ilyen értelmezésben egy nagyon erős és hatásos (törvényileg meg támogatott) politikai fegyverré vált.

A kifejezéshez szerteágazó társadalmi, teológiai kijelentések, történeti és politikai jelenségek és események társíthatóak, okainak háttéréről ma már jelentős irodalom áll rendelkezésre, ezeknek a vizsgálata azonban nem szükséges a fogalommal való visszaélés illusztrációjához.

4.3 Antiszemita kérdések

Megfigyelhető, hogy ma bármilyen – zsidókat érintő – kritikát vagy sérelmet antiszemitának minősítenek, ha az származását vagy identitását tekintve zsidó embert ér, pláne, ha Izrael államról van szó. A sovíniszta zsidók, a cionisták nem csak megbélyegzik bírálóikat, de a holokausztra való örökös hivatkozással büntetést követelnek rájuk. Ez természetes ellenszenvet

Ernest Renan francia történész és filológus 1855-ben megjelent írásában fejtette ki azt, hogy a „szemitizmus” a szemita népek „szellemét” jelenti, amelyet negatívan értékelt az indogermán népek „szellemével” szemben. De Renan ezt a véleményét a Moritz Steinschneiderrel folyó vitában kezdetben nem a zsidók ellen fogalmazta meg, hanem általában a sivatagi szemita népek vallásai ellen, beleértve az iszlámot is. A szemita vagy sémi nyelvek közé olyan nagy történelmi, vallási és politikai jelentőségű nyelvek tartoznak, mint az akkád, az arab vagy a héber.

szül, ami tovább fokozza a feszültséget, gyűrüzi újra és újra a vádaskodás és a megbélyegzés ördögi körét.

Csak néhány példa a teljesség igénye nélkül: a cionizmussal²⁶ való egyet nem értés, Izrael állam katonai agressziójának kritikája, a palesztinok évtizedek óta tartó üldözése és kiszorítása, Izrael állam háborús bűneinek a firtatása, a gázai gettó fenntartása, a nemzetközi törvények figyelmen kívül hagyása, az ENSZ által is többször elítélt jogtalan kolóniaépítések a megszállt területeken, a hágai székhelyű Nemzetközi Büntetőbíróság (ICC) elutasításának kérdése mind-mind „antiszemitanak” minősülnek. Az Amerikai Egyesült Államokkal való együttműködésre vonatkozó ag-gályok, a Hágai Nemzetközi Bíróság által is a nemzetközi jogot sértőnek minősített 8 méter magas betonfal, a nacionalista állami törvénykezés és szabályozás kritikája, vagy akár csak a nukleáris fegyverekre való pusztá rákérdezés is könnyen megkaphatja az antiszemitizmus vádját. Az évszázadok során ténylegesen gyakran fellángoló feszültségeknek az okai között elemezni a zsidóság saját felelősségét igen kockázatos vállalkozás. A zsidóság és a szabadkőművesség, vagy éppen a zsidóság és a kommunizmus kapcsolata veszedelmes tabutéma. Aki bármi ilyenről kérdez, intoleránsnak minősítetik a zsidósággal szemben, és nyilvános meghurcolásnak, munkahelyvesztésnek, sőt bírósági pereknek nézhet elébe.²⁷ Mi több, a kortárs cionizmus megingathatatlan erkölcsi alapjául szolgáló holokauszt történelmi kutatása, sőt az azzal kapcsolatos bármilyen komoly kérdésfeltevés szinte lehetetlen e vád azonnali elhangzása nélkül. A verbális megbélyegzéshez ráadásul a Büntető Törvénykönyv²⁸ alapján kiszabható tényleges szabadság-

²⁶ A cionizmus zsidó nemzeti mozgalom és ideológia a világon szétszórtan élő zsidók egy hazába, a Sion körüli Izraelbe való összegyűjtésére, másrészt a zsidó érdekek védelme a világ más országaiban. A cionizmus a mai formájában 1897-ben jött létre. Első kongresszusát Bázelen szervezte Herzl Tivadar budapesti születésű újságíró és író. Ő jelentette meg a cionizmus *Die Welt* című lapját is. A kongresszus célja az volt, hogy jogilag elismert hazát teremtsen a zsidóságnak Palesztinában. 1948. május 14-én az ENSZ kihirdette Izrael megalapítását.

²⁷ Ma a revizionista vagy holokauszt-tagadónak nevezett nézetek hirdetése a következő országokban bűncselekménynek számít: Ausztria, Belgium, Csehország, Franciaország, Izrael, Lengyelország, Litvánia, Magyarország, Németország, Olaszország, Románia, Svájc és Szlovákia.

²⁸ Magyarországon Sólyom László köztársasági elnök aláírásával 2010 áprilisától lépett életbe a Btk. új paragrafusa, amely alapján akár 3 év szabadságvesztést is kaphat az, aki a törvény szerint nagy nyilvánosság előtt a holokauszt áldozatának méltóságát azáltal sérti, hogy a holokauszt tényét tagadja, kétségbe vonja vagy jelentéktelen színben tünteti fel.

vesztés, börtönbüntetés, a közügyektől való eltiltás lehetősége, és további esetleges állami szankciók lehetősége is társul. Mindez történik megint csak a toleranciára való hivatkozással.

5. Keresztényellenesség

A toleranciára való téves hivatkozás sajátos megnyilvánulása figyelhető meg keresztényellenességre vonatkozóan. Érdemes felfigyelni arra, hogy amíg az előző példák – homofóbia, iszlamofóbia, antiszemitizmus – gyakran hallott, veszélyt jelző hívószavakként jelennek meg a közéletben és a közgondolkodásban, addig a keresztényellenességgel, keresztényüldözéssel kapcsolatban nem találunk hasonlót. Az előző kifejezések logikája mentén akár *krisztófóbiáról* is beszélhetnénk²⁹, de nem beszélünk, mert a keresztényeket ért támadások a liberális jogvédők számára nem érdemelnek különösebb figyelmet. A probléma mértékéhez és súlyához mérten³⁰ a keresztények ügye szinte alig kerül szóba egyáltalán. A keresztényüldözést a világ végső soron „tolerálja”. Sőt, amint az EU-ban különösen is megfigyelhető, éppen a tolerancia nevében követnek el sérelmeket a keresztényekkel szemben. A toleranciára való téves hivatkozás tehát nemcsak az erkölcstelenség védelmére (ld. homofóbia), a jogos kérdések eltussolására és a bűn biztosítására (ld. iszlamofóbia, xenofóbia, antiszemitizmus), de a valós sérelmek elkendőzésére és igazolására is szolgál. A kereszténységgel kapcsolatos hallgatás ez utóbbinak jó példája.

²⁹ Joseph Weiler, a New York-i Egyetem jogászprofesszora, az európai országok törvényeinek szakértője szerint a többség vallása Európában ma a szekularizáció. Weiler ennél tovább is megy, s az antiszemitizmus vagy az iszlamofóbia mintájára megalkotja a krisztófóbia fogalmát, melyet először 2003-ban, a keresztény Európáról írott könyvében használ. Lásd: Joseph Weiler: *Un'Europa Cristiana: Un saggio esplorativo*. BUR Saggi, Milano, 2003.

³⁰ 2015. március 27-én az ENSZ Biztonsági Tanácsa a világszerte fokozódó keresztényüldözés problémájával foglalkozott. A keresztényüldözés világjelenség, és az utóbbi évek terrorakcióinak legfőbb célpontja a kereszténység. A statisztikák szerint a vallási okból elkövetett terrorcselekmények közel hetven százaléka az utóbbi húsz évben a keresztények ellen irányult, és ez a tendencia csak erősödik.

5.1 A Katolikus Egyház egyedülálló volta – Dominus Iesus

A Hittani Kongregáció 2000. augusztus 6-án kibocsátott *Dominus Iesus* kezdetű nyilatkozata *Jézus Krisztus* és az *Egyház egyetlen és egyetemesen üdvözítő voltáról* veretesen összefoglalja a katolikus Egyház mibenlétét és egyedülálló mivoltát.

A hívőknek vallaniuk kell, hogy – az apostoli jogfolytonosságban gyökeröző³¹ – történeti folytonosság van a Krisztus által alapított Egyház és a katolikus Egyház között: „Krisztus egyetlen Egyháza, (...) melyet Üdvözítőnk feltámadása után a pásztor Péternek adott át (Jn 21,17), és őrá meg a többi apostolra bízta terjesztését és kormányzását (vö. Mt 28,18), és mindörökre az igazság oszlopának és erősségének rendelte (1Tim 3,15), e világban mint alkotmányos és rendezett társaság a Péter utóda és a vele közösségben élő püspökök által kormányzott katolikus Egyházban létezik [subsistit in].”³²

Krisztusnak tehát egyetlen Egyháza van, mely a Péter utóda és a vele közösségben lévő püspökök által kormányzott katolikus Egyházban létezik.³³ Azok az egyházak [s itt a bizánci rítusú, Rómától elszakadt egyházakra gondolhatunk], melyeket, bár nincsenek teljes közösségben a katolikus Egyházzal, nagyon szoros kötelékek – az apostoli jogfolytonosság és az érvényes Eucharisztia – fűznek hozzá, valóban részegyházak.³⁴

Ezért ezekben az egyházakban is Krisztus Egyháza van jelen és működik, jóllehet hiányzik a katolikus Egyházzal való teljes közösség, mert nem fogadják el a primátus katolikus tanítását, melyet Isten akarata szerint Róma püspöke objektíven birtokol és gyakorol az egész Egyház felett.³⁵

Azok az egyházi közösségek ellenben, melyek nem őrizték meg az érvényes püspökséget és az Eucharisztia misztériumának eredeti és teljes valóságát [ezek jellemzően a protestáns közösségek],³⁶ nem egyházak a szó

³¹ Vö. II. Vatikáni Zsinat: *Lumen gentium* konstitúció 20. p.; Szt Ireneusz: *Adversus Haereses*, III, 3, 1-3: SC 211, 20–44; Szent Ciprián: *Epist.* 33,1: CCL 3B, 164–165; Szent Ágoston: *Contra advers. legis et prophet.* 1, 20, 39: CCL 49, 70.

³² II. Vatikáni Zsinat: *Lumen gentium* konstitúció 8. p.

³³ Hittani Kongregáció: *Mysterium Ecclesiae* 1. p.: AAS 65 (1973) 396–408.

³⁴ II. Vatikáni Zsinat: *Unitatis redintegratio* 14–15. p.; Hittani Kongregáció: *Communio notio* levél 17. p.: AAS 85 (1993) 838–850.

³⁵ Vö. I. Vatikáni Zsinat: *Pastor aeternus* konstitúció: DS 3053–3064; II. Vatikáni Zsinat: *Lumen gentium* konstitúció 22. p.

³⁶ Vö. II. Vatikáni Zsinat: *Unitatis redintegratio* 22. p.

sajátos értelmében; mindazonáltal akiket e közösségekben megkeresztelnek, azok a keresztség révén beletestessülnek Krisztusba, s ezért bizonyos, jöllehet tökéletlen közösségekben vannak az Egyházzal.³⁷

A keresztség ugyanis természete szerint a Krisztusban való élet teljes kibontakozására irányul a teljes hit megvallása, az Eucharisztia és az Egyházban való teljes közösség által.³⁸

5.2 Extra Ecclesiam nulla salus

Az Úr Jézus a belé vetett hitet és az Egyházhoz való tartozást az üdvösség feltételének jelenti ki: „*Aki hisz és megkeresztelkedik, üdvözülni fog, aki nem hisz, az elkárhozik.*” (Mk 16,16)

Az *extra ecclesiam nulla salus* (lat. „az Egyházon kívül nincs üdvösség”) kegyelemtani alaptétel jelentése, hogy az üdvösség csak az Egyház által érhető el. A tétel hagyományos gyökere az Úr Jézus üdvösségre vonatkozó kijelentésének péteri magyarázata: ahogy Noé bárkája a vízözöntől való szabadulás eszköze volt, úgy a keresztség az üdvösség eszköze. (vö. 1Pét 3,20) Krisztus mennybemenetele után is egyetlen közvetítője az üdvösségnek. A vele való kapcsolatot a szentségek fejezik ki és biztosítják, s az Egyház ennek a találkozásnak a kerete. A szentség a kegyelem közlésének az egyetlen rendes módja. A keresztség az Isten népébe való beiktatás szentsége. Mivel Jézus a keresztséget az Egyházra bízta, azért csak az Egyházon keresztül érhető el az üdvösség. Ez az elv már az egyházatyáknál is megjelenik: Antiochiai Szent Ignác, Szent Ireneusz, Órigenész, Szent Ciprián is alkalmazták.

A Megváltó azonban arról is tanít, hogy léteznek a legitim vallási közösségen (akkor a zsidóság) kívül is igaz lelkiületű vallásos istenkeresők, ám nekik is az Egyház az otthonuk: „*De más juhaim is vannak, amelyek nem ebből az akorból valóak. Ezeket is ide kell vezetnem. Hallgatni fognak szavamra, s egy nyáj lesz és egy pásztor.*” (Jn 10,16)

Isten országának örömhíre minden kor minden emberének szól. Az Egyház küldetése az egész világra kiterjed. „*Menjetez tehát, tegyétez tanítványommá mind a népeket! Kereszteljétez meg őket az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevére, és tanítsátok meg őket mindannak a megtartására, amit parancsoltam nektez. S én veletez vagyok mindennap, a világ végéig.*” (Mt 28,19)

³⁷ Uo.

³⁸ Uo.

Isten szolgája XII. Pius pápa a *Mystici Corporis* kezdetű körlevelében egyértelmű különbséget tesz azok között, akik ténylegesen, és akik csak kívánságaik szerint tartoznak az Egyházhoz:

„Az Egyház tagjai közé valójában csak azokat kell számítanunk, akik az újjászületés fürdőjében részesültek, és az igaz hitet vallják, és sem szármalmas módon önként nem vonták ki magukat a test szervezetéből, sem törvényes tekintély nem zárta ki őket valami súlyos vétek miatt.”³⁹

A körlevél végén a pápa megemlíti azokat is, akiket „öntudatlan vágyódásuk a Megváltó titokzatos Testével kapcsolatba hoz, és akiket legkevésbé sem zár ki az örök üdvösségből”⁴⁰

Itt arra utal a pápa, amit a teológia a *vágykeresztség* (lat. *baptismus flaminis*) fogalmával fejez ki. Már az egyházatyák is tanítják, hogy bár a keresztség eszközszerűen szükséges az üdvösségre, de a jóhiszemű pogányoknál is lehetséges az üdvösség. A Trienti Zsinat tanítja, hogy a szeretetből fakadó őszinte vágy a keresztség föl vételére pótolhatja a vízkeresztséget (*votum sacramenti*). Láthatjuk a pogány Kornéliusz megtérésénél, hogy a Szentlélek elővételez olyan kegyelmi hatásokat, amelyek egyébként a keresztségből folynak (ApCsel 10,44–45). A vágykeresztség nem közli az eltörölhetetlen jegyet és nem ad valódi egyháztagságot sem, de maga a kegyelem az egyéni buzgóság és jóakarat következtében nagyon is gazdag lehet.

Bizonyos értelemben tehát lehetséges a szentségen kívüli megigazulás, de ahhoz látni kell, hogy a szentségek valójában Krisztus megváltói tevékenységén nyugszanak, és annak kegyelmeit közvetítik, s végső forrásuk a megdicsőült Krisztus. Neki megvan a kisugárzó ereje, s ezzel az erővel találkozhatnak azok is, akik nem jutnak el a valódi hithez és a szentségekhez.

Tehát az Egyház látható határain kívül is lehet üdvözülni, azonban ez korántsem könnyű. Az üdvösség elnyeréséhez szükséges kegyelmi eszközök rendszeren az Egyházban érhetőek el. XII. Pius pápa említi, hogy a nem-keresztény istenkeresők olyan helyzetben vannak, „melyben saját örök üdvösségük felől nem lehetnek biztosak; mert noha a Megváltó titokzatos Teste utáni öntudatlan vágyódásuk és sóvárgásuk létezik, mégis igen sok, és igen nagy mennyei adománynak, segítségnek vannak híjával, melyeket csak a katolikus Egyházban tudnának elnyerni.”⁴¹

³⁹ XII. Pius pápa: *Mystici Corporis*, In: DH 3802.

⁴⁰ Uo.

⁴¹ XII. Pius: M. C. DH 3804.

A pápának ezek a szavai egyrészt elutasítják azokat, akik teljességgel kizárják az üdvösségből az Egyházhoz nem tartozókat, másfelől helyreigazítja azok vélekedését, akik hamisan azt állítják, hogy az ember minden vallásban egyformán üdvözülhet. Viszont „azt sem kell gondolni, hogy az Egyházba való belépés bármilyen szándéka elégséges ahhoz, hogy az ember üdvözüljön. Megkívántatik ugyanis, hogy a kívánságot, melynek révén valaki az Egyház irányába fordul, a tökéletes szeretet hassa át; és a nem kifejezett (burkolt) kívánságnak csak akkor lehet eredménye, ha az embernek természetfeletti hite van.”⁴²

Mindez két dolgot jelent. Egyrészt lehetséges tehát az Egyház határain túl is üdvözülni, másrészt viszont azt is, hogy kifejezetten az Egyházzal szemben nem! A más vallású embert is a katolikus Egyház üdvözíti, mert esetleges jó szándéka hozzá kapcsolja. Egy más vallású embert is csak Krisztus üdvözítheti. Tehát nem a pogány vallása által, hanem sokkal inkább hamis vallása ellenére üdvözül, mert Isten figyelembe veszi emberileg nézve legyőzhetetlen tévedését (*error invincibilis*).

Az istenhit nélküli emberre azonban ez nem áll. Az egy és igaz Isten, a mi teremtőnk és urunk, műveiből, az emberi értelem természetes világosságánál biztosan megismerhető. Isten létét bizonyítani lehet. A felnőtt ember önhibáján kívül nem, hanem csak saját súlyos bűne következtében juthat abba a helyzetbe, hogy nem tud Istenről.

A vallástalan ember üdvössége ezért komoly veszélyben van. Szent Pál apostol hirdeti: „*Mert ami benne láthatatlan: örök ereje és isteni mivolta, arra a világ teremtése óta műveiből következtethetünk. Nincs hát mentességük, mert fölismerték az Istent, mégsem dicsőítették Istenként, s nem adtak neki hálát, hanem belevesztek okoskodásaikba és érteni nem akaró szívük elhomályosult. Kérkedtek bölcsességükkel és oktalanná váltak.*” (Róm 1,20) A Zsidókhoz írt levélben pedig ez áll: „*Hit nélkül pedig nem lehet senki sem kedves, aki ugyanis az Istenhez járul, hinnie kell, hogy Ő van.*” (Zsid 11,6)

Aki tudva és akarva elhagyja az Egyházat, és haláláig meg nem tér, annak sorsa megpecsételődött: „*Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. Aki bennem marad, s én benne, az bő termést hoz. Hisz nélkülem semmit sem tehettek. Aki nem marad bennem, azt kivetik, mint a szőlővesszőt, ha elszárad. Összeszedik, tűzre vetik és elég.*” (Jn 15,5)

⁴² DH 3872.

5.3 „Az igazság oszlopa és biztos alapja”

A Katolikus Egyház nyíltan vallja, hogy Jézus Krisztus az Úr, és ezért Isten igazságát a maga teljességében és összességében semmilyen más vallás nem képes megragadni és hirdetni.

Az Úr Jézus a megtestesült Ige isteni személye, „az igaz Isten és igaz ember”, ezért Isten üdvözítő útjai kinyilatkoztatásának véglegességét és tökéletességét hordozzák akkor is, ha az isteni misztérium mélysége önmagában transzcendens és kimeríthetetlen marad. Az igazság egyetlen, teljes és tökéletes, mert aki mondja és teszi, vagyis a cselekvő alany az Isten megtestesült Fia.

Az Úr Jézus szavai, cselekedetei és egész történeti lénye az emberi valóságukat tekintve korlátozottak. Az Istenről elmondott igazság azonban nem veszíti érvényét és nem csorbul amiatt, hogy emberi nyelven hangzik el. A hitünk szerint valljuk, hogy a testté lett Ige az üdvösségtörténet teljes misztériumában – a megtestesüléstől a megdicsőülésig – az Atyából részesedő, valóságos forrása és megvalósulása Isten emberiségnek szóló egész üdvözítő kinyilatkoztatásának. A Szentlélek pedig, aki az Atyától és a Fiútól származik, megtanítja az apostoloknak és rajtuk keresztül minden idők egész Egyházának ezt a „teljes igazságot” (Jn 16,13). Ezért a katolikus hit vallja, hogy „az élő Isten egyháza az igazság oszlopa és biztos alapja”. (1Tim 3,15)

Krisztus követője tudja, hogy az evangélium üzenete az ellentmondás jele marad a világ végéig. A keresztény ember sorsában is azonosul Mesterével. „Emlékezzetek arra az ígére, amelyet én mondtam nektek: Nem nagyobb a szolga az uránál. Ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak, ha az én ígémet megtartották, a titeket is meg fogják tartani.” (Jn 15,20)

5.4 Tolerálhatatlan kereszténység?

A modern, szekularizált, relativista, pluralista világban nem váratlan, hogy a kereszténységet és az Egyházat manapság egyre erősebb támadások érik. A keresztényeket egyre többször éri hátrányos megkülönböztetés vagy üldözés szerte a világon. Az egyes esetek indítéka ugyan más és más, a politikai és a gazdasági tényezők olykor lényegesen nagy súlyt képeznek, végső soron azonban mégis a tolerancia nevében (amikor a „felvilágosult nyugat” fordul saját „szülőanyja”, a kereszténység ellen) vagy éppen érdekében (amikor

az iszlám harcol a „jogaiért”) történik. A kereszténység legnagyobb és megbocsáthatatlan bűne az e világ szemében az, hogy Krisztus keresztjét hirdeti, mint végső és teljes igazságot. E dolgozat keretein belül nincsen lehetőség a politikai és világhatalmi mozgatórugók tüzetes vizsgálatára. Meg kell azonban említenünk az Egyesült Államok és szövetségeseinek, valamint a cionista mozgalomnak és különböző felforgató szervezeteknek (pl. szabadkőművesség) a felelősségét abban, hogy a jogi környezet és a társadalmi hangulat megváltoztatása, valamint az iszlám terrorizmus és különösen az ISIS kialakulása és felfejlődése okán a kereszténység soha nem látott mértékű üldözése zajlik szellemi, kulturális és fizikai szinten egyaránt.

A kereszténységgel szembeni negatív megnyilvánulásokat alapvetően két részre oszthatjuk: *intoleranciára* (ezalatt a keresztényellenes megnyilvánulásokat és azt érthetjük, hogy megpróbálják a keresztényeket kiszorítani a közéletből és a médiából), valamint *diszkriminációra*, ami a vallásszabadság törvényi korlátozása, ilyen szempontból pedig súlyosabb az intoleranciánál. Beszélhetünk a vallásszabadság, a szólásszabadság, a lelkiismereti szabadság ellen és a diszkriminatív egyenlőségi politika miatt elkövetett keresztényellenes tettekről. Lássunk néhány illusztrációt, a negatív megnyilvánulásoknak csak néhány típusából hozva példákat, a teljesség igénye nélkül.

Az Úr Jézus test szerint való születésének főünnepével, a karácsony is lett már a félreértelmezett tolerancia áldozata. A nagy nyugati egyházatyának, Szent Ágostonnak az édesanyjáról, Szent Mónikáról elnevezett, Los Angeles-szel egybeépült amerikai városban, Santa Monicában a helyi ateisták a város vezetésénél kezdeményezték, hogy tiltsanak be minden „látogatatlan kiállítást” a közterületen. Az ötlet bevallottan a betlehemek ellen irányult.⁴³ A Freedom From Religion Foundation elnöke, Annie Laurie Gaylor szerint⁴⁴ a vallás egyszerűen nem való a közterekre, és épp elég, hogy minden sarkon „adómentes” templom áll. Továbbá szerinte a döntés az állam és az egyház szétválasztásának fenntartását szolgálja.

A brüsszeli városházán 2012-ben úgy döntöttek nem állítják fel a hagyományos karácsonyfát a város főterén, csak egy erősen leegyszerűsített

⁴³ http://mandiner.blog.hu/2012/11/21/szekularis_monica-show_tilos_betlehemezni (U. l.: 2015. 06. 16.)

⁴⁴ <http://latimesblogs.latimes.com/lanow/2012/11/nativity-scene-ban-the-atheists-won-on-this.html> (U. l.: 2015. 06. 16.)

stilizált „elektronikus télfát” állítanak. A helyette felállított installációval a város lakosságának már majdnem negyedét kitevő muszlimok érzékenységet szeretnék tiszteletben tartani⁴⁵, más források szerint viszont egyszerűen csak modernitásukat akarják demonstrálni.⁴⁶

2014-ben Femen-fűriák pusztították el a betlehemi jászlat Brüsszelben – bizonyára a tolerancia és a nők jogai jegyében. Ugyanezen keresztényellenes és feminista szervezet egy tagja Ferenc pápa karácsony napi *Urbi et Orbi* áldása után nem sokkal a római Szent Péter tér Betleheméből a Kisdéd Jézus szobrát felkapta és hangos ordítások közepette elvitte. A félmeztelen nő keblein a *God is woman* (Isten egy nő) felirat volt olvasható.

De nem csak a karácsony átértelmezési vagy megsemmisítési kísérletei illusztrálják a kereszténység elleni nyílt támadásokat. 2011-ben történt, hogy az Európai Bizottság diákoknak készített naptárából kimaradtak a keresztény ünnepek, így a karácsony és a húsvét is, amelyben azonban szerepeltek a zsidó, a mohamedán, a hindu, a szikh és a kínai ünnepek.⁴⁷

A keresztény meggyőződés politikai üldözése az EU-ban a legfelsőbb politika szintjén is megnyilvánul. Emlékeztetes Rocco Buttiglione, az olasz kormány európai ügyekért felelős miniszterének az esete 2004 őszén. Ismeretes, hogy az Európai Parlament baloldali és liberális pártjainak erőteljes nyomására az olasz filozófus, politikus visszalépett európai biztosi jelölésétől.⁴⁸ Buttiglionét a homoszexuálisokra és az egyedülálló anyákra tett – az európai baloldaliak szerint negatív, valójában az eredeti értelméből kiforgatott – kijelentései miatt támadták. „Gondolhatom azt, hogy a homoszexualitás erkölcsi bűn, de ez semmilyen politikai jelentőséggel nem bír, mert az erkölcsi bűn nem politikai kategória. A politikában a diszkrimináció tilalma a fontos” – foglalta össze a bizottsági meghallgatáson elítélt kijelentését a Heti Válasznak adott interjújában.⁴⁹

Az olasz politikus szerint legalább négy, egymástól különböző lobbicsoport fogott össze ellene: az Európai Parlamentben van egy erős keresztényellenes lobby, ezért a parlament számos határozatában szembefordult

⁴⁵ <http://www.bbc.com/news/world-europe-20302574> (U. l.: 2015. 06. 16.)

⁴⁶ <http://www.euronews.com/2012/11/12/many-are-not-fans-of-brussels-modern-art-christmas-tree/> (U. l.: 2015. 06. 16.)

⁴⁷ http://erdely.ma/hitvilag.php?id=83357&cim=kihagytak_a_kereszteny_unnepeket_az_eu_s_naptarbol (U. l.: 2015. 06. 16.)

⁴⁸ <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/3734572.stm>. (U. l.: 2015. 10. 16.)

⁴⁹ <http://valasz.hu/vilag/nem-adja-fel-10746>. (U. l.: 2015. 10. 16.)

a katolikus egyházzal. Ahogyan Rocco Buttiglione kifejtette: „A keresztény-ellenesek relativisták, és úgy gondolkodnak, hogy bárki, aki velük szemben őrzi hitét, és keresi az igazságot, az ellenség. Az ellenem indított támadásban résztvevő másik csoport a homoszexuális lobbi volt... ők egy kisebbséget képviselnek, aki szerint a homoszexuálisokkal szembeni diszkriminációnak akkor lesz vége, ha a velük szemben kritikus véleményeket diszkriminálni lehet. A harmadik az olaszellenes lobbi volt, akik a megtestesült ördögnek tekintik Berlusconit, pedig én közlőrl ismerem őt, és biztosíthatok mindenkit, lehet, hogy esendő férfiú, de igaz ember. Végül a negyedik lobbi az Amerika-ellenes csoportosulás.”⁵⁰

Buttiglione a lengyelországi Lublin katolikus egyetemén mondott beszédében kijelentette: az Európai Parlament „új inkvizíciót vezetett be, politikai irányvonalra és állásfoglalásra való tekintet nélkül. A testület a lelkiismeret alapján ítél, hogy egy újfajta ortodoxiát, egyfajta ateista vallást vezessen be az unióban. Ezen ateista vallás számára csak egy igazság létezik, az, hogy az igazság nem létezik.”⁵¹

Az Európai Emberi Jogi Bíróság 2012-ben helyben hagyta a svéd bíróság azon döntését, ami alapján börtönbe kell vonulnia a homoszexualitást kritizáló szórólapokat osztogató négy embernek. A strasbourgi bíróság ítélete szerint a svéd bíróság döntése nem sértette a szólásszabadságot. Amíg tehát a keresztény tanítás kritizálása, a keresztényellenes megnyilvánulás, a nyilvános blaszfémia (pl. homoszexuális felvonulásokon, egyes művészeti kiállításokon) a szólásszabadság részeként értelmezendő, ugyanakkor a homoszexualitásról szóló keresztény, egyházi tanítás pusztá kifejtését vagy megvédését is „gyűlöletbeszédnek”, „homofóbiának” értékelik a nemzetközi jogvédő szervezetek, szankciókkal sújtják a helyi hatóságok, amit precedens értékűen helyeselnek a nemzetközi bíróságok is.

2013. április 23-án este Brüsszel főpásztorát, André-Joseph Leonard érseket négy félmeztelen Femen-aktivista támadta meg a Brüsszeli Szabadegyetemen a „Blaszfémia: büntett vagy véleménysszabadság” címmel rendezett konferencián. Miközben a belga püspöki konferencia elnöke beszédét tartotta, négy félmeztelen aktivista lépett a pódiumra, akik kiabálások és rikácsolások közepette a Lourdes-i Madonnát ábrázoló flakonokból vízzel locsolták le az érseket – futó kamerák előtt. Eközben az egyik meztelen fúria egy plakátot tartott a kezében

⁵⁰ Uo.

⁵¹ *Ateista térhódítás Strasbourgban?*, Magyar Nemzet, napilap, 2005. január 14. péntek, 8. p.

a következő felirattal: „Stop Homophobia”. Mind a négy aktivista provokáló és szentségtörő feliratokat mázolt a felsőtestére: „My body, my rules”; „Anus Dei is coming”; „God save the gouine”; „In gay we trust”.⁵² Leonard érsek csendben várta meg a támadás végét, és nem védekezett. Olykor becsukta a szemét, kezeit pedig összekulcsolta. A jelenet után az erősen átázott érsek megcsókolta az egyik földre dobott Lourdes-i Szűzanya figurát. Az aktivistákat a biztonsági emberek elvezették. Az érseket már korábban is érték durva fizikai és jogi természetű támadások azért, mert az Egyház hitét és tanítását hirdette és képviselte.

A művészi élet is állandó terepe a keresztényellenes megnyilvánulásoknak. Szomorú példa erre Nitsch és Serrano zsidó alkotók – Magyarországon is teret kapott – Krisztus-gyalázása, vagy Györffy László Szegeden kiállított botrányos és ocsmány műve. Figyelemre méltó, hogy jellemzően sohasem például a Tóra, a Talmud, a menóra válik az efféle megbotrántoztatás tárgyává, ami ellen a hatóságok és a jogvédő szervezetek egészen biztosan a lehető legszigorúbban fel is lépnének, de nem is éppen bármelyik távolkeleti vallás szimbólumai. A progresszív baloldali ideológusok szeretik a vallásellenes művészetet – egészen addig, amíg az keresztényellenes.⁵³

Ismert a norvég közszolgálati televízió egyik legismertebb, legkedveltebb műsorvezetőjének, Siv Kristin Sællmannak az esete is. A helyi muszlim közösség vezetői tiltakozásba kezdtek, amiért a tévéhíradó egyik adásában a nyaklácán keresztet viselt. „A nyakláncan függő kereszt sérti az iszlámot”, „ez a jelkép sérti a tévécsatorna semlegességét” – mondták. Ezt követően megtiltották, hogy a műsorvezető viselje ezt a mindössze 1,4 centiméternyi kis keresztet – tájékoztat a Vatican Insider.⁵⁴

A történet emlékeztet Nadia Eweida esetére, aki a British Airways alkalmazottjaként vezetői utasításra a munkahelyén nem viselhetett a nyakában keresztet. Az Emberi Jogok Európai Bírósága hét év elteltével hozott ítéletet az ügyben: a bíróság végül elismerte, hogy ez diszkriminatív intézkedés volt feljebbvalói részéről.⁵⁵

⁵² <http://www.katolikus-honlap.hu/1301/brusszel.htm> (U. l.: 2015. 06. 16.)

⁵³ <http://www.nationalreview.com/article/418083/liberal-hypocrisy-blasphemous-art-jonah-goldberg> (U. l.: 2015. 06. 16.)

⁵⁴ <http://magyarkurir.hu/hirek/keresztet-viselt-nem-vezetheti-teve-hiradot> (U. l.: 2015. 06. 10.)

⁵⁵ <http://www.magyarkurir.hu/hirek/pert-nyert-keresztje-miatt-elbocsatott-no> (U. l.: 2015. 06. 10.)

A keresztényekkel szemben azonban a nyílt pusztítás is zajlik. Ferenc pápa kijelentette: ma több vértanúja van az Egyháznak, mint az első századokban.⁵⁶ A kereszténység a legüldözöttebb vallás. Felmérések szerint világszerte a vallási indítékú üldözések 75-80 százaléka keresztények ellen irányul, évente 170 000 keresztény veszíti életét hite miatt, az üldözést elszenvedő hívők száma megközelíti a 200 milliót – szerepel az Európai Unió Püspöki Konferenciáinak Tanácsa által közzétett jelentésben.⁵⁷

A Vatikáni Rádió olasz szerkesztősége az Open Doors International, a Kirche in Not (Szükséget Szenvedő Egyház), az Amnesty International és a Human Rights Watch adatait gyűjtötte össze⁵⁸, amelyek azt igazolják, amit Ferenc pápa is metsző élességgel fogalmazott meg a 2015. március 15-i vasárnapi Úrangyala imádság során: „*A keresztényeket üldözik*”.⁵⁹ Az utóbbi két évben a hitükért megölt keresztények száma az általuk össze-sített adatok szerint a négyszeresére emelkedett, 1201-ről 4344-re. Ebben az időszakban 1602 keresztény templomot gyűjtöttek fel vagy romboltak le.

A Vatikáni Rádió közlése szerint a keresztényüldözés feketelistáján az első tíz országból nyolc muszlim. A listavezető mégis Észak-Korea, ahol a kommunizmus nevében irtják a keresztényeket, feltehetőleg 50 ezer keresztényt tartanak lágerekben. Üldözés zajlik Kínában is, ahol a katolikus egyház megosztott a földalatti és a hivatalos patrióta egyház között. Irakban 2000-ben még másfél millió keresztény élt, az amerikai háború következtében bekövetkezett káosz miatt azonban a többségüknek el kellett menekülnie vagy megölték, mára csak egyharmaduk maradt az országban.

A muszlim országokban a keresztényüldözés formája lehet gazdasági, etnikai vagy vallási jellegű. A legnehezebb helyzetben a Közel-Keleten Irán, Irak és Szíria, míg Afrikában Líbia, Nigéria, Szudán és Szomália és Kenya keresztényei vannak. Az iszlamista al-Shabaab, valamint a Boko Haram terrorszervezet tart rettegésben mindenkit: falvakat gyűjtanak fel,

⁵⁶ <http://www.magyarKurir.hu/hirek/ferenc-papa-ma-tobb-vertanu-van-mint-az-első-századokban/?q=kereszt%C3%A9ny%C3%BCld%C3%B6z%C3%A9s> (U. l.: 2015. 06. 16.)

⁵⁷ <http://mno.hu/kulfold/riaszto-valosag-a-leguldozottebb-vallas-a-keresztényseg-1062355> (U. l.: 2015. 06. 16.)

⁵⁸ <http://www.magyarKurir.hu/hirek/ket-ev-alatt-negyszeresere-nott-meggyilkolt-keresztények-szama/?q=kereszt%C3%A9ny%C3%BCld%C3%B6z%C3%A9s> (U. l.: 2015. 06. 16.)

⁵⁹ <http://www.magyarKurir.hu/hirek/ferenc-papa-isten-ingyenesen-es-igazan-szeret-minket> (U. l.: 2015. 06. 16.)

embereket ejtenek túsul, tesznek szexuális rabszolgává, vagy gyilkolnak meg. Irakban és Szíriában és Líbiában az Iszlám Állam terrrorszervezet fegyveresei tartják rettegésben a lakosságot és kényszerítik menekülésre a keresztényeket. A keresztények látványos tömeges kivégzéseinek képeit az egész világ ismerheti. Az Iszlám Állam 2014. júniusában lerohanta Irak második legnagyobb városát, az ősi Ninive helyén épült Moszult, ahol nagy lélekszámú keresztény lakosság élt kétezer éve. A polgárháború kitörése előtt 1,8 millió keresztény élt Szíriában, jelenleg 1,1 millióra tehető a számuk, és sokuk menekültként él saját hazájában.⁶⁰

2015. március 27-én, pénteken az ENSZ Biztonsági Tanácsa ülésének középpontjában a világszerte fokozódó keresztényüldözés problémája állt. A nemzetközi közösség és a világ közvéleménye egyre inkább tudatára ébred annak, hogy a keresztényüldözés világjelenség, és az utóbbi évek terrorakcióinak legfőbb célpontja a kereszténység. A statisztikák szerint a válási okból elkövetett terrorcselekmények közel hetven százaléka az utóbbi húsz évben a keresztények ellen irányult, és ez a tendencia csak erősödik.⁶¹

6. A tolerancia mibenléte

6.1 A tolerancia fogalmi megközelítése

A tolerancia a maga eredeti filozófiai jelentésében elválaszthatatlan a bátorság erényétől, a jó és a rossz megkülönböztetésétől, valamint a lelkiismerettől.

A bátorság (lat. *fortitudo*) a négy sarkalatos erény egyike, mellyel az ember nehéz helyzetekben, fenyegető *rosszal* vagy *veszéllyel* szemben is helyt tud állni. A bátorság szentírási megfelelője a lelki erősség, teológiailag a *megfeszített Krisztus erejében való részesedés*, mely erkölcsi erényként kitartóvá teszi az embert a *jóért* folytatott küzdelemben és a szenvedés viselésében. A bátorság és lelki erősség legnagyobb tette a vértanúság. A bátorság (v. lelki erősség) egyik kísérője a hosszan tűrés, a béketűrés, vagyis a *tűrelem* erénye (lat. *patientia*). Ennek segítségével az ember szomorúsággal, de mértéktartással viseli a jelenlévő, elsősorban másoktól eredő *rosszat*.

⁶⁰ <http://www.magyarkurir.hu/hirek/okumenikus-imaorat-tartanak-martirhalalt-halt-keresztenyekert-budapest/?q=kereszt%C3%A9ny%C3%BCld%C3%B6z%C3%A9s> (U. l.: 2015. 06. 16.)

⁶¹ <http://www.magyarkurir.hu/hirek/az-ensz-biztonsagi-tanacs-a-keresztenyuldozesrol-targyalt/?q=kereszt%C3%A9ny%C3%BCld%C3%B6z%C3%A9s> (U. l.: 2015. 06. 16.)

Ezen belül találjuk meg a *tolerancia* (a lat. *tolero*, ‘elvisel, eltűr’ szóból) érényét, amely a türelem egyik fajtája. A tolerancia az emberiség megnyilvánulása. A másik ember *lelkiismeretének* aktív tiszteletben tartását jelenti. Amíg rossz volta és szándéka be nem bizonyosodik, a jót feltételezi róla. Így biztosít szabad teret a másinak, ami elengedhetetlenül fontos a személy kibontakozásához.

A tolerancia lényege szerint tehát a lelkiismeretre irányul. A *lelkiismeret* (gör. *szüneideszisz*, lat. *conscientia*) az értelem ítélő aktusa, mellyel a személy a jó egyetemes ismeretét egy meghatározott helyzetben alkalmazza. Egyaránt kihatással van a múltra, a jelenre és az eljövendőre is: cselekvésre vagy a cselekvés megtagadására indítja az akaratot; visszatekintve megítéli a cselekedetet vagy magát a személyt, aki azt elkövette; s eligazít a további döntésekben. A *lelkiismeret szabadsága* a személy alapvető joga az igazság, elsősorban a vallási igazság megismeréséhez és szolgálatához.

Mindebből látható, hogy aki valóban toleráns, szomorúsággal, de mértéktartással viseli a jelenlévő, elsősorban másoktól eredő *rosszat*, szenvedést is vállalva kitartó a *jóért* folytatott küzdelemben, de a legmesszemenőbbig bízik és remél a másik embernek az igazat és a jót felismerni és követni kész lelkiismeretében.

A tolerancia tehát semmi esetre sem jelenti a meggyőződés nélküliséget, de teljes egészében épít az egyetemes igazságra, a jó és a rossz megkülönböztethetőségére, és a lelkiismeret általános érvényére és megkérdőjelezhetetlen értékére.

6.2 A keresztény tolerancia

A tolerancia filozófiai megközelítése után vessünk egy pillantást annak teológiai alapjára. A Katolikus Egyház a tolerancia fogalmát Isten hozzánk való toleranciájának értelmezése alapján közelíti meg.

Isten türelme irántunk végigkíséri az Ószövetséget, melyben a választott nép hűtlensége ellenére az Úr mindig hű marad⁶², de leginkább Jézus

⁶² „Talán örööm telik a bűnös halálában – mondja az Úr, az Isten –, s nem azt akarom inkább, hogy letérjen útjáról és éljen?” (Ez 18,23) Isten az embert még elesett állapotában is magáénak vallja (Bölcs 11,24; 12,16), hivatkozik az ember testi gyengeségére és törekénységére is (Zsolt 78,38; Sir 18,8). Isten időt enged a bűnbánatra. Türeelmes, mert nem akarja, hogy valaki is elvesszen, hanem inkább azt, hogy megbánja bűneit (Jób 33,29; Jer 15,15).

Krisztus megváltó művében fejeződik ki. Isten a megtorló igazságosságot visszatartotta Jézus eljöveteleig, hogy majd az ő egyetlen és örök engesztelő áldozatában kapjon elégtételt. Ahogyan Szent Pál írja:

„Megigazulásukat azonban ingyen kapják, Isten kegyelmének erejéből, Jézus Krisztus megváltása árán. Őt adta oda Isten véres engesztelő áldozatul a hitben, hogy kimutassa igazságosságát. Isten végtelen türelmében elnézte a korábban elkövetett vétkeket, hogy igazságosságát most kimutassa. Mert amint ő igaz, úgy akar igazzá tenni mindenkit, aki Jézusban hisz.” (Róm 3,24–26a)

Az evangéliumban a gondviselő Isten toleránsnak mutatkozik, aki eltűri a bűnöst, jóságával és emberszeretetével kegyelmet és időt biztosít neki (lásd a konkolyról s a búzáról szóló példabeszédet, Mt 13,24–30). Az Úr Jézus a hegyi beszédben összekapcsolja a toleranciát, a tökéletességet, a mennyei Atyához való hasonlatosságot, és az ellenségszeretetet. Arra figyelmeztet, hogy szeressük ellenségeinket, és imádkozzunk üldözőinkért. Legyünk tökéletesek, mint a mennyei Atya, aki fölkelte napját jókra és gonoszokra, és esőt ad az igazaknak és bűnösöknek egyaránt (Mt 5,45–48).

A keresztény tolerancia tehát Istennek a bűnös iránti türelméből indul ki, melynek célja, hogy időt és lehetőséget adjon a megtérésre. *„Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy mindaz, aki őbenne hisz, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.”* (Jn 3,16) Ezért éneklí Szent Pál: *„A szeretet türelmes.”* (1Kor 13,4) A tolerancia erénye ekképpen Krisztus megváltó művébe kapcsol be bennünket, amely az önként vállalt kereszthalálban (vö. Jn 10,17–18) éri el csúcspontját. A krisztusi értelemben vett tolerancia tehát szenvedéssel jár, és célja a kiengesztelődés.

6.3 A tolerancia, mint alapvető keresztény magatartás

A szívtelen szolgáról szóló példabeszéd (Mt 18,21–35) bár alapvetően az imádságról szól, és jól fölismerhetően az Úr imájához⁶³ írt magyarázó példázatnak tekinthető, egyfajta midrás⁶⁴, egyúttal hűen példázza, hogy Isten azt várja el tőlünk, az emberek egymás iránt is hasonló megértéssel és elnézéssel viselkedjenek.

⁶³ Bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.

⁶⁴ A példázatot tömören elemzi Harmai Gábor, *Ahogy én megkönyörültem rajtad... – A Mt 18,28b fordítása és a szívtelen szolgáról szóló példabeszéd értelmezése*, Magyar Sion, új folyam V. / XLVII. (2011/1) 37–40.

A keresztény ember tudatában van bűnösségének, tisztában van azzal, hogy szüksége van a megigazulásra és a megszentelő isteni malasztra, ezért állandó bűnbánatban és megtérésben él. Nem tekintheti jobbnak magát a másikkal. (vö. Mt 7,3; Jn 8,7) Krisztus követője továbbá nem feledkezik meg arról, hogy „*Ő, aki tulajdon Fiát sem kímélte, hanem odaadta értünk, mindnyájunkért*” (Róm 8,32), végtelen irgalmával időt és lehetőséget ad a megváltás kegyelmének a befogadására. Ez az alapja annak, hogy a keresztény ember maga is türelemmel és megértéssel kell, hogy tekintsen embertársaira.

A keresztény ember nem ítélkezik. Tudja, hogy ítéletet hozni csak az Úr-nak van joga. „*Mert ismerjük azt, aki így szólt: »Enyém a bosszú, én majd megfizetek!« És ismét: »Az Úr ítéletet tart népe felett.«*” (Róm 10,30, vö. MTörv 32,35–36) Aki ítélkezik, saját fejére von ítéletet. „*Ne ítéljetelek, hogy meg ne ítéltessetek*” (Máté 7,1) Az Úr az utolsó napon mindenkit megítél tettei szerint. (vö. Mt 25,31–46)

A keresztény ember nem fordul el eleve a bűnöstől. Figyelemre méltó, hogy Jézus egy asztalhoz ült a vámosokkal, bűnösökkel és farizeusokkal, szóba állt a pogányokkal, még azt is engedte, hogy a bűnös nő megkenje a lábát, amiért sokan meg is botránkoztak rajta és szemére is vetették, hogy kikkel barátkozik (vö. Mt 8, 5–13; 9, 9–10; Lk 17, 36–5; 19,1–10; Jn 4,1–42). Ugyanakkor Jézus ezt sohasem öncélúan tette, hanem mindig a lélek gyógyításának a szándékával. „*Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek; nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem hogy a bűnösöket.*” (Mk 2,17)

A keresztény tolerancia tehát alapvetően nem engedi meg a bűnöstől való eleve elzárkózást, hanem annak javát keresi, megkívánja a megértést és a tapintatot, az alázatos bűnbánatra épül, arra a meggyőződésre, hogy az igaz bűnbánatra mindig nyerhető feloldozás, a kegyelem erejével meg tudjuk változtatni az útjainkat, és egy napon mindnyájan meg kell állnunk az Úr ítélőszéke előtt. Ezért szükséges, hogy őszintén nézzünk bele lelkiismeretünk tükrébe, a felebarát iránt pedig legyünk tapintatosak, együtt érzők és megértők, a haragban késedelmesek, békétűrők és irgalmasok. Adjunk időt és teret egymásnak a megbánásra, a bűntől való szabadulásra, valamint a gondolatok, a szavak és a cselekedetek jobbá tételére, s szavunkkal, személyes példánkkal, imádságunkkal és minden tőlünk telhető segítséggel azon legyünk, hogy a másik megtérjen és éljen. (vö. Ez 18,23)

6.4 A vallási tolerancia, vallásszabadság

A lelkiismeret szabadsága a személy alapvető joga az igazság, elsősorban a vallási igazság megismeréséhez és szolgálatához.

Vallásszabadságról világi és vallási értelemben beszélhetünk, továbbá meg kell különböztetnünk a jogot (*ius*) és lehetőséget (*potentia*). Az állampolgárnak például joga van arra, hogy földet vásároljon, ha azonban ehhez nincs meg a kellő pénze, akkor erre nincs lehetősége. Ugyanakkor az egyénnek lehetősége van, hogy területet raboljon, de nincs hozzá joga.

A Szent és Örök Isten maga a tökéletesség, a létteljesség, az abszolútum, aki az ember egyedüli létoka és végcélja. Vele szemben a porszemnyi, teremtett ember semmi joggal nem bír. Ha az embernek Isten akarataival szemben joga lenne bármi másra, akkor nem létezne a bűn, de a jó és a rossz fogalma sem.

Az ember Isten képmása (*imago Dei*), vagyis örök életre teremtett és meghívott lény, akinek van értelme és szabad akarata. Az értelem lényegét tekintve nem más, mint képesség azt választani, ami a végső célnak, az üdvösség elérésének megfelel. Akinek hatalmában van több dolog közül egyet választani, az cselekedeteinek ura. Mivel mindazt, ami az üdvösség elérésére szolgál, hasznos jónak nevezzük, a jónak pedig természetében van, hogy a törekvő képességet felkeltse, azért a szabadság az akarat tulajdona, sőt az akarat maga, amennyiben működésénél a választás szabadságával bír. Az ember morális lény, mert értelmével képes jó és az igaz felismerésére, és akaratával a helyes irányba való elköteleződésre. Ez tehát az Isten előtti erkölcsi felelősségünk alapja.

Isten belépett az emberiség történelmébe. Az ősatyák által és a próféták szavával kinyilatkoztatta akaratát, törvényeit és tanítását, Jézus Krisztusban pedig teljesen és véglegesen feltárta előttünk önmagát. Az utolsó időkben pedig megalapította azt az egy, szent, katolikus és apostoli Anyaszentegyházat, amely a kereszténység mindenden megoszlása ellenére a teljes és csorbítatlan hitletétel (*depositum fidei*) egyetlen hiteles őrzője és hirdetője és az üdvösséghez szükséges kegyelmi eszközök teljességének közvetítője.⁶⁵

⁶⁵ Vö. Dominus Iesus, A Hittani Kongregáció nyilatkozata Jézus Krisztus és az Egyház egyetlen és egyetemesen üdvözítő voltáról, Róma, 2000. augusztus 6.

A Szentírás a hamis kultuszok gyakorlását, sőt még a megtűrését is jogtalanságnak és szellemi paráznaságnak minősíti. Amikor a választott nép tagjai újra és újra eltérnek JHWH kultuszától, az ószövetségi próféták Isten jogos büntetését helyezik kilátásba számukra. Mózes Isten akaratából rombolta le az aranyborjút, mint a hamis kultusz szimbólumát. A negyvenévi pusztai vándorlás és a babiloni fogság is a hamis vallás gyakorlása miatti büntetés volt. „*Én, az Úr, a te Istened féltékeny Isten vagyok*” (MTörv 5,9); és „*Ne legyenek más isteneid*” (MTörv 5,7). Az ószövetségi könyvek (pl. a Bírák, Királyok, Krónikák) számos olyan történelmi eseményről számolnak be, amikor a zsidók átvették a szomszédos népek bálványimádását, és ezzel Isten büntetését vonták magukra.

Az Újszövetségben Jézus Krisztus mondja: „*Azokat, akik megvallanak engem az emberek előtt, én is megvallom majd mennyei Atyám előtt. De aki megtagad az emberek előtt, azt én is megtagadom mennyei Atyám előtt.*” (Mt 10,32–33) Az üdvösségről kijelenti: „*Aki hisz és megkeresztelkedik, üdvözülni fog, aki nem hisz, elkárhozik*” (Mk 16,16), az Egyházat pedig a kegyelem rendes útjaként mutatja be: „*Péter vagy, erre a sziklára építem egyházamat... Neked adom a mennyek országa kulcsait.*” (Mt 16,18.19)

Az embernek lehetősége van, hogy téves keresztény közösség tagja legyen, valamely pogány vallást gyakoroljon, sőt arra is, hogy teljesen vallástalan, sőt istentagadó életet éljen, netán sátánista legyen, de Isten parancsai, a józanész, a Szentírás és az Egyház tanítóhivatala (zsinatok, pápai megnyilatkozások) szerint erre Isten előtt joga nincs. Hiszen ha lenne, akkor, ahogy a hitújítók (Luther, Kálvin, Zwingli stb.) az összes szektaalapító, de mindenki más is a maga kénye-kedve szerint alakíthatna magának vallást önmaga szabta törvényekkel és tanítással. Ha ez lehetséges lenne, akkor minden relatívvá válna, ahol már nem Isten az igazság forrása, hanem az egyes személy szubjektív ítélete és érdeke. „Ha a természet és a szabadság tökéletessége a jótól való elpártolhatást követeli, akkor Isten, Jézus Krisztus, az angyalok, a mennyei boldogok, akik a jótól el nem tántorodhatnak, vagy nem szabadok, vagy legalább kevésbé tökéletesek, mint a földön élő ember.”⁶⁶

A téves, hamis vallások is rendelkezhetnek értékekkel, de ezek leginkább egyes bölcséleti felismerések, valamint természetes emberi értékek

⁶⁶ XIII. Leó pápa: *Libertas Praestantissimum* kezdetű enciklikája az emberi szabadságról, 1888. június 20.

(pl. szeretetszolgálat, közösségi összetartás). A görögkeletiek leginkább szakadárok, valóságos hierarchiával és mind a hét szentséggel is rendelkeznek, az eretnokség kisebb mértékben érinti őket, tanításuk jórészt megfelel az egyetemes Egyház hitének. A protestánsok viszont csak egy szentséggel, a keresztséggel bírnak csupán, mert egyrészt nincsen érvényes papságuk, másrészt a szentségeket vagy teljesen elvetik, vagy csak imitálják. Számos eretnek nézetet vallanak, tanításuk általában nagyon erősen eltér az Egyház teljes és csorbítatlan hitétől. Ami a keresztény felekezetekben teológiaiilag is tiszteletreméltó, az mind katolikus elem, a katolicizmus maradványa, hiszen a kinyilatkoztatáshoz és a kegyelmi eszközökhöz hozzáadni nem lehet, a szentség nem koppintható, Krisztus menyasszonyának (vö. Ef 5,25) szépsége pedig felülmúlhatatlan. Ilyen értelemben minden teológiai értelemben vett jó, szép és igaz, ami az bizánci rítusú elszakadt kereszténységben és a protestantizmusban található, a katolikus Egyházban is megvan, sőt *onnan lett átvéve*.

A pogány vallások (például a törzsi vallások, a távol-keleti vallások, az iszlám) azonban több természetellenes és démoni elemet is tartalmaznak, melyek nemcsak az Istent, a teremtet világ rendjét, de az emberi méltóságot is súlyosan sértik. Ami bennük valóban igaz és szent, az tisztább és tökéletesebb formában – az üdvrend egyetemessége folytán – a katolikus Egyházban is megtalálható. A hamis vallásokban található igazságok a természetes és a természetfölötti egyetemes kinyilatkoztatás részei, de éppen csak részek, méghozzá tévedésekkel összekeverve. Azonkívül mindezeknek a vallásoknak sajátjuk, hogy az egész igazságot egyáltalán nem akarják elfogadni, és a katolikus hitet hamisnak nevezik. Ezek a vallások tehát nem csak tökéletlenek, melyek egyszerűen még nem jutottak el az igazság teljességéhez (ez csak a Krisztus előtti ószövetségi zsidóságra igaz), hanem tévesek, mert határozottan visszautasítják az egyetemes kinyilatkoztatást.

A hamis kultusz objektíve súlyos bűn, de ahhoz, hogy egy személy e miatt vétkezzen, részéről szükséges, hogy *tudva* és *akarva* kövesse el a bűnt. Ezért tehát a téves vallások követői, ha jóhiszeműek és lelkiismeretük szavát követik, üdvözülhetnek, de nem saját vallásuk által, hanem annak ellenére: a katolikus Egyház és saját, az igaz Isten utáni vágyakozásuk miatt. Isten a görbe vonalakon is tud egyenesen írni, de ettől még azok nem válnak egyenesekké.⁶⁷

⁶⁷ Simon Gábor: *Mi a vallásszabadság?* <http://www.katolikus-honlap.hu/0804/vallassz.htm> (U. l.: 2015. 06. 16.)

Ha tehát valaki az értelem fényénél felismeri a katolikus Egyházban Isten igazi egyházát, köteles azt követni. Ha e felismerés után is téves vallási közösségében marad, súlyosan vétkezik Isten ellen, aki maga az igazság.

A vallásszabadság, mint Istennel *szembeni* jog tehát lehetetlenség. A vallás szabadságát az elmondottak értelmében, tehát mint természeti jogot követelni, védelmezni s engedélyezni semmiképpen sem szabad, mert ha valóban a természet adta volna az embernek e jogokat, akkor Isten uralmának megvetése jogos volna, s az emberi szabadságot semmiféle törvénnyel sem volna szabad fékezni. Az Egyház küldetése az, hogy elszakadt keresztény testvéreinket a féligazságokból a teljes igazságra vezesse, vagyis önmagába integrálja; a pogányok számára pedig elvigye Jézus Krisztus evangéliumát, Isten Országának örömhírét.

6.5 A tolerancia határai

Az eddig elmondottak alapján jól látható, hogy a keresztény toleranciát semmiképp sem a felvilágosodás pátosza diktálja, nem a jó és a rossz különbségének tagadására épül. A keresztény hit nem szolgáltatja ki az aktuális közmegegyezésnek vagy egy hatalmaskodó elitnek a jó és rossz tudását, hanem ellenkezőleg, messzemenően tisztában van az isteni törvénnyel, a kinyilatkoztatással, a bűn és a kegyelem valóságával, az erkölcsi kategóriákkal, a megtérés szükségességével.

A tolerancia biblikus és teológiai értelmezése továbbá a kereszténység abszolút igazságigényét sem vonja kétségbe, ellenben határozottan kijelenti, hogy az csak az Isten egyszülött Fiához, az egyetlen üdvözítőhöz, az Úr Jézus Krisztushoz való *hasonulás* által lehetséges. A keresztény ember toleranciája a megváltó műhöz kapcsolódik, amely az igazságosság napja előtt az irgalom óráját hirdeti meg. „*Az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megmentse azt, ami elveszett*” (Lk 19,10).

A toleranciát tehát nem szabad semmiképpen sem azonosítani az álláspont-nélküliséggel. Az igazságban való szilárd meggyőződés, a jóakarát és lelkiismereti tisztaság nélkül igazán nem is lehet toleranciát gyakorolni. A hiteles tolerancia megőrzi a bátorságot a hamissággal szemben való ellentmondáshoz, a másik javát kereső szeretetteljes testvéri intelemhez, a jóra való buzdításhoz, és a hitre való neveléshez, akkor is, ha ez szükségszerűen konfliktusokat idéz elő. Mert nem a hamis – az igazság helyett inkább egyfajta cinkosságra épülő – látszatbéke megőrzése a célja, hanem

a másikkal való teljesebb közösség elérése Krisztusban, vagyis végső soron az Istennel való kiengesztelődés szolgálata.

A tolerancia hiteles felfogása nem állhat meg a „másság” elfogadásánál, nem fulladhat a „minden mindegy” neutralizmusba, hanem azzal a szándékkal tűri, viseli el a másikat, mert őt mintegy egyenrangú – bűnös és megváltásra szoruló – útítártnak tekinti az élet útján, és akit nagy megértéssel és tapintattal, de ereje és tudása szerint a legjobb irányba kell segítenie.

A tolerancia a felebarát személyes szabadságának és lelkiismeretének teljes tiszteletben tartása lévén valósul meg, azonban ez sem lehet öncélú. Sem a szabad akarat, sem a lelkiismeret nem bálványozható, vagyis nem kezelhető végső vonatkoztatási pontként. Azért fontosak számunkra, mert ezek által vagyunk képesek felismerni és követni az igazságot. A szabad akaratra és a lelkiismeretre való pusztán hivatkozás nem fedezhet hamis, téves ítéleteket, döntéseket és ártó szándékokat. A személyes szabadság és a lelkiismeret tehát addig tolerálható, amíg nyilvánvaló módon a kinyilatkoztatott igazság határain belül marad. Mihelyt ütközik vele, vagyis objektíven felismerhető és tárgyában súlyos törvényszegés történik, kontrollt kell gyakorolni.

Az áteredő bűn következtében az értelem elhomályosult, az akarat meggyöngült, az emberi természet pedig rosszra hajló lett, ami mindnyájunkat érint, és ez az egyetlen oka annak, hogy a szabadsággal való visszaéléssel, és a téves lelkiismerettel szemben – mert ezek legyőzése csakis hit által és a kegyelem útján lehetséges – türelmesnek kell lennünk.

A tolerancia továbbá nem jelenthet pragmatikus taktikázást sem. Sohasem lehetünk toleránsak azért, hogy bármiféle önös érdeket szolgáljunk vele. Ezzel kihasználnánk a másik esendőségét, visszaélnénk bizalmával, és eltérítenénk a helyes útról, mert saját érdekeinket állítanánk az igazság helyébe, amelyet mindnyájunknak keresni és követni kell.

A tolerancia nem gyávaság, hanem biztos alap ahhoz, hogy mindig készek legyünk bizalommal várni a másokra, és ha megfelelő a pillanat, akkor bátran inteni, buzdítani, tanítani, még akkor is, ha ez számunkra kellemetlenséggel, megpróbáltatással jár. A tolerancia ellenállása megértő és békülékeny, vagyis szelíd, és mindig készen áll a kéznújtásra.

Ez a tűrőképesség ugyanakkor minket is véd: az ellenállás akkor is kötelező, amikor az egyéni lelkiismeretünk szabadságát kell megőrizni. Mi sem válhatunk eszközzé a felebarát kezében. A tolerancia nem lehet a hit, a meggyőződés és az önbecsülés kárára. Senki sem hivatkozhat arra, hogy a tolerancia nevében adjuk fel hitünket, meggyőződésünket, önazonosságunkat.

A lelkiismeret és személye növekedés tiszteletben tartása, valamint a jóra való segítség kölcsönös, ezért a másik felet is kötelezi. Alázattal fel kell ismerni, hogy mi magunk rászorulunk Isten és az embertársaink irgalmára, tanító szavára, intelmeire, jó példájára. A felebarátok közötti tolerancia mindig kétirányú.

7. „Mi az igazság?” (Jn 18,38)

A János-passióban Jézus Krisztus vallja magáról a kihallgatás során: „*Arra születtem, s azért jöttem a világba, hogy tanúságot tegyek az igazságról. Aki az igazságból való, hallgat szavamra.*” Erre válaszul hangzik el Pilátus merengő kérdése: *Ti esztin alétheia* – „*Mi az igazság?*” (Jn 18,38)⁶⁸

Először is le kell szögeznünk a filozófiailag és teológiailag egyaránt megerősített állítást, hogy az emberi intellektus képes megismerni az igazságot.⁶⁹ Az Egyház dogmatikus hite, minden tanítóhivatali megnyilatkozása és tevékenysége ezen a meggyőződésen nyugszik. A római pápából és a püspökök testületéből álló egyházi Tanítóhivatal határozottan kiáll az intellektus képessége mellett, miszerint az képes az igazságot felismerni. Az igazság ontológiailag és logikailag is megelőzi a tagadást. Soha nem kereshetnénk az igazságot, ha nem tudnánk róla. Az igazságra való rákérdezés lehetőségi feltétele és vezérlője az igazság. Sohasem kérdezhetnénk arra, amiről eleve semmit sem tudunk.

Másodszorban észrevehetjük, hogy ember az igazságra való rákérdezésben szembesül önnön paradoxonával: bár ő maga véges (kontingens, történelmi, metodikai határoltság), mégis vágyik a végtelenre, a teljességre. Az igazságra való rákérdezés során az embernek rá kell jönnie, hogy lényé legmélyén a teljes igazsághoz van rendelve, ezért az igazság kérdése az embert Istenhez vezet el. Az ember állandó kérdése annak a jele, hogy ráutalt egy tőle nagyobb válaszra, a Teljességre, aki maga az Isten.⁷⁰ A teológia szerint a történelem voltaképpen út a kifürkészhetetlen Titok felé.⁷¹

⁶⁸ Nestle–Aland: *Novum Testamentum Graece – The scholarly edition of the Greek New Testament*. Deutsche Bibelgesellschaft, 2012.

⁶⁹ II. János Pál pápa: *Fides et Ratio* 13. p.

⁷⁰ Papp Miklós: *Az Igazság az örökmécsnél van. Az erkölcsi igazság komplexitása*. in: *Az Igazságról*, Sapientia Füzetek 19, Vigilia Kiadó, Budapest 2011, 144. p.

⁷¹ II. János Pál pápa: *Fides et Ratio*, 11. p.

Az ember azonban nemcsak „kérdő” lény, hanem az isteni kinyilatkoztatás okán – és ontológiailag ez az elsődleges – „meghívott, megszólított” is. Az igazság keresése és követése a lelkiismeret legfontosabb kötelessége. Ez az, amire a lelkiismeret szabadsága irányul. Ahogy Szent II. János Pál tanítja⁷²: ha létezik az igazság keresésében a saját út tiszteletben tartásának joga, akkor előbb és még inkább létezik mindenki súlyos kötelezettsége az igazság keresésére és a megismert igazsághoz való ragaszkodásra.⁷³ Boldog John Henry Newman bíboros, aki a lelkiismeret jogainak jeles képviselője, ebben az értelemben állította nagyon határozottan: „A lelkiismeretnek azért vannak jogai, mert vannak kötelességei.”⁷⁴

Az ember tehát metafizikai értelemben szellemi lény, akinek méltósága a végtelen abszolútumra (Istenre!) irányuló teremtett személy mivolta felől közelítve válhat csak érthetővé.

Az emberi a létnek, a tiszteletnek és a méltóságnak ez az abszolút jellege nem tekinthető autonómnak és nem vezethető le teljesen saját alapjából. Az ember véges és mulandó lény, ezért az ember az abszolútumra vonatkozó lényegét nem vezetheti le a saját immanenciájából, hanem csak a *transzcendenciában* alapozhatja meg, amely felé a szellem irányul. Abszolút méltóságot csak egy abszolút Istennel kapcsolatban lehet feltételezni. Így ha a megértést következetesen végezzük, szükségszerűen fölfedezzük az igazságkereső ember vallásos természetét.

7.1 A kultúra a megismert igazság közösségi kifejeződése

A kultúra a közösség életét alakító ismeretek és értékítéletek történelmileg kialakult közösségi kifejeződése. A kultúrában olyan megértésről van szó, amely egyben gyakorlati tudást is közvetít, olyan tudást, amelyhez az értékek, az erkölcs dimenziója szervesen hozzátartozik.⁷⁵

A kultúra alapvető kapcsolatban van a hittel. Mindig ott van az istenségre irányuló kérdés, mint a tulajdonképpeni legfontosabb kérdés, mindig

⁷² II. János Pál pápa: *Veritatis Splendor* enciklika, 34. p.

⁷³ Vö. *Dignitatis Humanae*. Továbbá: XVI. Gergely: *Mirari vos arbitramur* enc., 1832. VIII. 15.; IX. Pius: *Quanta cura* enc., 1864. XII. 8.; XIII. Leó: *Libertatis praestantissimum* enc., 1888. VI. 20.

⁷⁴ *Certain Difficulties*. London, 1868. 2. köt. 250. p.

⁷⁵ Ratzinger, Joseph: *Hit, igazság, tolerancia. A kereszténység és a világvallások*. Jövő-egyetem könyvek, Budapest, 2014. 46. p.

benne van az emberre és a világra irányuló kérdésben, sőt meg is előzi azt. Az Istenre irányuló kérdés megválaszolása által lehetséges a világ és önmagunk megértése is. Az emberiség nagy kultúráiban mindig markánsan megjelenik az istenihez való viszony rendezése. Az „ősök” bölcsessége, a kinyilatkoztatásszerű kezdeti hagyományokra, az istenekkel való érintkezés korára, tehát minden dolgok alapjával való eredeti érintkezésre vezet vissza magát a legprimitívebb kultúra is.⁷⁶ A katolikus keresztény hit a legfontosabb kultúrateremtő erő, mert megmondja, hogy kicsoda az ember, és mit kell kezdenie az életével.

A kultúra természete szerint fejlődőképes. A kultúra mindig az új valósággal való találkozásban, és az új felismerések feldolgozása által bontakozik ki. A kultúra történelmi jelleggel bír, tovább tud haladni, képes megnyílni, találkozni. (Meg kell említenünk, hogy itt döntő különbség van a kozmikus-statikus és a történelmi kultúrák között.)⁷⁷

Bár a kultúra lényegét tekintve kapcsolódik a hithez, paradox módon a vallástalanságnak is megvan a maga „kultúrája”. Nem létezik hit, amely ne kötődne kultúrához, de ez fordítva is igaz: a vallástalan kultúra sincs meg a modern technikai civilizáción kívül.⁷⁸ A technikai civilizáció egyáltalán nem semleges vallási és erkölcsi szempontból. Az igazodási pontokat és magatartásokat megváltoztatja, és gyökeresen átalakítja a világ értelmezését.⁷⁹

7.2 Tolerancia a kultúrák között

A kultúrák találkozása az emberiség antropológiai egységén alapul. Az emberi nem történelme és közösségalkotó tevékenysége minden különbözősége ellenére metafizikai értelemben egyetlen egy és ugyanazon lény. Ezt az egy és ugyanazon lényt pedig maga az igazság érinti meg. A különbözőség mindenek előtt abból adódik, hogy az emberi szellem befogadó és felfogó képessége is véges, az áteredő bűn következtében ráadásul elhomályosult. Senki sem tudja megragadni az egészet, és nem mentes a tapogatózás

⁷⁶ V.ö. Eliade, Mircea: *Mítoszok, álmok és misztériumok*. [ford. Saly Noémi]. Cartaphilus Kiadó, Budapest, 2006.

⁷⁷ V.ö. Eliade, Mircea: *Az örök visszatérés mítosza avagy a mindenség és a történelem*. [ford. Pásztor Péter]. – Európa, Budapest, 1998.

⁷⁸ Ratzinger, Joseph: *Hit, igazság, tolerancia. A kereszténység és a világvallások*. Jövő-egyetem könyvek, Budapest, 2014. 48. p.

⁷⁹ U.o. 58. p.

gyötrelmétől. Ezért mondhatjuk, hogy csak az emberre vonatkozó közös igazság vezetheti el a kultúrákat egymáshoz, amely az Istenre és az egész valóságra vonatkozó kérdést és igazságot is mindig magában foglalja.

A kereszténység egészen sajátos hatással bír a kultúrák találkozásának folyamatában. A kereszténység a maga emberképével, egyedülálló kultúra-felfogásával az egyes kultúrákat képes a saját lényege felé fordítani, benső középpontjához vezetni, s ekképpen az igazság felé kormányozni. Éppen ez lehet a kereszténység pótolhatatlan hozzájárulása a kultúrák közötti méltó, toleráns viszonyok kialakításához, mint egyetlen hiteles lehetősége annak, hogy megszűnjenek a merev szembenállások, és helyes értelemben véve kiegészíthessék egymást, hiszen a központi igazsághoz igazodva mindenki a saját termékenységét is ki tudja bontakoztatni. A keresztény meggyőződés szerint a kultúrába sosem szabad bezárkózni. Az egészséges, élő kultúra mindig fejlődőképes.

7.3 Az igazság tagadása a kultúra tagadását is jelenti

Korunkban az igazságot előszeretettel helyettesítik a többség véleményével. A relativizmus diktatúrájában mindenkire érvényes igazság nem létezik. A kultúrák sokasága mindannyiunk totális viszonylagosságának a bizonyítéka. Ebben a felfogásban a kultúrát szembeállítják az igazsággal. Mivel az igazság keresése és megélése a kultúra benső lényegéhez tartozik, ezzel a legmélyebb ponton támadják magát a kultúrát, és vonják kérdőre az emberlét metafizikai lényegét. Ez a relativizmus korunk legmélyebb problémája, mert a társadalmi életet alapszövetében kezdi ki, és az ellenálló- és alkalmazkodóképesség lehetőségét vonja el, szó szerint kulturálatlanná tesz.

Ez a folyamat korunk globalizációs folyamatai közepette komoly veszélyforrást jelent. „A globalizáció mint emberi valóság különböző kulturális tendenciák terméke, amelyek között érdemes megkülönböztetést alkalmazni. A globalizációnak, mint folyamatnak az igazsága és etikai alapkritériuma az emberiség családjának egységével és a jó felé való előrehaladásával adott. Ezért szüntelenül a világméretű integráció személyközpontú, közösség-orientált, a transzcendensre nyitott kulturális folyamatának elősegítésén kell fáradoznunk.”⁸⁰

⁸⁰ XVI. Benedek pápa: *Caritas in Veritate*, 42. p.

8. A tolerancia diktatúrájának bukása

Az újkor radikális szabadságvágya és a tolerancia relativista diktatúrája mögött alapjában véve egész egyértelműen a következő sátáni ígéret áll: „*olyanok lesztek, mint Isten*”. (Ter 3,5) A összes modern szabadság-mozgalom rejtett célja, hogy végre olyanok legyünk, mint Isten: semmitől és senkitől ne kelljen függnünk, ne vegyenek körbe bennünket semmilyen korlátok, és senki akarata ne korlátozhassa, sőt lehetőleg ne is befolyásolhassa a miénket. Csakhogy az isteni lényeg nem egoista! Az ilyen isten nem Isten, hanem bálvány, sőt az ördög maga, aki Isten paródiája, isten majma. „Az igaz Isten ugyanis lényege szerint teljesen másért való lét (Atya), mástól való lét (Fiú) és másokkal való közösség (Szentlélek). Az ember éppen azért képmása Istennek, mert emberségünk lényegét is a mástól, a mással és a másért való lét jelenti.”⁸¹ Ahol az ember ettől próbál megszabadulni, ott az elembertelenedés felé halad. Az igazság lerombolásával magának a létnek a lerombolása felé, egy önmagának ellentmondó, önmagát felszámoló létezés irányába, amit joggal pokolnak nevezhetünk.

„*Minden önmagával meghasonlott ország elnéptelenedik, minden önmagával meghasonlott város vagy ház elpusztul.*” (Mt 12,25) A tolerancia diktatúrájának az ereje az emberi élet végső céljának az elfeledtetéséből táplálkozik. Ha az ember már nem tekinti önmagát antroposznak, aki fölfelé tekint, végső vonatkoztatási pontját nem az üdvösségben és örök életben leli meg, elveszíti az Istennel való élő kapcsolatát, és ezzel mindent, ami biztonságot adhat az életben. Ezáltal pedig minden értelmét veszíti, és minden szó és tett hamissá válik. A tolerancia sem lesz egyéb, mint palástja a hazugságnak, és a cinkosság ideológiája az önzésben és a hiúságban. Ezen az úton lehet járni egy ideig, de a meghasonlás olyan nagy, hogy életben maradni hosszútávon így nem lehet.

A tolerancia diktatúrája gyilkos, mert nemcsak hogy képtelen valódi békét megalapozni, de az igazság kérdésének az elsumákolásával, sőt tagadásával a konfliktusok legfőbb melegágyává válik, és az embert a legbensőbb természetével fordítja szembe. Az ember önmaga, a felebarát, és Isten ellenségévé válik. Ez azonban törvényszerű bukáshoz vezet.

⁸¹ Ratzinger, Joseph: *Hit, igazság, tolerancia. A kereszténység és a világvallások*. Jövő-egyetem könyvek, Budapest, 2014. 189. p.

A Katolikus Egyház hite és tanítása, és maga a katolicitás – ami az „egész szerint” valóságot jelent – voltaképpen az egység csodája. Pünkösdkor (vö. Apcsel 2) nem valami „egyennyelv” („egyencivilizáció”) születik, hanem egység valósul meg a sokaságban. Péter apostol pünkösdi beszédében a sok nyelv és kultúra az egy szellemben érti meg egymást. A keresztény hit az egészen egyedülálló üzenetével, ahogyan képes hatni a társadalomra és a globális világra, a hiteles és valódi, vagyis megalapozott és magasrendű célra irányuló tolerancia páratlanul biztos útként jelenik meg.

Alapos filozófiai és teológiai megfontolásban beláthatjuk, hogy nem a relativizmus bizonyul igaznak, amely az embert és küldetését megfoghatatlanná teszi, hanem az emberi lét metafizikai és ontológiai egysége. A becsületes és következetes gondolkodó előtt olyan igazság tárul fel, amely nagyobb nálunk, és ezért mindnyájunkat érint. Aki ettől az egységtől és az igazságtól való függéstől szeretne megszabadulni, a maga emberi lényegét tagadja.

A kereszténység istenfogalma a maga teljességét Szent János szavaiban nyeri el, aki azt mondja: „*Isten a szeretet*” (1Jn 4,8). Isten, aki maga az igazság, maga a szeretet is,⁸² amely legteljesebben Krisztus megváltó szenvedésében, kereszthalálában és feltámadásában mutatkozott meg. Ennek megértése vezethet el bennünket annak belátásához, hogy a tolerancia végső biztosítóka Isten irántunk való irgalma. Az igazság, amit értelmünkkel keresünk, felismerünk és belátunk, és amit akaratunkkal egészen követnünk kell, maga a szeretet.

„A szeretet az igazságban, amelyről Jézus Krisztus tanúságot tett földi életével, s mindenekelőtt halálával és feltámadásával, minden ember és az egész emberiség valódi fejlődésének legfőbb hajtóereje.”⁸³

⁸² Ratzinger, Joseph: *Hit, igazság, tolerancia. A kereszténység és a világvallások*. Jövő-egyetem könyvek, Budapest, 2014. 175. p.

⁸³ XVI. Benedek pápa: *Caritas in Veritate*, 1. p.

Tolerance, phobophobia, globalization

1. The term tolerance in our days

Tolerance is one of the determining expressions of our public discourse nowadays. We hear it most often connected to antisemitism, gipsies, homosexuality, immigration and racism. Its typical collocation is “zero tolerance” and it very often appears together with the new term of “otherness”, “exclusion”, “hate speech” and “political correctness” expressions.

It is a well-known fact present-day politics frequently and intensively uses the term tolerance and its collocations. We can notice that the media usage is very often one-sided, in the defence of certain group interests. It is also generally noticeable that in the name of tolerance, expression of opinion is often one-sidedly limited, sometimes even punished. We also know cases of taunt, scandalizing, lie, public blasphemy, which are demanded to be endured from others in the name of tolerance. Referring to tolerance – or the lack of it – in international media or in world politics, can very well be a tool in a defamatory campaign conducted against whole countries.

Tolerance – distanced from its original meaning – nowadays typically serves as a powerful ideological weapon to transform the morale, world view and political views of mankind. This does the most harm in the first place to the groups in the alleged protection of whose interest these abuses are committed. However, the proper understanding and application of tolerance is indispensable for the right direction of the process of globalisation. What are the most typical manifestations of abuse by tolerance? What does tolerance really mean? The importance of these questions – as we will see – is nothing else but the relationship to truth itself.

2. Tolerance and sexual deviances

In the 90s the Hungarian press favoured the liberal topic of tolerance due to all kinds of minorities.¹ As an effect of the message targeting the “majority”

¹ This topic is well written by Tibor Löffler (Foboföbia, in: Magyar Nemzet, 23.07.2015.) whose way of thinking was also used here.

it was almost shameful not to belong to the liberal minority. This urged the “majority”, that in order to feel themselves normal, they should find some kind of “minority” trait in themselves as soon as possible. Those who could not become “minority” had only one choice left: as non-normal “majority” *unconditionally* tolerate the minorities who embodied normalcy.

Here tolerance had already become a tool transforming and bringing the “majority” to its knees and identifying the truth as the truth of the “minorities”.

At the first phase of referring to tolerance the majority merely had to tolerate those following the LMBT² sexual orientation. This meant that they could not be humiliated, discriminated, (at school or at work, for example) or punished legally. At this time tolerance still resembles its original meaning, but already decisive obfuscation appear. In the beginning the values of the heterosexual majority tolerating “otherness” prevail, and the possibility for peaceful co-existence of the majority and the “sexual minority” was found within these frames. The common principle of tolerating sexual otherness was that sexuality is a personal issue, what is happening indoors is no business of anyone. So tolerance was not related to the truth of values, but simply the dominant “majority” had to be tolerant with the recessive “minority” without any kind of value judgement.

2.1 Demand for the right to marry and to adopt children

The incorrect reference to tolerance became obvious when same-sex couples started to demand the right to get married and adopt children. These developments did not fit into the concept of tolerance even when understood in its sense distanced from the original and merely expected on a quantitative basis from the “minority” to the “majority”, because legalising these demands presumes blurring the borders between the sexes. The underlying but obvious, and less and less concealed essence of the fight for the possibility of same-sex “marriage” and adoption of children is to radically change the way of thinking of the (heterosexual) “majority”.

² LMBT (sometimes: MLBT) is an acronym, the Hungarian equivalent for the English LGBT (GLBT) frequently used in the international press. It means lesbians (women attracted to women), gays (men attracted to men) bisexuals (attracted to both sexes) transsexuals (a group partly or completely changing sexual roles, sometimes changing external distinctive marks as well). The term is used to collectively refer to these sexual minorities.

Legalising the possibility of marriage and adoption of children appear as a tool to change the values of the (heterosexual) majority. The majority is no longer expected to show tolerance to LMBT, but to totally accept sexual otherness. Deviant sexual orientation must not be differentiated in any way, but it must be considered without any value judgement as a simple human sexual habit. In this view the notions of “heterosexuality” and “homosexuality” and even “sexual orientation” and “otherness” become senseless. And what is absolutely and above all forbidden is to express any kind of moral judgement in connection with homosexual behaviour. Abusing tolerance in such a way attacks the possibility of differentiation, thereby making it impossible to talk about tolerance at all.

Being labelled by the well-known expression “*homophobe*” is the weapon of abusing tolerance in connection with sexual orientation. Anybody who criticises or expresses disagreement in connection with the “equal rights” of LMBT can get it. Ideological terror is created, which, in order to forcefully transform the heterosexual way of thinking, obliterates tolerance even in its meaning distanced from truth – on majority principle.

As a result of this process, those who were earlier considered tolerant can soon be stigmatised as homophobes. Today it is no longer sufficient to reject the discrimination and humiliation of the gay, but they demand complete identification and agreement with their set of values. Those who do not agree with gay marriage and dare to express this in public are immediately called homophobes. They are immediately excluded, saying that they are “exclusionists” and no matter how they insists on the existence of God’s law, on the metaphysical and moral categories, the “otherness” of his opinion is already “other”, that is, different. Normalcy cannot even appear as “otherness”. Here it is clear to see how out of tune the liberal canon is, since the “respect and protection of otherness” is only due to the behaviours questioning and going opposite the values.

As tolerance becomes senseless if we separate it from truth, or as the notions “minority” and “majority” become uncontrollable expressions, so does “homophobia” remain undefined. Anybody can be declared homophobe and this phenomenon is very similar to how the communists stigmatised the poor peasants as kulaks, and the social democrats as fascists. The case of the fashion designer couple Domenico Dolce and Stefano Gabbana is similar. The earlier celebrated heroes of “coming out” immediately got

the homophobe stigma when they expounded that they did not agree with gay marriage.³

2.2 Stigmatising is the tool for ideological terrorism

Those who profess tolerance often practise intolerance conducting an aggressive militant practice against those who reject the positive discrimination of LMBT and who refer to the rules of God and nature. There is nobody among the human rights defenders and the “suppressed sexual minorities” who would dare to stand up against the aggressive practice of stigmatisation and would bid patience for the defenders of the traditional values of marriage and family. The liberal legal struggles have long been using the expressions ending in phobia⁴, with the intention to make the non-liberal thinkers, who are declared to be homophobe, xenophobe, islamophobe etc., feel themselves abnormal and in order that society would exclude them.

The excessive use of the term phobia often leads to glaring contradictions. It is conspicuous that for example the same “human right defenders”, who readily shout homophobia and demand positive discrimination and the change of norms in society for the “minorities”, merely on the basis

³ <http://www.pinknews.co.uk/2015/03/14/gay-fashion-designers-dolce-and-gabbana-attack-non-traditional-families/>; <http://www.news.com.au/entertainment/celebrity-life/dolce-gabbana-sorry-for-anti-gay-comments/story-fn907478-1227485306198> (Last download: 14. 10.2015.)

⁴ In these words the second element -phobia (φόβος – phobos) is usually connected to a word of Greek or less often Latin origin. The majority of the words ending in -phobia has a real content, so their use in certain cases can be justified. Expressions with -phobia appear in psychiatry (irrational, binding fear of something), in chemistry (chemical aversion), in biology (description of certain characteristics e.g. environmental aversion of microorganisms), and in medical science (hypersensitivity e.g. to noise or light). Furthermore there are several words ending in -phobia in literature, where they are only used to raise interest.

-phobia can describe aversion against nationalities or other groups. In this sense -phobia is used as synonym of words with the prefix anti-. Aversion or prejudice can also refer to a status or material. In political discussion these words often appear with a modified meaning as verbal abuse. These are for example: homophobia, islamophobia, or xenophobia and antisemitism, too.

that they are minorities, are against “islamophobia” too, not realising that »there is no pride in the Caliphate«⁵.

The intolerant groups of the “movements for gay rights” are in the same situation as the sons of Lenin were in former times. There has always been a hard core among the communists, the members of which thought that they were the most qualified representatives of the idea. These “bests” organised the newer and newer Internationale from the current good men thereby giving an organizational frame to the fight against deviants.

However, the members of the gathering, which call themselves “LMBT-community”, and which is considered homogeneous, do not necessary acknowledge each other as equal or equivalent. The situation in the United States is a good example for this. There are gays who do not want to cooperate with transsexuals or transvestites, while the black and Latino gays are not exempt from mutual racial conflicts either. The case of the fashion designers Dolce and Gabbana proves that gay rights movements that stand up against all kinds of exclusion and stigmatisation are ready to exclude and stigmatise if they meet people with different mind-set within the “LMBT-community”.

The greatest danger of the ideological terror using stigmatisation is that we cannot see the limit to the newer and newer “sexual rights” and the new demands towards the values of the majority. If, neglecting the divine, moral and natural laws of sexuality and marriage, gay marriage and the right to

⁵ The International Organisation of Homosexuals, Lesbians, Bisexuals, Trans- and Intersexuals (ILGA) drew attention to the fact that the situation in Uganda – where in February 2014 President Yoweri Kaguta Museveni signed the law on Monday, on the basis of which “serial criminals” can be sentenced even to life imprisonment – is by far not unparalleled: in seven countries homosexuals are sentenced to capital punishment. These countries are Iran, Saudi-Arabia, Jemen, Sudan, Nigeria, Mauritania and Somalia. Similar to Uganda gay people are sentenced to life imprisonment in Tansania, Malaysia, Guyana and Bangladesh. In Morocco, Kenya, and Jamaica they are sentenced to 14 years of imprisonment reports The Independent. In: <http://www.independent.co.uk/news/world/politics/and-you-thought-uganda-was-bad-map-shows-where-in-the-world-it-is-worst-to-be-gay-9152558.html> P.S.: 2015.10.16. Neither is life a bed of roses for the gay in the “enlightened” Muslim countries: in Saudi-Arabia (the main ally of the US in the region) a homosexual man was sentenced to 500 (!) lashes and five years of imprisonment. Recently the Minister for Foreign Affairs of Turkey (the country is a candidate for EU membership) referred to homosexuality – together with the consumption of pork meat – the manifestation of treachery and inhuman. In: <http://www.economist.com/node/21546002> (L.d.: 16.10.2015.)

adoption by gay couples can be institutionalized is there any real impediment to have paedophilia accepted, or why couldn't zoophiles demand to marry their favourite animals? What can prevent polygamy or polyandry? Why are there no LGBT quotas beside female quotas? Why do not we yield to the demand of the gender-mainstream, that advocating the equality of the sexes, sharply separates the biological and social character of sexuality to obliterate the last signs of traditions on the altar of personal liberty? If the notion of "rainbow" family is self-evident why wouldn't it be the target to wipe out the notions of "father" and "mother"? How is it possible that the principle of "equality" does not prevail yet in the sexual education in schools? If the moral limits of sexuality are not valid, why would not all the imaginable sexual acts of LGBT be presented to students as self-evident elements of sexual life? To go even further, is it not discriminative to use the acronym LGBT when a lot of "sexual minorities" are missing from it. These questions are not any more absurd than those new rules, which were promoted by homosexual rights activists, and which have come into force recently, and which would have been unimaginable a couple of decades ago. We have got to the stage where, if anyone doubts the basis and legitimacy of these or similar questions will immediately be accused of homophobia.

In this ideological terror, public figures can easily be put under pressure, can be discredited and can even be forced to resign. Stigmatising with phobia is a standard tool to break people's career and to attack the livelihood of those having an opposing opinion. Nowadays it must be seriously considered to publicly express opinions about these questions lest the person doing so be declared homophobic, be publicly defamed, and be dragged into costly trials.

2.3 Phobophobia

Due to the ideological confusion the tragicomic paradox seems to come true that people stigmatised with homophobia in order to defend themselves will start using the arguments of the LGBT gay-rights activists and human rights defenders. They take on the stigma of homophobia with the reason that their phobia is the sign of a certain disposition, and with this argument they declare themselves "minority" with due rights.⁶ If homosexuality and any other LGBT sexual behaviour can be considered "equivalent" sexual behaviour, then based

⁶ <http://mno.hu/velemen/fobofobia-1296622> (L.d.: 14.10.2015.)

on this, aversion to homosexual behaviour can characterise a “minority”, and immediately they have the reason to have their rights acknowledged.

A characteristic symptom of chaos, is that those who call others homophobe cannot escape being called phobiacs either. Following the pattern of homophobia we can by all means talk about *heterophobia* and this is not all. The expression *photophobia* is already in use expressing the fear of others’ (supposed) phobia. Using the word phobia is an almost amusing parody of the ideological confusion, the madness of which can at the same time be understood as a lawful punishment for separating the questions from eternal truth.

3. Islamophobia

The other illustrious example of abusing tolerance can be observed in connection with the rise of Islam in Europe. The non-Christian religions, the Islam in particular, should not only be tolerated or put up with by the Christians, but be “accepted” in a positive way, and be highly esteemed, since the Second Vatican Synod also speaks about “high esteem” and not tolerance in connection with Islam.⁷

Among other reasons we can find the argument that the majority of the Muslims do not identify themselves with the barbarous acts committed in the name of Islam.

According to this argument the word religion is often identified with violence, although “religions”⁸ were invited to advocate peace and not violence.

⁷ II. Vatican Synode, *Nostra aetate* 3.

⁸ Nowadays it is fashionable to believe that despite their difference in shape, all religions are identical in essence. so it is absolutely legitimate and unproblematic, that everyone has his or her own religion. However, this view does not correspond to either the hermeneutics or the history of religion because it looks at religions in static pictures, ignoring the transition between them and is absolutely superficial in assessing their spiritual content. The relationship of religion and faith shows great differences. The notion of faith does not appear or does not play an important role in all religions and if it appears at all it has very different meanings. Also we can detect great differences in the understanding of salvation, which does not appear everywhere, and where it does it often has a very different meaning. Religions are also very different in their ultimate aims. It is by far not the aim of all religions to bring God to man and man to God. Religions have very different relationships to transcendency, if they know it at all; the image of god is remarkably different and we can also see starking variances in the descriptions of the relationship of deity and man, deity and the world, man and the world regarding the image of man..

3.1 Muslim conference – with question marks

On 3-4 December 2014 there was a large-scale conference held on the Al-Azhar University in Cairo, to meet the urgent need to make a statement about the Islamic State⁹. The symposium – unique in the world and of historical importance – condemned terrorism and extremism.

There were about 700 participants from 120 countries – there were Muslim and Christian representatives, among others Tavadros II Coptic Pope, leaders from the eastern churches and religious leaders of the Muslim world – at the conference, which was held at the most important educational centre of the Sunni Islam, and the closing statement¹⁰ of which declared the Islamic extremism crime against mankind. Aggression committed in the name of religion has never been condemned on such a high-level Muslim forum before.

The document states that any violence aiming at driving out Christians from the areas under the control of Islamic groups is “considered a criminal act”. The wording of the declaration is clear: Islamic State and the “al Nusra” Islamic group has nothing to do with the “real” Islam. Terrorising and driving away the defenceless, killing the innocent and demolishing sacred places are all crimes against mankind, which is condemned by Islam.¹¹

The fact itself, that the conference was organised and the declaration was created shows that the religious and secular intellectuals of Islam are concerned about what can be done against terrorism. It is important that the declaration emphasizes the responsibility of the religious intellectuals

⁹ The Islamic State (ad-Dawlah al-‘Islāmiyyah), or with its other names Islamic State of Iraq and Levant or Islamic State of Iraq and Syria (the English acronym is ISIS) is a Sunni jihadist terrorist organisation, in the creation and successful rise of which the USA and its allies have a so far not clarified, but serious role.

¹⁰ The original text can be found here: <http://www.azhar.eg/conf2014/ar-eg/> (L.d.: 14.10.2015.)

¹¹ <http://www.magyarokurir.hu/hirek/tortenelmi-jelentosegu-iszlam-konferenciat-tartottak-az-al-azhar-egyete> (L.d.: 14.10.2015.)

(ulema)¹² to fight against the Islam interpretation of terrorism. It states that everything the terrorists and the extremists do is a crime against mankind, and that “Islam is innocent” in these negative phenomena. It recognises that the fear from Islam is present in the West, and decides that this must be fought against with all possible means.

However, the document does not specify what the expressions *kafr*¹³ and *musrik*¹⁴ mean to Christians. There is no allusion to how the Islam relates itself to the most sacred secret of Christianity: the Holy Trinity, which – stigmatised as pantheism – is traditionally the greatest ignominy in the eyes of the Muslims. It does not specify how great the responsibility of the religious intellectuals, Wahhabism¹⁵, the Salafists¹⁶ and especially the Azhar University, is in the violent acts committed against Christians

¹² In Arabic *ulamá* („academics of religion”), a collective name for the academics of the Islam religion, and the practitioners of religious knowledge. The fundamental function of *ulama* is to adjudicate following the *saria* – the law based on Islam - and to practice and teach the religious knowledge. *Ulema* comprises the academics (*mutakallims*) of the classical Muslim dialectic theology (*kalam*), the learned followers of mysticism and sufism, the authors (*mufasssirs*) of the Quran interpretations, scholars (*fikh*) of law *fakih*, pl. *fukaha*) the compilers (*muhaddis*) of traditions (*haddis*) serving as sources of law and the *kadis* (who judge in all kinds of cases) and the *muftis* who are entitled to publish formal legal opinions (*fatwa*). In a wider sense the not particularly educated local religious leaders, the *mollahs*, the worship leaders (*imams*) and the Friday orators (*hatibs*) also belong here, but generally the higher educated religious leaders are identified with the *ulema*.

¹³ An expression used to differentiate between muslims and non-muslims, it corresponds to the term “*giaour*”. The members of the *ulema* use it more subtly, anyhow it is not clear how they regard Christians.

¹⁴ Polytheistic, pagan, idolist, “associator” who does not believe in the oneness of Allah, those who worship others beside Allah, those who set rivals or partners beside Allah etc. Plural: *musrikún*. (See: Quran 16:20, 61:9.)

¹⁵ It is an anti-modernisation religious movement connected to the name of Mohamed ibn Abdul-Wahhab, an 18th century Muslim scholar, who belonged to the Sunni, within that to the Hanbalita school of religious law. It became widespread in the 20th century, but is not acknowledged by the four classical schools of religious law.

¹⁶ In Islam *Selef* (or *Salaf*) means the generation of the companions of Prophet Muhammad (peace be with him) and the two generation following them (*Tabiin* – followers). These three generations were famous for their religious knowledge, fear of god, justice and good deeds. *Slafism* tried to prove that Islam can remain valid in modern age and that it can be compatible with intellect and science. Nowadays those who call themselves *Salfits* and belong to the sunni branch are generally characterised by conservatism, and they accept only certain scholars of the Islam religion.

during the “Arab Spring” – for example in Egypt¹⁷. The declaration does not mention either the relationship of Islam to violence in the 21st century or does not say what can guarantee the change if the religion of Mohamed has had a violent history from the beginning¹⁸. The bloody political Islam presents such a great problem, that it is not enough to say “Islam in fact is the religion of peace”.

The document does not say what should be thought about the Hadith¹⁹ which are used by the violent to justify their deeds. The conference does not clarify the relationship of present day Islam to the medieval texts; should Sunnah be understood literally, and if yes, how does it relate to the demands of present day society?

The declaration does not deal with who has the right to interpret text in Islam, although this question is considered one of the greatest religious problems of the Islam world. Earlier the scribes interpreted the texts, but since the majority of the people can read and all the texts are available to anybody even with the help of a cell phone, who can stop anyone in theory or

¹⁷ “Arab spring” is the series of organised anti-government demonstrations that broke out – apparently with the assistance of foreign intelligence services – in the beginning of 2011. Among the countries concerned there is still chaos in Libya and Syria. The name is expressive, it spread reaching back to the “Spring of Nations” alluding to the 1848 wave of European revolutions. As prior events to the so called “Arab Spring” demonstrations and anti-government movements started in the North African countries in 2010, the consequence of which was that the North African governments fell after one another leaving total anarchy or temporary western puppet regime in their wake. Following the “Arab Spring” we can state that we can talk about the unity of the Arab world in the cultural and emotional sense but definitely not in the political sense.

¹⁸ We can find examples from the life of Muhammad, for example the cruel execution of the leader of the village of Khaybar, or the extermination of the Quraysh tribe in Medina. Islam spread with the help of military violence, the Muslim army moved with tremendous speed conquering Byzantium, Persia, the whole of North Africa, the majority of the Iberian Peninsula, Syria, South-East Anatolia, the territory of Iran and Transoxiana.

¹⁹ Hadith is the collection of Muhammad’s sayings, teaching and implicit approvals also comprising the Sunna (the life and example). In most branches of Islam – with the exception of the Quraysh for example) Hadith is the second most important source directly following the Qur’an. Hadith has two parts, one is Isnad that is the chain of narrators, the other is Matn, that is the text itself. Hadith records the words, acts and approvals of the prophet and also his explanations, and interpretations relating to all walks of life. Hadith can be found in the various collections of Muslim scholars, which were compiled in the early centuries of Muslim civilization. Six such collections are considered to be the most authentic.

in practice from interpreting the ayats²⁰, of the Quran or the Sunna according to his own ideas? What can authorise us to say, that what the fundamentalists are doing is not the “true” Islam? It should be explained why the way the “radicals” (and generally the political Islam) handle these texts is bad, who can be considered authentic hermeneutic, and also it would be good to see the religious discipline, which reassuringly resolves the question of hermeneutics in everyday life.

However, in the Sunni Islam there is not, there has never been and there cannot be clergy²¹. There are no authorities or institutions even similar to the pope or the Magisterium, so we do not exaggerate by saying that within Islam by keeping some basic rules, everybody can understand their Muslimhood according to their idea. However, if only Allah is the one and only judge of good Muslimhood, Allah himself and only Allah can declare somebody as a good or bad Muslim, then nobody can be excluded from the community, not even those, who clearly go opposite the fundamental principles of Islam, though observing them formally.

Muslim religious scholars themselves think, that steps must be taken against terrorism by military means. However, development from the part of Islam can only be expected, if in the future they find the source of the violent manifestations and the reasons of their success. The fundamental question is if violence originates from the basis of Islam or it is the result of historical circumstances Islam was involved in, and so it can reject it as Christianity did in its self-reflection²². However, this way it is inevitable

²⁰ The Quoran comprises of 114 chapters (sura, i.e. ‘fence’), which are made up of short poems (ayat). The Quoran has 6348 ayats all together.

²¹ Ulema cannot be called clergy, because it does not offer sacrifice and does not constitute a distinct group.

²² The the purification of memory “calls everyone to make an act of courage and humility in recognizing the wrongs done by those who were borne or bear the name of Christian. It is based on the conviction that “Because of the bond which unites us to one another in the Mystical Body, all of us, though not personally responsible and without encroaching on the judgement of God who alone knows every heart, bear the burden of the errors and faults of those who have gone before us.” John Paul II adds: “As the Successor of Peter, I ask that in this year of mercy the Church, strong in the holiness which she receives from her Lord, should kneel before God and implore forgiveness for the past and present sins of her sons and daughters.” (Incarnationis mysterium, 11.) The Pope repeats that “Christians are invited to acknowledge, before God and before those offended by their actions, the faults which they have committed.” Then he comes to the conclusion: “Let them do so without seeking anything in return, but strengthened only by “the love of God which has been poured into our hearts” (Rom 5:5)”. (cont. Ref. He.)

that Islam should exercise self-criticism. Without clarifying these questions it is impossible to solve the problem that many people are encouraged by their Muslim leaders to blame the “rich West” for their own problems, and the disciplinary and theological questions won’t be resolved either, in the lack of which the Islam cavalcade cannot be controlled, the theory and practice cannot be harmonised, and the fundamental differences of the Islamic monotheism and Christian faith cannot be resolved.

The declaration rigidly refuses to consider terrorism as a religious issue, as the internal problem of Islam, although it would be necessary to clearly state what “true Islam” is, because only against this can we determine the notion of “not true” Islam. But what authority can do this?

3.2 What can we expect of Islam?

After the conference in Cairo held in December 2014, which proved that even the most important Muslim leaders of the world cannot answer these questions, in addition seeing the failure of the multiculturalist and integrational endeavours both the EU and the member states nowadays together with our 1400 years of experience, is not the fear about the demographic, security, cultural and religious effects of the uncontrolled influx of the Islam justified?

Without doubt we must consider these questions subtly, in their complexity. But the fundamental fear connected to Islam cannot be solved simply by feeble stock phrases with the help of repeated clichés ad nauseum, according to which the “true” Islam is really the “world of peace”, the terrorist are opposed to the Quran etc. Yes, Islam is a very complex phenomenon and this may be the most important basis of the fear. Because what can you expect from a cultural-political-religious conglomerate where the opinions of the religious elite, the political groups and the simple multitudes can radically differ, and there is no hope whatsoever to talk of an at least unified Islamic point of view, teaching and discipline? Can we hope for a peaceful integration in the light of the 1400 years of experience? It is true that in theory we can differentiate religious Islam from political Islam – but in

Ibid. In several of his speeches, among them in *Tertio millennio adveniente* (TMA) apostolci letter 33 the Pope has marked the way for the Church along which it can purify its memory of past sins and can give the example of repentance for individuals or civil societies.

reality where is the border between the two, and can they be separated at all? Who can reprimand and discipline the “false Islam”? To what extent is it a “peaceful religion”, if it comprises a violent civilizational machinery from the beginning. According to experts from the secret service and the national security agency the apparently organised and directed tide of illegal immigrants enhances the actuality of these questions. The basic problems we face in connection with Islam cannot be swept under the carpet merely by referring to tolerance.

While it is justly desirable to keep calm and sober, it is still tragic that the person who has questions or fears about Islam or – what’s more – has a definite view that no possibility should be given to Islam to gain ground, will immediately be accused of *islamophobia*. It is especially strange that this accusation is done by the same liberal media, which whole-heartedly supported²³ the vulgar cartoons of the French Charlie Hebdo, which regularly reviled both the Catholic Church, Islam and Muhammad. While justified criticism and fear are “intolerable islamophobia” in the liberal media and politics, tasteless ridicule and blasphemy is “freedom of speech” what’s more “European Value”.²⁴

4. Antisemitism

Referring to tolerance and declaring people who think differently as having phobia does not only manifest itself spectacularly in the area of morale, as we have illustrated with homophobia, or on religious-cultural areas shown

²³ The literature and human rights organisation PEN announced in March 2015 that on the May 5th gala of its American Centre Charlie Hebdo will be awarded the Toni and James C. Goodale Price for the courageous representation of freedom of speech. The representatives of the French satiric magazine Charlie Hebdo who received the price – with the exception of some bravely objecting journalists – were greeted with standing ovation at the literary gala of the international writers association held in the Museum of Natural Sciences in New York. <http://www.napigazdasag.hu/cikk/42741/> (L.d.: 10.06.2015.)

²⁴ Kövér László, Speaker of the Hungarian Parliament expressed his sympathy to the President of the French National Assembly and to the President of the French Senate because of the terrorist attack against the satiric magazine Charlie Hebdo on Friday. He pointed out that Hungary deeply condemns this unparalleled violent act, which claimed the life of innocent people and which is at the same time an attack against human dignity and fundamental European values like freedom of speech and democracy. <http://nol.hu/belfold/kover-ez-tamadas-az-alapveto-europai-ertekek-ellen-1508525> (L.d.: 14.10.2015.)

by islamophobia, but it is directly present in politics with the often heard accusation of *xenophobia* and *antisemitism* as the best examples.

4.1 The meaning of antisemitism

The expression of antisemitism got its name from the Semi or Semite²⁵ (mostly Arabs and Jews) peoples originating from Sem, the son of Noah. The word is of Latin origin and it means ‚against Semites’.

Analysing the word in Hungarian we find that in our language antipathy against something or somebody does not necessarily mean hatred. To raise objection against somebody or something („ellenesség” in Hungarian) is much more moderate, meaning ‚against, in opposition, but not necessarily battery or assault.

Although other peoples and languages also belong to the Semites (like the Maltese for example) the word antisemitism is used against the Jewish people and religion, generally built on emotional, economic, racial and political antipathy.

4.2 The use of the expression antisemitism in our days

So etymologically antisemitism does not only refer to the Jews but also to the Arabs for example and does not mean hatred. But the present day usage is completely different from its original meaning, denoting a kind of anti-Jewish phobia and hatred at the same time, and in this sense it has become a very strong and effective (legally supported) political weapon in the *New World Order* which has been intensively built since World War II.

²⁵ The notion of Semite was created in 1781 by August Ludwig Schlözer, a polyhistor, historian, founder of the sciences of statistics and sociology, who was teaching in Göttingen. Later Johann Gottfried Eichhorn, theologian and orientalist used it in linguistics in 1787. Joseph Arthur de Gobineau French writer in his work „Essai sur l’inegalite des races humaines” (An Essay on the Inequalities of the Human Races) connected it with the naturalistic race notion in 1853. Ernest Renan French historian and philologist expounded in his writings published in 1855 that “semitism” is the “spirit” of Semite people which he negatively valued in comparison with the “spirit” of the Indo German peoples. De Renan stated this view in his debate with Moritz Steinschneider originally not against the Jews, but generally in connection with the religion of all desert dwelling Semite peoples including Islam. Among the Semite or Semi languages we can find ones which have great historical, religious and political importance like Akkadian, Arabic or Hebrew.

Wide ranging social, theological statements, historical and political phenomena and events can be associated with the expression and about the background of its reasons there is a large literature available, nevertheless it is not necessary to analyse them in order to illustrate how the expression has been abused.

4.3 Anti-Semite questions

We can see that any criticism or grievance will be declared antisemitism if it is against a person of Jewish origin or identity, especially against the state of Israel. Chauvinist Jews the Zionists do not just stigmatise their critics but constantly referring to holocaust they demand punishment for them. This breeds natural antipathy, which further enhances tension and keeps increasing the vicious circle of accusations and stigmatisation.

Without pretending to be exhaustive let me present some examples: not agreeing with Zionism²⁶, criticism of the military aggression of Israel, persecution and displacing Palestinians, which has been going on for years, investigating the sins of the state of Israel, sustaining the ghetto in Gaza, disregarding international law, unlawful building of colonies on occupied land, which has been several times condemned by UN, the question of rejecting the International Criminal Court in The Hague; all are considered “antisemitism”. Concerns about the cooperation with the USA, the 8-meter high concrete wall which was deemed breaching international law by the International Criminal Court in The Hague, the criticism of the nationalistic jurisdiction and regulation, or just a question about the nuclear weapons of the country can easily get the accusation of antisemitism. It is very risky to examine the responsibility of the Jewish people in the tension that has been in existence over the centuries and has in fact often burst into flames. The connection between the Jews and the free masons or the Jews and the communists is a dangerous taboo. Anybody asking questions about these

²⁶ Zionism is a Jewish national movement and ideology to assemble the Jews scattered all over the world in one homeland in Israel around the Sion, and also it is a protection of the interest of Jews living in other parts of the world. Zionism in its present day form was created in 1897. Its first congress was organised in Basel by Theodor Herzl, a journalist and writer, who was born in Budapest. He published the Zionist paper called *Die Welt*. The aim of the congress was to create a legally acknowledged homeland for the Jews in Palestine. 14th May 1948 UNO announced founding the State of Israel.

topics will be deemed intolerant with the Jews and may be subject to public harassment, losing his or her job or even court trials.²⁷ Furthermore the historic research of or any serious question about holocaust, which serves as a firm moral basis of contemporary Zionism, is almost impossible without this accusation. Verbal stigmatisation is paired with Criminal Code²⁸ based custodial sentence, imprisonment, the possibility of prohibition from public affairs and further possible sanctions by the state. All these happening again in the name of tolerance.

5. Anti-Christianity

A special misuse of the term tolerance can be observed in connection with anti-Christianity. It's worth observing that while the former examples – homophobia, islamophobia, antisemitism – appear as frequently used words denoting danger in public life and public thinking, we cannot find any similar phenomena in connection with anti-Christianity or anti-Christian persecution. Following the logic of these former terms we could even talk of *Christophobia*²⁹, but we do not because attacks against the Christians are not worth noting according to the liberal defenders of human rights. In relation to the extent and scale of the problem³⁰ the issues of Christians are

²⁷ Today proclaiming revisionist or holocaust negating views is considered a crime in the following countries: Austria, Belgium, the Czech Republic, France, Israel, Poland, Lithuania, Hungary, Germany, Italy, Romania, Switzerland and Slovakia.

²⁸ In Hungary with the signature of Sólyom László, the President of the Hungarian Republic the new paragraph of the Criminal Code came into force in April 2010 on the basis of which the person who by law in front of great public abuses the dignity of the victims of holocaust by denying or questioning holocaust or by making it appear insignificant can be sentenced to three years of imprisonment.

²⁹ According to Joseph Weiler, professor of law at the Univesity of New York, expert in the law of European nations, the majority religion in Europe today is secularization. Weiler goes even further by creating the notion christophobia following the pattern of anti-semitizm and islamophobia. He first uses the term in 2003 in his book about Christian Europe. See: Joseph Weiler: *Un'Europa Cristiana: Un saggio esplorativo*. BUR Saggi, Milano, 2003.

³⁰ On 27 March 2015 the Security Council of the United Nations dealt with the issue of anti-Christian persecution, which is increasing worldwide. Anti-Christian persecution is a global phenomenon, the main target of terror attacks in recent years was Christianity. According to statistics nearly 70% of the terrorist attacks committed for religious causes in the last twenty years was against Christians, and this tendency is becoming stronger.

hardly ever mentioned. Anti-Christian persecution is after all “tolerated” by the world. What is more, as it is especially apparent in the EU, Christians are offended in the very name of tolerance. So mistakenly referring to tolerance does not only serve to defend immorality (see homophobia), to cover up lawful questions and to secure sin (see islamophobia, xenophobia, antisemitism), but to cover up or justify real harm. Silence about Christianity is a good example of the latter.

5.1 The unicity of the Catholic Church – Dominus Iesus

On 6 August 2000 the Congregation of the Roman Curia published a declaration beginning with *Dominus Iesus on the unicity and salvific universality of Jesus Christ and the Church*, which veritably summarises the character and unicity of the Catholic Church.

The believers must profess that – stemming from the apostolic legal continuity³¹ – there is historical continuity between the Church founded by Christ and the Catholic Church: “Christ’s only Church, (...) which our Redeemer after his resurrection gave over to the shepherd Peter (Jn 21,17), and bestowed him and the other apostles to spread and govern it (cf. Mt 28,18), and ordered it to be the pillar and bulwark of the truth (1 Tim 3,15), lives on in this world in the Catholic Church as a constitutional and organised society governed by the successor of Peter and the bishops living together with him [subsistit in].”³²

So Christ has only one Church which exists in the Catholic Church governed by the successor of Peter and the bishops living together with him.³³ Churches, [here we can think of the churches with Byzantine rite detached from Rome] which are not in complete community with the Catholic Church yet have very tight bonds with it – the apostolic legal continuity and Eucharistia – are particle churches.³⁴

³¹ Cf. II. Vatican Synode: *Lumen gentium* constitution 20. p.; Szt Ireneusz: *Adversus Haereses*, III, 3, 1–3: SC 211, 20–44; Saint Cyprian: *Epist.* 33,1: CCL 3B, 164–165; Saint August: *Contra advers. legis et prophet.* 1, 20, 39: CCL 49, 70.

³² II. Vatican Synode: *Lumen gentium* constitution 8. p.

³³ Congregation of the Roman Curia: *Mysterium Ecclesiae* 1. p.: AAS 65 (1973) 396–408.

³⁴ II. Vatican Synode: *Unitatis redintegratio* 14–15. p.; Congregation of the Roman Curia: *Communio notio* letter 17. p.: AAS 85 (1993) 838–850.

Thus Christ's Church is present and functioning in these churches, although the complete community with the Catholic Church is missing, because they do not accept the Catholic teaching of the primate which according to God's will is objectively possessed and practiced by the Bishop of Rome over the whole Church.³⁵

However, those churches which did not preserve the valid episcopates and the original and entire reality of the myth of Eucharistia [these are typically protestant communities],³⁶ are not churches in the specific meaning of the word; nevertheless all those who are baptised in these communities will be incorporated with Christ, so they are in community though incomplete, with the Church.³⁷

Because Christianity by its nature is aiming at full development of life in Christ through professing entire faith, Eucharistia and full commonality within the Church.³⁸

5.2 *Extra Ecclesiam nulla salus*

Lord Jesus proclaims faith in him and belonging to the Church preconditions for salvation: "*He who believes and is baptised will be saved; but he who does not believe will be condemned.*" (Mk 16,16)

The meaning of the fundamental principle of the doctrine of grace: *extra ecclesiam nulla salus* (Lat. ,there is no salvation outside the Church') is that salvation can only be achieved through the Church. The traditional root of the principle is the Peter's explanation of Lord Jesus' proclamation about salvation: as Noah's ark was the tool to escape from the flood so is Christianity the tool of salvation (cf. 1Pet 3,20). Christ is the only communicator of salvation even after his ascension. The relationship with him is expressed and ensured by the sacraments, and the Church provides the frame for this union. The sacrament is the only proper way of communicating salvation. Christianity is the sacrament of being initiated into the people of God. Since Jesus entrusted baptism to the Church, salvation

³⁵ Cf. I. Vatican Synode: *Pastor aeternus* constitution: DS 3053–3064; II. Vatican Synode: *Lumen gentium* constitution 22. p.

³⁶ Cf. II Vatican Synode: *Unitatis redintegratio* 22. p.

³⁷ Ibid

³⁸ Ibid

can only be achieved through the Church. This principle already appears with the ecclesiastics: Saint Ignatius of Antioch, Saint Ireneus, Origenes, Saint Cyprian all used it.

However, the Saviour also teaches that there are true spirited, religious people in search of god outside legitimate religious communities (then the Jews), and the Church is the real home for them too: “*And I have other sheep, that are not of this fold; I must bring them also, and they will heed my voice. So there shall be one flock, one shepherd.*” (Jn 10,16)

The tidings of the world of God are meant for all people of all ages. The mission of the Church extends all over the world. “*Go therefore and make disciples of all nations, baptising them in the name of the Father and of the Son and of the Holy Spirit, teaching them to observe all that I have commanded you; and lo, I am with you always, to the close of the age.*” (Mt 28,19)

Servant of God, Pope Pius XII in his encyclical beginning with *Mystici Corporis* distinctly differentiates those who really belong to the Church and those who only wish to do so:

“Actually only those are to be included as members of the Church who have been baptized and profess the true faith, and who have not been so unfortunate as to separate themselves from the unity of the Body, or been excluded by legitimate authority for grave faults committed.”³⁹

At the end of the encyclical the Pope mentions those who “by an unconscious desire and longing (...) have a certain relationship with the Mystical Body of the Redeemer” and who are by far not excluded from the eternal salvation.⁴⁰

Here the pope alludes to what theology expresses with the notion of *baptism of desire* (lat. *baptismus flaminis*). The ecclesiastics taught that, although baptism is the only way to salvation, but well-meaning benevolent people can also find salvation. The Council of Trident teaches that the sincere desire for baptism, which stems from love can substitute epiphany (*votum sacramenti*). We can see at the conversion of Cornelius that the Holy Spirit uses such effects of grace that originate from baptism (Acts 10,44–45). Baptism of desire does not imprint the baptismal character and does not give real Church membership, but grace itself can be really rich as a result of the person’s zeal, and goodwill.

³⁹ Pope Pius XII: *Mystici Corporis*, In: DH 3802.

⁴⁰ Ibid

So, in a certain sense, conferring sanctifying grace is possible without the sacrament, but we must see that the sacraments are in fact based on Christ's redeeming activities, communicating their graces, and their ultimate source is the glorified Christ. He has the radiating power and this is the power that people who have not reached the real faith and the sacraments encounter. So salvation is possible beyond the visible boundaries of the Church, but it is far from being easy. Grace which is inevitable for salvation can only be received in the Church. Pius XII mentions that non-Christians searching for god are in a "state in which they cannot be sure of their salvation. For even though by an unconscious desire and longing they have a certain relationship with the Mystical Body of the Redeemer, they still remain deprived of those many heavenly gifts and assistance, which can only be enjoyed in the Catholic Church."⁴¹

These words of the Pope on the one hand reject people who completely exclude from salvation those, who do not belong to the Church, but on the other hand rectifies the opinions of those who fallaciously state that people can receive salvation equally in any religion. However, "we must not think that any intention to join the Church is sufficient for salvation. For it is desirable that the wish which turns a person towards the Church be imbued with total love; and the unexpressed (hidden) desire can only succeed, if man has supernatural faith."⁴²

All these mean two things. On the one hand salvation is possible beyond the boundaries of the Church, but definitely not in opposition to the Church it! A person of a different religion receives his salvation from the Catholic Church, because his possible goodwill joins him to it. A person of a different religion can only be redeemed by Christ. So this person is redeemed not by his heathen religion, but rather opposite his fallacious religion, because God observes his human invincible error (*error invincibilis*).

However, this does not apply to a man without faith in God. The one and true God, our Creator and Lord can surely be recognised from his deeds at the natural light of human intellect. The existence of God can be proven. If an adult person does not know God, it must be because of his own grievous sin and not because of circumstances beyond his control.

⁴¹ Pius XII: M. C. DH 3804.

⁴² DH 3872.

The salvation of a man without religion is in serious danger. Saint Paul Apostle proclaims: *“Ever since the creation of the world his invisible nature, namely his eternal power and deity has been clearly perceived in the things that have been made. So they are without excuse; for although they knew God, they did not honour him as God or give thanks to him, but they became futile in their thinking and their senseless minds were darkened. Claiming to be wise, they became fools.”* (Rom 1,20) In his letter to the Jews he writes: *“And without fate it is impossible to please him. For whatever would draw near to God must believe that he exists.”* (Heb 11,6)

If a person consciously and willingly forsakes the Church and does not return to it until his death, his fate is doomed: *“I am the wine, you are the branches. He who abides in me, and I in him, he it is that bears much fruit, for apart from me you can do nothing. If a man does not abide in me, he is cast forth as a branch and withers; and the branches are gathered, thrown into the fire and burned.”* (Jn 15,5)

5.3 “The pillar and bulwark of the truth”

The Catholic Church openly professes that Jesus Christ is the Lord and consequently no other religion can grasp and announce the truth of God in its entirety.

Lord Jesus is the divine person of the incarnated Word of God “the true God and true man” so God’s redeeming ways carry the definiteness and entirety of his revelation even if the depth of the divine mystery remains transcendent and abundant. Truth is one, entire and perfect, because he who says and does it, that is, the acting subject is the incarnated son of God.

The words, acts and historic character of Lord Jesus are limited regarding their human reality. Nevertheless, the truth said about God is still valid and does not lose its authenticity because it is not said in a human voice. According to our religion we profess that the incarnated Word in the entire mystery of the history of salvation – from the incarnation to the glorification – is the real source, coming from the Father, and realisation of God’s entire redeeming revelation to mankind. The Holy Spirit who is from the Father and the Son teaches the Apostles and through them the whole Church of all ages *“all the truth”* (Jn 16,13). Therefore the Catholic religion proclaims that *“the church of the living God, the pillar and bulwark of the truth”*. (1Tim 3,15)

The followers of Christ know that the message of the gospel will remain the sign of contradiction until the end of the world. Christian man identifies with his master in his fate too: *“Remember the word that I said to you ‘a servant is not greater than its master’. If they persecuted me, they will persecute you; if they kept my word, they will keep yours also.”* (Jn 15,20)

5.4 Intolerable Christianity?

It is no surprise that in the modern, secularised, relativist, pluralist world Christianity and the Church is attacked more and more severely. Christians are more and more often discriminated and persecuted all over the world. Although the motivation is very different in each case, sometimes the political and economic factors are very strong, eventually it happens in the name of tolerance (when the “enlightened west” turns against its own “mother”, Christianity) or for tolerance (when Islam fights for its “rights”). In the eyes of the world the greatest and unforgivable sin of Christianity is that it professes the cross of Christ as the ultimate and entire truth. It is not possible to examine the political and world hegemonial motivation in a detailed manner within the frames of this study. Nevertheless, we must mention the responsibility of the United States and its allies, the Zionism movement and different subversive organisations (e.g. free masonry) in the fact that due to the change in the legal environment and social atmosphere and because of Islam terrorism and especially the emergence and development of ISIS, Christianity is being prosecuted spiritually, culturally and physically in an unprecedented measure.

Negative manifestations against Christianity can be basically divided into two parts: *intolerance* (these are anti-Christian manifestations and the endeavour to oust Christians from public life and the media) and *discrimination*, which is the legal limitation of freedom of religion, which is even more serious than intolerance. We can mention anti-Christian activities which were committed against freedom of religion, freedom of speech, freedom of conscience and the discriminative equality policy. Let's see some illustrations which include, but are not limited to the following.

Christmas, the main celebration of the bodily birth of Lord Jesus, has been the victim of misinterpreted tolerance. In the US city of Santa Monica, near Los Angeles, which was named after Saint Monica, mother of Saint August the great western Church-father, the local atheists initiated with the

local authorities that all “unvisited exhibitions” in public places should be closed. The idea admittedly was against the cribs.⁴³ According to Annie Laurie Gaylor⁴⁴, the president of Freedom from Religion Foundation, religion simply does not belong to public places, it is amply enough to see a “tax-free” church at every corner. Furthermore she thought that the decision would serve sustaining the separation of state and religion.

In 2012 in the City hall of Brussels there was a decision made to stand a strongly simplified stylized “electronic winter tree” instead of a traditional Christmas tree on the main square of the city. This installation was meant to honour the sensitivity of the Muslims who represent nearly a quarter of the population of the city⁴⁵, but according to other sources, they only wanted to demonstrate their modernity.⁴⁶

In 2014 Femen-furies destroyed the crib in Brussels – probably in the name of tolerance and female rights. One member of the same anti-Christian and feminist organisation shortly after the *Urbi et Orbi* blessing of Pope Francis at Christmas snatched the statue of Baby Jesus from the crib at Saint Peter Square and run away with it yelling loudly. The following words were written on the breasts of the half-naked woman: *God is woman*.

But it is not only the endeavours to reinterpret or destroy Christmas that demonstrate open attacks against Christianity. It happened in 2011 that the Christian holidays, even Christmas and Easter, were left out from the calendar made for students by the European Committee, while all the Jewish, Muslim, Hindi, Sikh and Chinese holidays were included.⁴⁷

The prosecution of Christian belief is demonstrated even on the highest political level of EU. We can all remember the case of Rocco Buttiglione, the Minister of European Affairs of the Italian government in the autumn of 2004. It is well known that due to the strong pressure of the left wing and liberal parties of the European Parliament, the Italian philosopher and

⁴³ http://mandiner.blog.hu/2012/11/21/szekularis_monica-show_tilos_betlehemezni (L.d.: 16.06.2015.)

⁴⁴ <http://latimesblogs.latimes.com/lanow/2012/11/nativity-scene-ban-the-atheists-won-on-this.html> (L.d.: 16.06.2015.)

⁴⁵ <http://www.bbc.com/news/world-europe-20302574> (L.d.: 16. 06. 2015.)

⁴⁶ <http://www.euronews.com/2012/11/12/many-are-not-fans-of-brussels-modern-art-christmas-tree/> (L.d.: 16.06.2015.)

⁴⁷ http://erdelyi.ma/hitvilag.php?id=83357&cim=kihagytak_a_kereszteny_unnepeket_az_eu_s_naptarbol (L.d.: 16.06.2015.)

politician stepped back from his nomination of European Union Commissioner.⁴⁸ Buttiglione was attacked for his comments about homosexuals and single mothers – which the European left wing deemed negative, but which were actually twisted out of their original meaning. “I can consider homosexuality a moral sin, but it has no political relevance whatsoever, since moral sin is not a political category. In politics it is the prohibition of discrimination which is important.” This is how he summarised his statement, which was criticised at the hearing of the Commission, in the interview he gave to *Heti Válasz*.⁴⁹

According to the Italian politician at least four different lobby groups joined forces against him: there is a strong anti-Christian lobby in the European Parliament, that is why the parliament turned against the Christian Church in several of its resolutions. As Rocco Buttiglione said: “Anti-Christians are relativists, and they think that anybody, who as opposed to them, preserves his religion and seeks the truth, is an enemy. The other group in the attack against me was the homosexual lobby... they represent a minority according to whom the discrimination against homosexuals will end when the critical opinions against them can be discriminated. The third was the anti-Italian lobby who think Berlusconi is devil incarnated. I know him personally and I can assure everybody, that though fallible, he is a just man. Finally, the fourth lobby was the anti-American group.”⁵⁰

Buttiglione stated in his speech given at Lublin, Poland: the European Parliament “introduced a new inquisition regardless of political direction and opinion. The body judges on the ground of conscience, to introduce a new orthodoxy, a kind of atheist religion in the Union. There is only one truth for this atheist religion: it is that truth does not exist.”⁵¹

In 2012 the European Court of Justice approved of the ruling of the Swedish court, on the basis of which four men distributing fliers criticising homosexuality must go to prison. According to the ruling of the Strasbourg Court the judgement of the Swedish court did not violate freedom of speech. Consequently, while criticising Christian teaching anti-Christian manifestation, public blasphemy (like on homosexual marches, some art exhibitions) are to be understood as part of freedom of speech, at the same time mere

⁴⁹ <http://valasz.hu/vilag/nem-adja-fel-10746>. (L.d.: 16.06.2015.)

⁵⁰ Ibid

⁵¹ *Ateista térhódítás Strasbourghan?*, Magyar Nemzet, daily paper, 14.01.2005. friday, 8. p.

expounding or defending the Christian teaching about homosexuality is regarded as hate speech or homophobia by the international human rights defender organisations, it is sanctioned by local authorities, which is also approved by the international courts as precedents.

On 2nd April 2013 André-Joseph Leonard, the Archbishop of Brussels was attacked by four half-naked Femen-activists on the Free University of Brussels at the conference “Blasphemy: Crime or Freedom of Opinion”. While the Chairman of the Bishops’ Conference was giving his speech, four half-naked activists stepped shouting and screaming on the platform and spilled water on the archbishop from a bottle with the picture of the Madonna of Lourdes – in front of the cameras. At the same time one naked fury held a poster with the words: “Stop Homophobia”. All four activists painted provocative and sacrilegious words on their upper bodies: “My body, my rules”; “Anus Dei is coming”; “God save the gouine”; “In gay we trust”.⁵² Archbishop Leonard quietly waited until the end of the attack and did not protect himself. Sometimes he closed his eyes and clasped his hands. After the incident the drenched archbishop kissed one of the figures of the Madonna of Lourdes thrown to the ground. The activists were led away by the security guards. The archbishop was attacked earlier too both physically and legally for representing and proclaiming the faith and teaching the Church.

Art is also a constant ground of anti-Christian manifestations. Sad examples of this is the work of the Jewish artists Nitsch and Serrano abusing Christ – which was also exhibited in Hungary or Györfy László’s scandalous and appalling work shown in Szeged. It is important to note that typically it is never for example the Tora, the Talmud, the Menorah, which is the object of such offence, against which the authorities and human right defenders would take the most serious possible action, and not even symbols of any far-eastern religion. Progressive left wing ideologists love anti-religious art – as long as it is anti-Christian.⁵³

Another well-known case is that of Siv Kristin Sællman one of the best known and liked presenters of the Norwegian public television. The leaders of the local Muslim community started protesting because in one programme she

⁵² <http://www.katolikus-honlap.hu/1301/brusszel.htm> (L.d.: 16.06.2015.)

⁵³ <http://www.nationalreview.com/article/418083/liberal-hypocrisy-blasphemous-art-johnah-goldberg> (L.d.: 16.06.2015.)

was wearing a cross on her necklace. “The cross on the necklace abuses the Islam”, “this symbol abuses the neutrality of the TV channel” – they said. Following this the presenter was forbidden to wear this little, only 1.4 cm cross – informed Vatican Insider.⁵⁴

This story recalls the case of Nadia Eweida, who as the employee of British Airways on the instruction of her boss was not allowed to wear a cross at work. The European Court of Human Rights passed a judgement after seven years: finally acknowledging that this was a discriminative measure from her bosses.⁵⁵

There is open destruction going on against Christians. Pope Francis declared: nowadays the Church has more martyrs than in the first centuries.⁵⁶ Christianity is the most persecuted religion. According to surveys 75-80% of the persecutions for religious reasons worldwide is directed against Christians, annually 170 000 Christians lose their life because of their faith and the number of believers suffering persecution is nearly 200 million – according to the report of the Council of the Bishops’ Conference of the European Union.⁵⁷

Open Doors International, the Italian editorial office of Radio Vatican collected the data of the Kirche in Not, the Amnesty International and the Human Rights Watch⁵⁸, which affirm what Pope Francis drew up very sharply on 15th March 2015 during the Angelus: “*Christians are persecuted*”.⁵⁹ In the last ten years the number of Christians killed for their faith has become fourfold from 1201 to 4344 according to the data compiled by them. In this period 1602 Christian churches were set on fire or demolished.

⁵⁴ <http://magyarkurir.hu/hirek/keresztet-viselt-nem-vezetheti-teve-hiradot> (L.d.: 10.06.2015.)

⁵⁵ <http://www.magyarkurir.hu/hirek/pert-nyert-keresztje-miatt-elbocsatott-no> (L.d.: 10.06.2015.)

⁵⁶ <http://www.magyarkurir.hu/hirek/ferenc-papa-ma-tobb-vertanu-van-mint-az-elso-szazadokban/?q=kereszt%C3%A9ny%C3%BCld%C3%B6z%C3%A9s> (L.d.: 16. 06. 2015.)

⁵⁷ <http://mno.hu/kulfold/riaszto-valosag-a-leguldozottabb-vallas-a-keresztenyseg-1062355> (L.d.: 16.06.2015.)

⁵⁸ <http://www.magyarkurir.hu/hirek/ket-ev-alatt-negyszeresere-nott-meggyilkolt-keresztenyek-szama/?q=kereszt%C3%A9ny%C3%BCld%C3%B6z%C3%A9s> (L.d.: 16.06.2015.)

⁵⁹ <http://www.magyarkurir.hu/hirek/ferenc-papa-isten-ingyenesen-es-igazan-szeret-minket> (L.d.: 16.06.2015.)

According to Vatican Radio eight of the ten countries on the black list for Christian persecutions are Muslim. However, North-Korea is on the top of the list, where Christians are exterminated in the name of communism and presumably 50 thousand Christians are held in camps. There is persecution in China too, where the Catholic Church is divided between the underground and the official patriotic church. In Iraq in 2000 there were 1,5 million Christians but in the chaos following the American war most of them had to flee or were killed, only one third is left in the country.

In Muslim countries persecution of Christians can be economic, ethnic or religious in character. The situation of the Christians is the most difficult in the Near-East in Iran, Iraq, Syria, and in Africa in Libya, Nigeria, Sudan, Somalia and Kenya. The Islamist al-Shabaab, and the Boko Haram terrorist organisation terrorises everybody: they burn villages, take hostages, making them sexual slaves or killing them. In Iraq, Syria and Libya the gunmen of the Islamic State terrorist organisation terrorise the people and force the Christians to flee. The horrific pictures taken of the massacres of Christians are known by the whole world. In June 2014 the Islamic State overran the second largest city of Iraq, Mosul, built on the site of the ancient Nineveh, which has had a large number of Christian inhabitants for two thousand years. Before the civil war broke out there were 1.8 million Christians in Syria. Now their number is about 1.1 and lot of them are displaced.⁶⁰

On 27 March 2015 the Security Council of the United Nations dealt with the issue of anti-Christian persecution, which is increasing worldwide. The international community and the public opinion of the world is more and more aware of the fact that anti-Christian persecution is a global phenomenon, the main target of terrorist attacks in recent years was Christianity. According to statistics nearly 70% of the terrorist attacks committed for religious causes in the last twenty years was against Christians, and this tendency is becoming stronger.⁶¹

⁶⁰ <http://www.magyarokurir.hu/hirek/okumenikus-imaorat-tartanak-martirhalalt-halt-keresztenyekert-budapest/?q=kereszt%C3%A9ny%C3%BCld%C3%B6z%C3%A9s> (L.d.: 16.06.2015.)

⁶¹ <http://www.magyarokurir.hu/hirek/az-ensz-biztonsagi-tanacs-keresztenyuldozesrol-targyalt/?q=kereszt%C3%A9ny%C3%BCld%C3%B6z%C3%A9s> (L.d.: 16.06.2015.)

6. The nature of tolerance

6.1 The conceptual approach of tolerance

Tolerance in its original meaning is inseparable from the virtue of courage, from the differentiation of good and bad, and from conscience.

Courage (lat. *fortitudo*) is one of the four fundamental virtues, with the help of which man can persist in difficult situations even opposite threatening *bad* or *danger*. In the Holy Script strength in spirit corresponds courage, in theology *partaking in the strength of the crucified Christ*, which as a moral virtue makes man perseverant in the fight for *good* and in enduring suffering. The greatest act of courage and strength of spirit is martyrdom. Accompanying courage (or strength of spirit) is endurance, forbearance that is, the virtue of *patience* (lat. *patientia*). With the help of these man bears with sadness, though with temperance the bad, which is present but in the first place originates from others.

Within this we find the virtue of *tolerance* (from the lat. *tolero*, 'tolerate', 'bear'), which is a type of patience. Tolerance is the manifestation of humanity. It means actively honouring the other man's *conscience*, assuming that he is good as long as his bad nature or intention is not proven. This way he provides freedom for the other, which is indispensable for the development of the personality.

So tolerance is essentially directed at conscience. *Conscience* (Gr. *syneidesis*, Lat. *conscientia*) is the judging act of the intellect with which a person uses the universal knowledge of *good* in a given situation. It affects the past, the present and the future: it motivates the will to act or to refuse to act; looking back it assesses the act or the person himself who committed it, and gives direction for future decisions. *Freedom of conscience* is the fundamental right of the person in the first place to *know* and *serve* the religious truth.

All this shows us that a really tolerant person bears with sadness, though with temperance the *bad*, which is present but in the first place originates from others, even accepting suffering in his persistent fight for *good*, but at the same time he has utmost faith and hope that others' conscience is also ready to recognise and follow the truth and the good.

So tolerance on no account means the lack of belief, but wholly builds on universal truth, on that good and bad can be differentiated, and on the universal nature and unquestionable value of conscience.

6.2 Christian tolerance

Having looked at tolerance from the point of view of philosophy let's see its theological basis. The Christian Church approaches the notion of tolerance on the basis of understanding God's tolerance towards us.

God's tolerance towards us can be seen all through the Old Testament, where despite the infidelity of the chosen people, the Lord always remains faithful⁶², but it is best expressed in the redeeming act of Jesus Christ. God withheld his retributive righteousness until the coming of Jesus to be justified by his one and eternal expiatory sacrifice. As Saint Paul writes:

"they are justified by his grace as a gift, through the redemption which is in Christ Jesus, whom God put forward as an expiation by his blood, to be received by faith. This was to show God's righteousness, because in his divine forbearance he had passed over former sins; it was to prove at the present time that he himself is righteous and that he justifies him who has faith in Jesus." (Rom 3,24–26a)

In the gospel providential God seems tolerant, who tolerate sinners, with his benevolence and philanthropy gives them grace and time (see the parable about the weeds and the wheat Mt 13,24–30). Lord Jesus in his Sermon on the Mount connects tolerance, perfection, likeness to the Heavenly Father and love of the enemy. He warns us to love our enemies, and pray for our persecutors. We should be perfect like the Heavenly father, who raises his sun for the good and the evil, and gives rain to the true and to the sinners equally (Mt 5,45–48).

So the starting point of Christian tolerance is God's patience towards sinners, the aim of which is to give time and possibility for conversion. *"For God so loved the world that he gave his only son, that whoever believes in him should not perish but have eternal life."* (Jn 3,16) This is why Saint Paul sings: *"Love is patient."* (1Kor 13,4) The virtue of tolerance this way connects us to the redeeming act of Christ, which reaches its peak in his voluntary crucifixion (cf. Jn 10,17–18). So tolerance as Christ teaches us is accompanied by suffering and its aim is reconciliation.

⁶² *"Have I any pleasure in the death of the wicked, says the Lord God, and not rather that he should turn from his way and live?"* (Ez 18,23) God does not forsake man even in his affliction (Wisdom 11,24; 12,16), refers to the bodily weakness and fragility of man (Ps 78,38; Sir 18,8). God leaves time for repentance. He is patient because he does not want to lose anybody, rather that they should repent their sins (Job 33,29; Jer 15,15).

6.3 Tolerance as fundamental Christian behaviour

The parable about the wicked servant (Mt 18,21–35) though basically it is about prayer, and it is easy to recognise that it can be considered as an explanatory text to the Lord's prayer⁶³, it is a kind of midrash⁶⁴, at the same time it is a good example to show that God expects us to show similar understanding and forgiveness to each other.

The Christian man is aware of his sinfulness, he knows that he needs redemption and sanctifying divine grace so he lives in constant repentance and conversion. He cannot consider himself better than anybody else. (cf. Mt 7,3; Jn 8,7) Furthermore Christ's follower does not forget that "*He who did not spare his own son but gave him up for us all*" (Rom 8,32), with his eternal compassion gives time and possibility to receive the grace of redemption. This is the basis that the Christian man must be patient and understanding with his fellow men.

The Christian man does not judge. He knows that only the Lord has the right for judgement. "*For we know him who spoke so: »Mine is the revenge, I will take vengeance!« And again: »The Lord holds judgement over his people«.*" (Rom 10,30, cf. Deut 32,35–36) He who judges brings judgement to his own head. "*Judge no that you be not judged*". (Mt 7,1) On the last day the Lord will judge everybody according to his deeds. (cf. Mt 25,31–46)

The Christian man does not turn away from the sinners. It is worth noting that he sits at the same table with tax collectors, sinners, the Pharisee, talks to the pagans, and he even let a sinful woman oil his feet, about which lots were indignant and reproached him for whom he befriends (cf. Mt 8, 5–13; 9, 9–10; Lk 17, 36–5; 19,1–10; Jn 4,1–42). At the same time Jesus never did this for its own sake but with the intention to heal the soul of people. "*Those who are well have no need of a physician, but those who are sick; I came to call the righteous, but sinners.*" (Mk 2,17)

So Christian tolerance does not allow refusal of the sinful by definition, but it means them well, expects understanding and tact, and builds

⁶³ Forgive us our trespasses as we also forgive those who trespass against us.

⁶⁴ The parable is concisely analysed by Harmai Gábor, *Ahogy én megkönyörültem rajtad... – A Mt 18,28b fordítása és a szívtelen szolgáról szóló példabeszéd értelmezése*, Magyar Sion, új folyam V. / XLVII. (2011/1) 37–40.

on humble repentance and on the conviction that redemption can be won by true repentance, with the power of grace we can mend our ways and on one day we all will be judged by the Lord. That is the reason why it is essential to look into the mirror of our conscience sincerely and to be tactful, compassionate and understanding, slow in anger, forbearing and forgiving. Give each other time and space for repentance, for parting with sin, for improving of thoughts, words and deeds and with our words, personal examples and with everything within our might should help the other to convert and to live. (cf. Ez 18,23)

6.4 Religious tolerance, freedom of religion

Freedom of conscience is the fundamental right of the individual to get to know and serve the truth, the religious truth in the first place.

We can talk about freedom of religion in secular and religious sense, and we must differentiate between right (*ius*) and possibility (*potentia*). For example a citizen has the right to buy property, but if he does not have enough money, he does not have the possibility. At the same time an individual has the possibility to rob a property for himself, but he has no right to do it.

The Saint and Eternal God himself is perfectness, full life and absolute, the only reason and ultimate aim of the life of man. The minute creature of man has no right what so ever opposite him. If man had the right to anything else opposing the will of God, then there would be no sin, neither good nor bad.

Man is the image of God (imago Dei), that is, created and invited for eternal life, who has sense and free will. Sense in its essence is none else than the ability to choose what will lead to achieving the ultimate aim to reach redemption. The person, who has the power to choose one from many options is in control of his actions. Since everything which serves to achieve redemption is called useful good, and good is motivating by nature, freedom is the property of will, what is more it is will itself, if it has the freedom of choice. Man is a moral being, because with his sense he can recognise good and the truth, and with his will he can commit himself to the right direction. So this is the basis of our moral responsibility before God.

God entered human history. He declared his will, his laws and his teaching through the forefathers and the words of the prophets. And in Jesus Christ he entirely and definitively revealed himself to us. Finally he founded the

one, saint, Catholic and apostolic Church, which despite all the divisions of Christianity, is the protector and proclaimer of the total and entire deposit of faith (*depositum fidei*) and the conveyor of the totality of the instruments of grace necessary for redemption.⁶⁵

The Holy Script deems the practice and even the toleration of false cults as unlawful or even spiritual fornication. When the members of the chosen people keep deviating from the worship of JHWH, the prophets of the Old Testament held out the prospect of God's lawful punishment. Moses demolished the golden calf, the symbol of a false culture by the will of God. Forty years of wandering in the desert and the Babylonian enslavement was a punishment for practising a false religion. "*I the Lord your God am a jealous God*" (Deut 5,9); and "*You shall have no other God before me*" (Deut 5,7). The books of the Old Testament (e.g. Judges, Kings, Chronicles) give account of several historical events when Jews took over the idolatry of neighbouring peoples thereby incurring God's punishment.

In the New Testament Jesus says: "*So everyone who acknowledges me before men, I also will acknowledge before my Father who is in heaven; but whoever denies me before men, I also will deny before my Father who is in heaven.*" (Mt 10,32–33) About salvation he states: "*He who believes and is baptised will be saved; but he who does not believe will be condemned.*" (Mk 16,16), and he introduces the Church as the regular way to salvation: "*You are Peter and on this rock I will build my church ... I will give you the keys of the kingdom of heaven.*" (Mt 16,18.19)

People can become members of false Christian communities, they can practise some pagan religions, and they can even live a life without religion or in atheism, or they can be Satanists, but according to the Commandments of God, to common sense, to the Holy Script and to the teachings of the Church (synods, Papal declarations) they have no right to do it before God. Since if they had, then all the sect founders, or everybody else could create a religion for themselves as they please with rules and teaching formulated by them, as the neologists (Luther, Calvin, Zwingli) had done. If this were possible, everything would become relative, where it is not God, who is the source of truth, but the subjective judgement and interest of the individual. "If the possibility of deflection from good belonged to the essence

⁶⁵ Cf. *Dominus Iesus, Declaration on the unicity and salvific universality of Jesus Christ and the Church by the Congregation of the Doctrine of Faith*, Rome, 6 August 2000.

or perfection of liberty, then God, Jesus Christ, and the angels and saints, who have not this power, would have no liberty at all, or would have less liberty than man has in his state of pilgrimage and imperfection.”⁶⁶

False religions can also have values, but these are mostly philosophical recognitions, or natural human values (charity, solidarity). The Eastern Orthodox Church is the most nonconformist, with real hierarchy and with all the seven sacraments. It is least characterised by heresy, its teaching more or less corresponds the faith of the universal Church. However, the Protestants have only one sacrament, baptism, because on the one hand they do not have valid clergy and on the other hand they either reject the sacraments or just imitate them. They profess heretic views, their teaching greatly differs from the total and entire faith of the Church. All the honourable elements in Christian denominations are all from Catholicism or the remnant of Catholicism, since there is nothing to add to the Revelation or to the instruments of grace, the sacrament cannot be copied, and the beauty of the fiancée of Christ (cf. Ef 5,25) is unsurpassable. In this sense every theologically good, beautiful and true found in the Byzantine schismatic Christianity and in Protestantism is present in the Catholic Church, in fact it *originates from here*.

Pagan religions (e.g. tribal religions, religions of the Far-East, Islam) however, have several unnatural and demonic elements, which deeply hurt not only God and the order of the created world, but human dignity as well. What is true and holy in us is also present in a cleaner and more perfect form – due to the universality of the *oeconomia sacramentalis* – in the Catholic Church. The truths found in false religions are parts of the natural and supernatural universal revelation, but only parts, what is more they are mixed with delusions. Besides all these religions are characterised by the fact that they do not want to accept the entire truth and call Catholic faith false. These religions therefore, are not only imperfect, because they haven’t reached the entirety of truth yet (this is only true of the Jews of the Old Testament before Christ), but mistaken also, because they firmly refuse the universal revelation.

A false cult is objectively a serious sin, but in order for a person to become a sinner because he followed a false cult, it is important that he did it *consciously* and *willingly*. Therefore followers of false religions, provided

⁶⁶ Pope Leo XIII: *Libertas Praestantissimu*, encyclical on human freedom, 20 June 1888.

they are honest and follow their conscience, can find salvation, but not through their own religion, but because of their desire for the Catholic Church and for the true God. God can write straight even on crooked lines, but this does not make the crooked lines straight.⁶⁷

So if someone at the light of Wisdom recognises the true Church of God in the Catholic Church he is bound to follow it. If after this recognition he still remains in the false church, he commits a serious sin against God, who is truth himself.

Thus freedom of religion as a right *against* God is impossible. So in the light of the above to demand, protect and grant the freedom of religion as a natural right is impossible in any way because if these rights had really been given to man by nature, then it would be rightful to reject the rule of God and it would be impossible to limit human freedom by any law. The mission of the Church is to lead our Christian brethren, who had seceded from us, from half-truth to entire truth that is to reintegrate them in itself; to take Jesus' gospel, the good tidings of the Kingdom of God to the pagans.

6.5 The limits of tolerance

In the light of the above it is clear that Christian tolerance is not at all dictated by the pathos of enlightenment, that it is not built on rejecting the difference between good and bad. Christian faith does not serve the good or bad knowledge of the current consensus or a domineering elite, on the contrary, it is widely aware of the divine law, the revelation, the reality of sin and grace, the categories of morale and the necessity of understanding.

Furthermore, the biblical and theological understanding of tolerance does not question the absolute need for truth of Christianity, but categorically declares that it is only possible by assimilating to God's only begotten Son, the only Saviour, Lord Jesus Christ. The tolerance of Christian people is connected to the act of redemption, which professes the hour of mercy before the day of justice. "*For the Son of man came to seek and to save the lost.*" (Lk 19,10).

So tolerance should by no means be identified with the lack of views. Firm belief in the truth, without goodwill and clean conscience tolerance

⁶⁷ Simon Gábor: *Mi a vallásszabadság?* <http://www.katolikus-honlap.hu/0804/vallasz.htm> (L.d.: 16.06.2015.)

cannot really be practised. Genuine tolerance safeguards bravery to counter falsehood, to lovingly remind people to seek the benefit of others, to encourage goodness, and to teach the faith even if it necessarily evokes conflicts. Because its aim is not to preserve a false mock-peace, built on a kind of complicity instead of the truth, but to achieve a more complete community with others in Christ, so eventually to serve reconciliation with God.

Genuine tolerance cannot stop at accepting “otherness”, cannot drown in the neutralism of “it’s all the same”, but it bears, tolerates the other because he looks at the other as an equal companion – sinner and needing redemption – on the road of life, whom he must direct to the right way with great understanding and tact, but to the best of his power and knowledge.

Tolerance is fulfilled by respecting the personal freedom and conscience of your neighbour, but this cannot be for its own sake. Neither free will nor conscience can be idolized so it cannot be treated as a final point of reference. They are important for us, because through them we can recognise and follow the truth. Mere reference to free will and conscience cannot cover false, mistaken judgements and decisions and will to harm. So personal freedom and conscience can be tolerated as long as it remains within the frames of the revealed truth. As soon as they clash that is, an objectively recognisable serious breaching of the law happens, we must exercise control.

As a result of the original sin sense has become blurred, the will weakened, the human nature prone to bad, which concerns us all, and this is the only reason that we must be patient with abuse of freedom and mistaken conscience because combatting these is only possible through faith and grace.

Furthermore tolerance cannot mean pragmatical manoeuvring either. We should never be tolerant in order to serve any kind of personal interest. With this we would take advantage of the fallibility of others, we would abuse their trust, and would lead them astray from the right path, because we would replace trust with our own interest, although it is trust we must all seek and follow.

Tolerance is not cowardice but a safe foundation to be ready to wait for the others with trust and if the right moment comes bravely advise, encourage and teach them even if it is unpleasant and trying for us. The resistance of tolerance is understanding and easy to conciliate, so it is gentle and always ready to extend a hand.

At the same time this tolerance protects us too: resistance is compulsory when we must protect the freedom of our own conscience. We cannot

become an object in our neighbour's hands. Tolerance cannot impair faith, belief and self-esteem. Nobody can claim that we should give up our faith, our belief and our identity in the name of tolerance.

Respecting conscience and personal development, and helping to reach goodness is mutual, so it obliges the other party too. We should recognise with humility that we ourselves also need the mercy, the teaching words, advice and good example of God and our fellows. Tolerance between neighbours is mutual and bidirectional.

7. "What is truth?" (Jn 18,38)

In Saint John Passion Jesus Christ admits of himself during his hearing: *"For this I was born, and for this I have come into the world, to bear witness to the truth. Everyone who is of the truth hears my voice."* In answer to this Pilate asks: *Ti esztin alétheia* – *"What is truth?"* (Jn 18,38)⁶⁸

First we must make it clear that it has been proven both philosophically and theologically that human intellect is able to know the truth.⁶⁹ The dogmatic faith of the Church and every manifestation and act of the Magisterium is based on this conviction. The Magisterium comprising the Pope and the body of bishops firmly stand by the ability of the intellect, that it is able to recognise the truth. Truth precedes denial both ontologically and logically. We would never try to find the truth, if we did not know that it exists. Truth itself provides the possibility and the guidance to ask for it. We would never ask for something we do not know anything about.

Secondly, we can note that when asking for the truth, man faces his own paradox: although he himself is finite (contingent, historical, methodical limits), still he desires infinity, entirety. While asking for the truth man has to realise that deep down in himself he is destined for the entire truth, therefore asking for the truth leads man to God. Constant asking is the sign that man has been destined to an answer which is greater than himself, to Entirety that is God himself.⁷⁰ According to theology history is a road to the inscrutable Secret.⁷¹

⁶⁸ Nestle–Aland: *Novum Testamentum Graece – The scholarly edition of the Greek New Testament*. Deutsche Bibelgesellschaft, 2012.

⁶⁹ Pope John Paul II : *Fides et Ratio* 13. p.

⁷⁰ Papp Miklós: *Az Igazság az örökmécsnél van. Az erkölcsi igazság komplexitása*. in: *Az Igazságról*, Sapientia Füzetek 19, Vigilia Kiadó, Budapest 2011, 144. p.

⁷¹ Pope John Paul II : *Fides et Ratio* 11. p.

However, man is not only a “questioning” being but through the divine revelation – and ontologically this is primary – he is “one who is called, who is addressed” also. Seeking and following the truth is the most important obligation of conscience. This is what freedom of conscience is directing at. As Saint John Paul II teaches⁷²: “Although each individual has a right to be respected in his own journey in search of the truth, there exists a prior moral obligation, and a grave one at that, to seek the truth and to adhere to it once it is known”.⁷³ Cardinal *Blessed John Henry Newman*, who was a noted representative of the rights of conscience stated in this sense very firmly: “Conscience has rights because it has responsibilities.”⁷⁴

So man is a spiritual being in the metaphysical sense, whose dignity can only be understood if it is approached from its nature of a created person turning towards the infinite *absolutum* (God!).

The absolute nature of human existence, of respect and of dignity cannot be regarded autonomous and cannot be deduced from its own basis. Man is an ephemeral and fragile being so he cannot deduce his essence regarding the *absolutum* from his own immanency, he can only find it in *transcendence*, towards which the spirit is reaching. Absolute dignity can only be assumed in connection with an absolute God. So if we are consistent in understanding, we will necessarily discover the religious nature of man seeking the truth.

7.1 Culture is the communal expression of recognised truth

Culture is the historically developed communal expression of knowledge and values shaping the life of the community. Culture involves understanding, which at the same time communicates practical knowledge, which is organically connected to the dimension of values and morale.⁷⁵

Culture is in a fundamental relationship with faith. The question about deity is always present as the most important question, it is always present

⁷² Pope John Paul II: *Veritatis Splendor* encyclic, 34. p.

⁷³ Cf. *Dignitatis Humanae*. And: XVI. Gregory: *Mirari vos arbitramur* enc., 1832. VIII. 15.; IX. Pius: *Quanta cura* enc., 1864. XII. 8.; Leo XIII: *Libertatis praestantissimum* enc., 1888. VI. 20.

⁷⁴ *Certain Difficulties*. London, 1868. 2. köt. 250. p.

⁷⁵ Ratzinger, Joseph: *Hit, igazság, tolerancia. A kereszténység és a világvallások*. Jövő-egyetem könyvek, Budapest, 2014. 46. p.

in the questions about man and the world, even precedes it. Answering the question about God makes it possible to understand ourselves and the world. Settling the relationship with the divine is always remarkably present in the great cultures of human history. Even the most primitive culture traces itself back to the wisdom of the “ancestors”, to the revelation-like tradition of the beginnings, to the age of contact with the gods, so to the original contact with the fundamentals of everything.⁷⁶ The Catholic Christian faith is the most important culture creating power, because it tells who man is and what he should do with his life.

Culture by its nature is capable of development. It always develops through meeting new reality, and by processing new recognitions. Culture has historical nature, it can progress, it can open up and meet. (We must note that in this respect there is a great difference between the cosmic-static and the historical cultures.)⁷⁷

Although culture by its nature is connected to faith, paradoxically impiousness also has its “culture“. There is no faith which is not connected to a culture, but the opposite is also true: impious culture does not exist outside the modern technical civilisation.⁷⁸ Technical civilisation is by far not neutral from religious and moral point of view. It changes the points of reference and behaviour and radically transforms understanding of the world.⁷⁹

7.2 Tolerance between cultures

Meeting of cultures is based on the anthropological unity of humanity. The human race regardless of the differences in history and the community creating activities is one and the same being. And this one and the same being is touched by faith itself. The differences are due to the fact that the capacity and intelligence of the human spirit are finite and because of the original sin they are blurred. Nobody can grasp entirety and nobody is void of the agony of search. That is why we can say that it is the common truth

⁷⁶ Cf. Eliade, Mircea: *Mítoszok, álmok és misztériumok*. [ford. Saly Noémi]. Cartaphilus Kiadó, Budapest, 2006.

⁷⁷ Cf. Eliade, Mircea: *Az örök visszatérés mítosza avagy a mindenség és a történelem*. [ford. Pásztor Péter]. – Európa, Budapest, 1998.

⁷⁸ Ratzinger, Joseph: *Hit, igazság, tolerancia. A kereszténység és a világvallások*. Jövő-egyetem könyvek, Budapest, 2014. 48. p.

⁷⁹ Ibid. 58. p.

relating to man that can lead cultures to each other, the common truth which always embodies the question and truth regarding God and the entire reality.

Christianity has a completely special effect in the process of the meeting of cultures. Christianity with its image of man, unique conception of culture can turn other cultures towards its own essence, lead them to its internal centre, this way steer them towards truth. This can be the irreplaceable contribution of Christianity to create appropriate and tolerant relationship between cultures, as the only authentic possibility to end rigid opposition between them, to make them complement each other in the right sense of the word, since relating to the central truth everybody can develop their own productivity too. According to Christian belief we should never lock ourselves up in culture. The healthy, living culture is always able to develop.

7.3 Refusing the truth is refusing culture

In our days truth will often be replaced by the opinion of the majority. In the dictatorship of relativism there is no truth which is valid for everyone. The multitude of cultures is a proof of our total relativity. In this view culture is opposed to truth. Since seeking and living the truth is part of the inner essence of culture, with this, culture is attacked at the deepest point, and the metaphysical essence of human existence is questioned. This relativity is the greatest problem of our age, because it attacks the fundamentals of social life taking away its resistance and adaptability, making us literally uncultured. This process, amid the processes of globalisation in our age, is a serious source of danger. “As a human reality, globalisation the product of diverse cultural tendencies, which need to be subjected to a process of discernment. The truth of globalization as a process and its fundamental ethical criterion are given by the unity of the human family and its development towards what is good. Hence a sustained commitment is needed so as to promote a person-based and community-oriented cultural process of world-wide integration that is open to transcendence.”⁸⁰

⁸⁰ Pope Benedict XVI: *Caritas in Veritate*, 42. p.

8. The fall of the dictatorship of tolerance

Behind the radical desire for freedom of the new age and the relativist dictatorship of tolerance there is clearly the following satanic promise: “*you will be like God*” (Ter 3,5) The hidden aim of all freedom movements is to become like God at last: so that we need not be dependent on anybody, we would not be surrounded by any barriers and that nobody’s will would limit or possibly not even influence ours. But the divine essence is never egotistic! Such god is not God, but an Idol, or even the devil itself, who is the parody of God, the monkey of God. “The true God by his nature is an existence entirely for others (Father), from others (Son) and community with others (Holy Spirit). Man is the likeness of God, because the essence of our humanity is the existence for others, from others and with others.”⁸¹ Man progresses towards dehumanisation when he wants to get free from this. By demolishing the truth he is moving towards demolishing existence itself, towards an existence which is in contradiction with itself and which eliminates itself, and which can rightfully be called *hell*.

“*Every kingdom divided against itself is laid waste, and no city or house divided against itself will stand.*” (Mt 12,25) The power of the dictatorship of tolerance derives from getting the final aim of human existence forgotten. If man does not consider himself anthropos anymore, who looks upward, he will not find his point of reference in salvation and eternal life, he will lose his living connection with God, and with this he will lose everything that can give security in life. As a result everything loses its meaning, and every word, every deed becomes false. Tolerance will be nothing more than a cover for lies, and the ideology of connivance in selfishness and vanity. This path can be followed for a while, but it is impossible to stay alive on the long term.

The dictatorship of tolerance is perilous, because on the one hand it is unable to determine real peace, but by wimping or denying the question of truth it becomes the main breeding ground of conflicts, and it turns man against his innermost nature. Man becomes the enemy of himself, of his neighbour and of God. And this inescapably leads to peril.

⁸¹ Ratzinger, Joseph: *Hit, igazság, tolerancia. A kereszténység és a világvallások*. Jövő-egyetem könyvek, Budapest, 2014. 189. p.

The faith and teaching of the Catholic Church and Catholicity itself – which “according to entirety” means reality – is in fact the wonder of oneness. At Pentecost (cf. Acts 2) it is not a kind of “uni-language” (“uncivilization”) that is born, but oneness is realised in many. At Pentecost in the speech of Peter Apostle several cultures and several languages understand one other in one spirit. With its unique message and the way it can effect society and the global world, Christian faith is the unrivalled and secure way of the authentic and genuine, that is, the well-founded tolerance with high-quality aim.

Having conducted a thorough philosophical and theological research we can state that it is not relativism, making man and his mission unfathomable, which is true, but the metaphysical and ontological unity of human existence. The truth opens up to the honest and consistent thinker, the truth, which is bigger than us so it concerns us all. He, who wants to get free from this unity and the dependence on truth denies his own human essence.

The god concept of Christianity is fully expressed in the words of Saint John, who says: “*God is love*” (1Jn 4,8). God, who is truth, is love as well,⁸² which was most fully manifested by the redeeming sufferings, crucifixion and resurrection of Christ. The understanding of this can lead us to recognise, that God’s mercy to us is the final guarantee of tolerance. The truth that we seek, recognise and acknowledge and that we must willingly and fully follow, is love itself.

“Charity in truth, to which Jesus Christ bore witness by his earthly life and especially by his death and resurrection, is the principal driving force behind the authentic development of every person and of all humanity.”⁸³

⁸² Ratzinger, Joseph: *Hit, igazság, tolerancia. A kereszténység és a világvallások*. Jövő-egyetem könyvek, Budapest, 2014. 175. p.

⁸³ Pope Benedict XVI: *Caritas in Veritate*, 1. p.

Nemzettudat és globalizáció

Korunk talán legizgalmasabb témája, amelyet érdemes több oldalról megvizsgálni. Ezúttal arra teszünk kísérletet, hogy kommunikációelméleti szempontból vegyük górcső alá ezt a kérdést. És hogy miért éppen kommunikációelmélet? Ehhez érdemes visszakanyarodni a kommunikációelmélet keletkezéséhez. A hatvanas években a pszichiáterek azt vették észre, hogy minden viselkedészavar mögött, kommunikációs zavar is található. Először tehát ezt az összefüggést kezdték el vizsgálni, hogy mi az a szoros kapcsolat a kommunikáció és a viselkedés között, ami mindig fellelhető. A válasz végül nem is volt olyan bonyolult, mint eredetileg gondolták. Kiderült, hogy a viselkedés, a kommunikáció egyik fajtája, így teljesen természetes a kapcsolat. Az elmélet alkotói ugyanakkor arra is rájöttek, hogy ez az összefüggés nemcsak az egyénekre igaz, hanem a közösségekre is, tágabb értelemben a nemzetekre is. Ez a felismerés vezetett a kommunikációelmélet világkarrierjéhez, amely mára megkerülhetetlenné tette ezt a tudást a társadalomkutatók számára. Így már talán érthető, miért érdemes kommunikációelméleti szempontból megvizsgálni a nemzettudat és a globalizáció kapcsolatát, hiszen a nemzettudat nyilvánvalóan nem egy genetikai örökség, hanem egy tanult viselkedési program, amelyre a globalizáció nyilvánvalóan hatással van.

Mi a nemzettudat? XVIII-XIX. században kezd fejlődni. Egy középkori, a mai Franciaország egyik városában élő ember, elsősorban kereszténynek, másodsorban a király alattvalójának, harmadsorban a város polgárának, negyedsorban például Bretagne-inak vallotta magát. A lényeg, hogy úgy-mond vertikális közösségtudata volt, hiszen látótere a települése határáig, maximum egy szűk földrajzi területig terjedt. Mindössze legendákból, vándoroktól értesült arról, hogy milyen is lehet az élet másfelé. Nem tudta, hogy hol, kik élnek és beszélnek hasonlóan hozzá. Nincs tehát etnikai közösségtudata, amelynek kovászát a közös nyelv és a hasonló viselkedési programok tudata adná.

A nemzettudat kialakulásának feltétele, hogy megkezdődjön a polgári modernizáció. Részletezve: a közlekedés, kereskedelem fellendülése, nyelvek, nyelvjárások közeledése, könyvnyomtatás terjedése, anyanyelvi iskolarendszer kiépülése, törvény előtti egyenlőség eszméje. Ezek együttes

hatására a polgárok gondolkodása forradalmi változáson megy keresztül. Immár nemcsak egy vertikális függőségi rendszer részeként képzelheti el magát, hanem egy nagyobb közösség elválaszthatatlan, mégis önálló alkotó tagjaként. Megszületik a szabadság egy újra fogalmazható eszméje és megszületik ezzel együtt a nemzettudat. Ennek politikai kerete az állam, földrajzi kerete a terület.

Mindjárt két fajta nemzettudat jön létre. Államnemzeti, ahol a politikai közösségtudat az elsődleges (Amerika, Belgium, Svájc). Etnikai, ahol a közös nyelv és az unikális viselkedési programok adják a nemzettudatot. A közös nyelv nem elengedhetetlen feltétele a nemzettudatnak. Van olyan eset, amikor egy nyelv nem jelent azonos nemzetet (amerikai, angol) és van olyan eset, amikor nincs közös nyelv, mégis van nemzettudat (Svájc). Itt érdemes megemlíteni, hogy egyáltalán mit tekintünk közösségnek? Olyan csoportot, amelynek vannak csak rá jellemző unikális viselkedési programjai.

Mi történik Kelet-Közép-Európában? A technikai elmaradottság miatt a társadalom nagy része nem rendelkezik nemzettudattal. Kialakulása, kialakítása ezért külső kihívásra kezdődik el, elsősorban a felvilágosult értelmiségiek vezetésével. A nemzettudat szükségessége összekapcsolódik a modernizáció igényével. Mivel közös nyelv sem létezett, megkezdődik a nyelvújítók nagy korszaka. Nemzeti művészeti, irodalmi, színházi mozgalmak indulnak. A népi és a paraszti kultúra felvirágzik.

Milyen sajátosságai alakulnak ki ennek a kelet-közép-európai nemzettudatnak? Először is mivel más, fejlettebb nemzettudatokkal szemben fogalmazódik meg, ezért erős benne az önigazolási kényszer. A múlt heroizálása. A hősiesség, erényesség kiemelése. A vérségi kötelék túlhangsúlyozása, ami figyelmen kívül hagyja a népcsoportok állandó keveredését. A származás visszavezetése a bibliai időkig. A riogatás a „nemzethalállal”.

Összefoglalva azt mondhatjuk, hogy a közhiedelemmel ellentétben a globalizáció nem gyengíti a nemzettudatot, ellenkezőleg erősíti, hiszen minden feltételét javítja. (Közlekedés, kereskedelem nő, nyelvek, nyelvjárárok közelednek, írásbeliség terjed, iskolarendszer erősödik, törvény előtti egyenlőség eszméje általánossá válik.) Akkor mégis miért érzik úgy sokan, hogy a globalizáció a nemzettudat ellensége? Erre egy adekvát válasz lehetséges, hogy egy globalizált világban a nemzettudat erőssége és a gazdasági sikeresség összefügg! Az új kihívás, hogy a nemzettudatok, és így az ország menedzsmentek versenyhelyzetbe kerültek egymással. A gazdasági versenyhelyzet két végletes tünete, az agyelszívás és a gazda-

sági menekültek kérdése. A kulturális versenyhelyzet: vegyes házasságok száma nő, kérdés: milyen identitású lesz a család?

Kik a globalizáció nyertesei? Államnemzetek, ahol a politikai közöség tudat az elsődleges. Nem annyira érzélem, hanem inkább érdekvezérelt társadalmak. Jellemzőik: jó befogadó és alkalmazkodóképesség, amellyel sikeresen veszik a gyorsan változó világ kihívásait. Olyan országok, amelyek nemzettudat fajtájától függetlenül sikeres gazdaságpolitikát folytatnak, vagyis jó az országmenedzsment. Ma már a legtöbb pénz nem a hagyományos nyersanyagfüggő ágazatokban forog, hanem a tudásfüggő szolgáltató és szórakoztató iparban. Az Apple 60 ezer munkavállalója, annyi jövedelmet állít elő, mint a 4 millió magyar munkavállaló.

Magyarország veszítésre áll. A gazdasági versenyhelyzet tekintetében az elmúlt 25 év a sikertelen modernizációs kísérletek korszaka. Épp most „ünnepeztük”, hogy a GDP elérte a 8 évvel ezelőtti szintet. Az nem siker, hogy 8 évet helyben jártunk. Gyenge az elmúlt huszonöt év mérlege. „A szocializmusból visszamaradt rossz társadalmi beidegződések és az állami szerepvállalás túlzott mértéke is azt eredményezte, hogy a régióban Magyarország érte el a legszerényebb gazdasági teljesítményt a rendszerváltás óta.” (Bod Péter Ákos a Magyar Közgazdasági Társaság (MKT) konferenciáján. 2015. április 8. *Magyar Nemzet* 11.o.) A KSH friss kiadványa szerint drámaian, az előző évhez képest közel 50 százalékkal megnőtt a külföldre költözők száma, pedig eddig is magas volt. 2014-ben 31 500 magyar állampolgár távozott legalább egy évre külföldre. Elsősorban a fiatalok és a diákok mennek el – ha ez tartós marad, a helyzet már középtávon is fenntarthatatlanná válik. (Forrás: KSH, Népmozgalom 2014) A Világgazdasági Fórum versenyképességi listáján 2015-ben 3 helyet visszacsúszunk, a 63. helyre. Összefoglalva a gyenge országmenedzsmentnek köszönhetően folyamatos az elvándorlás, a boldogulás lehetőségét, főként az értelmiségi fiatalok, a külhonban látják. A kulturális versenyhelyzetben a magyar nemzettudat a folyamatos önigazolás kényszerében él. Az érzelmek gyakran felülírják a nemzeti érdeket.

Esélyek. Egy nemzet sikerét, vagy sikertelenségét nem csak a számok felől lehet megközelíteni. A kommunikációelmélet szempontjából érdekesebb kiindulni a tág kultúra fogalmából, e területen pedig azt érdemes megvizsgálni, hogy képesek voltunk-e a szerves kultúrafejlődést megvalósítani. Szerves kultúrafejlődésről, akkor beszélünk, ha egyszerre vagyunk sikeresek a szellemi, az anyagi, és a társas érintkezésbeli kapcsolatok kul-

túrájának javításában. Így vizsgálódva kijelenthetjük, hogy számos esetben rossz irányt választott az országmenedzsment. Kiragadva egy-egy példát.

- A szellemi kultúra fejlesztésében biztos hiba volt, a folyamatos forráskivonás az oktatásból.
- Az anyagi kultúra területén biztos hiba, az emberek folyamatos túladóztatása, ami megakadályozza a polgárság növekedését és tág teret enged a korrupciónak.
- A társas érintkezésbeli kapcsolatok kultúrájában biztos hiba, a túlszabályozás, a folyamatos törvénygyártás, a túlburjánzó bürokrácia, az uralkodó osztály előjogainak növelése.

E területeken fordulat kell, ahogy a kulturális versenyhelyzetben is. Nem öngazoló, köldöknézős, múltba révedő nemzettudatra van szükség. Ez megosztó és nem szolgálja a modernizációt. Befogadó, nyitott, érdekközpontú, modernizációs nemzettudat kell. Előfeltétel: az uralkodó osztálynak be kell fejeznie nemzetmegosztó politikáját, a „mi és ők” típusú tematizálást, amivel a hatalmát fenntartja. A közösség viselkedési programjaiban az irigység és az intrika uralkodik, hiányzik az együttműködés parancsa, ami alapvető versenyhátrányt jelent. Új viselkedési programok kellenek tehát, majd új nemzettudat.

A kommunikációelmélet egyik legfontosabb axiómája: nincs neurotizálóbb a viselkedési bizonytalanságnál. A viselkedési bizonytalanságot minden közösség írott és íratlan szabályok, összefoglaló nevükön viselkedési programok használatával csökkenti. A viselkedési programok generációról generációra öröklődnek tudatosan, féltudatosan és tudatlanul, az oktatáson, a nevelésen, szokásokon, a hagyományokon, a tabukon és a rítusokon keresztül. Normatívnak nevezünk egy társadalmat, ha a tagjai ismerik ezeket a szabályokat és betartják, ennek ellenkezőjét, anarchikusnak. A magyar társadalom tipikusan félnormatív, vannak ugyan szabályok, de a társadalom tagjai gyakran nem tartják be azokat. A viselkedési programokat a mindenkor uralkodó osztály változtathatja meg. Karizmatikus, a nemzetnek elkötelezett vezetés kell, amely képes normaalkotásra és normakövetésre. Nem előjogokat gyárt a maga számára, hanem képes lemondani azokról, nem elvesz a közösből, hanem hozzáad.

Egy új nemzettudat kialakítására van esélye a magyarságnak. Ennek alapja lehet, hogy minden jel szerint a magyarság az emberiség egyik for-

ráskultúrájának örököse. Miért mondhatjuk ezt? A magyar kultúra tértől és időtől független hatású. Rendelkezik írásbeliséggel. Rendelkezik teremtés történettel, amelyben fellelhető az általános érvényű világlátás és a történelmi szemlélet, hasonlóan a koreai, japán, sumér, tibeti, zsidó kultúrához.

Összefoglalva komoly erőforrásokkal rendelkezik a magyarság ahhoz, hogy elindítson egy szerves kultúrafejlődést. Jelenleg ebben a legnagyobb akadályt a gyenge országmenedzsment jelenti. Ennek a tényezőnek az alakulásától függ elsősorban, hogy hogyan alakul a nemzet sorsa a globalizációs kihívások között.

National identity and globalisation

This is perhaps the most exciting topic of our age, which is worth examining from several sides. Now we'll endeavour to do this from the point of view of communication theory. Why communication theory? To answer this we must go back to the creation of communication theory. In the 60s psychiatrists noticed that behind every behaviour disorder there is communication disorder too. First they started to examine this: what is the always present strong connection between communication and behaviour. The answer was not as complicated as they first thought. They found that behaviour is one type of communication, so the connection is completely natural. At the same time the formulators of the theory also realised that this connection is not only true for individuals, but for communities as well, so in a wider sense for nations too. This recognition led to the world career of communication theory, which by now made this knowledge indispensable for social analysts. This explains why it is worth examining the relationship of national identity and globalisation from the point of view of communication theory, since national identity is clearly not a genetic inheritance but a learned behavioural programme, which is evidently affected by globalisation.

What is national identity? It started to develop in the XVIII-XIX centuries. A medieval French city-dweller would declare himself Christian in the first place, subject of the king in the second, citizen of the town in the third and coming from Bretagne for example in the fourth. In essence he had a so called vertical community identity, since his field of vision did not extend beyond the border of his town or his region at the most. He learnt about life in other places of the world from legends or from travellers. He did not know who lived and spoke similarly to him. So he had no ethnical community identity, the essence of which would be the common language and the similar behavioural programmes.

As the modernisation of the middle-class started, national identity began to emerge. In detail: traffic, transport and trade began to prosper, languages and dialects started to get closer, spread of printing, building out a mother tongue school system, the idea of equality before the law. Due to the common effect of these the way of thinking of the middle classes passed through a revolutionary change. They are not parts of only a vertical

system of dependence any more but can see themselves as an indivisible, yet independent member of a greater community. A new idea of freedom and with this national identity is born. The political framework of this is the state, the geographical is the region.

Two types of national identity are born at the same time. State national, where the political community identity is primary (US, Belgium, Switzerland) and ethnical, where national identity is formed by the common language and the unique behavioural programmes. Common language is not an essential prerequisite of national identity. There are cases where the same language does not mean the same nation (American, English) and where there is no common language, yet there is national identity (Switzerland). We have to determine here what we mean by community. It is a group, which has its own unique behavioural programmes.

What is happening in Central-Eastern Europe? Due to the technical underdevelopment the majority of the society does not have national identity. Its emergence or rather its formation starts in answer to an external challenge, with the leadership of enlightened intellectuals in the first place. The necessity of national identity is connected to the need for modernization. Since there was no common language either, the great era of language reformers begin. National art, literature, theatre movements start. Folk and peasant culture flourishes.

What specialities does this central-eastern-European culture have? Firstly, since it takes shape opposite different, more developed national identities it has strong constraint for self-justification. Considering the past as heroic. Highlighting heroism and virtue. Overemphasizing blood ties, which disregards the constant mixing of ethnic groups. Retracing origins to biblical times. Threatening with “the death of the nation”.

To sum up we can say, that contrary to public belief, globalisation does not weaken national identity, but strengthens it, since it develops all its prerequisites. (Transport, trade grows, languages, dialects get closer, literacy spreads, the school system gets stronger and the idea of equality before the law becomes general.) Then why do people still feel that globalisation is the enemy of national identity? There is one adequate answer, that in a globalised world, the strength of national identity and economic success are interrelated! The new challenge is that national identities and so country managements are in competition. The two extremes of this competition is brain drain and the question of economic migrants. Cultural competition:

the number of mixed marriages increases; the question is: what identity will the family have?

Who are the winners of globalisation? State nations where the political community identity is primary. Societies which are guided by interest and not emotion. Their characteristics are: good inclusion ability and adaptability, which makes them meet the challenges of the fast changing world successfully. Countries that have successful economy regardless of their national identity, i.e. good country management. Nowadays most money is not in sectors dependant on raw materials, but the knowledge dependent service and entertainment industry. The 60 thousand employees of Apple produce as much income as 4 million Hungarian workers.

Hungary is losing. Regarding economic competition the last 25 years are the era of unsuccessful modernisation efforts. We have just “celebrated” that the GDP reached the level it was on 8 years ago. It is not a success that we have made no progress for eight years. The balance of the last 25 years is weak. “The bad social reflexes left from the socialist times and the excessive role of the government resulted in that Hungary had the weakest economic performance in the region since the changing of the regime (Bod Péter Ákos on the conference of the Hungarian Economic Society. 8 April 2015. *Magyar Nemzet* p.11.). According to the latest publications of the Hungarian Central Statistical Office the number of people moving abroad has dramatically risen, nearly 50% as compared to last year, although the latter was also high. In 2014 31500 Hungarian citizens left the country for at least a year. Mostly young people and students leave – if it remains permanent, the situation will be unsustainable even on mid-term. (Source: HCSO, Mobility 2014). On the compatibility list of the World Economic Forum we fall back 3 places to the 63rd place. In summary due to the weak country management there is continuous emigration, especially young intellectuals seek their future success abroad. In the cultural competition the Hungarian identity is in constant constraint for self-justification. Emotions often override national interest.

Chances. The success or failure of a country cannot only be described in terms of numbers. From the point of view of the communication theory it is better to start with the wide concept of culture, and here it is worth examining if we could achieve organic culture development. Organic culture development means that we are equally successful in the cultural improvement of intellectual, material and the social

interaction relationship. Examining this we can state that the country management took the wrong direction several times. Some examples:

- Constant withdrawing of resources from education was a definite mistake in the development of intellectual culture.
- A definite mistake in the area of material culture was over-taxation, which hinders the growth of the middle-class and opens up wide possibilities for corruption.
- In the culture of social interaction relationships the definite mistake is overregulation, continuous “rule manufacturing”, exuberant bureaucracy, increasing the privilege of the ruling classes.

There must be a change in these areas, as in the cultural competition as well. We don't need self-justifying, idle, backward looking national identity. This is divisive and does not serve modernisation. We need accepting, open, interest centred, modernizational national identity. Prerequisite: the ruling class has to stop its nation dividing politics the “we and they” type terminology, which helps it sustain its power. Envy and intrigue dominate the programmes of social interaction, the imperative of cooperation is missing, which is a basic competitive disadvantage. We need new behavioural programmes followed by a new national identity.

One of the most important axioms of communication theory is: there is nothing more neurotising than behavioural insecurity. Behavioural insecurity is decreased in every society by using written and unwritten rules, behavioural programmes in their collective name. Behavioural programmes are passed on generation by generation consciously, semi-consciously or not consciously, through training, education, habits, traditions, taboos and rituals. We call a society normative if its members know and keep these rules. The opposite of this society is called archaic. Hungarian society is typically semi-normative, there are rules, but the members of the society often don't observe them. Behavioural programmes can be changed by the ruling class. We need a charismatic leadership committed to the nation who is able to set and follow the norms. One that doesn't create privileges to itself, but is able to renounce them, one that doesn't take from the common assets, but adds to them.

Hungarians have a chance to formulate a new national identity. The basis of this could be that apparently the Hungarians are the heir to one of the

source cultures of mankind. Why can we say that? The effect of Hungarian culture is independent of space and time. It has literacy, it has creation myth, in which we can see the general world view and our view of history, similarly to Korean, Japanese, Sumer, Tibetan and Jewish culture.

To sum up, Hungary has serious resources to start an organic culture development. At the moment the greatest impediment to this is the weak country management. The fate of the nation in the midst of the challenges of globalisation depends on the future of this factor.

Nemzeti eszmék és globalizáció

Bevezetés

Társágünkben a nemzeti eszméket a Harmadik Birodalom és a Szovjetunió sem volt képes kiirtani. A kommunizmus hosszú évtizedei után társágünkben vajon a globalizáció milyen – közvetett és közvetlen – pozitív s negatív hatást gyakorol a nemzeti eszmére?

Néhány történelmi példa után némi elemzéssel, és pár gondolat kísérettel élénk...

A legfőbb politikai erő a XX. században mindvégig a nacionalizmus, nem a kommunizmus – nyomatékosította John Lukacs az 1990-es évek első felében.¹ A történelem sajátos fintora, hogy Wilson amerikai elnök eszméi is forradalmibbnak bizonyultak, mint Leninéi, vélekedett a neves tudós.

A magyar származású amerikai történész hangsúlyozta, hogy a nemzeti önrendelkezés Wilson-féle eszméje hozzájárult, hogy 1918-ben egész birodalmak bukjanak. Hét évtized múlva ugyanez a gondolat pont azon államok némelyikét – például Jugoszláviát és Csehszlovákiát – bomlasztotta, amelyeket a hajdani amerikai elnök segített létrehozni. Lukacs szerint emiatt bomlott fel a Szovjetunió is, mint az orosz cári birodalom örököse. Míg a kommunizmus halott, addig a nemzeti önrendelkezés eszménye él és virul – szögezte le a kutató.²

A nemzeti eszme fölénye

A nemzeti eszmének a kommunizmus feletti erkölcsi fölényére bizonyosság az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc.

A világtörténelmi jelentőségű napok „előkészítői” között számos olyan egyetemista, fiatal értelmiségi fellelhető, aki nem volt kommunista múlttal

¹ Lásd: Lukacs, J. (2006): A XX. század és az újkor vége. Budapest, Európa Könyvkiadó.

² Ld.: u.o.

terhelt. Erre bizonyosság a mindössze egy számot megért, legendás – ám görcső alá ritkán helyezett – *Tiszta szívvel* folyóirat, illetve az egyetemi lap bázisát jelentő „Kolhoz Kör”.

„A Kádár-korszakban megjelent, 1956-ot ellenforradalomnak megíró munkák a forradalom előkészítőjének tekintették, az ellenforradalmi erők élcsapatának, más munkák jelentéktelen mellékvonalnak. A magukat a körhöz tartozóknak vallók közül vannak, akik szervezett csoportnak, vannak, akik vitakozó alkalmi társaságnak tekintik” – ecsetelte Borsodi Csaba.³ Mint hozzátette: „Az összetartó erő is ez, a vidéki származás, az otthon szerzett tapasztalatok, a propaganda és a falusi, vidéki városi valóság közötti kiáltó ellentét. (...) A tag-ság első jelentősebb önálló lépése az 1956. március 15-i ünnepség volt”. Egyéb-ként a hivatalostól eltérő, zártkörű megemlékezést tartottak a nemzeti ünnepen.

A „Kolhoz” fedőnévvel munkálkodó Kör egyik tagja, Kabdebó Lóránt visszaemlékezése szerint kora ősszel tervezték meg, hogy – egészen szokatlan módon – független egyetemi folyóiratot indítanak.⁴ Meg is alapították a *Tiszta szívvel* című lapot, amely már a forradalom kirobbanása előtt két héttel, október első harmadában megjelent.

Borsodi Csaba rámutatott, hogy a „Kolhoz Kör” legnagyobb hatású akciója az 1956. október 6-i történelmi séta, majd tüntetés volt. Az ezekben a napokban megjelent folyóiratban tanulmányok, költemények, oktatási javaslatok láttak napvilágot.

Az október 6-i séta után ráadásul megfogalmazódtak bizonyos követelések. „A Magyar Diákok kezdetű politikai röplap jutott el Szegedre október 10. után. Ma már tudjuk, hogy a levelet, amiben ez a röplap szerepelt, Román Károly⁵ írta szegedi joghallgató barátjának, Alexa Helmutnak” – szögezte le Borsodi, aki idézi is a röplapot: „Felhívunk benneteket, hogy október 22-én lépjeteek velünk egységesen sztrájkba az orosz nyelv fakultatívvá tételéért.” Borsodi Csaba egyértelművé tette, hogy a Magyar Egyetemisták és Főiskolások Szövetsége megalakításában jelentős szerepet játszott ez a levél. Az pedig közismert, hogy a MEFESZ sorsdöntő szerepet töltött be a forradalom követeléseinek kidolgozásában.

³ Ld.: Dr. Borsodi Csaba: Az ELTE Bölcsészettudományi Karának története. In: www.btk.elte.hu

⁴ Ld.: Kabdebó, L. (2007): 1956-os Pilvax a Várban (A Régi Országház étterem legendája). In: MKDSZ.hu, 2007. március 7.

⁵ A *Tiszta szívvel* ideiglenes szerkesztőbizottságának egyik tagja.

Egyes értékelések szerint egyébként az 1956-os forradalom kitörése előtt a *Tiszta szívvel* volt az első változásokat követelő és független lap. Mindenesetre látható, hogy a „Kolhoz Körben” összegyűlt egyetemi ifjak a magyar nemzeti eszme szempontjából két kulcsfontosságú emléknapon is, március 15-én és október 6-án indították szimbolikus és történelmi jelentőségűnek bizonyuló akcióikat.

Továbbra is ható nemzeti eszmék

A Szovjetunió hiába tiporta el az 56-os forradalmat és szabadságharcot, a magyar nemzeti eszme nem csupán külhonban, hanem idehaza is továbbél. Ez nem csupán egyes művészeti alkotások kapcsán derül ki, hanem egyes korabeli dokumentumokból is.

Olyannyira, hogy például 1963 májusában a Művelődésügyi Minisztérium egy, az állampárt megfelelő testületének küldött jelentésében panaszkodó hangot is megütött. A téma nem más volt, mint az MSZMP VIII. kongresszusa⁶ anyagai feldolgozásának tapasztalatai a felsőoktatási intézményekben.⁷

Bár a jelentés alapvetően bizakodó hangvételű, az MSZMP-t biztosítja a kedvező fejleményekről, ám felhívják a figyelmet, hogy egyes hallgatók arról is érdeklődtek, Magyarország miért szállít uránt a Szovjetunióba, miközben az magyar szempontból nem gazdaságos. Meglehetősen elterjednek tüntették fel azt a véleményt, hogy Magyarország képviselete a KGST-n belül gyenge. Mi több, lejegyezték azt a panaszt is, hogy valamilyen kérdés kapcsán még mindig felvetődött „Erdély ügye”.

„A hallgatók túlnyomó többsége helyesli pártunk politikáját, a VIII. kongresszus beszámolóit, határozatait” – olvasható a minisztériumi jelentésben, amelyben ugyanakkor hangsúlyozták: általában „a helytelen nézetek” túlnyomó többségét maguk a hallgatók cáfolták meg a viták során, azonban egyértelművé vált, hogy egyes ideológiai, politikai és gazdasági kérdésekben „erőteljesen hatnak káros burzsoá nézetek, különösen a nacionalista eszmék”.

Mindazonáltal a nemzeti eszmék a keleti blokk más országaiban is hatottak. Mindez nem csupán a többségi nemzetekre vonatkozott, hanem általában a nemzeti kisebbségi közösségekre is.

⁶ Az MSZMP VIII. kongresszusa 1962. november 20–24-e között ülésezett.

⁷ MNL OL M-KS 288. f. 22. cs. 8. öe.; MSZMP KB Agitációs és Propaganda Osztály iratai; 1963.; Jelentés az MSZMP VIII. kongresszusa anyagainak feldolgozásának tapasztalatairól a felsőoktatási intézményekben

Egy példa: a prágai tavasz nyomán, 1968. augusztus 14-én Pozsonyban a Csehszlovákiai Magyar Dolgozók Kulturális Szövetsége (Csemadok), a Csehszlovákiai Ukrán Dolgozók Kulturális Szövetsége és a Lengyel Kulturális Szövetség együttes tanácskozást tartott a kisebbségeket érintő közös kérdésekről. Elfogadott nyilatkozatuk szerint a csehszlovák alkotmányban szükséges rögzíteni, hogy az országot a két nemzet mellett nemzetiségek is alkotják, és ezek mind egyenjogúak. A három kisebbségi szervezet azt ugyancsak rögzítette, hogy az alkotmányba a nemzetiségek öngazgatási jogát szintén bele kell foglalni...⁸

Nacionalisták kontra ortodox kommunisták

John Lukacs úgy tartja, hogy Gorbacsov hatalomra kerülésekor a hithű kommunisták már csupán maroknyi kisebbséggé lettek az óriási szovjet birodalmon belül.

Az utolsó szovjet vezetőnek ilyen körülmények között kevésbé kellett tartani az ortodox kommunistáktól, mint a nacionalistáktól az orosz néptömegben belül és kívül, mivel e sokaság keserűen szembesült azzal: a pártvezető nem a kommunista ideológiát, hanem a Szovjetunió belső és külső védőfalait dönti romba – értékelt Lukacs.⁹

Tudjuk, térségünkben a nemzeti eszmék kialakulása már több mint kétszáz évvel ezelőtt elkezdődött. S míg Európa ezen felében „legalábbis kezdeti formájában, egy kis csoport öntudatában már megvolt a nemzet, mielőtt állama létrejött volna”, addig a „harmadik világra” az volt a jellemző a XIX.-XX. században, hogy előbb jött létre az állam, s csak azt követően született meg a nemzet, „éppen ennek az újonnan létrejött államnak a befolyása alatt”.¹⁰

⁸ Ld.: Zsebők, Cs.–Keresztes, G.–Klenner, Z.–Papp, A.–Nemcova, A. (2005): A prágai tavasz és a kisebbségek. Budapest, Uniók Tanoda Alapítvány, a Nemzetközi Visegrád Alap támogatásával.

⁹ Ld.: Lukacs (2006)

¹⁰ Ld.: Niederhauser, E. (1976): Nemzetek születése Kelet-Európában. Budapest, Kossuth Könyvkiadó.

Az elmúlt évszázadokban és évtizedekben is a nagyhatalmak szempontjából térségünk, azaz Köztes-Európa leginkább felosztandó érdekszférának számított.¹¹ A modern kori történelem „mozgó határsávját” jelentő Köztes-Európában élő népek, nemzetek számára az, ha „csupán” piacként tekintettek az általuk lakott területekre, még többnyire jobb esetnek számított, mint amikor azok katonai felvonulási, illetve megszállási zónává váltak.¹² Más kérdés: az, hogy ilyen szempontból éppen milyen helyzetben van egy ország, nem mindig egyértelmű egy ideig.

Nyugat-Európa és Oroszország (illetve az Oszmán Birodalom) ütközőzónáját etnikai és vallási sokszínűség, kevertség jellemezte, továbbá többnyire az, hogy kisnemzeti államegyüttesét szomszédos birodalmi központokból (Pétervár, Moszkva, Berlin, Bécs, Isztambul stb.) irányították vagy határozták meg. Köztes-Európában az elmúlt bő két évszázadban azonban a nemzetállami törekvések, illetve nacionalizmusok ilyen-olyan formában küzdöttek a nemzetek feletti birodalmakkal.¹³

Szükségesnek bizonyultak mindehhez a nemzetté válás társadalmi-gazdasági, politikai és művelődéstörténeti feltételei, előzményei. Bizonyos kutatók szerint a nemzeti eszme kialakulása, a nemzetté válás elképzelhetetlen a rendi-nemesi ellentétek, a humanizmus, a felvilágosodás és a romantika nélkül.¹⁴

Jóllehet vitatható, azonban a köztes-európai régió határain kívülre helyezik a többségében beloruszok és ukránok által lakott területek nagy részét. Térségünk térképét így is meglehetősen színezik a szomszédos nagy

¹¹ Nyugat-Európa és Oroszország (illetve az Oszmán Birodalom) határsávját, illetve ütközőzónáját a történetírás sokáig viszonylag elhanyagolta. A heterogén régió behatárolása azonban egyáltalán nem könnyű. A meghatározási kísérletek (Köztes-Európa, Kelet-Európa, Közép-Európa, Közép- és Délkelet-Európa, Kelet-Közép-Európa, Közép-Kelet-Európa) valamiképpen értékválasztást sugallnak. A modern kori történelem „mozgó határsávját” jelentő Köztes-Európa (Europe-Between, Zwischen-Europa) alatt egyes történészek a Csehországtól Moldáviáig, és Görögországtól a Baltikumig, sőt Finnorszáig terjedő kisnemzeti régiót értik.

¹² A földrajzi területnek is számító Makedónia – amelyen ma a Macedón Köztársaság, Görögország és Bulgária osztozik – a balkáni nacionalizmusok találkozásának színtere. Ráadásul az 1940-es évek második felétől egészen az 1980-as évek legvégéig Makedónia területét a szovjet blokk, az Egyesült Államok és szövetségesei, valamint az el nem kötelezett vagy semleges országok érdekszféráinak a határai is megosztották.

¹³ Ld.: Pándi, L. (1997): Köztes-Európa 1763–1993 (Térképgyűjtemény). Budapest, Osiris Kiadó.

¹⁴ Ld.: Ujlaky, I. (2008): Nemzetkönyv – Kezdetektől a XX. századig. Pomáz, Kráter.

nemzetek, azaz a németek, az oroszok, a törökök és az olaszok nemzetrészei által alkotott helyi kisebbségi közösségek.

Amúgy a köztes-európaiak modern kori nemzettudatának közös vonásaként érzékelhető jellemzően a birodalomellenesség, a nemzetállam idealizálása, az állandó fenyegetettség érzése, valamint az európai értékrend valódi védőjének a képe, továbbá a hídszerp a „Kelet” és a „Nyugat” között. Köztes-Európa mindemellett világvallások (nyugati és keleti kereszténység, iszlám) határvidéke.¹⁵

Újra erősödik a nemzettudat

Napjainkban, a globalizáció körülményei között Köztes-Európa megint a Nyugat és Kelet ütközőzónája. Ilyen képet mutat a keményedő geopolitikai, illetve energiapolitikai erőpróbák, játszmák színterének számító térségünk, beleértve a balkáni, a visegrádi és a balti országokat egyaránt. Bár a Nyugat vezető ereje az Amerikai Egyesült Államok, azonban térségünkben a gazdasági óriásnak számító Németország ugyancsak – egyelőre – megkerülhetetlen, ráadásul a köztes-európaiak szomszédja.

A putyini Oroszország erőteljes hatása, feléledt nagyhatalmi ambíciója, sőt aktivitása egyértelmű. Mindeközben a köztes-európai térség közvetlen keleti szomszédjai közül az erős középhatalomnak számító Törökország szintén egyre jobban érezteti a befolyását. A távolabbi hatalmak közül Kína és egyes arab országok gazdasági, politikai befolyása is tagadhatatlan.

Ilyen nemzetközi viszonyok között Köztes-Európa kisebb-nagyobb államainak rendkívül nehéz lavírozni. Ezeknek az országoknak a többsége ma is a számtalan érdektől szabdalt és mindinkább ellentmondásosan működő Európai Unió tagja. Azok az államok, amelyek eddig kívül maradtak, ugyancsak jellemzően belépnének az unióba. Az EU viszont az internetikus kapcsolatokat és a nemzetállami kérdéseket egyáltalán nem tette egyszerűbbé.¹⁶

Sőt, a közel-keleti, közép-ázsiai és afrikai migránsok kiváltotta válsághelyzet 2015 nyarára megmutatta az Európai Unió általános értékválságát,

¹⁵ Ld.: Pándi (1997)

¹⁶ Ld.: Zsebők, Cs. (2015): Köztes-Európa, a „mindig felosztandó” érdekszféra – internetikus kapcsolatok, nemzeti eszmék, globalizáció. In: a VI. Báthory-Brassai nemzetközi tudományos konferencia Kárpát-medencei versenyképesség című tanulmánykötete.

kifejezetten nehézkes döntéshozatali mechanizmusát, illetve közös biztonságpolitikai stratégiájának a hiányát.

Mi több, a nemzetállami törekvések ismét felerősödtek Európán belül. Igaz, a köztes-európaiak nemzettudatának a korábbiakhoz hasonlóan napjainkig is többé-kevésbé közös vonása volt általában a birodalomellenesség, a nemzetállam idealizálása, az állandó fenyegetettség érzése, valamint az európai értékrend valódi védőjének a képe, továbbá a hídszerep a „Kelet” és a „Nyugat” között. Ám a globalizáció, illetve az Európai Unió működése ezeket a jellemzőket több vonatkozásban napról napra erősíti.

Az egy vagy több nagyhatalom által okozott globális problémákat jellemzően csak nagyhatalmi összefogással lehet orvosolni. Szükség mutatkozik azonban arra, hogy a kisebb országok és a középhatalmak ugyancsak egyértelműen jelezzék érdekeiket, amihez nemzeti eszmék is szükségeltetnek. 2015-ben mindezt több visegrádi és balkáni ország – köztük hazánk – is félreérthetetlenül kifejezte.

A történelmi tapasztalatok egyébként azt mutatják, hogy nem ritkán kisebb államok fellépése, illetve összefogása figyelmeztethet egy vagy több nagyhatalmat: enyhe, jelentős vagy éppen teljes irányváltásra van szükség...

S hogy mi lehet a nemzeti eszme szerepe újra az összmagyarságot illetően? Erre Duray Miklós felvidéki magyar író, politikus és nemzetstratégia meglehetősen kerek választ ad.

„Más feladattal állunk szemben a Kárpát-medencében és mással azon kívül.

A medencén belül egyaránt fontos a tudati állapot és a műveltség megszerkeszhetőségének a körülménye, valamint a gazdasági/társadalmi érvényesülés lehetőségének az összekapcsolása. Ezek a szempontok nem választhatók el egymástól, de osztályozhatók. A tudati és a gazdasági/társadalmi vagy a műveltségi és a gazdasági/társadalmi érdekek, irányultságok párhuzamosan működtethetők. Amennyiben a gazdasági, más értelemben a társadalmi érvényesülés lehetősége elválik a tudati összetartozástól vagy a nemzeti műveltségtől, vesztesre állunk.

A magyar világszórvánnyal kapcsolatban is lehet osztályozni a feladatokat. Az 56-os illetve a hozzájuk felzárkózott emigráció más megközelítést igényel, mint az 1980-as évek vége felé majd a rendszerváltozás után létrejött gazdasági emigráció. A közeli szórvány is más módszertani megközelítést igényel, mint a korábbi politikai vagy a későbbi gazdasági emigránsok közösségei. Elsősorban azért, mert más a társadalomlélektani helyzete a csehországi vagy baltikumi magyar szórványnak, ami részben az államok átalakulása során vált azzá, ami lett, és más annak a csoportnak, kisközösségnek a lélektani állapota, amelyik tudatosan vállalta az emigrációt vagy az elmenetelt. A rendszerváltozás óta akár átmenetileg, de segítségre szorul a nemzetet megtartó eszközök alkalmazásában. A magyar világszórvány dinamikusan változik, de egyfajta segítségre mindegyike rászorul: a magyar művelődési szolgáltatásra.

A nemzetstratégiai tervezés szempontjából az egész világot régiókra kell felosztani, de a módszertan szempontjából és a célok miatt nem mindegy, hogy a Gömör-Torna-i Karsztot, Szatmárt, Székelyföldet jelölöm körzetté vagy Skandináviát, Baltikumot, esetleg a német nyelvterületet vagy a tengerentúli terület valamelyik részét határozom meg.

Szerintem ezek az alapvető stratégiai és politikai szempontjai a nemzet újraintegrálásának.

Ennek kell meghatározni a szervezeti, tájegységi, módszerei, szakmai irányultságú, művelődésügyi és gazdasági elemeit, amiknek alapismeretileg birtokában vagyunk, csak nem használjuk” – összegezett 2014-ben Duray, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet főtanácsadójaként.¹⁷

A globalizáció hatásai a nemzeti eszme szempontjából

Míndeközben egyértelmű, hogy az újabb és újabb geopolitikai kihívások nyomán a nemzeti eszmék mellett a nemzetállami törekvések ismét egyre népszerűbbek.

Természetesen lényeges körülmény, hogy melyik országot, illetve nemzetet vesszük görcső alá. A cseheknek például határon túli őshonos nagy nemzetrészei nincsenek, a magyaroknak azonban még mindig vannak,

¹⁷ Ld.: Duray, M. (2014): A magyar nemzet integrálásának/újraintegrálásának politikai és stratégiai szempontjai. (A IV. Magyar Világtalálkozó keretében szervezett Társadalmi Párbeszéd Fórumon, 2014. május 22-én, Budapesten elhangzott előadás írott változata.) In: <http://epa.oszk.hu/>.

a komoly fogytározás ellenére is. Egy csehországi – különösen patrióta – politikus szájából persze jól hangzik, ha a nemzetállamot védi. A magyarországi patrióta politikusoktól sem vár nagyon mást a hívek jó része. Ám ezen a 93 ezer négyzetkilométeren viszonylag kevesen gondolhatnak bele abba, hogy ha ezt a célkitűzést Szlovákiában vagy Romániában a többségi nemzethez tartozó politikus képviseli, akkor az ottani magyar kisebbségeknek vagy nemzeti közösségeknek a legkevésbé sem felel meg. Tudható, a felvidéki vagy az erdélyi magyarok jellemzően nem szlovák vagy román nemzetállamban akarnak élni: ez ugyanis olyan államot jelentene, ahol a népesség összetétele etnikai szempontból többé-kevésbé homogén lenne, vagyis a két országban a magyarság aránya egészen lecsökkenne. Így megfontolandó, ki mit is üzen, akarva-akaratlanul a szlovák vagy a román politikai elit jó részének, amikor arról beszél vagy ír, hogy a nemzetállamok Európájára van szükség. A nemzetek és a régiók Európája azonban kívánatos cél lehet, valahol „félúton” egy európai (szuper)föderáció és a nemzetállamok között.

Magyarországnak tehát mindenkor érdemes figyelemmel lennie határon túli nemzetrészeire és szomszédságpolitikájára egyaránt, bárhogyan is alakul az Európai Unió sorsa, illetve a globalizáció folyamata.

Közismert, hogy a gazdasági globalizáció megalapozta azt a folyamatot, amely során a legkülönbözőbb gondolatok, értékek, ideák, illetve a legkülönbözőbb szemléletmódok és életvitelek bekerültek a világ vérkeringésébe, hatva egymásra. A jelenkor egyik legnagyobb hatású és legjellemzőbb fejleménye az internet mindennapos használata, ami ugyancsak a globalizáció része.

Térségünkben a kisebb-nagyobb közösségekben, s a szűkebb és tágabb hazában egyaránt gondolkodóknak vélhetően az lehet fontos feladata, hogy a globalizáció negatív és pozitív hatásaival egyaránt számolva jól sáfárkodjanak az új lehetőségekkel.

Felhasznált irodalom

Borsodi, Cs.: Az ELTE Bölcsészettudományi Karának története.
In: www.btk.elte.hu

Duray, M. (2014): A magyar nemzet integrálásának/újraintegrálásának politikai és stratégiai szempontjai. (A IV. Magyar Világtalálkozó keretében szervezett Társadalmi Párbeszéd Fórumon, 2014. május 22-én, Budapesten elhangzott előadás írott változata.) In: <http://epa.oszk.hu/>

Kabdebó, L. (2007): 1956-os Pilvax a Várban (A Régi Országház étterem legendája). In: MKDSZ.hu, 2007. március 7.

Kocsis, K.–Kocsis-Hodosi, E. (1998): Ethnic Geography of the Hungarian Minorities in the Carpathian Basin. Budapest, Geographical Research Institute, Research Centre for Earth Sciences and Minority Studies Programme, Hungarian Academy of Sciences.

Lányi, A. (2009): Porcelán az elefántboltban. Budapest, Heti Válasz Kiadó.

Lukacs, J. (2006): A XX. század és az újkor vége. Budapest, Európa Könyvkiadó.

Man, G. (1997): Az ortodox törésvonal. Budapest, Háttér Kiadó.

Niederhauser Emil (2003): Magyarország és Európa. Budapest, Lucidus Kiadó.

Niederhauser Emil (2001): Nemzet és kisebbség. Budapest, Lucidus Kiadó.

Niederhauser, E. (1976): Nemzetek születése Kelet-Európában. Budapest, Kossuth Könyvkiadó.

Palotás, E. (2003): Kelet-Európa története a 20. század első felében. Budapest, Osiris Kiadó.

Pándi, L. (1997): Köztes-Európa 1763–1993 (Térképgyűjtemény). Budapest, Osiris Kiadó.

Pándi, L. (1999): Köztes-Európa 1756–1997. Budapest, Teleki László Alapítvány.

Ujlaky, I. (2008): Nemzetkönyv – Kezdetektől a XX. századig. Pomáz, Kráter.

Zsebők, Cs.–Keresztes, G.–Klenner, Z.–Papp, A.–Nemcova, A. (2005): A prágai tavasz és a kisebbségek. Budapest, Uniós Tanoda Alapítvány, a Nemzetközi Visegrád Alap támogatásával.

Zsebők, Cs. (2015): Köztes-Európa, a „mindig felosztandó” érdekszféra – interetnikus kapcsolatok, nemzeti eszmék, globalizáció. In: a VI. Báthory-Brassai nemzetközi tudományos konferencia Kárpát-medencei versenyképesség című tanulmánykötete.

National ideas and globalisation

Introduction

Neither the Third Reich nor the Soviet Union was able to exterminate national ideas in our region. The question arises: what direct or indirect positive or negative effect does globalisation exert on national ideas here after long decades of communism?

After a few examples from history I'd like to present some analyses and thought experiments...

The main political power in the 20th century was nationalism and not communism – stressed John Lukacs in the first half of the 1990s.¹ According to the noted scholar it is ironical that even the ideas of Wilson, the American President proved to be more revolutionary than those of Lenin.

The American historian of Hungarian origin points out that Wilson's idea of national self-determination contributed to the downfall of complete empires in 1918. After seven decades the same idea disrupted some of the very states – like Yugoslavia and Czechoslovakia – the creation of which was assisted by the then US President. According to Lukacs, this was also the reason for the disintegration of the Soviet Union, as the heir of the tsarist Russian empire. He states that as long as communism is dead the idea of national self-determination is alive and well.²

The supremacy of national self-determination

The 1956 revolution and fight for freedom in Hungary proves the moral supremacy of national idea over communism.

Among those who “prepared” these days of world historical importance there were several university students and young intellectuals who had not

¹ See: Lukacs, J. (2006): *A XX. század és az újkor vége*. Budapest, Európa Könyvkiadó.

² See: *ibidem*

been burdened with a communist past. This is proved by the only one issue – hardly ever analysed – journal *Tiszta szívvel* (With Clean Heart) and the “Kolkhoz Kör” (Kolkhoz Circle) serving as the basis of the university journal.

“Studies published in the Kádár-era, calling 1956 a counter-revolution, considered it the preparer of the revolution, the vanguard of the counter-revolutionary forces, while others thought it was merely an insignificant side track. Some of those declaring themselves as members of the circle consider it an organised group, while others regard it as a debating group of occasional nature” – says Borsodi Csaba,³ adding: “The cohesion force is the rural origin, the experience brought from home, the propaganda and the glaring differences between the rural and the urban reality. (...) The first significant step of the Circle was the ceremony they organised on 15th March 1956”. This was a private commemoration, different from the official event.

Kabdebó Lóránt, one of the members of the Circle with the “code name” “Kolkhoz” mentions in his memoirs that it was in the early autumn when they decided to start – in a completely unusual manner – an independent university journal.⁴ They founded the journal with the name *Tiszta szívvel*, which was published two weeks before the outbreak of revolution in the first week of October.

Borsodi Csaba points out that the most effective step of the “Kolkhoz Circle” was the historical walk followed by a demonstration organised on 6th October 1956. The journal, which was published in those days contained studies, poems and educational proposals.

Following the October 6 walk certain demands began to take form. “A political leaflet starting with the words *The Hungarian Students* got to Szeged after 10th October. By now we know that the letter containing this leaflet was written by Román Károly⁵ to Alexa Helmut his law student friend in Szeged” – says Borsodi, quoting: “We call on you to join us in strike for changing Russian language from a compulsory to a facultative subject.” Borsodi Csaba makes it clear that this letter had a significant role in the creation of the Association of Hungarian University and College Students

³ See: Dr. Borsodi Csaba: Az ELTE Bölcsészettudományi Karának története. In: www.btk.elte.hu

⁴ See: Kabdebó, L. (2007): 1956-os Pilvax a Várban (A Régi Országház étterem legendája). In: MKDSZ.hu, 2007. március 7.

⁵ A member of the temporary editorial board of *Tiszta szívvel*.

and it is a well-known fact that the AHUCS played a decisive role in working out the demands of the revolution.

According to some studies *Tiszta szívvel* was the only journal which was independent and which demanded changes before the outbreak of the 1956 revolution. In any case it is clear that the university students assembled in “Kolkhoz Circle” organised their symbolic actions of historical significance on two memorial days that have key importance from the point of view of the Hungarian national idea, 15th March and 6th October.

Still effective national ideas

Although the 56 revolution and fight for freedom was dntrodden by the Soviet Union, the Hungarian national idea survived not only abroad, but at home too. This can be seen not only in certain works of art, but in contemporary documents too.

So much so, that for example in May 1963 the Ministry of Education complained of this in its report to the relevant body of the State party. The topic was no other than the lessons learnt from processing the material of Congress VIII of MSZMP⁶ (Hungarian Socialist Labour Party) in tertiary education institutions.⁷

Although the tone of the report is basically optimistic, assuring the MSZMP of favourable developments, it calls attention to the fact that some students wanted to know why Hungary exported uranium to the Soviet Union while it was not economical for the country. The opinion that Hungary’s representation in CMEA is rather weak seemed to be quite common. Furthermore they recorded the complaint that “the issue of Transylvania” still came up in connection with a question.

“The vast majority of the students approve of the policy of our party, the accounts and the decisions of Congress VIII” – states the report of the ministry, which at the same time emphasises that most of the “improper views” were refuted by the students themselves in the course of the debates, however it became clear that in certain ideological, political and economic questions “harmful bourgeois views especially nationalist ideas have strong effects”.

⁶ Congress VIII of MSZMP was sitting between 20-24 November 1962.

⁷ MNL OL M-KS 288. f. 22. cs. 8. öe.; MSZMP KB Agitációs és Propaganda Osztály iratai; 1963.; Jelentés az MSZMP VIII. kongresszusa anyagának feldolgozásának tapasztalatairól a felsőoktatási intézményekben

Nevertheless national ideas had their effects in other countries of the eastern bloc. This did not only pertain to majority nations but in general to the national minority communities too.

An example: following the Prague Spring on 14th August 1968 Csemadok (Cultural Society of Ethnic Hungarians in Slovakia), the Cultural Society of Ethnic Ukrainians in Slovakia and the Polish Cultural Society held a conference on questions concerning ethnic minorities. In their declaration they stated that it has to be included in the Czechoslovakian Constitution that apart from the two nations ethnic minorities also constitute the country, all of which have equal rights. The three minority societies also put down in writing that the constitution must include the right of minorities to self-governance...⁸

Nationalists versus orthodox communists

John Lukacs thinks that when Gorbachev came into power the devote communists constituted only a handful minority within the vast Soviet empire.

In these circumstances the last Soviet leader had less reason to be wary of orthodox communists than of nationalists inside and outside the Russian nation, because these people had to bitterly face that the party leader was not demolishing the communist ideology, but the internal and external protecting walls of the Soviet Union – says Lukacs.⁹

We know that national ideas started to emerge in our region more than two hundred years ago. And while in this part of Europe “at least in its initial form, the nation already existed in the consciousness of a small group, before its state was founded”, the “third world” in the 19th-20th century was characterised by creating the state first before the birth of the nation “which happened under the influence of this newly born state”.¹⁰

⁸ See: Zsebők, Cs.–Keresztes, G.–Klenner, Z.–Papp, A.–Nemcova, A. (2005): A prágai tavasz és a kisebbségek. Budapest, Uniós Tanoda Alapítvány, a Nemzetközi Visegrád Alap támogatásával.

⁹ See: Lukacs (2006)

¹⁰ See: Niederhauser, E. (1976): Nemzetek születése Kelet-Európában. Budapest, Kossuth Könyvkiadó.

In past centuries and decades great powers mostly considered our region i.e. Europe-Between a divisible sphere of interest.¹¹ For nations and peoples of Europe-Between, which in modern age history meant “moving frontier zone”, being regarded as “merely” a market place was still much more favourable than becoming a military conquest zone.¹² It is another matter though that in the beginning it is not always obvious which situation a given nation is in.

The buffer zone of Western Europe and Russia (and the Osman Empire) was characterised by ethnic and religious diversity, and that the group of small states in the region were directed or determined from the centres of neighbouring empires (Petersburg, Moscow, Berlin, Vienna, Istanbul etc.) In Central Europe in the last two centuries the nation states’ strives and nationalism were fighting the supranational empires in one form or another.¹³

The social-economic, the political and cultural historical conditions and precedents of becoming a nation all proved to be necessary for all these. According to some researchers the national idea cannot emerge without the feudal-noble antagonism, humanism, enlightenment and romanticism.¹⁴

Debatable though, still the majority of the area mostly inhabited by the Belarus and the Russians is regarded as being outside Europe-Between. The map of our region is already vividly coloured by local minority communities created by the minorities of greater nations i.e. the Germans, the Russians, the Turks, and the Italians.

¹¹ The frontier or buffer zone between Western-Europe (and the Osman Empire) was neglected by historians for a relatively long time. However it is not easy to determine this heterogeneous region. Efforts at defining it (Europe-Between, Eastern-Europe, Central-Europe, Central and South Eastern Europe, Eastern and Central Europe, Central and Eastern Europe) all suggest value choice. Europe-Between (Zwischen-Europa), meaning “moving frontier zone” in modern age history is considered by certain historians to be the small nation region stretching from the Czech Republic to Moldavia, and from Greece to the Baltic region or even as far as Finland.

¹² The geographical area of Macedonia – which today is shared by the Republic of Macedonia, Greece and Bulgaria – is the meeting place of Balkan nationalism. Furthermore from the second part of the 1940s up to the end of the 1980s the territory of Macedonia was further divided by the interest of the Soviet bloc, the USA and its allies, and the non-aligned or neutral countries.

¹³ See: Pándi, L. (1997): *Köztes-Európa 1763–1993 (Térképgyűjtemény)*. Budapest, Osiris Kiadó.

¹⁴ See: Ujlaky, I. (2008): *Nemzetkönyv – Kezdetektől a XX. századig*. Pomáz, Kráter.

The anti-empire view, the idealization of the nation state, the constant feeling of threat, the image of being the real protector European values and the bridge between the “East” and the “West” are the common characteristic traits of the modern age national identity of the nations in Europe-Between. Europe-Between beside all these is the borderline between the world religions (western and eastern Christianity, Islam).¹⁵

National identity is strengthening again

These days under the circumstances of globalization Europe-Between is once more the buffer zone of West and East. This is the present picture of our region, which is the site of hardening geopolitical and energy-political challenges and games including the Balkan, the Visegrad and the Baltic countries. Although the leading power of the west is the USA, Germany, our region’s economic giant is – at least for now –unavoidable too especially as it is the neighbour of Europe-Between.

The huge impact of Putin’s Russia, its relived great power ambitions and activity is clear. At the same time among the direct eastern neighbours of the Europe-Between region, Turkey, a strong middle power is increasingly demonstrating its influence. Among more distant countries the economic and political influence of China and some Arabic countries is undeniable.

It is extremely difficult to manoeuvre in such international relations for the smaller and larger states of Europe-Between. Most of these countries are still divided by several interests while being members of the European Union, the working of which is increasingly controversial. The states as yet outside the union would all like to join. But the EU has not made the inter-ethnic relations and nation state questions simpler at all.¹⁶

As a matter of fact, by the summer of 2015 the crisis situation brought about by the near-eastern, mid-Asian and African migrants showed the general crisis of values, the markedly clumsy decision making mechanism and the lack of common security policy of the European Union.

¹⁵ See: Pándi (1997)

¹⁶ See: Zsebők, Cs. (2015): Europe-Between “the ever to be divided” sphere of interest – interethnic relations, national ideas, globalization. In: a VI. Báthory-Brassai nemzetközi tudományos konferencia Kárpát-medencei versenyképesség című tanulmánykötete.

Furthermore national state aspirations became stronger within Europe. It is true that the common trait of the national identity of the countries in Europe-Between was and still is characterised by general anti-empire views, the idealization of the nation state, the constant feeling of threat, the image of being the real protector European values and the bridge between the “East” and the “West”. Globalisation and the way the European Union functions is further enhancing these characteristics in many respects day by day.

Global issues caused by one or more great powers can typically only be resolved by the cooperation of great powers. There is a great need that smaller countries and middle powers clearly indicate their interests, which requires national ideas. In 2015 several Visegrad and Balkan countries – among them Hungary – expressed this unambiguously.

Experience from history shows that quite often it is the action or co-operation of smaller states that can warn one or more great powers: that slight substantial or complete change of direction is necessary...

And what can be the role of the national idea once more regarding all Hungarians? This question is given an all-round answer by Duray Miklós Slovakian Hungarian writer, politician and national strategist.

“We have a different task in the Carpathian-basin and a different one outside it.

Within the basin the circumstances of acquiring consciousness and culture and connecting the possibilities of economic/social success are equally important. These points cannot be detached from each other but they can be graded. The conscious economic/social and the cultural economic/social interests, orientation can work parallel. If the possibility of the economic or in other sense the social success is separated from the conscious sense of belonging together or from the national culture, we are losing.

We can classify the tasks regarding the world diaspora. The 56 emigration and those who followed them requires a different approach from the emigration emerging in the late 1980s and the economic emigration after the change of the political regime. The nearby diaspora also needs a differ-

ent methodology from that of the communities of the earlier political and the later economic emigrants. Primarily because the Hungarian diaspora in Slovakia and in the Baltic region, partly due to the transformation of these states, is in a different social-psychological state from that of the group, community that consciously chose emigration or leaving. The former – even if temporarily – has needed help in applying the tools for retaining the nation since the change of the political regime. The Hungarian world diaspora is dynamically changing, but all needs a certain help: Hungarian cultural service.

From the point of view of planning national strategy the world has to be divided into regions but it makes a difference from methodology and because of the aims if I mark the Gömör-Torna Karst, Szatmár, Székelyland as one region or I define Scandinavia, the Baltic region, the German speaking areas or an overseas region.

In my opinion these are basic strategic and political points of reintegrating the nation.

This should determine the organisational, regional, methodological, professional, educational and economic elements, which we possess the basis of, but which we fail to use” – summarised Duray in 2014-ben as the Senior Advisor of the Research Institute for National Strategy.¹⁷

The impacts of globalisation from the point of view of the national idea

Nowadays it is clear that in the wake of constant geopolitical challenges beside the national ideas, the nation state ambitions are becoming increasingly popular.

Naturally it is very important which country we examine. The Czechs for instance do not have any large native ethnic groups or areas beyond their present border, while Hungarians still do even if it shows serious decrease. Of course it sounds good from the mouth of a Czech – especially if patriotic – politician when he is defending the nation state. This is what the majority of the supporters expect from a patriotic Hungarian politician too. But there are relatively few on this 93 thousand square kilometre territory who

¹⁷ See.: Duray, M. (2014): A magyar nemzet integrálásának/újraintegrálásának politikai és stratégiai szempontjai. (A IV. Magyar Világtalálkozó keretében szervezett Társadalmi Párbeszéd Fórumon, 2014. május 22-én, Budapesten elhangzott előadás írott változata.) In: <http://epa.oszk.hu/>.

would realize that if this objective is represented by a majority politician in Slovakia or Romania it would be far from suiting the Hungarian minority or the national communities. It is clear that the Hungarian minorities in Slovakia and Transylvania do not want to live in a Slovakian or Romanian nation state: since this would mean a state, where the ethnic composition of the nation is more or less homogenous, meaning a dramatical decrease of the ratio of Hungarians in both countries. So it is to be considered what intentional or unintentional messages are sent to the majority of the Slovakian or Romanian political elite when the necessity of a nation state Europe is mentioned either in words or in writing. Nevertheless a Europe of nations and regions could be a desired objective, somewhere half way between a European (super)federation and nation states.

Consequently Hungary should always pay attention to her minorities beyond her borders and to her neighbourhood policy, whatever turn the fate of the European Union or globalisation might take.

It is well known that the economic globalisation lay the foundations of the process in the course of which the most different thoughts, values, ideas, and the most different views entered the world's blood circulation, exerting an effect on each other. One of the most characteristic developments of the modern world with the biggest effect is the everyday use of the Internet, which is also part of globalisation.

In our region those thinking in terms of both the smaller or larger communities and the smaller or larger home country should have the task to make good use of the new possibilities taking into account both the negative and positive effects of globalisation.

Literature

Borsodi, Cs.: Az ELTE Bölcsészettudományi Karának története.
In: www.btk.elte.hu

Duray, M. (2014): A magyar nemzet integrálásának/újraintegrálásának politikai és stratégiai szempontjai. (A IV. Magyar Világtalálkozó keretében szervezett Társadalmi Párbeszéd Fórumon, 2014. május 22-én, Budapesten elhangzott előadás írott változata.) In: <http://epa.oszk.hu/>

Kabdebó, L. (2007): 1956-os Pilvax a Várban (A Régi Országház étterem legendája). In: MKDSZ.hu, 2007. március 7.

Kocsis, K.–Kocsis-Hodosi, E. (1998): Ethnic Geography of the Hungarian Minorities in the Carpathian Basin. Budapest, Geographical Research Institute, Research Centre for Earth Sciences and Minority Studies Programme, Hungarian Academy of Sciences.

Lányi, A. (2009): Porcelán az elefántboltban. Budapest, Heti Válasz Kiadó.

Lukacs, J. (2006): A XX. század és az újkor vége. Budapest, Európa Könyvkiadó.

Man, G. (1997): Az ortodox törésvonal. Budapest, Háttér Kiadó.

Niederhauser Emil (2003): Magyarország és Európa. Budapest, Lucidus Kiadó.

Niederhauser Emil (2001): Nemzet és kisebbség. Budapest, Lucidus Kiadó.

Niederhauser, E. (1976): Nemzetek születése Kelet-Európában. Budapest, Kossuth Könyvkiadó.

Palotás, E. (2003): Kelet-Európa története a 20. század első felében. Budapest, Osiris Kiadó.

Pándi, L. (1997): Köztes-Európa 1763–1993 (Térképgyűjtemény). Budapest, Osiris Kiadó.

Pándi, L. (1999): Köztes-Európa 1756–1997. Budapest, Teleki László Alapítvány.

Ujlaky, I. (2008): Nemzetkönyv – Kezdetektől a XX. századig. Pomáz, Kráter.

Zsebők, Cs.–Keresztes, G.–Klenner, Z.–Papp, A.–Nemcova, A. (2005): A prágai tavasz és a kisebbségek. Budapest, Uniós Tanoda Alapítvány, a Nemzetközi Visegrád Alap támogatásával.

Zsebők, Cs. (2015): Köztes-Európa, a „mindig felosztandó” érdekszféra – interetnikus kapcsolatok, nemzeti eszmék, globalizáció. In: a VI. Báthory-Brassai nemzetközi tudományos konferencia Kárpát-medencei versenyképesség című tanulmánykötete.

Globalizáció és agrárium

Bevezetés

A globalizáció során értékátrendeződés is zajlik. Visszavonhatatlanul lezárult egy természetében értékelvű viszonyokat tápláló korszak, ugyanakkor az értékpreferenciáikban a Maslow piramison felfelé igyekvő nyugati társadalmak újra korszakváltás küszöbén állnak, amelyet a kulturális-kreatív értékrend előretörése jellemez. Ez az értékrend, amelynek felhajtóereje a fenntarthatóság, hitelesség, és a kreativitás, a 2010-es évek első felében került abszolút többségbe a tradicionális és materialista világszemlélettel szemben az Euro-Atlanti térségben. A nagyvállalatok és ellátó láncok által uralt globális kínálati piac azonban nem képezi le az értékváltsással párhuzamosan már megjelent fogyasztói igényt. Jelen dolgozatunk az értékfolyamatok összefüggésrendszerének talán kevésbé fókuszban levő elemeire világít rá, felvetve a kérdést, hogy az újszerű fogyasztói igények a társadalmilag kiemelt szerepű kisvállalkozások, és azon belül is az agrárvállalkozások számára, valós gazdasági lehetőséget jelenthetnek-e a jövőben.

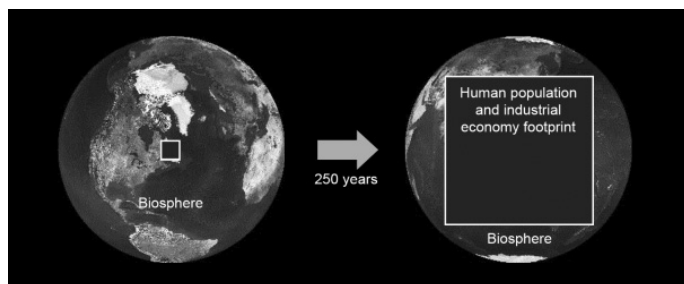
A globalizáció szellemisége

A modernitás motorja az industrializáció, amelyet témánk szemszögéből kiemelt jellemzőire vonatkozóan, iparszerűsödés értelemben használók a későbbiekben. Az industrializáció dolgozatunk szempontjából lényeges hatásaiban a technológiai vívmányoknak a gazdasági hatékonyság érdekében történő intenzív alkalmazását és a termelési/értékesítési folyamatok tervezhetőségének fokozását eredményezi. Az industrializációs folyamat fenti jellemzőinek hasznélvezője és ezért az industrializáció támogatója a pénztőke, amely jövedelme maximalizálása, illetve kockázatának minimalizálására törekvésében természetes partnert talál a modernitás gazdasági szereplőiben. Ez a partnerség nem kiegyensúlyozott, hanem egyfajta természetes nyomásgyakorlás a gazdasági szereplők irányába. A fenti partnerség hatásaiban szelekciós nyomást eredményez, amely a XX. század utolsó évtizedeire egyeduralomra juttatta az industrializáció irányában elkötelezett szereplőket a gazdasági élet minden területén. A gazdasági növekedés

igénye másfelől már szinte kezdetben a nyersanyag és a piacok világszintű elérhetőségét követelte. A mélyülő nemzetközi integráció eredménye a globalizáció, mint a technológiai fejlődés és a tőkeérdek szülötte.

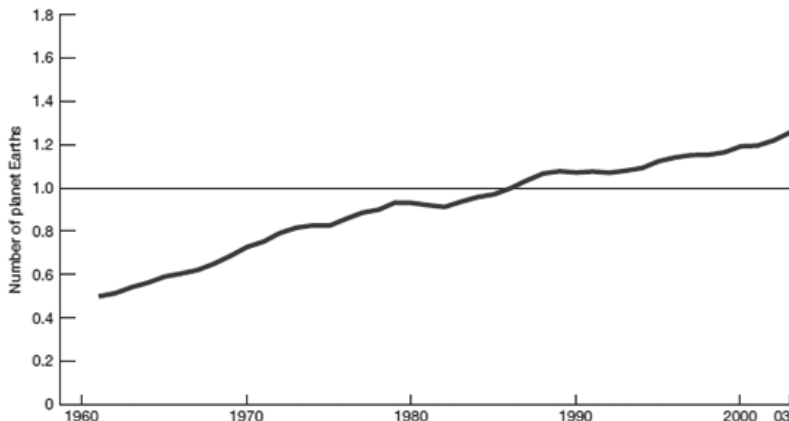
A modernitás szellemiségének alapvető elemei a pozitívizmusban gyökereznek, amelyet, mint társadalomformáló erőt, korai eredményei nagymértékben igazoltak. A modernitás korának elvitathatatlan vívmánya a megduplázódó átlagéletkor és a 20-30x-osára növvő átlagjövedelmek. Azonban a modernitás motorjaként szolgáló industrializáció speciális reálgazdasági vonatkozásában ellenkező előjelű, a rossz PR-ja miatt kontrolláltan publikált hatásokkal árnyalt. Azaz egyik irányban (költségcsökkentés) a gazdasági verseny sajnálatosan a „Race to the bottomban” teljesedik ki. Az ellenkező pólus (bevételmaximalizálás) innovációi pedig az új és új piaci igényeket felkeltő és kielégítő termékeken keresztül, de jobbra az úttörő szakaszt követően a két irányt kombinálva törekszenek a jövedelmek maximalizálására.

A modernitásban a jellemző gazdasági folyamat emellett az egyes szereplők szempontjából lineáris jellegű, a nyereség realizálásánál az üzlet lezárul, további szofisztikált (kezelhetetlen jogi és PR következményekkel nem járó) hatások irrelevánsak. Az anyagáramlás nyersanyag (ideértve az energiahordozókat is), áru, hulladék irányú. Ily módon a modernitás gazdasági szereplői számára pl. a környezeti hatás esetleges, lényegi tartalma nincs, erőforrásokat alig mozgat meg. A tőke érdeke ugyanakkor a folyamatos gazdasági növekedés, amely a reáljövedelmek tőkésedésének folyamata eredményeként ágazati jellemzőktől függően, de összességében az erőforrások, nyersanyagok gyorsuló felélésével és növekvő kibocsátással párosul az előbb említett linearitás következtében. Földünk regeneratív kapacitái ennek a folyamatnak az eredményeként napjainkra már túlterheltek.

P. Vitousek (1986)

Fig. 2: HUMANITY'S ECOLOGICAL FOOTPRINT, 1961–2003

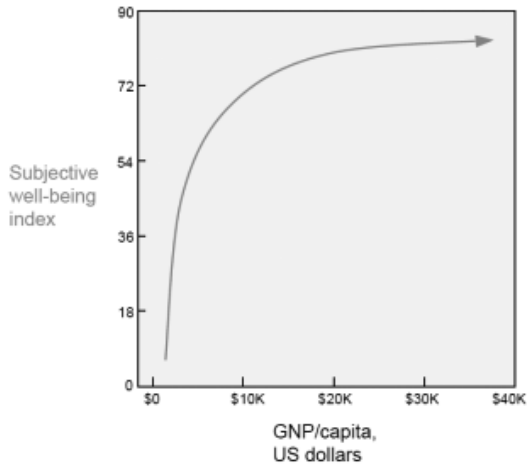

WWF Living Planet Report 2006

A modernitás alkonya?

Párhuzamos folyamatként a globalizáció társadalmi hatása is kétarcú. Egyfelől a tradicionális értékrend az életmódok, szokások, hiedelmek, kultúrák átláthatóságán keresztül régen elvesztette nagyrészt objektív kényszer jellegéből fakadó egyeduralmát. A modernitás embere boldogan dobta le a tradíciók kötelékét és bocsátkozott szellemi kalandokba ismeretlen vizeken. Ugyanakkor a modernitás korában előrehaladva, a GDP/boldogság függvény (megjelenik a 2015-ös Közgazdasági Nobel díj odaítélésének indoklásában is) adott szakaszán, már egyfajta alulról jövő kezdeményezésként erősödik a pozitívista gyökerű modernizmust kritizáló hang. Nem csupán az önmagában vett materiális gyarapodás céltalanságát élhetjük meg a Maslow-piramison felfelé haladva. A világgazdaság mai mérete mellett szembesülünk a környezeti és éghajlati problémák mellett az elidegenedéssel és az életminőséget romboló civilizációs betegségekkel, a bizalmi és minőségi problémák mindennaposságával. A gazdasági rendszer ismétlődő válságai szintén a modernitás túlhaladott voltának érzését erősítik a népesség jelentős részében.

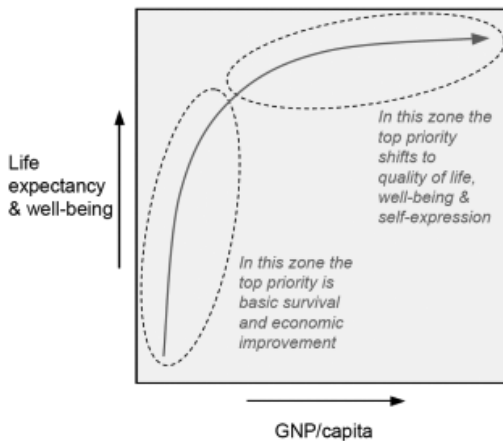
Subjective well-being

Source: based on GNP data from the *World Development Report, 1993* & well-being data from 1990-1991 World Values Survey

Slide: H Tibbs

Priorities shifting

Note: this shift is a ranking effect – economic security is still important but no longer top priority

Source: adapted from R Inglehart, 1997

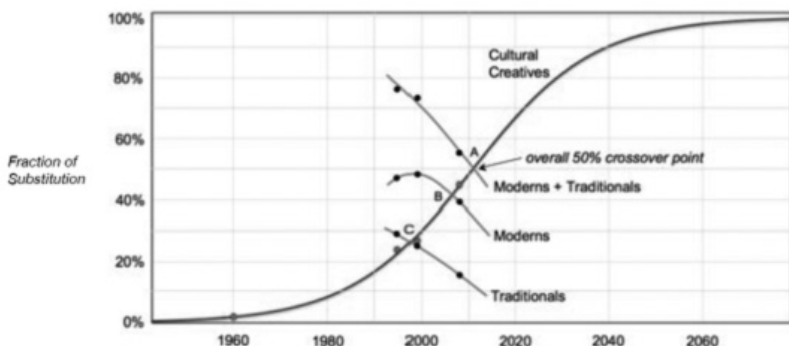
Slide: H Tibbs

Az ábrák Hardin Tibbs 2011. évi Design és Innováció konferencia előadásából származnak

A közös nevező ideológiai értelemben a lassan körvonalazódó transzmodern értékrend, amely a legkisebb ellenállás és felé, egyfajta kontroll nélküli toleranciahumánus és környezettudatosság irányába fejlődik.

A kulturális kreatív értékrend az individualizáció következtében médiatermék. Mint tömegtermék, gondolatossága messze nem kiforrott, az individuumokat összekötő tolerancia, gender egyenlőség, fenntarthatóság pilléreken nyugszik, megengedő alapállása mellett, szellemi hiányosságai alacsony színvonalú kánonba emelési próbálkozások, devianciák táptalajául is szolgálnak. A fenntarthatósági terület ennek megfelelően – sokszor csupán eszközként használva – fontosságához mérten nem a legjobb kezekben van. Meghódítani a konzervativizmus számára Ferenc pápa „Laudato si” című enciklikája hivatott elsőként, de érthetetlenül megkésve. Ismerve a középkor vallásos gyökerű természettudatosságát, meglepő az egyház kezdeményezőkétségének eddigi hiánya. Az enciklika hatásai még nem jelentkeznek. A modernitás ateizmusa és a transzmodern dogmaellenessége azonban erős ellenállást jelent azzal az iránnyal szemben, hogy a teológiai alapú fenntarthatósági elkötelezettség dominánsá váljon a közeljövő szellemi irányzatai között. A kulturális-kreatív és a versengő értékrendek elfogadottságának tendenciáit az alábbi ábra mutatja.

Cultural values crossover event

Source: Calculation by H Tibbs 2010, using data from Paul Ray including TNS Cultural Creatives Survey 2008. *Journal of Futures Studies*, <http://www.jfs.iku.edu.tw/15-3/A02.pdf>

Új értékrend – régi gazdasági beidegződések

2011-ben március 31-én és október 6-án rendezett nemzetközi Design és Innováció konferenciáink fő kérdése az volt, hogy a belátható jövőben átlépünk-e abba a korszakba, ahol a szerzői jogi iparágak hozzájárulása adja a gazdasági teljesítmény meghatározó hányadát, illetve hol a fenntartható termék, ha fenntarthatóság fókuszú új domináns ideológiánk van?

A két kérdéshez tartozó alaphelyzet:

Egyfelől az OECD-re jellemző létbiztonság mellett, egyértelmű előrelépést jelez a Maslow piramison a kreativitás és a hitelesség felértékelődése, előre vetítve a fogyasztók érdeklődésének fokozódását a kreatív termékek irányába. Másfelől csupán nyomokban találjuk meg a fenntarthatóságot a piacon, többnyire felemás értékű marketingcímkeként.

A fenntarthatósági iránti elköteleződés és a low-tech műszaki tartalmú kreatív termék esetén is akadályokba ütközik a piacosítás. A kulturális-kreatív értékrend ugyanis nem olyan egyértelműen gazdaságot ösztönző, mint a modernizmus, amelynek tárgykultúra és szórakoztatás irányú, tudományos és műszaki megoldásokat befogadó szellemisége, materialista céltételezései a tőkeérdekekkel harmonizáltak. A modernizmust váltó értékrend nem fordítható le hagyományosan gazdasági ösztönzőkre, fogyasztóinak elérése jobb híján még a régi, modernista metódus szerint zajlik, az innováció hangsúlyozásával. Ennek az iránynak a mérnöke már a designer, az emberközpontú tervező. A 2010-es Design és Innováció konferencián Szócs Géza, akkori leendő államtitkár a designereket ellenségként jelölte meg. Tévedett, de inkább csak pontatlan volt. A design integráló tudomány, amely, mint tudás natív, aminek alkalmazója a feladata meghatározástól függően lehet a modernista tőkeérdek szolgálatában álló professzionális manipulátor. Természetesen nem szükségszerűen: tudását hasznosíthatja az értékkommunikáció érdekében is, elfogadtatva a beárazott fenntarthatóságot. Nem kérdés viszont, hogy az értékkommunikáció útján érvényesülő termék, mivel nem gazdasági hatékonyságra optimalizált folyamatok eredője, javarészt csak a magasabb vásárlóerejű rétegek számára alternatíva. Belekényszerülve a tömegszegmensre jellemző árversenybe, szükségszerűen vesztes.

Lehetséges-e kiegészítés a tőke és a fenntarthatóság között?

A designban, mint integrált marketingeszközben rejlő lehetőségek a meglévő üzleti modelleket éltetik tovább még a kulturális-kreatív értékrendre váltó világban is. Emellett a Világ népességének több, mint 80%-a OECD-n kívüli ország, ahol a modernizmus nem kifutó ideológia, így óriási potenciállal rendelkezik. Ezért semmilyen racionális oka nincs a nagytőkének fordulatszerű önmérsékletre. Elégséges az OECD-n belül PR akciókként fenntarthatósági kísérleti projekteket publikálnia, illetve dinamikájában előtte járni a fenntarthatósági üzleti elképzeléseknek. Ez a jelen. Példa: Az egyik élelmiszer előállító multinacionális vállalat a helyi termék kezdeményezésekkel szembeni dominanciáját autentikus helyi fejlesztőcsoportokkal támogatott, relative kisszériás termékekkel kívánja biztosítani: Imitál. Ökológiai katasztrófa árnyékában valós fenntarthatósági lépésekre van szükség az imitáció nem lehetne tolerálható. A fenntarthatósági elem beemelésével méginkább marketing és manipulációs kérdéssé válik a vállalati stratégia.

A gazdasági fellendülés világszinten szinte töretlenül folytatódik, a tőke megtalálja az új befektetési lehetőségeket, a globális gazdasági rendszer nem köti a lassuló OECD-hez, illetve kihasználva az ellátási láncok monopóliumait, nem kényszerül kompromisszumra. Egyértelműen illúzió a tőke logikájától várni az ökológiai tudatosságot.

Az állam szerepe

A fentiek alapján a fenntarthatósági szempontok érvényesítése témájában az állam, mint a szabályozás lehetőségének hordozója, szerepének tárgyalása megkerülhetetlen.

Az állam felelősségét fokozza, hogy az egyéni tájékozódás a meghatározó fogyasztói tömegek számára nem alternatíva, egyidejűleg a transzmodern szavazó nem kap releváns információt, nincsenek tájékozódási igényét kiszolgáló think-tankjei, vállalati és politikai manipulációnak kitett. A hatalomtechnika és a felelősségvállalás azonban nem szinonimák. A rendkívül heterogén többségi individuális tömeg, koherens elvek mentén nem megszólítható. Valamint a társadalmi érintkezés, a közös, a társadalmi és egyéni lét területeit átfogó értékrend leépülésével párhuzamosan státusz kommunikációvá degradálódott, amely kommunikáció a materiális javak birtoklása, élvezete, mint evidencia, felületén zajlik. Ez kijelöli a politikai

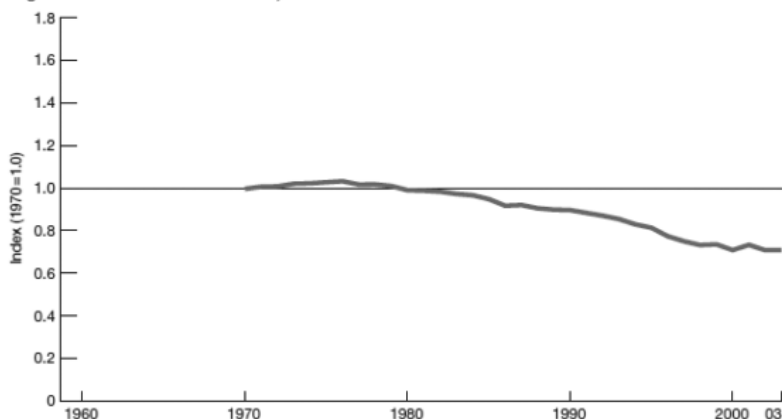
cselekvés irányát is, amely OECD szerte elsődlegesen materiális fókuszú, gazdasági partnerségek irányában elkötelezett. Az ellátásbiztonság ebben a kontextusban a mainstream, jelentse ez a közmű- és közszolgáltatásokat, vagy akár a közszükségleti cikkek hozzáférését, ezen belül témánkat érintően az élelmiszerellátást. A kommunikációtól erősebben függő minőségbiztonság kérdése már protest üzenet jellege miatt sincs a fókuszban. A versenyképesség szempontjából kívánatos bérszínvonal mellett az egyes jellemzőket érintő minőségi szint mérőszáma annyi, amennyit tökéredek és a civil szféra konfliktusa kikényszerít, amelybe Magyarországon szerencsésen, jelen EU tagságunk révén egy fejlettebb civil szféra is belejártszik. A központi politikai cselekvés ebből az alapállásból pusztán kommunikatív, követő. Rendkívüli kommunikációs feladat tehát ennek az industriális termelés-tőke-politikai központ szövetségnek elemi érdekviszonyai mellett egyéb értékek képviselte. A központ motiválatlan a szabályozás irányában.

Az agrárium különleges helyzete

Az agrárium alapvető biológiai szükségletet kielégítő gazdasági szegmens, ezért tudásanyagában, tevékenységeiben az ősiségben gyökerezik. Az ősiség alatt a modern tudományosságot és ennek előfeltételeként a Világhoz való viszonyulást újradefiniáló Kereszténységet megelőző, kevésbé civilizált korokat értem. Az ősiség a természettől való függést, a modernitás a technológia adta lehetőségeket helyezi középpontba a mezőgazdaság vonatkozásában is. A modernitás gazdasága a mezőgazdaság területén kerül aktív kölcsönhatásba a bioszférával (ahol a bioszféra hatás közvetlenül visszacsatolódik a gazdasági eredménybe). Lineáris szemlélete, amely az élelemtermelés terén a hatékonyságot és a felvetődő problémákat feladat centrikusan kezeli, a biológiai kutatási eredmények horizontján, illetve interdiszciplináris módon képes a megoldások keresésére, eleve kudarcra ítélve. A műszaki technológiai és az agrárinnováció gazdasági szempontból ugyanis csupán céljában hasonló. Az előbbi esetében a gazdaságot bővítő technológiai vívmányok termékszintű megjelenését a tudományos haladás csupán limitálja, illetve az ipari termelés és technológia, valamint termékein keresztül hatása relatíve jól körülírható, elvileg kezelhető: mint kibocsátás. Ezzel szemben a tudomány helyzete az agrárium innovációi vonatkozásában gyökeresen más. A tudományos megértés, a rendszerében – nem túlzóan – milliónyi aktozzal felépülő bioszféra esetében pl. nem

az elektrodinamika ismert korlátok közötti teljességével és egzaktásával bír. Továbbá a tudományos eredmények innovációs alkalmazása ezen a területen nem tervezett struktúrájú mesterséges rendszer leírására szolgál, hanem rendkívüli komplexitása egyelőre kezelhetetlen kihívás. Az agrárium modernista szemléletű innovációi a megközelítés inadekvát módja miatt általánosan nem kontrollálható hatással bírnak. A bioszféra globális pusztulása a modernitás számlájára írható, és sérülékenysége fokozódik. A tőkebefektetés terepévé tett mezőgazdasági termelés ennek megfelelően a Földdel folytatott kísérletezgetés.

Fig. 1: LIVING PLANET INDEX, 1970–2003

2 LIVING PLANET REPORT 2006

A mezőgazdaság industrializációja folyamatjellemzőinek állása

Az industrializáció a mezőgazdaságban a Green Revolution néven jegyzett folyamat révén zajlott le, amelynek eredményei a munkafolyamatok gépesítése, automatizálása, a kiválóan marketingelhető esztétikai megjelenés, az ipari feldolgozásra legalkalmasabb formák és szállítási jellemzők, növényvédelmi technológiák, speciális rezisztenciák kialakítása, stimuláló szerek és következményként korábban elképzelhetetlen termésátlagok.

További hatása viszont a beltartalmi értékek olyan komplex degradációja, melynek kihatásaként pl. Magyarországon éves szinten közel 3.000.000

megbetegedés vezethető vissza táplálkozási okokra a hagyományos értelemben vett alultápláltságot kivéve ezek közül. Az alma, sárgarépa, burgonya esetében a beltartalmi értékek, a korábban is mért alkotóelemekre vonatkozó összehasonlításban a GR előtti, azaz a hagyományos paraszti gazdálkodás által produkált értékek tizedükre estek. A sárgarépa vas tartalma például hazánkban, ahol bár nem jellemző a teljes industrializáció, mégis ötvenedére esett vissza a 2000-es évek elejére. Ugyanez az érték a szintén alapélelmiszer a burgonya esetében 1/20. A II. Világháborút megelőző időszak élelmiszerei a jelenlegiekhez képest funkcionális élelmiszernek minősülnek. Az akkori mondás: „Napi egy alma az orvost távol tartja” jól kifejezi ezt a helyzetet, hiszen ma az egészségmegőrzésre táplálkozási oldalon étrendkiegészítőket ajánlanak. Napjaink civilizációs betegségei erősen korrelálnak táplálkozási okokkal.

A 2014. november 6-i EGÉSZSÉG-ÉRTÉK konferencián a Magyar Kórházszövetség elnöke arra hívta fel a figyelmet, hogy a várható átlagéletkor bár növekszik, mégis táplálkozási okokra visszavezethetően tendenciózan csökken az egészségben eltöltött évek aránya. Életminőségünket kilátásainkat élelmünk minősége döntően meghatározza.

Ezt megerősítő példaként egyértelmű korreláció áll fenn a termő talaj savassága és a helyi osteoporózisos megbetegedések gyakorisága között, amely elsődlegesen a helyi élelmiszerek lecsökkent Ca tartalmával függ össze.

A GR fenti hatásai széles, a meghatározó agrár-élelmiszeripari érdekeket már veszélyeztető, körben nem ismertek.

Cselekvési lehetőségek

Az állam számára a fenti problematika népegészségügyi kérdés, politikai lépéskényszernek nem nevezhetjük, mivel az iparszerű mezőgazdaságra jellemző méretgazdaságosság politikailag egyértelműbb terheket vesz le az állam válláról pl. az ellátásbiztonság terén. Magyarországon a nagybirtok kultúra túlsúlyának kialakulása együtt jár az iparszerű mezőgazdaság betonba öntésével, annak minden negatívumával úgy, hogy a jelen birtokszerkezet még alkalmas lenne a magas biológiai értékű lakossági élelmiszerellátás biztosítására. Emellett a tanyai élelmiszertermelés és előállítás visszaszorulása nem egyszerűen élelmiszerbiztonsági és gazdasági kérdés. A megélhetés változó lehetőségei városias környezetben messze nem

okoznak olyan súlyos problémákat, mint a külterületi lakosság számára a létalapot jelentő élelmiszertermelés visszaszorulása. A teljes szociális és környezeti kapcsolatrendszerben kimutathatók a fenti folyamat negatív eredői. A tanyai termék és a tanyai termelés bír azokkal a pozitívumokkal, a jelen állapotokat reálisan láttatva, inkább potenciálokkal, amelyek beárazva, a piaci versenyben is megalapozzák létjogosultságát egy magasabb árszegmensben. A beárazás az a terület, ahol tanyai ember jelenleg eszközök nélküli menedzser. Menedzser azért, mert felelős döntéshozóként gazdálkodik, hasonlóan, de indokolatlanul kisebb presztízzsel, mint más gazdasági területek kisvállalkozói. Tehetsége, munkabírása, még magas színvonalú szakmai tudással párosulva sem hozhat azonban számára sikert az egyéni lehetőségeket meghaladó, a jelen piaci környezet realitásai által diktált szükséges eszközök nélkül. Az értékesítési csatornák befolyásolása és a marketing az a két terület, ahol az egyéni gazdálkodó tehetetlenségre kárhozott. Piacvesztésük a kompetenciák és anyagi erő nélküli rendkívül alacsony érdekérvényesítő potenciáljuk következménye. Ezeken a területeken önszerveződéseik és a kamarák sem voltak eddig maradéktalanul sikeresek. Ennek legfőbb oka a csekély pályázható forrás, ám leginkább a hibás központi forrásmegosztás, amely az élelmiszerellátás multinacionális oldalán megjelenő, az infrastruktúra kiépítésén túl is ezer millió eurós nagyságrendben befektetett tőkét nem volt képes legalább lokálisan, mintatárság kialakításával ellensúlyozni. A közelmúltban egyedül a Tanyaprogram kínált olyan lehetőséget, amely koncentráltan elkölthető érdemleges forrásokkal, hatékony komplex helyi program megvalósítását tette lehetővé.

A helyi politikum más döntési kompetenciájából és érdekviszonyaiból kifolyólag alkalmasabb a minőségi élelmiszerellátás kérdésének fölkarolására. A lokalitás gazdaság kisebb szereplői ugyanis helyileg kezelhetők stratégiai partnerként és a KKV oldalt bevonó programokhoz központilag nem biztosítható, de szükséges mikromenedzsment, a helyi apparátusra osztható feladat. Emellett a helyi politika viszonyrendszerében erősebb a személyiség szerepe, felelősségvállalása elvárt a közösséget érintő kérdésekben.

A fentiek alapján indult el a „Háztájit az asztalra!” program, amely a Kecs-keméti Kistérség önkormányzatait tömörítő Aranyhomok Kistérségfejlesztési Egyesület gondozásában 2012 óta zajlik. Ennek eredményeire épül a WSUF John Henry Newman Intézet agrárgazdasági programja, amely feldolgozó kapacitást, személyes marketinget, technológiai és inkubációs szolgáltatást

szándékozik biztosítani az agrárium kisvállalkozói részére versenyhátrányukat szociális üzleti modellek segítségével kompenzálva.

Köszönetnyilvánítás

A jelen dolgozat elkészítésében köszönöm a publikációs lehetőséget az MNB-nak, valamint köszönöm az Aranyhomok Kistérségfejlesztési Egyesületnek azt, hogy gazdaságfejlesztési programjavaslatomat befogadta és a megvalósítást immár 4. éve támogatja. A WSUF John Henry Newman Intézet irányában köszönöm, hogy a fejlesztési program felsőoktatási háttérét biztosítva, annak továbbfejlesztésében döntő szerepet vállal.

Irodalomjegyzék

Ferenc pápa, „Laudato si” pápai enciklika 2015

Luc Ferry and Carol Volk, „The New Ecological Order” 1995 Amazon

WWF „Living planet report” 2006

Csöter András, „Boldogtalan kapitalizmus? A mai magyarországi társadalom értékpreferenciáinak néhány jellemzőj”

Közjó és Kapitalizmus Intézet Műhelytanulmány No. 10. 2009. február 25.

Dr. Berke Szilárd, Prof. Dr. Lehota József, Prof. Dr. Nábrádi András, Dr. Nótári Márta, Polereczki Zsolt, Dr. Popovics Anett, Pallóné Dr. Kisérdi Imola, Dr. Szabó Erzsébet, Dr. Szakály Zoltán, Dr. Szenté Viktória, Dr. Szigeti Orsolya, Dr. Totth Gedeon, Zobor Enikő, „Marketing a hagyományos és Marketing a hagyományos és tájjelleg tájjelleg élelmiszerek piacán élelmiszerek piacán” 2010 Kaposvári Egyetem

Sándor Lakó, „Spotlight on Creative Industry in Hungary Design Motivated Development Program for SME's”

ICEIRD 2010

„The impact of culture on creativity”

European Commission (Directorate-General for Education and Culture) June 2009

„Design as a driver of user-centred innovation” Commission Staff working document Brussels, 7. 4. 2009.

„Design for Growth & Prosperity” European Design Innovation Initiative DG Enterprise and Industry 2012

Balogh Attila, „Modern helyi gazdaságfejlesztés hagyományos vidéki környezetben – a Tanyafejlesztési Program” Falu Város Régió 2012/1-2

Thomas Friedman, „The World is Flat” Published by Farrar, Straus & Giroux Hardcover April 2005

Csatári Bálint, „Az új európai területfejlesztési perspektívák és az Alföld” Ezredforduló 1998/6

Johan Rockström, Will Steffen, Kevin Noone, Åsa Persson, F. Stuart Chapin, III, Eric F. Lambin, Timothy M. Lenton, Marten Scheffer, Carl Folke, Hans Joachim Schellnhuber, Björn Nykvist, Cynthia A. de Wit, Terry Hughes, Sander van der Leeuw, Henning Rodhe, Sverker Sörlin, Peter K. Snyder, Robert Costanza, Uno Svedin, Malin Falkenmark, Louise Karlberg, Robert W. Corell, Victoria J. Fabry, James Hansen, Brian Walker, Diana Liverman, Katherine Richardson, Paul Crutzen & Jonathan A. Foley, „A safe operating space for humanity”

Nature 461, 472–475 (24 September 2009)

Globalisation and agriculture

Introduction

In the process of globalisation values are rearranged. An era which was value-based by nature has irrevocably terminated, while western societies, which in their value preferences are aiming to get higher on the Maslow-pyramid, are on the threshold of a new age, characterised by the emergence of cultural-creative values. This system of values, the lift of which are sustainability, credibility and creativity, gained absolute majority against the traditional materialistic views in the Euro-Atlantic region in the beginning of the 2010s. However, the supply market dominated by large companies and supply chains does not map the consumer demand appearing parallel with the change of values. The present paper throws light on the less focal elements in the context of these value processes, endeavouring to find out if the new consumer demands will present real economic possibilities for small businesses of high societal role, and within these for the rural businesses.

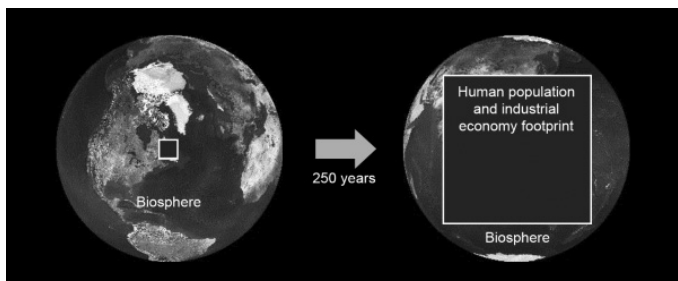
The spirit of globalisation

The engine of modernity is industrialisation, which owing to its characteristics that are important from the point of view of our topic, I will use in the sense of 'industrialisation-like' later on. Industrialisation, in its effects which are important from the point of view of this study, results in the intensive use of technological achievements to promote economic efficacy, and in the enhancement of the predictability of the processes of production and sale. The beneficiary, therefore the supporter of the above characteristics of the process of industrialisation is the financial capital, which in order to maximize its income and minimize its risks, finds a natural partner in the economic protagonists of modernity. This partnership is not well balanced, but it is a kind of natural pressure towards the economic actors. The above partnership results in a selective pressure, which created monopoly for those committed to industrialisation in every area of economic activity by the last decades of the 20th century. The need for economic growth on the other hand demanded the world-wide accessibility of raw materials

and markets almost from the very beginning. Globalisation as the breed of technological development and capital-interest is the result of deepening international integration.

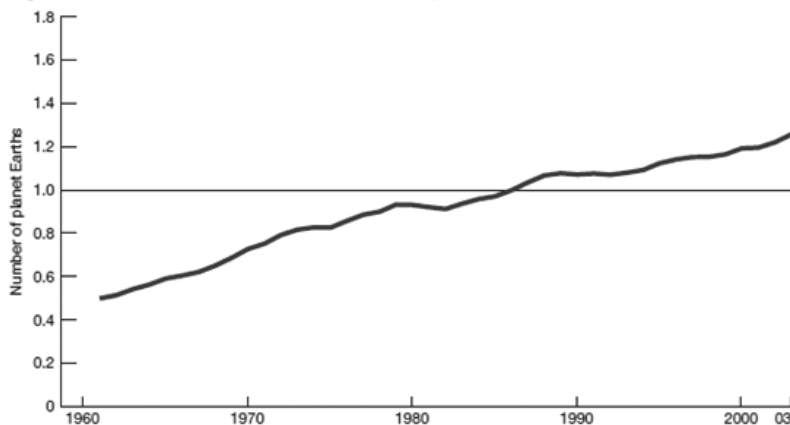
The fundamental elements of the spirit of modernity take their roots from positivism, which as a society shaping power was amply justified by its early results. The indisputable achievement of the age of modernity is the doubled average age and the 20-30-fold average income. However, the special real economic aspect of industrialisation as the engine of modernity, has a very different implication: because of its bad PR it has controlled publicised effects. That is, in one direction (cost cutting) unfortunately the economic competition results in “Race to the bottom”. The innovations of the other pole (maximising income) are aiming at maximizing the incomes through satisfactory products evoking newer and newer market demands, but after the initial period mostly combining the two directions.

Beside these the other typical economic process of modernity is linear from the point of view of the actors, the business ends after realising the profit, further sophisticated (not involving unmanageable legal and PR consequences) effects are irrelevant. The material flow is in the direction of raw material (including energy carriers), product, waste. This way for the economic actors of modernity for example environmental effect is incidental, it has no relevant content, and it hardly moves resources. At the same time the capital interest is the continuous economic growth, which as a result of the capitalisation of real income, though depending on the sectors, but as a whole is coupled with the fastening exhaustion of resources and raw materials and growing emission due to the above mentioned linearity. As a result of this process by now the regenerative capacity of the Earth has been overloaded.

P. Vitousek (1986)

Fig. 2: HUMANITY'S ECOLOGICAL FOOTPRINT, 1961–2003

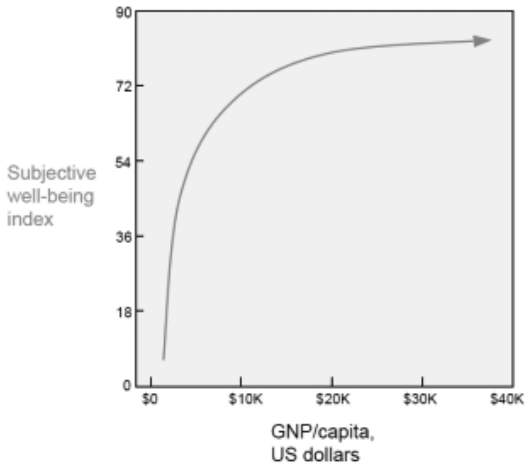

WWF Living Planet Report 2006

The decline of modernity?

As a parallel process the social effect of globalisation is also two-faced. On the one hand due to the transparency of traditional values, life styles, traditions, beliefs and cultures it has long lost its monopoly, mostly originating from its objective constraints. The man of modernity was happy to get rid of the bonds of traditions and to enter into spiritual adventures on unknown waters. At the same time, progressing in the age of modernity, at a given stage of GDP/happiness function (it appears among the reasons of the 2015 Economic Nobel Prize, too) as a kind of grass root movement the critical voice against positivist rooted modernity is becoming stronger. It is not only the aimlessness of the material growth that we can experience as we ascend the Maslow-pyramid. With the present size of the world economy beside the environmental and climate issues we face alienation, diseases of civilization ruining the quality of life and the everyday frequency of confidence and quality problems. The recurring crises of the economic system also strengthen the feeling of the outdatedness of modernity in most of the population.

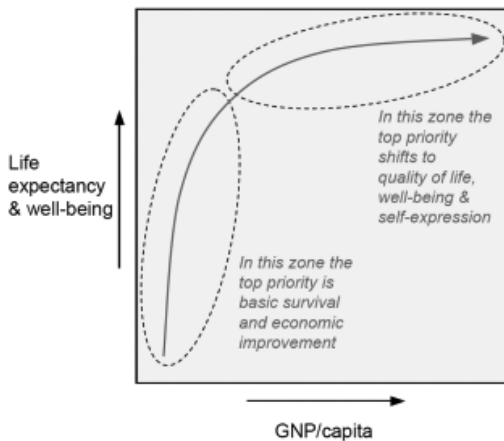
Subjective well-being

Source: based on GNP data from the *World Development Report*, 1993 & well-being data from 1990-1991 World Values Survey

Slide: H Tibbs

Priorities shifting

Note: this shift is a ranking effect – economic security is still important but no longer top priority

Source: adapted from R Inglehart, 1997

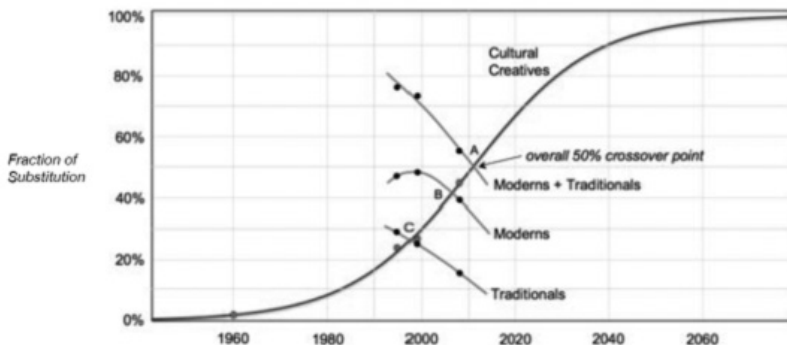
Slide: H Tibbs

The figures are from the lecture of Hardin Tibbs given at the conference 'Design and Innovation' in 2011.

The common denominator in the ideological sense is the slowly shaping trans-modern value, which taking the line of least resistance is developing towards a kind of uncontrolled tolerance-humanity and environment consciousness.

The cultural creative value system is a media product as a result of individualisation. As a mass product its notion is far from being mature, it is supported by the pillars of tolerance connecting individuals, of gender equality and of sustainability, beside its permissive position its spiritual deficiencies are low level attempts to ascend to the canon, they can even be the breeding ground for deviancies. The area of sustainability consequently – often just used as a tool – is not in the best hands compared to its importance. Pope Francis' encyclical "Laudato si" was the first attempt to win it for the conservatism, though unreasonably late. Knowing the religion-rooted nature consciousness of the Middle Ages, the lack of initiative on the part of the Church is surprising. The effects of the encyclical are not to be seen yet. However, the atheism of modernity and the trans-modern antidogmatism presents a strong opposition against the tendency that the theology based commitment to sustainability could take a dominant position among future spiritual trends. The following figure shows the tendencies of the acceptance of cultural-creativity and its competing values.

Cultural values crossover event

Source: Calculation by H Tibbs 2010, using data from Paul Ray including TNS Cultural Creatives Survey 2008. *Journal of Futures Studies*, <http://www.jfs.iku.edu.tw/15-3/A02.pdf>

New values – old economic ingrained habits

The main question of the international 'Design and Innovation' conference held on 31 March and 6 October 2011 was our possible transition in the near future to the era where the decisive part of economic performance will be provided by copyright-based creative industries and also, where the sustainable product is, if we have a sustainability focussed new dominant ideology.

The basic situation behind the two questions:

On the one hand beside the livelihood security characterising OECD a clear progress is shown by the fact that creativity and credibility are rising on the Maslow pyramid, projecting the growing interest of consumers in creative products. On the other hand only traces of sustainability can be found on the market mostly as dubious marketing label.

Commercialisation is also difficult with commitment to sustainability and with creative products of low-tech content. This is because the cultural-creative values do not so obviously stimulate the economy as modernism, which readily receives scientific and technological innovations in the area of craft and entertainment and whose materialistic goals harmonise with capital interests. The values replacing modernism cannot be translated to traditional economic incentives, reaching its consumers, for want of better, goes along old modernist methods with emphasis on innovation. The engineer of this trend is the designer, the anthropomorph planner. On the 2010 'Design and Innovation' conference Szöcs Géza, the then state secretary to be, termed designers as enemies. He was mistaken, or rather he was inaccurate. Design is an integrating science, which is native as such, and the applier of which depending on the definition of his task can be a professional manipulator in the service of modernist capital interest. Naturally not necessarily: he can utilise his knowledge in the interest of value communication, making the priced sustainability accepted. No doubt, that a product succeeding through value communication, since not being the result of processes optimised for economic efficiency, is only alternative for the strata with higher purchasing power. It is an inevitable loser being forced into the price competition typical of the mass segment.

Is compromise possible between capital and sustainability?

The possibilities of design as an integrated marketing tool sustain the present business models even in the world changing to cultural-creative values. Besides, more than 80% of the world's population is from outside the OECD, where modernism is not an outdated ideology, but it has a huge potential. Consequently plutocracy has no rational reason for sudden self-constraint. It is sufficient to publish experimental sustainability projects as PR activities in OECD, or to precede in its dynamics the sustainability business ideas. This is the present. An example: A multinational food-processing company wants to secure its dominance over local product initiatives with relatively small batch products supported by authentic local developing groups: it imitates. In the shadow of an ecological catastrophe we need real sustainability measures, imitation should not be tolerated any more. With incorporating the element of sustainability, corporate strategy becomes more and more a question of marketing and manipulation.

The economic upturn is continuing unflinching all over the world, the capital finds new possibilities for investment, the global economic system does not bind it to the slowing OECD, and also, utilising the monopoly of the supply chains is not forced to compromise. It would clearly be illusion to expect ecological consciousness from the logic of capital.

The role of the state

On the basis of the above in the topic of the implementation of sustainability views, it is inevitable to discuss the role of the state as the carrier of the possibility of regulation.

The responsibility of the state is increased by the fact that gaining information individually is not an alternative for the determining consumer masses, at the same time the trans-modern voter does not get relevant information, he has no think-tanks to serve this need, so he is exposed to corporal and political manipulation. Power-technique and taking of responsibility are not synonyms, however. The immensely heterogeneous majority individual crowd can be addressed along coherent principles. In addition social interaction, along with the degeneration of the common values embracing the areas of social and individual existence, degraded to status communication, which is conducted on the surface of possessing

and enjoying material goods, as the obvious truth. This sets the direction of the political activity, which in the OECD primarily has material focus, committed to the economic partners. Security of supply is the mainstream in this context meaning the utilities and public services or even commodities and within this food supply, which is the subject of our study. Quality assurance, which is highly dependent on communication is not in the focus partly because of its protest message nature. Beside the wage level desirable from the point of view of competitiveness, the quality level measure of the characteristics, is enforced by the conflict of the capital interest and the civil sphere, which in Hungary is fortunately also affected by a developed civil sphere due to our EU membership. From this basic stand the central political activity is merely communicative and following. Consequently to represent any other values than those of this industrial production-capital-political central alliance is a horrendous communication task, since this centre is unmotivated to regulation.

The special situation of the agriculture sector

Agriculture is an economic segment satisfying fundamental biological needs, so in its knowledge and activities it is rooted in antiquity. By antiquity I mean the less civilised ages that preceded Christianity, which redefined the relationship to the World and as part of this modern science. Antiquity places dependence on nature in the central position, while modernity does this with the possibilities given by technology in relation to agriculture too. It is in the area of agriculture that the economy of modernity gets into active interaction with the biosphere (where the biospheric effect directly feeds back into economic performance). Its linear view treating the effectivity and the problems of food production in a task centred way, is only capable to look for solutions in the horizon of the results of biological research, and by an interdisciplinary method, is doomed to fail. This is because from the economic point of view, the technological, and the agrarian innovations are only similar in their aim. In the former case the emergence of technological achievements increasing the economy in the form of a product can only be limited by scientific development, and the industrial production and technology and their effect through their products is relatively easy to define and treat: as emission. As opposed to this the situation of science in the case of agricultural innovation is completely different. Scientific understanding

of the biospheric system comprising – without exaggeration – millions of factors is not similar for example to the exactness and, within the known boundaries, completeness of electrodynamics. Furthermore, in this field, the implementation of scientific results does not serve the description of artificial systems of designed structure, actually its extraordinary complexity has so far been an uncontrollable challenge. The modernist innovations of agriculture have generally uncontrollable effects, due to their inadequate approach. The global destruction of the biosphere can be accounted to modernity, and its vulnerability is increasing. In accordance with this agricultural production, which has become the aim of capital investment is experimenting with the Earth.

Fig. 1: LIVING PLANET INDEX, 1970–2003

2 LIVING PLANET REPORT 2006

The status of the process characteristics of agricultural industrialisation

Agricultural industrialisation took place through the process called Green Revolution, its results being the mechanisation and automatization of work, the outstandingly marketable aesthetical appearance, the most suitable forms of industrial processing and transport characteristics, working out plant protection technologies and special resistance, stimulating substances and as a consequence of all these an earlier unimaginable average yield.

However, a further effect is the complex degradation of content quality, which results for example in Hungary in nearly 3.000.000 nutrition related illnesses annually, not including malnutrition in its traditional sense. In the case of apple, carrot and potato the content quality, in comparison of the earlier measured components with the results of the traditional peasant farming that is before the GR, decreased to one tenth. For example the iron content of carrot in Hungary, though the country is not completely industrialised, decreased to 1/50 by the beginning of 2000s. The same measurement in the case of the other basic food, potato is 1/20. The food of the period before World War II was functional, in comparison with the food of today. The saying of those days: “An apple a day keeps the doctor away.” expresses this very well, since today people are recommended to take food-supplements in order to keep healthy. The civilizational diseases of today are mostly nutrition related.

On the ‘HEALTH-VALUE’ conference organised by the Association of Hungarian Hospitals on 6 November 2014 the president of the association pointed out that though the average life expectancy is increasing there is a tendentious decrease in the rate of years spent in good health, mostly due to nutrition reasons. Our quality of life and prospects are greatly determined by the quality of our food.

The following example is a good proof of the above: there is a clear correlation between the acidity of the soil and the frequency of the local cases of osteoporosis, which is primarily related to the decreased Ca content of the local food.

The above effects of GR are not known in wider circles, which would be jeopardising the interests of the agro-food industry.

Windows of opportunity

For the state the above problems are questions of public health. It is not a pressure to move, because the economy of scale characterising the industrial agriculture clearly removes more political burdens from the state than for example security of supply. In Hungary the emergence of large scale property is combined with fossilising industrial agriculture with all its disadvantages in such a way that the present structure of agricultural estates would still be able to provide high biological value public food supply. Besides, the fact that food production and food processing on farms is

receding is not just a question of food supply and economy. The changing possibilities of livelihood create far less concern in towns than the recession of food production, which was the basic income in the countryside. The negative reasons of the above process can be seen in the complete social and environmental interrelationship. Farm products and farm production has all the advantages or more realistically all the potentials, which justify their presence in the competition of the market in higher price segments. Pricing is the area where the farmer is a manager without means at the moment. A manager, because he acts as a responsible decision maker in a similar way, but with unduly less prestige, as the small entrepreneurs of other economic areas. His aptitude and his working capacity even when paired with high level specialised knowledge cannot bring him success without the necessary means which are beyond individual possibilities and which are dictated by the reality of the present market environment. The two areas where the individual farmer is doomed for inertia are influencing the distribution channels and marketing. Their loss of market share is due to their extremely low potential in enforcing their interests because of lack of competence and financial power. Neither their self-organisations nor their chambers have been successful in these areas. The main reason for this was that there are few resources they can compete for and even more important is the wrong central resource allocation, which was not able to create even a local model region to counterbalance the thousand million Euro capital investment, which does not include building out the infrastructure and which appeared on the side of the multinational food supply. Recently it was only 'Tanyaprogram' (Farm Programme) which offered possibilities making it possible to realise an effective complex local programme with worthwhile resources that could be spent in a concentrated way.

Local politics is more apt to endorse the questions of quality food supply due to its different decision making competence and interests. Smaller actors in the local economy can be considered as strategic partners, and the local actors can perform the micro management, which is necessary for the programmes involving small and medium-sized enterprises, but which is not provided centrally. Beside this, in the relations of the local politics the role of the personality is stronger and his responsibility in questions concerning the community is expected.

The programme called "Háztájit az asztalra!" (Home Products to the Table) was launched on the basis of the above, and has been going on since

2012 under the auspices of Aranyhomok Kistérségi Egyesület ('Golden Sand' Association for Sub-regional Development) comprising the local authorities of the Kecskemét sub-region. The agricultural economy programme of the WSUF John Henry Newman Institute is built on the results of this. The program aims at processing capacities, personal marketing, technological and incubation service for agricultural small entrepreneurs to compensate for their competitive disadvantage with social business models.

Acknowledgements

I would like to express my gratitude to MNB (HNB) for the publication of this paper, and to Aranyhomok Kistérségfejlesztési Egyesület for adopting my programme proposal for economic development, and for having supported it for four years. I thank WSUF John Henry Newman Institute for assuming an important role in the further development of the programme, providing it a higher educational background.

List of literature

Ferenc pápa, „Laudato si” pápai enciklika 2015

Luc Ferry and Carol Volk, „The New Ecological Order” 1995 Amazon

WWF „Living planet report” 2006

Csöter András, „Boldogtalan kapitalizmus? A mai magyarországi társadalom értékpreferenciáinak néhány jellemzőj”

Közjó és Kapitalizmus Intézet Műhelytanulmány No. 10. 2009. február 25.

Dr. Berke Szilárd, Prof. Dr. Lehota József, Prof. Dr. Nábrádi András, Dr. Nótári Márta, Polereczki Zsolt, Dr. Popovics Anett, Pallóné Dr. Kisérdi Imola, Dr. Szabó Erzsébet, Dr. Szakály Zoltán, Dr. Szenté Viktória, Dr. Szigeti Orsolya, Dr. Totth Gedeon, Zobor Enikő, „Marketing a hagyományos és Marketing a hagyományos és tájjelleg tájjelleg élelmiszerek piacán élelmiszerek piacán” 2010 Kaposvári Egyetem

Sándor Lakó, „Spotlight on Creative Industry in Hungary Design Motivated Development Program for SME's”

ICEIRD 2010

„The impact of culture on creativity”

European Commission (Directorate-General for Education and Culture) June 2009

„Design as a driver of user-centred innovation” Commission Staff working document Brussels, 7. 4. 2009.

„Design for Growth & Prosperity” European Design Innovation Initiative DG Enterprise and Industry 2012

Balogh Attila, „Modern helyi gazdaságfejlesztés hagyományos vidéki környezetben – a Tanyafejlesztési Program” Falu Város Régió 2012/1-2

Thomas Friedman, „The World is Flat” Published by Farrar, Straus & Giroux Hardcover April 2005

Csatári Bálint, „Az új európai területfejlesztési perspektívák és az Alföld” Ezredforduló 1998/6

Johan Rockström, Will Steffen, Kevin Noone, Åsa Persson, F. Stuart Chapin, III, Eric F. Lambin, Timothy M. Lenton, Marten Scheffer, Carl Folke, Hans Joachim Schellnhuber, Björn Nykvist, Cynthia A. de Wit, Terry Hughes, Sander van der Leeuw, Henning Rodhe, Sverker Sörlin, Peter K. Snyder, Robert Costanza, Uno Svedin, Malin Falkenmark, Louise Karlberg, Robert W. Corell, Victoria J. Fabry, James Hansen, Brian Walker, Diana Liverman, Katherine Richardson, Paul Crutzen & Jonathan A. Foley, „A safe operating space for humanity”

Nature 461, 472–475 (24 September 2009)

Magyarország és a nagy átalakulás – negyed évszázad távlatából

Az 1989-1990-es politikai rendszerváltozás új történelmi fejezetet nyitott a magyar társadalom életében. Negyed évszázad hosszú idő az egyén életében, de kevés ahhoz, hogy történelmi távlatot adjon. A változások (és majd amint látni fogjuk: sok tekintetben az állandóságok) számtalan dimenziója miatt reménytelen lenne egy előadásban, egyetlen tanulmányban megkísérelni a nagy átalakulás átfogó értékelését, különösen a gazdasági-társadalmi folyamatok etikai, értékrendi dimenzióira is kitérve. A következőkben ezért a rendszerváltozási folyamatnak olyan vonatkozásait mutatom be, amelyek a tárgyyszerű szakmai párbeszédnek, a strukturált intellektuális vitának érdemi kellékei.

A folyamatok értelmezése és különösen értékelése azonban elkerülhetetlenül szubjektív. Ez nem is lehet másképp, hiszen akik felnőttként élték át a sorsfordító éveket és az egymást követő fordulatokat, mind más és másfajta tapasztalatot szereztek, a később felnőttkorba lépő generáció tagjai pedig a maguk értékrendje, tanult és örökölt nézetei, valamint (nyilván igen hiányos) egyéni ismereteik szerint ítélnék. A közelmúltról szólva a szerzőnek úgy kell törekednie az objektivitásra, hogy közben nem vonatkoztathat el saját személyes élményeitől, sőt akár elfogultságaitól sem. A tévedésektől és túlzásoktól akkor védheti meg magát és hallgatóját, olvasóját, ha tényadatokból és mérhető vonatkozásokból álló keretek között végzi el a maga elemzését.

Az alábbiakban ennek a személyes elemzőmunkának a komponensei találhatók. Az előadás diáin bemutatott adatok és tények részben „magukért beszélnek” – noha aki dolgozott statisztikával, jól tudja, hogy az adatok valójában sosem beszélnek, csak ha értelmes viszonyítási keretbe helyezi azokat az elemző. Itt az időbeliség és a térbeliség keretében szerepelnek az illusztráló, magyarázó és elemző tények, amelyekhez a diák címeiben, szövegében, valamint az alábbi megjegyzések soraiban a szerző hozzáfűzi a maga véleményét, következtetéseit.

Az előadás kiindulási pontja a trianoni Magyarország; legalább eddig vissza kell mennünk időben. A magyar kapitalizmus még az Osztrák-Magyar Monarchia keretei között jött létre, azaz egy viszonylag fejlett, de mégsem

a kor vezető szintjét képviselő nagyobb entitás részeként, miközben a Magyar Királyság nem volt szuverén. A Monarchia bukását követően immár önálló nemzetállam, de súlyos társadalmi traumák elszennvedőjeként jön létre a lényegében mai határai közötti Magyarország. Annak a két világháború közötti külső gazdasági kapcsolatrendszerét (gazdasági függését) mutatja be az 1. ábra. A magyar kivitel (és a fel nem tüntetett behozatal) megoszlása egyértelműen *nyugati irányultságot* jelez: a német, osztrák, olasz piac felé irányul a kivitel zöme. A gazdasági függés ráerősített a politikai függésre, amelynek tragikus következményei jól ismertek.

A 2. ábra már a II. világháborút követő realitásokat mutatja be, konkrétan a magyar külgazdasági függés új mintázatát. A kivitel zöme nem-üzleti alapon, lényegében az államközi csere mechanizmusai révén a Szovjetunióhoz és a többi tervgazdasághoz köti a Magyar Népköztársaságot, noha nem elhanyagolható gazdasági kapcsolatok megmaradtak a nyugati világgal is. Azonban a tervgazdaság viszonyai között (3. ábra) a magyar gazdaság és a magyar társadalom a nyugat-európai társadalmaktól erősen elszigetelve élt, és így fejlődött, ám e fejlődés végig magán viselte – évtizedenként eléggé eltérő mértékben – a piacgazdaságoktól, demokráciáktól való elzártság jegyeit.

A magyar szocializmus napi működése jelentősen különbözött a legtöbb sorstárs nemzetétől. A magyar különállás legnyilvánvalóbb magyarázó tényező az *1956-os forradalom és szabadságharc*. 1956 végleg megsemmisítette a magyarországi kommunista rendszer legitimációját. A forradalmat leverő Szovjetunió vissza tudta helyezni a hatalomba (a legalitásba) a kommunista pártot, ám a *legitimitás*, a rezsim társadalmi elfogadtatása azonban más ügy. Az alávetettek beletörődésének megszerzéséhez a hatalomra kerülő, ott berendezkedő rezsim kénytelen lett az *anyagi fogyasztás* terén koncessziókat adni a magyar társadalomnak – ez vezet el a Kádár János nevéhez fűződő kádárizmushoz, a „gulyáskommunizmushoz”.

A kádárizmusról a mai társadalom jelentős rétegeiben megszépítő és így történelmileg hamis kép él, aminek megvannak a magyarázó okai, komponensei. Fontos ezért emlékezetünkben tartani annak 1956-57-es keletkezését, alakváltozásait, az új gazdasági mechanizmus időszakát, valamint a kádári „reformkorszak” súlyos társadalmi velejáróit (4. ábra). A szocialista társadalmi berendezkedés hatásfokát javítani szándékozó gazdasági reformokat sokféle módon lehet megítélni; a nyugati reflexiók között volt sok pozitív is, különösen a többi kelet-európai tervgazdaság működési rendjéhez

mérten. Amiről azonban a külső értékelésekben, és főleg a belső (irányított, cenzúrázott) nyilvánosságban kevés szó esett, az a rendszer mellékhatásainak, diszfunkcióinak társadalmi vonatkozásai, szomorú következményei: *anómia, értékromlás, demográfiai krízis*. A helyzet a maga súlyosságában nem vált nyilvánvalóvá, de még az utókor előtt sem áll tisztán, holott későbbi bajaink gyakran teljesen egyértelműen a kádárizmus mellék- és utóhatásaira vezethetők vissza.

A magyar társadalom mindig is tagolt, sokrétű volt. Így van ez most is, és így volt ez az államszocializmus négy évtizede alatt is. Azonban a szomszédos országokéhoz, és különösen a szerencsésebb sorsú polgári demokráciákhoz képest igen kiterjedté vált nálunk az a kispolgári karakterű réteg, amelyre a *kádári ember* (Homo Kadaricus) fogalom alkalmazható (5. ábra). E réteg a maga méretei folytán később, már a parlamenti demokrácia viszonyai között, politika-befolyásoló erő maradt – innen eredeztethető a magyar politikai élet egyik nagy gyengesége: a populizmusra való hajlam. Az ugyanis lényegében ennek a rétegnek, embertípusnak tesz engedményeket, ennek ajánl állami védelmet, ennek szavazatait veszi majd meg az anyagi fogyasztás ígéretével, némileg ahhoz hasonló módon, ahogy korábban Kádár tette (idővel már főként a külföldi hitelek terhére).

A 6. ábra a magyar demográfiai folyamatokat mutatja be: az európai tendenciáknak részben megfelelő lefutású a magyar termékenység hanyatlása, bár az egyszerű újratermelődés leállása már az 1960-as években bekövetkezett, vagyis jóval előbb, mint sok más országban. A rendszerváltozással együtt járó tranzíciós válság során tovább mérséklődik a születésszám, ám amikor megkezdődik a gazdasági visszaesésből való kilábalás 1993 után, a termékenység nem javul, sőt mondhatni, hogy 1995-től beáll egy igen gyenge termékenység-szintre. Ez pedig elkerülhetetlenül előrevetíti a népességszám gyors és jelentős csökkenését (amit gyorsíthat a kivándorlás, fékezhet a bevándorlás – mindkettő további bonyolult következményekkel járó folyamat).

A rendszerváltozás közgazdasági (de egyben társadalmi) adottságainak egyike az, hogy még a tervgazdaság körülményei között, amikor létezik a Szovjetunió és a rubel-elszámolása, van még Árhivatal, érvényesül a vállalatok feletti pártirányítás, az árak mégis nagyütemben emelkedtek. Így az adott politikai rendszer megszűnésekor makacs *inflációs hajlam* maradt az új rendszerre: 17 százalékos az infláció az utolsó „békeév” során, 1989-ben, gyorsuló trend közepette (7. ábra).

A magyar gazdaság szerkezete, világgazdasági betagoaltsága roppant gyorsan megváltozott a rendszerváltozás során, annak következményeként. Gazdaságunk főpiaca ismét Németország, Ausztria, Olaszország, és általában Nyugat-Európa (8. ábra). A piac- és szerkezetváltást, amely lényegében egy évtized alatt lezajlott, alapvetően a *külföldi működőtőke* (külföldi közvetlen beruházás – FDI) vitte előre. A gazdaságszerkezeti szempontból sikeres időszak azonban *duális jellegű gazdaságot* hozott létre; olyat tehát, amely egy fejlett és termelékeny nagy magánvállalati szektorból, és egy tökehiányos, kis termelékenységgű, bizonytalan fejlődési képességű másik – alapvetően hazai tulajdonú – szektorból áll.

Ma a társadalmi szóhasználatban a „multi” rendszerint kritikai összefüggésben fordul elő, sőt néha szitokszó, ráadásul akkor is, amikor nem multinacionális vagy transznacionális cégről, hanem egyszerűen nagyvállalatról van szó. Még olyat is hallottam szóbeli vizsgán, hogy a hallgató a munkahelyét mint „multit” emlegette; amikor rákérdeztem, hogy melyik is a cég, akkor a Magyar Posta Zrt-t nevezte meg. A nagyvállalat-ellenességnek egyébként sok kultúrában komoly hagyománya van, az amerikai filmekben sűrűn visszatérő elem a magányos hős harca a fenyegetően nagyhatalmú korporációval szemben. Az európai fejlődés periferiáján, így hazánkban külön okai is vannak a nagyvállalatokkal szembeni jogos kritikai attitűdnek.

Ezekre az okokra itt ki nem térve, érdemes két vonatkozást kiemelni, amely nélkül nehezen értelmezhető a magyar (sőt általában a térségbeli) gazdasági fejlődés. Az egyik a *munkatermelékenység nagyarányú növekedése* (9. ábra). Ez nem csak és nem kizárólag a nagy cégeknél, vagy csak a külföldi tulajdonú cégeknél következett be, de az biztos, hogy a privatizációs folyamat során rendszerint megnőtt a magántulajdonba került vállalat termelése, miközben jelentősen csökkent az élőmunka felhasználása, azaz a statisztika igen komoly termelékenység-növekedést regisztrált. Az átalakulás első évtizedét követően a magyar termelékenység nemzetgazdasági átlagban 50 százalékot meghaladó mértékben emelkedett – ez a visegrádi négyek (V4) között a legjobb eredmény.

A dolog hátulütője az, hogy minálunk a legális (regisztrált) foglalkoztatottság a legnagyobb arányban mérséklődött: a szocialista teljes foglalkoztatottsághoz mérve a munkaerőpiaci aktívoknak egynegyede eltűnt a statisztikákból egy évtized alatt, és feltehetően nagyobb részt ténylegesen kikerültek a hazai szervezett munkából korai nyugdíjazás, családi körbe

vagy a feketegazdaságba való visszavonulás, később külföldi munkavállalás illetve kivándorlás okán.

A *hatékonyabb foglalkoztatottság* erény, alapja a jobb bérezésnek, és annak, hogy a jobb szervezés, modernebb technológia révén felszabadult munkaerő a gazdaság más területén hasznot hajtó módon bekapcsolódhasson az értéktermelésbe. Ám a 2002 utáni statisztikai sorok azt mutatják, hogy a magyar gazdaság nem járt élen a munkahelyek megteremtésében, sem megtartásában. Idetartozó vonatkozás, hogy nálunk a szakszervezetek aktivitása, reputációja, társadalmi ereje és hasznossága messze elmaradt attól, ami egy kemény versenygazdaságban nélkülözhetetlen lenne a társadalmi partnerségi viszony fenntartásához.

A modern gazdaság másik ismérve, hogy nemcsak az élömmunkával, hanem minden egyéb ráfordítási elemmel, így az energiával, nyersanyaggal is takarékosabban bánt. A piaci mechanizmusok gyarlóságait persze jól ismerjük, de emlékezhetünk arra, hogy az állami tulajdonú cégeknél a tervgazdaság keretein belül milyen irtatlan pazarlás folyt ezekkel az erőforrásokkal. A rendszerváltozás kezdetén a visegrádi országok *fajlagos energiafelhasználása* ötszöröse-hétszerese (!) volt az osztrákéknak (10. ábra). A sokkoló adatokban természetesen benne van a gazdasági szerkezet hatása is (a volt tervgazdaságokban eleve nagyobb volt az ipar részaránya, és kisebb a szolgáltatásoké, amelyek rendszerint töredék energiaigény mellett hoznak létre értéket). A fejlődés nem robbanásszerű, de mindenképpen komoly. Hajtó tényezők között megtalálható a korábban mesterségesen lenyomva tartott állami energiaárak liberalizálása, a szervezetváltozás, a technológiai fejlődés és a környezettudatos gondolkodás megerősödése.

Láthatóan sok arca van annak a folyamatnak, amit rendszerváltozásnak nevezünk: eredményekkel, kudarcokkal, és igen gyakran a várttól elmaradó teljesítménnyel. A társadalom jelentős része egészen más alapon ítéli meg a folyamatot, mint a tudományos elemző, a politikus, a külföldi szemlélő: a legtöbbször az egyéni lehetőségek és szabadságok, a személyes fogyasztás és életmód nivóján mérik az előrehaladást vagy éppen a visszacsúszást. Ami a leginkább kézzelfogható vonatkozást illeti, az *élelmiszerfogyasztás* nemzetgazdasági átlaga nem jelez általános jólétnövekedést (11. ábra). Az adatsor csak módjával utal a fogyasztási szerkezet korszerűsödésére (több zöldséget és kevesebb zsiradékot fogyasztunk), az élelmiszerminőség ügyének megítélése pedig részletesebb szakmai elemzést igényelne.

Amit azonban a makromutatók nagy megbízhatósággal jeleznek: a bruttó hazai termék alakulásán, mint nemzetközi összevetésre leginkább használt, bár ismert hiányosságokat tartalmazó mutatón mérve a magyar gazdasági teljesítmény a hozzánk mérhető nemzetek többségéhez képest gyenge-közepes (12. ábra). Ha tehát a magyar polgár úgy érzi, hogy a várakozásaihoz képest gyengébben húzott a gazdaság, akkor főként a 2004 után érzékelése egybeesik a kemény makrogazdasági adatokkal. 2004 egyben az uniós belépés éve a térségben (az ábrán szereplő horvátok kivételével), ám a *magyar ütemvesztés*, és főleg a másokhoz viszonyított *relatív pozíció gyengülése* nem magyarázható az EU-tagsággal (különös is lenne, ismerve az abból fakadó gazdasági előnyöket). Minden más térségbeli nemzet sokat profitált a tagságból. Mindaddig jól haladtak a makromutatóik, amíg a 2008-as krízis nem éreztette hatását ebben a régióban is – de ez már más ügy.

A gazdasági növekedési ütem azonban nem perdöntő a gazdasági fejlődés megítélésében, és különösen nem abban a kontextusban, amelybe a jelen elemzés illeszkedik. A GDP-növekedés semmiképpen sem helyezhető valamilyen nemzetgazdasági preferencia-rendezés élére. Ha a társadalmon belüli indokolatlan és igazságtalan különbségek mérséklődnének, a területi aránytalanságok csökkennének, az életminőség érezhetően javulna, a társadalom demográfiai újratermelődése szerves úton és fenntartható jelleggel helyreállna, akkor lényegében érdektelen lenne az egy főre jutó GDP növekedési rangsorában elfoglalt helyünk. Azonban a felsorolt ügyeket illetően aligha van dicsekednivalónk. Sőt még tovább árnyalja – ám inkább szürkére – a képet a bérköltségünk nemzetközi elemzése: eszerint *a termelés egységére jutó bér-ráfordítás* (az ún. egység-bérköltség) terén hazánk a válság óta határozottan csökkent, azaz a külföldi munkaadónak olcsóbbá vált (13. ábra). A nemzetközi összevetésben az euróra (vagy dollárra) átszámolt bérköltség mértékét érinti az illető ország valutaárfolyama: a forint nem csekély gyengülése a 2008 előtti időszakhoz képest a külföldi befektető számára e vonatkozásban vonzóbbá tette hazánkat. Ugyanakkor súlyos etikai, társadalmi ellenvetéseket tehetünk az olyan gazdasági modellel szemben, amely keretében a külföldi és a hazai vállalkozásokat a magyarországi bürokrácia, korrupció és egyéb működési gyengeséget az ország a termelékenységéhez képest olcsó béreivel kompenzálja.

A nemzetközi összevetések, versenyképességi rangsorok és komparatív elemzések sokasága alapján kimondható, hogy kifulladásban van az a gazdaság- és társadalomfejlődési modell, amely a viszonylag olcsó,

de aránylag jól képzett munkát társította a külföldről adókedvezményekkel és egyéb ösztönzőkkel idecsábított tőkéhez. Aligha érdemes folytatni azt a gyakorlatot, amelyik szubvenciókkal igyekezett kompenzálni a magyar bürokrácia lassúságát, az állam egyéb diszfunkcióit, és ahol ügyeskedés pótolta az innovációt, a politikai kapcsolatrendszer a piaci versenyképességet. A modell gyengeségeit a 14. oldalban felsorolt trendek kellő erővel bemutatják ahhoz, hogy világossá váljék: az utóbbi évtizedben bejárt út már aligha folytatható.

Ám kitől, mitől várható és remélhető a változás? A magyar ember számára kézenfekvő válasz az állam. Azonban a hozzánk mérhető helyzetű országokhoz viszonyított magyar sajátosság pontosan az *állam túlzott mérete, szerepvállalása*, és így a társadalmi és gazdasági folyamatokban való mértéktelen jelenléte. Ennek a ténynek egyik lényegi dimenzióját mutatja az *államháztartási kiadások* GDP-hez mért aránya (15. ábra). A kiadásokhoz hasonló nagyságrendű bevételekre van szüksége az államnak, melyekre alapvetően az adóztatás útján tesz szert. A túladóztatás viszont egy sor káros társadalmi következményhez vezet, ezek között a teljesítmény-visszatartás, az adóelkerülési erőfeszítés előkelő helyen áll. Nagyra duzzadt állami kiadások mellett nehéz az államháztartást egyensúlyban tartani: ez gyakorlatban negyed évszázada nem is sikerült. Sőt a 2001 és 2007 közötti időszakban roppant nagy méretet öltött az államháztartás hiánya (16. ábra).

A következmények igen súlyosak lettek: ismét növekedésnek indult a magyar állam eladósodottsága, amely pedig a 2000-es évek legelejére már az euró átvételéhez szükséges ún. maastrichti kritériumoknak is megfelelt volna. A mértéktelen állami túlköltekezés feltűnően nagyarányú volt választási éveken: egyszerűen szólva fedezetlen kiadások ígéretével és részben teljesítésével korrumpálta a hatalom az arra fogékony szavazókat. Fontos látni, hogy a kiegyensúlyozott költségvetés nem valami vaskalapos pénzügyi ortodoxia követelménye. Súlyos etikai érvek szólnak az állam nagyarányú deficitje ellen, hiszen annak finanszírozási terhe döntően a következő generációra, generációkra hárul.

A túlméretezett államháztartás egyben növeli a *korruptciós kockázatot*. Ismerünk persze korrupciótól, nepotizmustól jórészt mentes országokat nagy állami kiadások és adóelvonások mellett (a skandináv országok ilyenek), ám azok inkább a szabályt erősítő kivételeknek számítanak. A magyar helyezés az érzékelt korrupció ország-sorrendjében minket a lengyelek mögé, az olaszok, bolgárok elé helyez (17. ábra). Más felmérésekben a román

helyezés a legutóbbi időkben annyira megjavult, hogy elének került. Bár-hogy van is, erős érvek szólnak az ellen, hogy társadalmi gondjainkat további állami kiadásokkal próbálják orvosolni (és ezzel vagy további adóterheket helyeznek a jelen generációra, vagy még több államadósság marad a következőre, az akár még meg sem születettek). Ugyanakkor a meglevő állami erőforrások elosztásának diszfunkciót mutatja például az, hogy milyen mértékben szakadt szét hazánk viszonylag fejlett és jómódú, és sokkal elmaradottabb, szegényebb térségekre (18. ábra).

A társadalmi és gazdasági folyamatok áttekintését a *nézetek és értékek* áttekintése zárja. Az elmúlt negyedévszázad legnagyobb hatású és történelmi jelentőségű fordulata a piacgazdaságra és demokráciára való békés áttérés volt – mint a térségben máshol is. Tanulságos, hogy az összehasonlító nemzetközi felmérések szerint a magyar társadalom, amely 1991-ben, az első ilyen nagymintás felmérés idején nagy többségében támogatta a piacgazdasági rendre való áttérést (valójában: visszatérést), 2009-re már egészen másképpen ítélte meg az ügyet. Igaz, 2009 a nemzetközi pénzügyi válság éve, mely hazánkat különösen súlyosan érintette. A gazdasági bajok mellett akkor politikai-erkölcsi bajaink is kulmináltak. Mindezzel együtt elgondolkodtató, hogy a válaszadóknak kevesebb, mint fele támogatta azt a rendszert (a piacgazdaságot, kapitalizmust), amelyben valójában benne élt. A rendszer ilyen mértékű támogatottsági esése a térség más országában nem tapasztalható. (19. ábra)

Megkockáztatható, hogy a sorstárs nemzetek többségének gazdasági teljesítményétől való elmaradásunk részben a piacgazdasági értékrend nagyfokú elutasítottságával is kapcsolatba hozható (noha az ok és az okozat közötti összefüggés iránya nem egyértelmű). Egy más típusú felmérés szerint (20. ábra) a társadalom meglepően nagy része fordult el idővel a piacgazdaság olyan evidenciáitól, mint hogy a vállalatok (kicsik és nagyok) alapesetben magántulajdonban vannak, a bérek a piaci verseny hatására, nem pedig állami bérszabályok szerint alakulnak, és az elégtelen egyéni teljesítmény az állás elvesztéséhez vezethet.

A piacgazdasági értékek semelyik európai társadalomban nem számítanak egyeduralkodónak, és számos ideológiai, eszmei alapról kritizálhatók ezen értékek. Ám ezzel együtt tartós értékválságra, értékbeli bizonytalanságra utal, ha a fennálló gazdasági-társadalmi rendszerrel ilyen mértékben inkongruens az értékrend. Az itt felvázolt történelmi pálya alapján, a velünk összevethető nemzetek fejlődési útjaival összevetve feltűnő, hogy milyen erősen hat

az a világgép (és milyen széles az azt hordozó réteg), amelyet a *kádári* jelzővel lehet illetni. Tévedés ne essék: a térség más országaira, sőt valamennyi peremhelyzetű országra jellemző, hogy a középrétegek (Mittelstand – a német szóhasználatban) nem elég erősek, és nem tudják olyan mértékben stabilizálni mind a gazdaságot, mind a politikai diskurzust és gyakorlati politizálást, mint a szerves fejlődésen áteső polgári társadalmakban. Ez a ténymegállapítás azonban nem csökkenti annak jelentőségét, hogy a magyar rendszerváltozási folyamat számos elágazási pontján az államtól függő és az önálló életviteltől, kockázatvállalástól ódzkodó széles rétegek miatt a politika le-letért a szerves polgárosodás pályájáról (21. ábra).

Ezen elemzés alapján jutunk azokhoz a némileg pesszimista következtetésekhez, amelyeket az utolsó dia tartalmaz. Mindez azonban nem fátum, hiszen a társadalom élő organizmus, amely reagál a történésekre, levon következtetést az addigi pályán elért haladás mértékéről, és képes korrigálni a pálya menetén.

1. ábra

A szovjet érdekszférába kerüléssel a nemzetközi gazdasági kötődés átalakult

Magyarország exportjának főbb irányai 1975-ben
(A nyílak vastagsága az arányokat mutatja)

2. ábra

A tervgazdaságok általános és sajátosan magyar jellemzői

- Katonai szembenállás: Varsói Szerződés versus NATO. Termelészakisítás: KGST (ami *nem* a Közös Piacnak megfelelő logikát követte); elszámoló árak, transzferábilis rubelben elszámolt fél-naturális árucseré (barter)
- A magyar rezsím 1956 miatt belső és külső legitimáció-hiányban szenvedett: a kielégítő fogyasztás és az adagolt lazítás politikája stabilizálta
- Fokozatos dollarizálódás az 1970-es évektől; a nyugati nyitás kényszerű engedélyezése. Kereskedelem fél-piaci alapon a harmadik világgal („el nem kötelezett népek”). Elégtelen versenyképesség miatt deficitre való hajlam, külső eladósodás.

3. ábra

A kádárizmus és annak társadalmi-gazdasági öröksége

- Kádár János (sz. *Csermanek János*, Fiume, 1912 – Budapest, 1989. július 6.): 1952-54 között belügyminiszter, 1956-1988: az MSZMP vezetője. Nagy Imre miniszterelnök halálára ítéltetése, kivégzése. Majd politikai irányváltás az 1960-as évek elejétől: fokozatos 'liberalizálás', elfogadható életszínvonal, kis (látható) társadalmi különbségek.
- *Új gazdasági mechanizmus*: a vállalatvezetői réteg beemelése a hatalomba. Piaci elemek, de nem *piacgazdaság*. Utazási és tulajdonszerzési könnyítések.
- Önkizsákmányoló életmód (állami munka mellett feketegazdaság) – társadalmi anómia. Egyfelől: ügyeskedés, eltúrt normasértések, társadalmi passzivitás – másfelől a többi tervgazdasághoz képest jobb áruellátás: „gulyáskommunizmus”

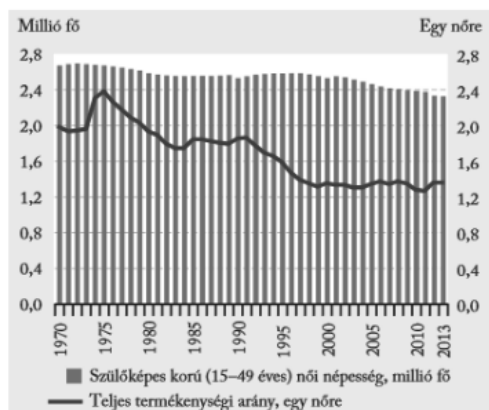
4. ábra

Homo Kadaricus

- Kispolgári értékrend: *anyagias* célok (fogyasztás) az értékrend csúcán, *bizalmatlanság* közügyekben és a családon túlnyúló közösségek iránt, *ateizmus*, *felszínes nemzeti érzés* (sportsikerek, más nemzetek lenézése)
- Rövid távú kalkuláció, tartós megtakarításra való képtelenség, normasértések eltűrése (korruptió, teljesítmény-eltagadás)
- Állami ellátás igénylése, kockázatkerülés, gyenge területi mobilitás.

5. ábra

A demográfia korai válsága („kicsi vagy kocsi” az 1970-es évek közepétől), majd újabb termékenység-esés 1990 után, alacsony szinten stagnálás 1995 óta

6. ábra

Inflációs hajlamot örökölt a magyar piacgazdaság

	Fogyasztói árindex (éves átlag, előző év = 100)	Jegybanksi alapkamat (az év végén, százalék)
1989	117,0	-
1990	128,9	22,0
1991	135,0	22,0
1992	123,0	21,0
1993	122,5	22,0
1994	118,8	25,0
1995	128,2	28,0
1996	123,6	23,0
1997	118,3	20,5
1998	114,3	17,0
1999	110,0	14,5
2000	109,8	11,0
2001	109,2	9,8
2002	105,3	8,5
2003	104,7	12,5
2004	106,8	9,5
2005	103,6	6,0
2006	103,9	6,0
2007	108,0	7,5
2008	106,1	10,0
2009	104,2	6
2010	104,9	5,5
2011	103,9	7
2012	105,7	6
2013	101,7	3
2014	99,8	2,1
2015	100	1,7

7. ábra

A magyar gazdaság gyors visszaintegrálódása 1990 után

A külföldi működőtőke a hajtóerő

Magyarország exportjának főbb irányai 2000-ben
(A nyílak vastagsága az arányokat mutatja)

8. ábra

A külföldi tőke bevonása és a privatizáció hatása:
kevesebb foglalkoztatott, nagyobb termelés: intenzív
szerkezetváltás

A GDP, a foglalkoztatottság és a munkatermelékenység Kelet-Közép-Európában, 2002
1989=100

	GDP	Foglalkoztatottság	Egy foglalkoztatottra jutó GDP
Csehország	105,1	87,8	119,7
Lengyelország	129,8	87,0	149,2
Magyarország	111,8	74,0	151,1
Szlovákia	109,1	84,9	128,5

Forrás: UN ECE, 2004

9. ábra

Energiaintenzitás piacgazdaságban és a rendszerváltozás során

Kg olaj egyenérték energiafelhasználás/1000€ termelési érték

	1991	1994	2003
Ausztria	156	145	150
Csehország	1160	1071	890
Magyarország	801	729	582
Lengyelország	1074	1064	663

10. ábra

A 'gulyáskommunizmus' után nem jött 'gulyáskapitalizmus'

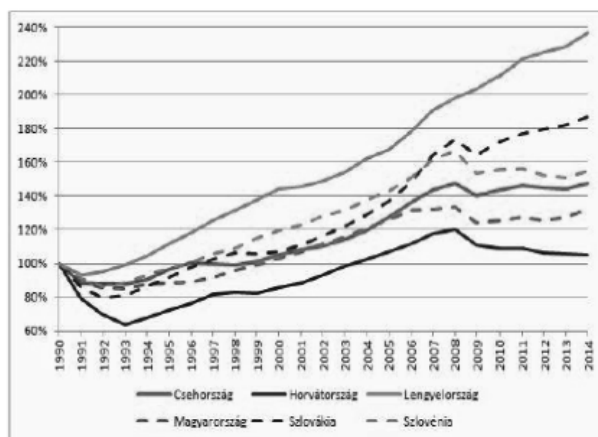
Az egy főre jutó magyar élelmiszer-fogyasztás alakulása

Forrás: KSH

	hús kg	tej liter	zöldség, gyümölcs, kg	zsiradék kg
1970	23,1	11,7	4,1	3,1
1980	28,2	17,8	4,0	2,8
1985	30,4	19,6	3,8	3,0
1990	28,7	18,2	4,1	3,3
1995	24,8	14,2	4,2	2,7
2000	27,7	17,2	5,6	2,5
2005	33,7	16,0	7,0	1,9
2010	29,9	15,0	6,7	1,6
2012	29,9	15,0	6,2	1,9

11. ábra

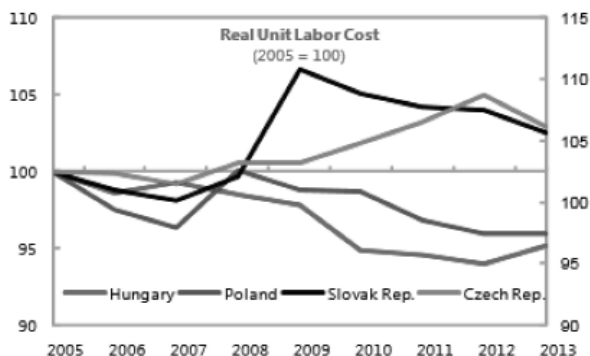
Hosszabb távon térségi lemaradásunk látszik

12. ábra

Az szól mellettünk, hogy olcsók vagyunk...

egységbér-költség, forrás: IMF

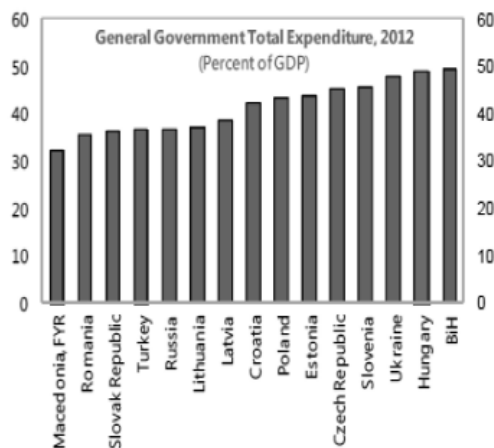
13. ábra

A szerkezetváltás sajátosságai és következményei

- A magánosítás rendezetten lezajlott, de erősen *duális* gazdasági szerkezethez vezetett („multik” és „mi”)
- A magyar termelékenység, energiahatékonyság sokat javult az *első évtizedben* – *ütemvesztés* a második tíz évben, V4 relációban *visszacsúszás* a harmadik évtizedben
- Az állami újraelosztás aránya tartósan nagy maradt, a *politika gazdasági jelenléte és súlya túlzott*, az államháztartás egyensúlya törékeny, adóssága komoly teher
- *Területi és réteg-aránytalanságok* nagyok, és a modernizáció menetében tovább nőttek
- A társadalmi szerkezet, értékrend, világkép: meghökkentően erősen és sokáig velünk él a *kádárizmus*

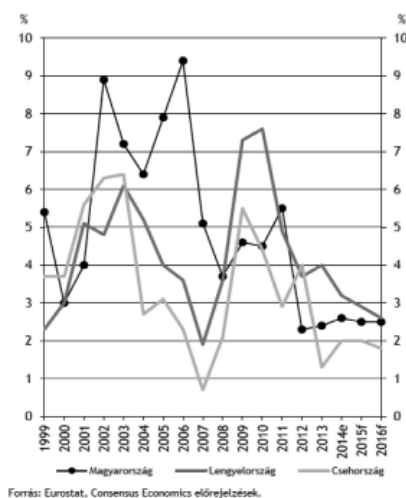
14. ábra

A magyar állam aránya nagy térségi összevetésben

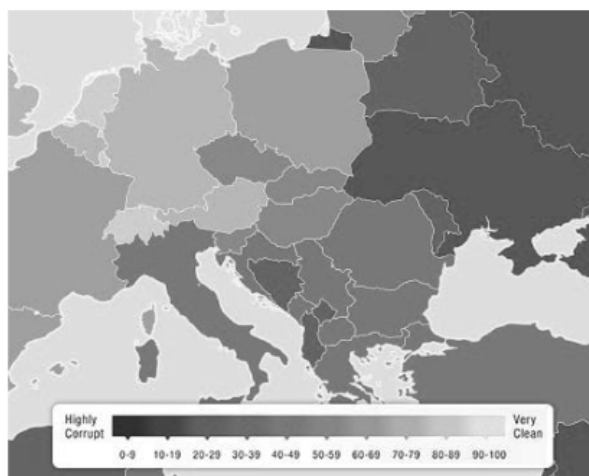
15. ábra

Az államháztartás hiánya a GDP százalékában

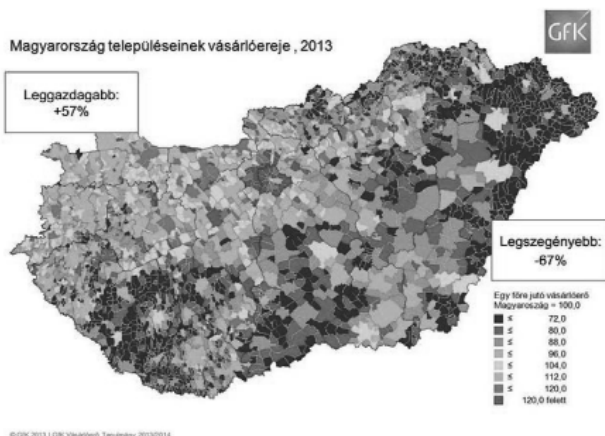
16. ábra

A korrupció-érzékelési ország-sorrendben hazánk 47-ik (2014, Transparency International)

17. ábra

Nagy jövedelmi, életszínvonalbeli különbségek az országban: kell(ene) terület-fejlesztési politika

18. ábra

A kapitalizmus (piacgazdaság) támogatottsága nálunk nagyon meggyengült a válságréve

A piacgazdaságra való áttérés támogatottsága (%)

Forrás: Pew Research

	1991	2009	Változás
Kelet-Németország	86	82	-4
Csehország	87	79	-8
Lengyelország	80	71	-9
Szlovákia	69	66	-3
Bulgária	73	53	-20
Litvánia	76	50	-26
Oroszország	54	50	-4
Magyarország	80	46	-34
Ukrajna	52	36	-16

19. ábra

A magyar értékrendszer stabilan szocialisztikus (ma inkább, mint tegnap) (HVG, 2005)

		Egyetértők százaléka
A dolgozók fizetését a piaci viszonyok határozzák meg, ne az állam.	1991	72
	1995	60
	2005	44
Akik nem elég rátermettek, veszítsék el az állásukat.	1991	54
	1995	39
	2005	21
A nagyvállalatok magántulajdonban legyenek.	1991	53
	1995	40
	2005	42

20. ábra

A velünk élő kádárizmus

- Az államról széles rétegek nem tudtak végleg leválni
- A képzett és tőkeerős középosztály hiánya tartósnak bizonyult
- A populista politika (jóléti ígéretekkel voks-vásárlás választási évben) jobban hat nálunk, mint máshol
- Értékrend: széles körű bizalmatlanság teljesítménnyel, piaccal, tőkével szemben – de a politika respektje is gyenge.

21. ábra

Következtetések

- A magyar társadalom – a térség több más országától eltérően – nagy arányban vesztesként érzi magát az új rendszerben
- A gazdasági teljesítmény hosszabb távon közepes – semmiképp sem elég ahhoz, hogy legitimációt adjon
- Korrupció, normasértés – túlságosan kontinuos a magyar átalakulás
- Megoldatlan társadalmi gondok: térségi, társadalmi különbségek, felzárkózási teljesítmény gyengesége, paternalizmus

22. ábra

Hungary and the great transformation – from the perspective of 25 years

The change of the political system in 1989-1990 opened a new chapter in the life of Hungarian society. 25 years is a long time in the life of an individual, but it is not long enough to provide historical perspective. Due to the multi-dimensional nature of the change (and as you will see: the continuity, in many respects) it would be a hopeless endeavour to provide a comprehensive assessment of the great transformation in one lecture or a single study, even more so if we wanted to discuss the ethical and value dimensions of the economic and social processes. For this reason, in the following I will introduce those aspects of the process of the regime change that play a vital role in the objective professional dialogue, and in the structured intellectual debate.

However, subjectivity is unavoidable in interpreting and especially in evaluating the processes. This is natural, since all the adults who lived through these pivotal days and sequential changes gained different experiences, while the generations who have grown up since, judge according to their own values, learnt or inherited views and (clearly insufficient) personal knowledge. When talking of the near past the author has to strive for objectivity but at the same time he cannot disregard his own personal experience or even his biases. He can protect himself, his audience and readers from mistakes and exaggeration only if his analysis is set within the frames of factual data and measurable aspects.

The following exhibit the components of this personal analysis. The data and facts presented on the slides partly “speak for themselves” – although anybody who has ever worked with statistics knows very well that data never really speak unless the analyst places them in a sensible frame of comparison. Here the illustrative, explanatory and analytic facts are presented in the frame of time and space, to which the author adds his opinion and conclusion in the titles and text of the slides and in the comments below.

The starting point of the lecture is post-Trianon Hungary, but should have a quick look deeper back in time: Hungarian capitalism emerged within the frames of the Austro-Hungarian Empire. That is, Hungary was then a part of a relatively developed bigger entity, which itself, nevertheless, did not

represent the top level of advancement the age. Mind you, the Hungarian Kingdom was not independent within the Monarchy. Following the fall of the Monarchy it became a sovereign nation state, but Hungary within its present day borders was born as the sufferer of serious social traumas. Figure 1. shows the post-Trianon Hungary's external economic relations (economic dependence) between the two world wars. The structure of the Hungarian export (and the import, which is not indicated) shows a clearly *western orientation*: the majority of the export is directed towards the German, Austrian, and Italian markets. The economic dependence strengthened the political dependence, the tragic consequences of which are well known.

Figure 2. presents the reality following World War II., in particular the new pattern of the Hungarian external economic dependence. The majority of the export ties the Hungarian People's Republic to the Soviet Union and the other planned economies, on a non-business base, essentially through the interstate exchange mechanism, although important economic relations with the western world remained too. However, under the circumstances of the planned economy (3.) the Hungarian economy as well as the Hungarian society functioned and developed in serious isolation from the western European societies: the isolation from market economies and democracies characterized the whole four decade period, although to different degrees in each decade.

The daily operation of Hungarian socialism was remarkably different from that of its fellow socialist states. The obvious factor that explains this is the *1956 revolution and fight for freedom*. 1956 destroyed the legitimacy of the communist system in Hungary for good. Though the Soviet Union after stumping out the revolution put the communist party back into power (into legality), *legitimacy*, that is having the regime accepted by society, is a different matter. To get the acquiescence of the subjugated in order to regain and retain power, the regime was forced to give concessions in the area of *material consumption* – this led to the so-called “goulash communism” i.e. Kadarism, named after the then Hungarian communist boss János Kádár.

A significant part of today's society has a beautified and as such a historically false picture of Kadarism, for plausible reasons and factor. One should not forget about the birth of the regime in 1956-57, then its metamorphoses, the period of the new economic mechanism, as well as the grave social legacies of Kádár's “age of reform”. (4.) The economic reforms which aimed at improving the efficiency of the socialist system can be judged in several

ways; the western perception was partly positive, especially in comparison with the regimes of the other eastern European planned economies. However, what the external evaluations and especially the internal (guided, censored) public did not really discuss was the social aspects and sad consequences of the side effects, dysfunctions of the system: *anomie*, *deterioration of values*, *demographic crisis*. The seriousness of the situation did not become evident and the posterity still cannot clearly see it, whereas our later problems can be often clearly traced back to the side- and after-effects of Kadarism.

The Hungarian society has always been structured and complex. So is it today, and so was it during the four decades of the state socialism. However, a petit bourgeois-like stratum which can be best described by the expression *Kadar man* (Homo Kadaricus) became extremely populous here as compared to the neighbouring countries and particularly to more fortunate civic democracies of the West. (5.) Due to its large size, this stratum managed to retain its power of political influence later in parliamentary democracy, too – hence one of the greatest weaknesses of Hungarian political life: a propensity for populism. It is populism that concedes to this social stratum and this type of persons, offering them protection by the State, it is populism that buys their votes promising them more material consumption; present populism is, interestingly, somewhat similar to the earlier Kádár regime (that financed consumption increasingly through foreign loans).

Figure 6. presents the Hungarian demographic processes: the decline of fertility in Hungary partly corresponds to the European tendencies, but the simple reproduction stopped as early as the 1960s, that is, much earlier than in several other European countries. During the transitional crisis concomitant with the regime change the birth-rate further decreased, and the fertility still did not improve after 1993 when the recovery from the economic decline started, in fact from 1995 it settled on a very poor level. This projects the inevitable fast and significant decrease of population (which can be accelerated by emigration, slowed down by immigration – both processes having further complicated consequences).

One of the particular legacies of the past that we had to cope with in the early years of transition is inflationary expectations: even under the circumstances of planned economy when the Soviet Union and its Rouble accounts still existed, the Office of Price Control was still operational, and the establishment party exercised control over state owned companies, prices had systematically risen. So when the political system came to its

end a stubborn *propensity for inflation* was left for the new system: inflation stood at 17% in the last “peace year”, in 1989, in an accelerated trend. (7.)

The structure of the Hungarian economy and its place in the world economy has changed extremely fast in the course and as a consequence of the regime change. Once again the main market of our economy was Germany, Austria, Italy, and Western Europe in general. (8.) Both the drastic change in markets and economic structure, essentially accomplished within a decade, was basically driven by *foreign direct investment* (FDI). However, this period, though successful from the point of view of the economic structure, resulted in a *dual economy*; one that consisted of an advanced and productive private sector on the one hand, and a capital constrained, low productivity – basically home owned – sector with uncertain growth outlook, on the other.

In the vocabulary of today’s society the term “multi” generally has a negative, even pejorative connotation, referring not only to multinational or transnational companies, but also to any large company. I once heard an adult student at an exam refer to the company she worked for as “multi”. When I asked for the name of the company, the answer was Magyar Posta Zrt (the hundred percent domestic owned Hungarian Post Plc)... The ill disposition towards large companies has serious traditions in several cultures; the fight of the lonely hero against giant and menacing corporations is a constantly recurring topic of American films. Being on the periphery of Europe and development, Hungary has special reasons for her justifiable critical attitude against large companies.

I don’t wish to go into details about these reasons, but two factors must be emphasized here, without which it would be difficult to understand the Hungarian (and in general the regional) economic development. One is the impressive *increase of labour productivity*. (9.) This increase was not constrained to large companies or those in foreign ownership, but certainly during the privatisation period privatised firms generally grew significantly employing less labour. That is, i.e. statistics registered a serious increase of productivity. In the first decade of the transformation, productivity of the Hungarian economy on average grew by more than 50% – the best result among the Visegrad 4 countries (V4).

The drawback is that we had the greatest decrease in legal (registered) employment: compared to the total employment of the socialist era, one quarter of the active workforce disappeared from the statistics

within a decade. Presumably most of them actually fell out of organised work in Hungary due to early retirement and to informal activity within the family or in the black economy, and later to foreign employment or emigration.

More effective employment is a virtue, it serves as basis for higher wages, and it opens opportunities for people made redundant to re-enter the value chain usefully in other areas of the economy through better organisation and modern technology. However, post-2002 statistics show that the Hungarian economy did not perform well in either creating or keeping jobs. A related issue: the activity, reputation, social weight and usefulness of Hungarian trade unions badly lagged behind what would be indispensable to keep up social partnership.

The other feature of modern economy is that it economises not only on labour, but on any other cost elements like energy and raw materials. Market imperfections are, of course, well known, but we must remember the immense waste of these resources in state owned companies within the frames of planned economy. At the beginning of the system change the *relative energy consumption* of the Visegrad countries was five to seven times more (!) than that of Austria. These shocking data of course include the effect of the economic structure (in ex planned economies the share of industry was greater than that of services, which require much less energy for creating value). Improvement in energy efficiency is remarkable even is not spectacular. Among its drivers one can find the liberalisation of energy prices which had been artificially suppressed earlier, structural changes of organisation, technological progress and the strengthening of environment-conscious thinking.

It is clear that the process called change of the regime is multi-faceted: with successes as well as failures, and most often with performance not up to expectations. The majority of the population judges this process from a very different standpoint than the scientific analyst, the politician, or a foreign observer: people of the street mostly assess the progress or decline on the basis of personal possibilities and freedoms, on personal consumption and standard of living. As for the most obvious aspect, the national average of *food consumption* does not show a general growth of welfare. (11.) The list of data indicates a moderate modernisation of the consumption structure (we eat more vegetables and less fat); assessing the change in quality of foodstuffs would require detailed expert analysis.

What is, however, credibly shown by macro-indicators: the Hungarian economic performance in relation to comparable countries measured by the gross domestic product – an indicator which is mostly used in international comparison despite its well-known shortcomings – is medium-weak. (12.) So in case the Hungarian citizens feel that the Hungarian economy performs worse than their expectations, then especially after 2004 their perception converges with tough macro-economic data. 2004 is the very year of European Union accession of the countries in the region (with the exception of Croatia, also indicated on the figure), but the Hungarian *loss of pace* and even more the *weakening of the relative position* as compared to the others cannot be explained by EU membership; it would be strange, knowing its economic advantages. Every other country of the region has gained a lot by EU membership. Macroeconomic indicators had developed rather well up until the 2008 crisis hit the region – but this is another issue.

However, the pace of economic growth is not decisive in assessing economic development especially not in the context of our present topic. The growth of GDP cannot be put to the first place of a national economic preference-list. If unjustified and unjust social differences decreased, regional inequalities became more moderate, if life quality became perceivably better and the demographical reproduction of society were organically and sustainably restored, our ranking in per capita GDP would be basically immaterial. However, we don't have much to be proud of in the above areas. On the contrary; the picture is further nuanced – mostly negatively – by the analysis of our labour cost: according to this the *labour costs per unit of output* (the so called unit labour cost) of Hungary has definitely decreased since the crisis: the country has thus become cheaper for foreign employers. (13.) In international comparison the labour cost in EUR (or USD) is affected by the foreign exchange rate of the given country: the considerable weakening of the HUF as compared to the period before 2008 has made Hungary attractive to foreign investors in this respect. At the same time, we can have serious ethical and social objections to an economic model which compensates the foreign and national businesses for the poor local bureaucracy, corruption and other operational weaknesses by low costs compared to the productivity of the country.

On the basis of international comparison, competitiveness rankings, and several comparative analyses, it can be stated that the socio-economic development model which coupled relatively *cheap but well-trained labour*

with foreign capital, lured here by tax allowance and other incentives, is running out. It is hardly advisable to continue the practice which tried to compensate the slowness of Hungarian bureaucracy and other dysfunctionalities of the state, and where craftiness replaced innovation, political relationships replaced market competitiveness. The weaknesses of the model are adequately represented by the trends on fig. 14. to make it clear that the practice of the last decade cannot be continued.

But from whom and from where can we hope for a change? For many Hungarians the obvious answer is the state. But as compared to countries under similar circumstances, Hungary stands out for the *excessive size and activity of the state*, thereby for the state's immoderate presence in social and economic processes. An essential dimension of this is shown by the ratio of *government expenditure* as compared to GDP. (15.) To finance its expenditures, the state needs income which basically comes from taxation. However, over-taxation can lead to several harmful social effects, among which performance-retention and tax evasion are the most frequent. It is difficult to keep the balance of public finances along with huge state expenditure: this endeavour has been practically unsuccessful for a quarter of a century. In fact the government deficit reached an immense measure between 2001 and 2007. (16.)

The consequences were serious: the indebtedness of the Hungarian state started increasing, although it would have met the Maastricht criteria required for the adoption of Euro by the very beginning of the 2000s. The excessive overspending of the state was exceptionally striking in election-years: to put it simply the state corrupted susceptible voters with unsecured promises, which they also partly fulfilled. It is important to see, that it is not a strait-laced financial orthodoxy that requires a well balanced budget. There are strong ethical arguments against large-scale state deficit, because its financial burden will be on the next generation, generations.

At the same time an oversized state budget increases the *risk of corruption*. We, of course, know of countries with huge state expenditure and taxation that are free from corruption and nepotism (the Scandinavian countries are like this) but they are more like exceptions strengthening the rule. Our ranking in the Corruption Perception Index is behind Poland but before Italy and Bulgaria. (17.) According to other surveys, the ranking of Romania has improved so much that they overtook us. Whatever the case, there are strong argument against trying to remedy our social problems through

increased public expenditures (thereby either putting further tax-loads on the present generation or leaving even more budget deficit for the next one or one that is not even born yet). At the same time the dysfunctionality of the distribution of state resources is shown by, for example, the schism between the relatively developed and well-to-do and the underdeveloped, poorer regions within Hungary. (18.)

The overview of *beliefs and values* concludes this survey of the social and economic processes. The peaceful change for market economy and democracy was the most important event of historical importance in the last 25 years – as everywhere else in the region. Still, it is formative to know that the Hungarian society which in 1991 at the time of the first comparative international survey, greatly supported the change for (in fact: return to) market economy, came to entertain a very different opinion on the matter by year 2009. It is true that 2009 is the year of the international financial crisis, which had an exceptionally serious effect on Hungary. Beside our economic problems our political and moral crisis also culminated at the time. Still it is thought provoking that less than half of the respondents supported the system (market economy or capitalism) which they actually lived in. Such a loss of support for the system cannot be seen in other countries of the region. (19.)

We can venture to say that our economic performance lags behind the majority of nations we share our fate with, partly because of the gross rejection of market economy values (although the direction of the cause and effect relationship is not quite clear). According to a different survey (20.) a surprisingly large part of society gradually turned away from such evidences of market economy that companies (large or small) are, as a rule, in private ownership, that wages are determined on the competitive labour market not by state wage regulations, and that insufficient personal performance can lead to a loss of job.

Market economy values have no monopoly in any European society, and they can be criticized from several ideological and conceptual viewpoints. Nevertheless, if the set of values are so incongruent with the existing economic-social system, it indicates permanent crisis and insecurity of values. On the basis of the historical outline presented here, as compared to the development of countries under similar circumstances, the strong effect of the outlook on life (and the width of the social stratum professing it) that can be called Kadarian is really striking. Let there be no mistake:

it is characteristic of other nations of the region and, in fact, all countries of peripheral situation that the propertied middle classes (Mittelstand – in German terminology) are not strong enough to stabilise the economy, the political discourse, and practical politics to the extent as it happens in civic societies that had undergone organic development. This finding however does not lessen the importance of the fact that at several crossroads of the Hungarian regime change politics kept diverging from the road of organic development towards a civil society, due to state-dependent wide social strata with reluctance for individual life and risk taking. (21.)

On the basis of this analysis we arrive to the somewhat pessimistic conclusion found on the last slide. All these, however are not our fate, since society is a living organism that reacts to whatever happens in the world, draws conclusions about the measure of the progress made along a given path, and is able to mend its ways along this track.

1. figure

In the Soviet sphere of interest: economic relations were transformed (1975)

Magyarország exportjának főbb irányai 1975-ben
(A nyilak vastagsága az arányokat mutatja)

2. figure

The general and specifically Hungarian characteristics of centralised economic planning

- Military opposition: Warsaw Pact versus NATO. Production specialisation: Comecon (which *did not* follow the logic of the Common Market); clearing prices, in kind exchange of goods (barter) settled in Rouble
- Due to the revolution of 1956, the Hungarian communist regime suffered from lack of external and internal legitimacy: it was stabilised by the policy of sufficient consumption and gradual liberalisation
- Gradual dollarization from the 1970s; hesitant opening to the west. Trade with the third world ("non-aligned countries") on a semi-market basis. Propensity for trade deficit due to insufficient competitiveness, external indebtedness.

3. figure

Kadarism and its social-economic legacy

- Kádár János (born *Csermanek János*, Fiume, 1912 – Budapest, 6 July 1989): 1952-54: Interior Minister, 1956-88: the leader of the communist party. Having Prime Minister Nagy Imre sentenced to death, executions. Then change of political direction from the beginning of the 1960s: gradual 'liberalization', acceptable standard of living, minor (discernible) social differences.
- *New economic mechanism of 1968*: integrating the management of State Owned Enterprises into the political power. Market elements but not *market economy*. Alleviation of restrictions on foreign travel and acquisition of personal property.
- Self-exploitation (black economy parallel to state jobs) – social anomie. Craftiness, tolerated breaching of norms, social passivity on one hand – better supply of goods in comparison with other countries with centralised economic planning: "goulash communism"

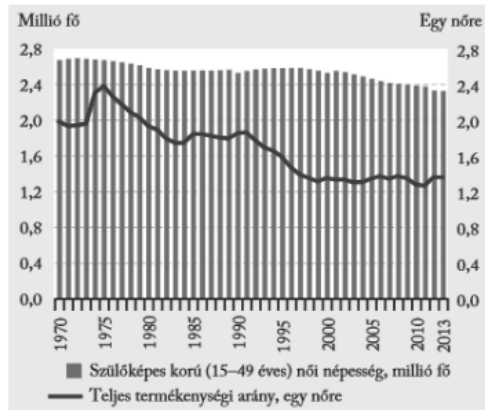
4. figure

Homo Kadaricus

- Petit bourgeois values: *material* aims (consumption) as top priority, *distrust* of public affairs and of communities beyond the family, *atheism*, *superficial national feeling* (sport success, disdain of other nations)
- Short term calculation, inability for long-term savings, tolerance of breaching norms (corruption, concealing achievement)
- Request for state support, risk aversion, poor geographical mobility.

5. figure

The early crisis of demography ("kid or car" from the mid 1970s), then another drop in fertility after 1990 and low level stagnation since 1995

6. figure

The Hungarian market economy inherited propensity for inflation

	Fogyasztói árindex (éves átlag, előző év = 100)	Jegybanksi alapkamat (az év végén, százalék)
1989	117,0	-
1990	128,9	22,0
1991	135,0	22,0
1992	123,0	21,0
1993	122,5	22,0
1994	118,8	25,0
1995	128,2	28,0
1996	123,6	23,0
1997	118,3	20,5
1998	114,3	17,0
1999	110,0	14,5
2000	109,8	11,0
2001	109,2	9,8
2002	105,3	8,5
2003	104,7	12,5
2004	106,8	9,5
2005	103,6	6,0
2006	103,9	8,0
2007	108,0	7,5
2008	106,1	10,0
2009	104,2	6
2010	104,9	5,5
2011	103,9	7
2012	105,7	6
2013	101,7	3
2014	99,8	2,1
2015	100	1,7

7. figure

Fast reintegration of the Hungarian economy after 1990

FDI is the driving force

Magyarország exportjának főbb irányai 2000-ben

(A nyílt vastagsága az arányokat mutatja)

8. figure

The impact of foreign capital and privatisation: increase in GDP (column 2), decrease in employment (3) and increase in output per employee (4)

A GDP, a foglalkoztatottság és a munkatermelékenység Kelet-Közép-Európában, 2002
1989=100

	GDP	Foglalkoztatottság	Egy foglalkoztatottra jutó GDP
Csehország	105,1	87,8	119,7
Lengyelország	129,8	87,0	149,2
Magyarország	111,8	74,0	151,1
Szlovákia	109,1	84,9	128,5

Forrás: UN ECE, 2004

9. figure

Energy intensity in the market economy and during the regime change

Kg oil equivalent energy consumption/1000€ production value

	1991	1994	2003
Austria	156	145	150
Czech Republic	1160	1071	890
Hungary	801	729	582
Poland	1074	1064	663

10. figure

'Goulash communism' was not followed by 'goulash capitalism'

Food consumption per capita

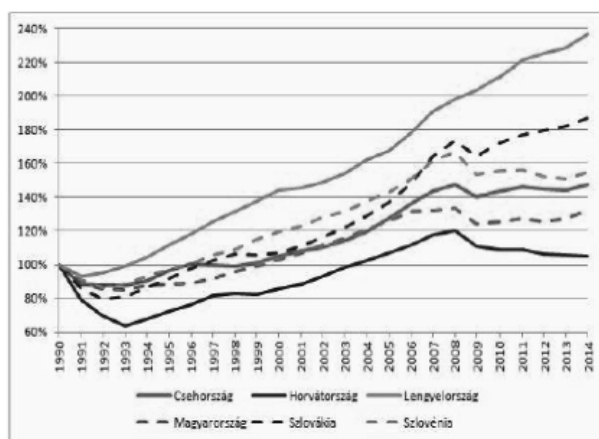
Az egy főre jutó magyar élelmiszer-fogyasztás alakulása

Fonás: KSH

	hús kg	tej liter	zöldség, gyümölcs, kg	zsiradék kg
1970	23,1	11,7	4,1	3,1
1980	28,2	17,8	4,0	2,8
1985	30,4	19,6	3,8	3,0
1990	28,7	18,2	4,1	3,3
1995	24,8	14,2	4,2	2,7
2000	27,7	17,2	5,6	2,5
2005	33,7	16,0	7,0	1,9
2010	29,9	15,0	6,7	1,6
2012	29,9	15,0	6,2	1,9

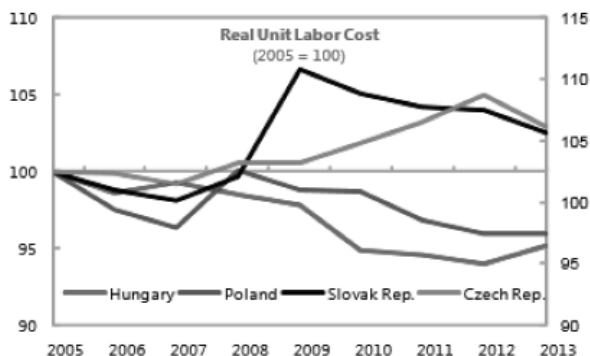
11. figure

Long term analysis shows our lagging behind in the region
GDP, 1990-2014

12. figure

Another reason to invest here: we are inexpensive
unit labour cost, source: IMF

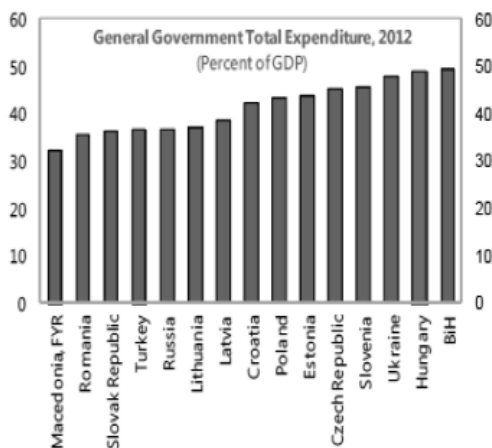
13. figure

The specialities and consequences of the structural change

- Privatisation was duly carried out, but it lead to a strongly *dual* economic structure ("multies" and "us")
- Hungarian productivity and energy-efficiency greatly improved in the *first decade* – *loss of pace* in the second ten years, falling behind in relation to V4 in the third decade
- The rate of redistribution remained permanently high, *the presence and weight of politics in economy is excessive*, the balance of public finances is fragile and its debt is a serious burden
- *The regional and strata inequalities are large*, and they have further increased in the course of modernisation
- Social structure, values, world view: the length and intensity of the survival of *Kadarism* is astonishing

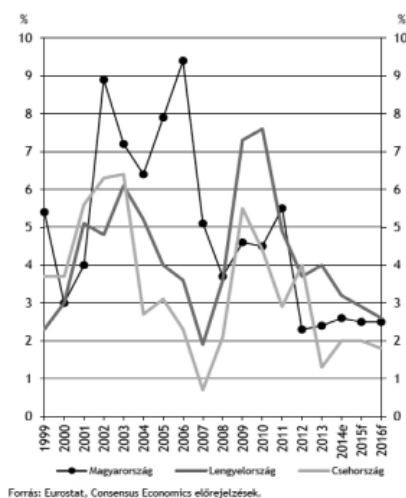
14. figure

The ratio of the Hungarian State in regional comparison

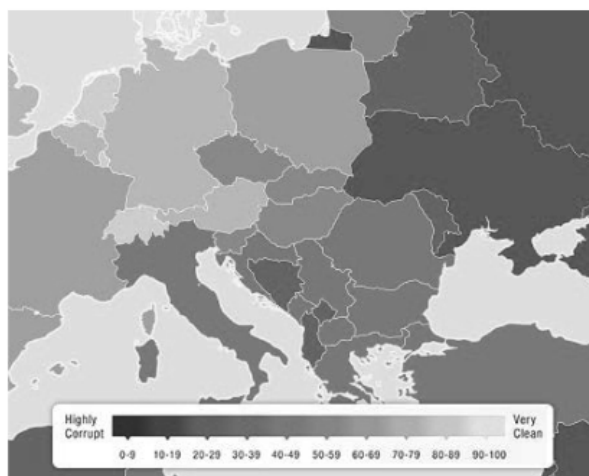
15. figure

The budget deficit in percentage of GDP

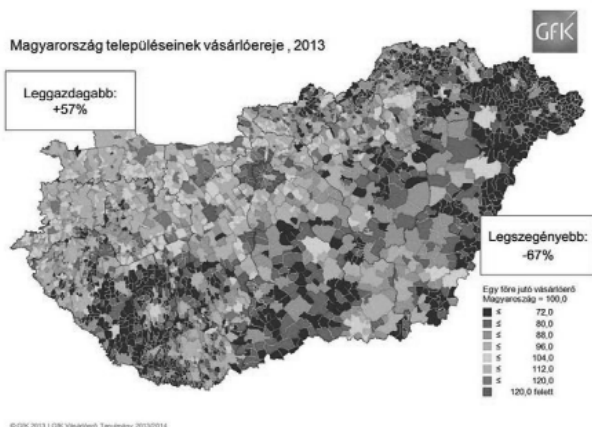
16. figure

Hungary is 47th in the Corruption Perception Index (2014, Transparency International)

17. figure

Great differences in income and living standards within the country: regional development policy is (would be) necessary

18. figure

Support for capitalism (market economy) greatly weakened by the year of the crisis

A piacgazdaságra való áttérés támogatottsága (%)

Forrás: Pew Research

	1991	2009	Változás
Kelet-Németország	86	82	-4
Csehország	87	79	-8
Lengyelország	80	71	-9
Szlovákia	69	66	-3
Bulgária	73	53	-20
Litvánia	76	50	-26
Oroszország	54	50	-4
Magyarország	80	46	-34
Ukrajna	52	36	-16

19. figure

The Hungarian values are steadily socialistic (today more than yesterday) (HVG, 2005)

		Egyetértők százaléka
A dolgozók fizetését a piaci viszonyok határozzák meg, ne az állam.	1991	72
	1995	60
	2005	44
Akik nem elég rátermettek, veszítsék el az állásukat.	1991	54
	1995	39
	2005	21
A nagyvállalatok magántulajdonban legyenek.	1991	53
	1995	40
	2005	42

20. figure

The long-standing kádárism

- Large social strata are unable to detach from the state
- The lack of the educated and financially strong middle class proved to be permanent
- Populist politics (with vote-buying welfare promises in election years) has better effect here than elsewhere
- Values: wide-range distrust of achievement, of market and capital – but the respect for politics is also poor.

21. figure

Conclusions

- The Hungarian society – unlike several other countries of the region – perceives itself in great proportion as the loser of the new system
- Long-term economic performance is moderate – by no means enough for legitimisation
- Corruption, breaching of norms – Hungarian transformation is far too continuous
- Unsolved social problems: regional and social differences, poor performance in catching up, paternalism

22. figure

A nemek forradalma

I. rész

A nemek közötti egyenlőség ideológiája – antropológiai forradalom

1. Bevezető: Az európai értékek és a menekültválság

Naponta több ezer menekült áramlik Szíriából, Irakból, Afganisztánból, Eritreából, az afrikai országokból és a Balkánról Európába, különösen Németországba, minthogy ott Merkel kancellárasszony a „befogadás kultúráját” hirdette meg, és a társadalmi ellátórendszerek (egyelőre még) a legstabilabbak. A menekültáradatnak nem lesz vége, és mindez Németországot és Európát beláthatatlan mértékben meg fogja változtatni.

A Nyugat és mindenekelőtt az Egyesült Államok mélyen belebonyolódott a Közel-Kelet polgárháborúiba és a korrupt rendszerek gazdasági problémáiba és hatalmi küzdelmeibe. Van azonban ezeknek a történelmi átalakulásoknak egy másik olvasata is: Ferenc pápa szerint az Európát elözönlő menekültáradat a kontinens előregedésének és a születések alacsony számának is köszönhető. 2015. szeptember 14-én a következőket mondta:

„Ahol sok üres tér van, ott az emberek igyekeznek kitölteni azt. Ha egy országban nincsenek gyerekek, akkor bevándorlók lépnek a helyükre.”

A meg nem születettekkel szemben a nyugati országok semmiféle „befogadókészséget” nem tanúsítanak. A nyugati világ már nem teljesíti kötelességét, hogy az életet a fogantatástól a természetes halálig védelmezze. Ez a feltétel nélküli kötelezettség a keresztény emberképből fakad, amely arra épül, hogy Isten az embert saját képére és hasonlatosságára teremtette, és ezért élete és méltósága is sérthetetlen.

A nyugati kultúra meg kíván szabadulni ettől az emberképtől. Az autonóm egyén Isten trónjára ült, és maga dönti el, mi a jó, és mi a rossz. Nemcsak az erkölcsi abszolútumokat nem tartja tiszteletben, hanem már az ember természetét sem. A szabadság ördögi abszolutizálása mára már odáig megy, hogy az emberi lét megváltoztathatatlan adottságait sem fogadják el többé, tudniillik azt, hogy férfinak és nőnek vagyunk teremtve. A gender

ideológia alá kívánja ásní az ember kétneműségét és meg akarja szüntetni a heteroszexualitás normáját. Ez az ideológia már az egész társadalmat átjárja.

2. A „gender” és a „gender mainstreaming” fogalma

Mit jelentenek a *gender* és *gender mainstreaming* új fogalmai?

A *gender* szó jelentése: „társadalmi nem”. Van, akinél ez megegyezik a biológiai nemmel, van, akinél nem. Az ember önazonosságát többé nem férfi vagy női neme határozza meg, hanem a *nemi irányultsága*, vagyis az, hogy miként elégíti ki nemi ösztönét: azonos neműekkel (homoszexuális), mindkét nem tagjaival (biszexuális), váltogatja a nemét (transzszexuális), se nem férfi, se nem nő (interszexuális), vagy egyik nemhez sem kíván tartozni (queer). Az ENSZ és az Európai Unió dokumentumaiban LMBT (Leszbikus, Meleg, Biszexuális és Transzszexuális) személyekről olvashatunk. A Facebook 58 nemet ismer. Mindez üdvözlendő „*sokszínűségnek*” számít, és ezért az EU és az ENSZ irányelvei szerint a gyerekeket is ennek az elfogadására kell nevelni az óvodától kezdve.

A gender ideológiát az 1995-ös pekingi nőügyi ENSZ konferencián tették irányadó normává. A radikális feministák a maguk stratégiai előrelátásával a *gender* fogalmát a záródokumentumban, a *pekingi konferencia cselekvési programjában* rögzítették.

A feministák szerint

- a nők elnyomása a férfi és a nő nemi különbözőségének köszönhető
- a homoszexuálisok és minden más szexuális kisebbség hátrányos megkülönböztetését a heteroszexualitás kötelező volta okozza.

A férfi és a nő nemi különbözőségének eltörlése mindkét problémát megszünteti:

- a nő elnyomását és
- a homoszexuálisok (LMBTTIQ) hátrányos megkülönböztetését.

A következő megjegyzés kívánczik ide: A nő elnyomását csak akkor lehet megszüntetni, ha a férfi és a nő azonos méltóságából és egymást kiegészítő voltából indulunk ki. És: Éppen a keresztény kultúrájú országok voltak azok, amelyek a homoszexuálisok hátrányos megkülönböztetését megszüntették.

Hogy a kétpólusú nemi önazonosságot „lebontsák” és „elbizonytalanítsák”, – mindkettő a gender ideológia szakkifejezése – két további fogalmat találtak ki: a *nemi irányultságot* és a *nemi önazonosságot*. Már a törvénykönyvekben is találkozhatunk velük, például az Európai Unió Lisszaboni Szerződésében.

Nem könnyű megtalálni ezen fogalmak definícióját.

Az úgynevezett *Yogyakarta-alapelvekben* található egy definíció. Yogyakarta egy indonéziai város. Ott jöttek össze 2007-ben úgynevezett emberi jogi szakértők, és fogalmaztak meg 29 alapelvet arra vonatkozólag, hogy miként kell megvalósítani az LMBT célkitűzéseket az egész világon. Az ENSZ tekintélyével lépnek fel, jöllehet semmiféle legitimációval nem rendelkeznek. A totalitáriánus törekvések leplezetlenül jelennek meg ebben a dokumentumban. A következő meghatározásokat találjuk benne:

A nemi irányultság fogalma az embernek azt a képességét jelenti, hogy érzelmileg és szexuálisan intenzív vonzódást tud érezni azonos neműekhez, ellenkező neműekhez, illetve mindkét nem tagjaihoz, és meghitt nemi kapcsolatra tud lépni velük.

A nemi önazonosság alatt a valamely nemhez való tartozás mély belső és személyes érzését értjük, amely vagy megegyezik az ember születéskor kapott nemével, vagy nem.¹

Az ember neme tehát nem a biológiai, hormonális, idegi, társadalmi és pszichés ismertetőjegyeiktől függ, hanem önnön „belső és személyes érzésétől”. Ez a meghatározás *semmilyen* nemi preferenciát és tevékenységet nem zár ki: sem a pedofiliát (a gyermekekkel folytatott nemi viszonyt), sem a vérfertőzést (a vérrokonokkal folytatott nemi viszonyt), sem a poligámiát, sem a poliamóriát (a több személlyel folytatott nemi viszonyt) sem a zoofiliát (az állatokkal való szexet).

¹ Yogyakarta-alapelvek, 11. oldal, Preambulum, 2. megj.

3. Az előfutárok

Hogyan jött létre ez az ideológia és miként tudta átalakítani a társadalmat úgy, hogy az napjainkra teljesen eltávolodott a valóságtól? Olyan ideológiáról van szó, melynek örült természetét bárki felismerheti, hiszen mindenki tudja önmagáról, hogy férfi-e, vagy nő:

tertium non datur (harmadik lehetőség nincsen)! Ki tudta volna elképzelni húsz évvel ezelőtt, hogy két azonos nemű személy törvényesen „házasságot” köthet, vagy hogy egy Conchita Wurstot az ENSZ főtitkára és az Európai Unió Parlamentje fog ünnepelni?

Hosszú út vezetett idáig, melyet a francia forradalom óta sok szellemi nagyság egyengetett. Itt csak a legfontosabbakat tudom megemlíteni:

A „nemek közti egyenlőség” célkitűzéseinek bölcsője a kommunista ideológia.

Friedrich Engels *A család, a magántulajdon és az állam eredete* című 1884-es művében a következőket írja:

„Az első osztályellentét, amely megjelenik a történelemben, a férfi és a nő ellentéte a monogám házasságban, és az első osztályelnyomás a női nem elnyomása a férfi nem által.”²

A nő felszabadítására tehát csak akkor kerülhet sor, ha leromboljuk a házasságot és a családot oly módon, hogy kiiktatjuk a polgári nemi erkölcsöt, melyet joggal tekintettek a házasság és a család alapjának. A nőnek részt kell vennie a termelésben, a gyermekeket pedig az állam kollektív nevelésébe kell adni.

Simone de Beauvoir, Jean Paul Sartre élettársa fogalmazta meg a híressé vált mondatot: „Az ember nem nőnek születik, hanem azzá válik”, és ezzel megteremtette az alapját annak, hogy a nők egyenjogúságáért harcoló mozgalom nyomdokain megjelenjen a radikális feminizmus. Simone de Beauvoir felszólította a nőket, hogy szabaduljanak meg az anyaság rabszolgaságától. Ma Európában a születések száma sokkal alacsonyabb annál, mint ami a társadalom fennmaradásához szükséges.

² Engels, Friedrich – „Der Ursprung der Familie, des Privateigentums und des Staats” in: Karl Marx/Friedrich Engels-Werke. (Karl) Dietz Verlag, Berlin. Band 21, 1962, S. 68.

Wilhelm Reich, Sigmund Freud volt tanítványa és a „Sexuelle Revolution” (Szexuális forradalom) című könyv szerzője megalapította az úgynevezett Sex-pol mozgalmat³ a Weimari Köztársaságban. Tagja volt a kommunista pártnak. Úgy gondolta, hogy a polgári társadalom csak a „kényszerházasság” és a „kényszercsalád” lerombolásával dönthető meg, melynek eszköze a tömegek, mindenekelőtt a gyermekek szexualizálása.

A **frankfurti iskola**, ahol olyanok tanítottak többek között, mint Theodor W. Adorno, Max Horkheimer és Herbert Marcuse, kidolgozta az úgynevezett „kritikai elméletet”. Elfogadhatónak tartották azt, ha a tudományt a társadalom szocialista típusú megváltoztatásának eszközéül használják fel. Adorno és Horkheimer a „tekintélyelvű családot”⁴ a holocaust melegágyának tekintette, és úgy gondolta, hogy a „szexuális felszabadítás” segítségével tudja lerombolni. Ez a magasröptű elmélet jelent meg a hippy mozgalom jelszávaiban: *szeretkezz, ne háborúzz!*

A kommunista befolyásolás, a radikális feminizmus és a szexuális felszabadítás társadalom-politikai áttörése az 1968-as diáklázadással valósult meg. Az intézmények hosszú éveken át tartó elfoglalása után az ideológiának meghódolt diákok a társadalom valamennyi területén megragadták a kormányrudat: a politikában, az egyetemeken, az igazságszolgáltatásban, a pedagógiában, az iskolai tantervekben, a tömegtájékoztatási eszközökben és a szórakoztatóiparban. A gyermekek egymással vagy a felnőttekkel folytatott nemi viszonyát, a gyermekek előtt folytatott nemi életet a Herbert Marcuse által ígért elnyomásmentes paradicsom megvalósulásának tekintették. A németországi zöldek már a kilencvenes években a pedofília törvényesítését követelték.

Alfred Kinsey a szexuális forradalom egyik legfontosabb alakja. A férfi és a nő nemi viselkedésére vonatkozó úgynevezett „Kinsey-jelentések” hatása

³ A Sexpol-mozgalom a tekintély ellen lázadó irányzat részét képezte, melyet Wilhelm Reich hívott életre a 30-as években, hogy a munkásifjúságot megszervezze. Kommunista vállalkozásról volt szó, mely azért jött létre, hogy megszabadítsa a fiatalokat koruk nemi erkölcsétől, melyet elnyomónak és ezért a kizsákmányolás eszközének tekintettek.

⁴ Theodor W. Adorno–Else Frenkel-Brunswik–Daniel J. Levinson–R. Nevitt Sanford, *The Authoritarian Personality*, Harper und Brothers, New York 1950. Max Horkheimer–Erich Fromm–Herbert Marcuse, *Studien über Autorität und Familie*. Forschungsberichte aus dem Institut für Sozialforschung, Paris 1936, Reprint Lüneburg 2001.

aligha becsülhető túl. Az üzenet a következő: Mivel az amerikai férfiak és nők úgylátásuk a hivatalos erkölcs valamennyi határát, a törvényeket is ehhez a valósághoz kell igazítani – ami aztán lépésről lépésre meg is történt. Kinsey máig a „szexológia atyjának” számít. Egyetemi képesítését a rovar kutatás szakterületén szerezte. Azzal dicsekedett, hogy a világ legnagyobb pornográfia-gyűjteményével rendelkezik. Maga is homoszexuális szadomazochista volt.⁵

Judith Butler 1990-ben lépett színre és jelentette meg könyvét *Gender Trouble – Feminism and the Subversion of Identity* címmel (magyarul: *Problémás nem – Feminizmus és az identitás felforgatása*). Célját már a címben megfogalmazza: össze akarja zavarni az ember önazonosságát. Vajon hogyan lehet ezt megvalósítani? Butler gender szótárában találjuk meg a választ: „a fallosz-központúság és a kötelező heteroszexualitás lebontásával”, a „merev nemi kódok hatékony instabilizálásával”, a „testi kategóriák elhomályosításával és kiiktatásával”. A társadalom „heteroszexista címkézéseit” minden területen meg kell szüntetni. A férfi és a nő, a házasság és a család, az apa és az anya, a nemiség és a termékenység nem tarthat igényt arra, hogy természetesnek és normálisnak tekintsük, inkább éppen ezek alapozzák meg a férfi uralmát a nő felett és a heteroszexualitás uralmát a szexualitás összes többi formája felett. Ezért „le kell bontani” őket.

Judith Butler a retorika és a filozófia professzora Berkeley-ben, Svájcban és a Columbia Egyetemen, a Rockefeller és a Guggenheim Alapítvány tagja, és számos jelentős díj tulajdonosa: 2012-ben Theodor W. Adorno-díjat kapott Frankfurt városától, 2015-ben a Fribourgi Egyetem díszdoktora lett. Judith Butler nyíltan vállalja leszbikusságát. Zsidó, aki Izrael bojkottjára szólít fel, és a Hamásszal működik együtt.

Miért van az, hogy azt a filozófust, aki az emberi lét alapjait akarja lerombolni, e világ elitjei a tenyerükön hordozzák? A kérdésre adandó válasz megmutatná, kik az igazi stratégiái a globális szexuális forradalomnak.

Húsz év alatt a gender ideológia meghódította a nyugati egyetemeket. Ugyanúgy kötelező már, mint a kommunista diktatúrák idején a dialektikus materializmus volt. Aki magáévá teszi, karriert csinálhat. Aki ellenáll, azt neveltségessé teszik, kirekesztik, és értelmiségiként gyakorlatilag teljesen ellehetetlenül. Németországban csaknem 200 egyetemi tanár foglalkozik a társadalmi nemek kutatásával (gender studies), és oktatja azt. És mindez

⁵ Kimerítő tájékozódásért lásd Dr. Judith Reisman honlapját: www.drjudithreisman.com

nem korlátozódik a szellem- és társadalomtudományokra. A stuttgarti egyetemen a matematika szakon is kutatják a nemeket.

4. A nyelv politikai megerőszakolása

Az a gondolati rendszer, amely erőszakot követ el a valóságon, a nyelvet is megerőszakolja, hiszen a nyelv, amely csak az ember számára adatott meg, arra szolgál, hogy megegyezésre jussunk a valóságról és az igazságról. Az ideológia fogalmai nem az igazságot, hanem a *hatékonyaságot* szolgálják. Egy ilyen gondolati rendszer az embert is szükségképpen megerőszakolja.

A nyelv megváltoztatása két szinten történik: egyrészt a nyelvtan megváltoztatásával, másrészt a fogalmak átértelmezésével. Már annak is figyelmeztető jelnek kellene lennie, hogy milyen csúnya az új nyelv.

Bürokratikus irányelvek segítségével elcsúfítják a német nyelvtant, hogy a nő a nyelvtanban is láthatóvá váljon. Mivel a magyarban nincsenek a szavaknak nőnemű, hímnemű vagy semlegesnemű végződése, ez a nyelv elleni feminista támadás a magyar nyelvben nem jelenik meg. A magas rendű értékeket jelölő fogalmak kiüresítése és megrontása minden nyelvben zajlik.

A csak nekik hasznos és mindenki másnak ártalmas terveiket az ideológusok olyan szavak és értékek mögé rejtik, amelyeket mindenki nagy becsben tart. A farkas bárányszőrbe öltözik. A báránysok, akik együtt sodródhatnak a nyájjal, nem ismerik fel ezt, vagy csak akkor ismerik fel, amikor a farkas már kitátja a száját, hogy felfalja őket.

1. Azok a fogalmak, amelyek hagyományos fogalmakat fejeznek ki, gyanússá válnak (gyanússá teszik őket), és kiszorítják őket. Példa: erény, tisztaság, perverzió.
2. A pozitív tartalmú fogalmakat tetszés szerinti új tartalommal töltik meg. Példa: szabadság, tolerancia, emberi jogok.
3. Új fogalmakat találnak ki, hogy az új ideológiát terjesszék és elleplezzék. Példa: társadalmi nem, nemi irányultság, nemi önazonosság, reprodukív egészségügyi szolgáltatások.
4. Új fogalmakat vezetnek be, hogy az ellenfelet rossz hírbe hozzák és bűnözőként kezeljék. Példa: homofóbia, gyűlöletbeszéd.

Szabadság: Az Istentől eltávolodott autonóm individuum korában a legfőbb érték a szabadság. Olyan szabadságot hirdetnek, ahol mindenki bármit megtehet, amit csak akar, feltéve, hogy nem sért törvényt. Hogy pedig ez utóbbira ne kerülhessen sor, a törvényeket is lépésről lépésre liberalizálják. Ami egykor bűnnek, perverziónak, erkölcstelenségnek számított, az ma a nemi önazonosság szabadon választható lehetősége, melynek elfogadására az óvodától kezdve nevelik a gyerekeket. Az a szabadság, amely elszakad az igazságtól és a felelősségtől, romboló szabadság. A *relativizmus diktatúrájában* az érvényesül, aki erősebb, gazdagabb, és akinek nagyobb a hatalma.

Az **igazságosság**ot az egyenlőséggel azonosítják, jöllehet az igazságosság mindig is azt jelentette, hogy *suum cuique*, vagyis mindenkinek a magáét. Az azonosat azonosan, a mást másként kell kezelni. Hogy az igazságosság és az egyenlőség azonosítása véres elnyomáshoz vezet, azt a kommunizmus milliószorosan bebizonyította.

A **tolerancia**, melyet egykor mint a szellemi szabadság feltételét dicsérték, az igazság és a fennálló rend elleni támadás eszköze lesz. A latin *tolerare* szó azt jelenti, hogy elviselni, vagyis elviseljük azt, aki más, mint mi, és idegen nekünk. A tolerancia fogalma a fennálló értékek eltörlését szolgáló harci eszköz lett, különösen a szexualitás terén. Ugyanakkor mindez csak az egyik irányban érvényes. Azokat, akik ragaszkodnak a keresztény értékekhez, egyre inkább diszkriminálják, kirekesztik, sőt bűnözőként kezelik. Senki sem volt a történelemben, aki nagyobb toleranciát követelt volna, mint Jézus, mikor azt parancsolta: „Szeressétek ellenségeiteket!”

A **diszkrimináció** a latin *discrimen* (megkülönböztetni) szóból ered.

Létfontosságú, hogy az ember mint az egyetlen teremtmény, aki szabad akaratral rendelkezik, különbséget tegyen helyes és helytelen, jó és rossz között.

Ha mindezt a nemi normák területén tesszük, és különbséget teszünk a között a szexualitás között, amely életet nemz, és a között, amelyik erre nem képes, diszkriminációt követünk el. A *diszkrimináció* fogalmával és annak törvénybe iktatásával ma a keresztényeket diszkriminálják, és az ő lelkiismereti és vallásszabadságukat korlátozzák.

Az **emberi jogokat** a totalitáriánus rendszerek által elkövetett tömeggyilkosságok miatt foglalták az *Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatába*. Egyetemesnek számítottak, vagyis olyan jogoknak, amelyek minden korban minden kultúrában és minden vallásban minden ember esetében sérthetetlenek. Ma arra használják ezt a fogalmat, hogy kis és még kisebb kisebbségek érdekeit érvényesítsék vele.

Az **apa és az anya** idejétmúlt fogalomnak számít, amelyet nem szabad többé használni, mivel diszkriminálja az azonos nemű „szülőket”. Ehelyett 1. szülőt és 2. szülőt kell mondani. Mi lesz abból a kultúrából, amelyik ki meri iktatni az apa és az anya szavakat? Milyen új embernek kell itt megszületnie?

Homofóbia: Aki az LMBT célkitűzések mint politikai stratégia ellen fellép, azt homofóbiával vádolják. A *fóbia* neurotikus félelem, amely orvosi kezelésre szorul, például a pókoktól vagy a zárt térben való tartózkodástól való félelem.

Aki a heteroszexuális vonzódás akadályoztatását pszichés zavarnak tartja, ahogyan azt Freud, Adler és Jung tette, ma betegnek számít.

5. A gender elmélet ellenmondásossága és tudománytalansága

1. A gender elmélet tagadja az ember kétnemű létezését. A biológia, a szociológia, a neurofiziológia, a pszichológia és az orvostudomány kutatási eredményei azt mutatják, hogy a férfi és a nő „természetükénél fogva mások”.⁶ A férfi és a nő agyának mind a „hardvere”, mind a „szoftvere” különbözik egymástól. Ezek a különbségek teszik lehetővé, hogy apák, illetve anyák legyünk.
2. A „nemi irányultság” és a „nemi önazonosság” tudománytalan fogalmak. Mindkettő bármikor megváltozhat, hiszen a személy szubjektív *érzésétől* függnék. Ezért ezek a fogalmak törvénybe sem foglalhatók. Ezzel szemben az ember neme változhatatlan és egyértelműen megállapítható.⁷
3. Az az állítás, hogy minden nemi irányultság egyenértékű, ellentmond egy alapvető igazságnak: a heteroszexualitás a feltétele az emberi nem létének, biológiai és társadalmi reprodukciójának. A nemiség egyéb formái elválasztják a szexualitást a termékenységtől, és ha mégis gyermekeket akarnak, a gyermeket mint valami terméket állítják elő. Megfosztják attól a jogától, hogy biológiai szülei legyenek, és tud-

⁶ Doris Bischof-Köhler: *Von Natur aus anders. Die Psychologie der Geschlechtsunterschiede*, Stuttgart 2002/2006. Louann Brizendine: *Das weibliche Gehirn. Warum Frauen anders sind als Männer*, Hamburg 2007. Susan Pinker, *Das Geschlechter-Paradox*. Axel Meyer, *Adams Apfel und Evas Erbe*, Bertelsmann, München 2015.

⁷ Robert George és mások, *Sexuality and Identity: Scientific Findings*, megjelenés várható időpontja: 2015

ja, kiktől származik. A gyermek méltóságának és jogainak súlyos megsértése ez.

4. Ha a gender ideológia szerint nincsen alapvető különbség a férfiak és a nők között, akkor azért sincs értelme harcolni, hogy a nőknek több jogaik legyenek. A női kvótákat a pozitív női tulajdonságokkal indokolják, ugyanakkor a „nemek közti egyenlőségre érzékeny” neveléssel éppen ezekről a „sztereotípiákról” kívánják leszoktatni a lányokat.
5. A gender ideológia azt állítja, hogy a nem társadalmi képződmény, és ezért megváltoztatható (nemi változékonyság). Ez azonban csak az egyik irányban érvényes, vagyis a heteroszexualitást meg lehet változtatni homoszexualitássá, de a heteroszexuális hajlamon kívül minden más hajlam megváltoztathatatlan „identitásnak” számít. A gender ideológia harcot visel az ellen, hogy a homoszexualitást heteroszexualitássá változtassák. A homolobbi diszkriminálja a volt melegeket, akik tanúságot tesznek a változásról, és bűnözőként kezeli azokat a terapeutákat, akik segítenek azoknak, akik azért szenvednek, mert nem heteroszexuálisok.
6. A gender mozgalom harcol az állatok és növények ökológiájáért, ugyanakkor küzd az ember kétnemű természete ellen. XVI. Benedek pápa ezt mondta erről 2011. szeptember 22-én Bundestagban:

„Az ökológia jelentőségét ma már senki sem vitatja. Meg kell hallanunk a természet szavát, és engedelmesskednünk kell neki...” *Létezik azonban az ember ökológiája is. Az embernek is van természete, amelyet tiszteletben kell tartania, és amelyet nem manipulálhat tetszés szerint.*

7. Lemondanak a tudomány igazságra formált igényéről. Ami a frankfurti iskola „kritikai elméletével” kezdődött, vagyis az, hogy a tudományt a társadalom átalakításának eszközeként használják, azt a genderisták a végletekig élezik. Meg kell szüntetni a tudomány objektivitásra formált igényét, és az objektivitás új fogalmával kell felváltani. „Ennek olyan fogalomnak kell lennie, amely az elnyomottak álláspontját teszi magáévá.”⁸ Az elnyomottak pedig természetesen: az összes nő a világban.

⁸ Christian Fuchs: Der Feminismus Donna Haraways und die materialistisch-feministische Kritik der Postmoderne. <http://fuchs.uti.at/wp-content/uploads/infogestech/haraway.html>

Mindebből világossá válik: a gender elmélet egy olyan hitrendszer, amely a szexuális kisebbségek érdekei szerint kívánja megváltoztatni a társadalmat. Érdekeik érvényesítését a politikai és gazdasági elit, valamint a legfontosabb tömegtájékoztatási eszközök támogatják. Mivel a gender elmélet nem a valósághoz, az értelemhez és az igazsághoz igazodik, hanem a társadalom érdekvezérelt megváltoztatását szolgálja, a totalitarizmus új formáit kívánja megvalósítani. Ez a folyamat zajlik most.

II. rész

A „nemek közti egyenlőség” megvalósítása a gyakorlatban:

A társadalom megváltoztatása a gender elmélet szerint

1. A hatalmi elitok felülről szervezett forradalma

Eddig úgy gondoltuk, a forradalmak mindig alulról szerveződnek. A tömegek annyira elégedetlenek a kizsákmányolással és az elnyomással, hogy erőszakkal akarják megváltoztatni a hatalmi viszonyokat, ahogyan az a francia forradalomban és a kommunista forradalmakban történt. A tömegmozgalom nyíltan ütközik össze a hatalmi elittel. Korunk szexuális forradalma ellenben *felülről kezdődött*. Az egész földet behálózó hatalmi elitektől indul ki, és a politikai stratégiákon keresztül a föld minden országára rákényszerítik.

Mikor az *Egyesült Nemzetek Szövetsége* 1948-ban elfogadta az *Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatát* (*Universal Declaration of Human Rights*), még egyetértés mutatkozott arról, hogy léteznek egyetemes, mindig érvényes jogok, amelyek védik az embereket és a társadalom olyan alapvető természetes intézményeit, mint a házasság, a család és a magántulajdon. A második világháború vége után egyszer s mindenkorra rögzíteni akarták, hogy „a szabadság, az igazságosság és a béke alapja a világban” az ember sérthetetlen méltósága.

A házasságot és a családot azért illeti védelem, mert a „társadalom természetes alapegysége”. A házasság és a család megelőzi az államot. Nem az államnak köszönhetik létüket, sokkal inkább az állam van rájuk utalva, hiszen az emberi együttéléshez szükséges legfontosabb dolgokat teremti meg: létrehozzák az embert, és felnevelik a személyt, aki képes arra, hogy az egész társadalmat gazdagítsa. A házasság és a család teremti meg azt a kötőszövetet, amely nélkül a kultúra szétesik: a férfi és a nő kötelékét és az egyes nemzedékek közti köteléket.

Jó hatvan évvel az *Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata* után az ENSZ és az EU a maguk hatalmas pénzügyi és személyi erőforrásaival, alszervezeteivel és a globális szereplők hálózatával a következő célok megvalósításáért harcolnak:

- a „nemek közti egyenlőségért”, vagyis a férfi és a nő nemi önazonosságának és egymást kiegészítő természetének megszüntetéséért
- a nemiségre vonatkozó valamennyi erkölcsi mérce és a heteroszexualitás normális voltának és irányadó jellegének eltörléséért
- az anyaság és az apaság devalválásáért
- a házasság és a család megszüntetéséért
- a gyermekek állami nevelésbe adásáért csecsemőkortól kezdve
- az azonos neműek „házasságáért”
- az abortuszért mint „emberi jogért”
- a „nemi sztereotípiák” felszámolásáért, melyet a gyermekek óvodáskortól kezdődő átnevelésével valósítanak meg
- a nemi erkölcs megszüntetéséért a gyermekek és fiatalok kötelező állami szexualizálásával

Ez a harc alá kívánja ásni a nemzetközi szervezetek és nemzetállamok demokratikus struktúráit, és a totalitarizmus új formáit valósítja meg. Az ellenállást mind inkább olyan új törvényi tényállásokkal teszik büntethetővé, mint például a „homofóbia” és a „gyűlöletbeszéd”.

Az autonóm egyént abszolutizálják, és mindattól megfosztják, ami egykor az ember önazonosságát biztosította, erőt és iránymutatást adott neki: a vallástól, a nemzettől, a hazától, a családtól – és immár férfi és női nemi önazonosságától is.

Kiknek állhat érdekében – vetődik fel önkéntelenül a kérdés –, hogy az embert megfosszák gyökereitől?

A belga Marguerite A. Peeters a *The Globalization of the Western Cultural Revolution* (magyarul: *A Nyugat kulturális forradalmának globalizációja*) című könyvében az elsők között mutatta be, miként számolják fel szép lassan a demokráciát az új etika nevében. Az ő könyvéből idézek:

„Nem a kormányok voltak azok, akik a forradalmi folyamatban elejétől végig a főszerepet játszották, hanem azok a kisebbségek, amelyek semmiféle állami legitimációval nem rendelkeznek... A kormányok törvényes tekin-

télyét különböző érdekcsoportoknak játszották át, amelyeknek nemcsak a legitimációjuk hiányzott, hanem gyakran a céljaik is radikálisak voltak... „Szakértőkként” lépnek fel, valójában azonban kis, radikális kisebbségek lobbistái, akik a maguk külön érdekeit érvényesítik a közjó rovására.”⁹

Az egyik legbefolyásosabb nem kormányzati szervezet a *Nemzetközi Planned Parenthood (IPPF)*, melyet az ENSZ, az Európai Unió és a nemzeti kormányzatok sok millió adópénzből finanszíroznak. Az IPPF a világ legnagyobb abortusz-szolgáltatója. 2015 júliusában néhány titkos videó látott napvilágot az interneten, melyekből megtudhattuk, hogy az IPPF abortált gyermekek testrészeit értékesíti.¹⁰

2007 és 2015 között az Európai Bizottság 10.503.000 dollárral támogatta az IPPF-t. Az Egyesült Államokban jelenleg is tart a „Szüntessétek be a Planned Parenthood támogatását” nevű nagy kampány.¹¹ Az USA egyes államai már be is szüntették a Planned Parenthood támogatását. Európának és Németországnak is ezt kellene tennie.

2. Az ENSZ politikai stratégiái¹²

Az ENSZ-nek 192 tagállama van. Nem mindegyik ért egyet a Nyugat kultúrforradalmi célkitűzéseivel. Az ENSZ korlátozott hatáskörrel rendelkezik, hogy a nemzetközi jog alapján a célokat közvetlenül és nyíltan nemzetközi szerződések révén valósítsa meg. 2015. október 1-én az ENSZ főtítkár Ban Ki-moon megígérte, hogy az egész világon támogatni fogja az LMBT jogokat, jóllehet ez feszültségekhez vezet az ENSZ és az egyes tagállamok között, mindezt azonban ő „szent küldetésnek” tartja.¹³

Olyan utakat keresnek tehát, ahol mindezt nehezen átlátható, manipulatív stratégiákkal tudják elérni.

⁹ Marguerite A. Peeters, *The Globalization of the Western Cultural Revolution*, Institute for Intercultural Dialogue Dynamics, Brüssel 2007. A könyv magyar fordítása (*A Nyugat kulturális forradalmának globalizációja*) december 7-én jelenik meg a John Henry Newman Oktatási Központ Kft. (www.jovoegyetem.hu) kiadásában.

¹⁰ Folyamatos tájékoztatásért lásd: www.lifesitenews.com

¹¹ <http://twibbon.com/Support/defund-planned-parenthood-5>

¹² Kritikai tájékoztatás az ENSZ családdellenes politikájáról: <https://c-fam.org>

¹³ <https://www.lifesitenews.com/news/pushing-lgbt-rights-is-part-of-uns-sacred-mission.-well-never-back-down-sec> (utoljára megtekintve 2015. október 16-án).

- Először is, fel kell hívni a témára a közvélemény figyelmét. Ezt a célt szolgálják az ENSZ világkonferenciái, amelyek egy-egy dokumentumot fogalmaznak meg, amely látszólagos legitimitást biztosít a célkitűzéseknek. Példa: Az ENSZ 1995-ös pekingi nőügyi világkonferenciája. A záródokumentum, a *Pekingi Cselekvési Terv* úgynevezett „puha jognak” számít, melyet aztán lépésről lépésre „kemény joggá”, vagyis hatályos nemzetközi joggá változtatnak.¹⁴
- Az ENSZ-en belül alapvetően a szavakért folyik a küzdelem. Szavakkal harcolnak Isten szava, Isten Igéje ellen. Miként lehet úgy fogalmazni a határozatokat, fejlesztési célokat és egyezményeket, hogy azok úgy is értelmezhetők legyenek, ahogyan azt a kultúrforradalmárok szeretnék? 2015. szeptember végén az ENSZ Közgyűlése a *fenntartható fejlődés céljait* fogalmazta meg, amelyeket 2030-ig kíván megvalósítani. A családpárti nem kormányzati szervezetek segítségével sikerült megakadályozni, hogy olyan fogalmak kerüljenek a dokumentumba, amelyek lehetővé teszik az abortuszt (reproduktív jogok) és az LMBT számára különjogokat (nemi irányultság, nemi önazonosság) biztosítanak. A *család* kifejezés azonban már egyetlenegyszer sem szerepel a dokumentumban. Példátlan dologról van szó, hiszen az *Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata* óta a család az ENSZ valamennyi határozatában megjelenik a társadalmi kérdések között.
- Olyan hálózatokat hoznak létre, amelyek számára a legfontosabb tömeg-tájékoztatási eszközök, a közösségi média és az egész földön működő nem kormányzati szervezetek biztosítják a társadalmi konszenzust. A világszerte működő nagy vállalkozások, mint például a Google, az Apple, a Facebook és a Microsoft kivétel nélkül támogatják a gender ideológia célkitűzéseit, és megvalósításukban is tevékeny részt vállalnak.
- Milliárdos alapítványok – pl. a Rockefeller és a Bill és Melinda Gates Alapítvány – globális programokat finanszíroznak, pl. azokat, amelyekről nem jött létre konszenzus az ENSZ-en belül, és ezért a rendes költségvetésből nem finanszírozhatók. Példa: 2013. július 26-án az emberi jogi főbiztos új ENSZ kampányt indított „*Szabadság és egyenlőség*” címmel, hogy az LMBT személyek jogait az egész

¹⁴ Dale O’Leary, *The Gender Agenda, Redefining Equality*, Lafayette, 1997. A könyv részletes ismertetését lásd: *Nachrichten aus dem Deutschen Institut für Jugend und Gesellschaft*, 13. sz. bulletin, 2007. tavasz.

földön támogassa. Mivel az ENSZ legtöbb tagállama nem szeretné homoszexualizálni a kultúráját, és ezért a finanszírozással kapcsolatban sem alakult ki konszenzus, a kampányt külső adományozók támogatásából valósítják meg.

- Az Egyesült Államok és az Európai Unió csak akkor nyújtanak fejlesztési segítyt, ha az illető ország teljesíti a gender ideológia célkitűzéseit. Ferenc pápa mindezt „kulturális imperializmusnak” nevezi.

Afrika és Madagaszkár püspökei szenvedélyes hangú tiltakozást fogalmaztak meg az ENSZ *2015 utáni globális fejlesztési célkitűzései* ellen, melyet eljuttattak az ENSZ főtitkárának, Afrika valamennyi kormányának és politikai szervezetének, valamint minden partnerszervezetüknek. A következőket írják:

(11) A dollármilliárdok, melyeket óvszerek és fogamzásgátló eszközök gyártására és forgalmazására, valamint olyan nemi felvilágosítási programokra fordítanak, amelyek nem tartják tiszteletben az egyetemes erkölcsi normákat, olyan botrányt képviselnek, mely az égre kiált bosszúért. Egyértelműen azt a célkitűzést kívánják megvalósítani, hogy Afrika népességének növekedését a nyugati „modell” szerint szabályozzák, amely Európában immár a nulla növekedés modellje.

(12) Eljött az óra, hogy lerántsuk a leplet arról, amit a globális kormányzás „nemzeti” kezdeményezéseknek nevez. Nem, ezek a célkitűzések nem Afrika célkitűzései! Á-tól cettig olyan célok, amelyeket kívülről erőltetnek Afrikára, kezdve az olyan irányadó „fejlesztési” fogalmak bevezetésétől, mint például a „nemek közti egyenlőség” vagy a „reproduktív egészség” – egészen azok megvalósításáig. Azoknak az afrikaiak lelkiismeretére apellálunk, akiket megvásároltak maguknak, és ezért együttműködnek ezen utálatos és szörnyű célok megvalósítóival.

(13) Mi, afrikai lelkipásztorok mély szomorúsággal jegyezzük meg, hogy az ENSZ „*A 2015 utáni globális fejlesztési célkitűzései*” című dokumentuma a kairói és pekingi konferencia által megszabott irányban halad tovább, és hogy az időközben létrejött partnerségek húsz évvel ezen konferenciák után hatalmas politikai és pénzügyi erővé váltak. Ezek a „partnerségek” azonban, amelyekben kormányaink és országaink népessége oly magától értetődő módon vállal részt, valójában megfosztották az afrikaiakat szabadságuktól és visszaéltek bizalmukkal!¹⁵

¹⁵ <http://aleteia.org/common-declaration-of-the-bishops-of-africa-and-madagascar/>

3. Az Európai Unió politikai stratégiái

Az Európai Unió, mely a második világháború után az európai népek szabadság utáni vágyából született, olyan hatalmi gépezetté vált, amely valamennyi tagállamban irányelvvé kívánja tenni a gender ideológiát, és azokkal szemben, akik ellenállnak neki, egyre inkább a törvény szigorával lép fel.

Ide tartozik az EU valamennyi olyan határozata, amely a nemek közti egyenlőség érvényesítésére, a női kvótákra, a nemi irányultságra, a nemi önazonosságra, a hátrányos megkülönböztetés (diszkrimináció) tilalmára, a homofóbiára és a „homo-házasságra” vonatkozik. Csupa új fogalomról van szó, melyek mind valamilyen új dolgot fejeznek ki: új emberképet és új etikát a nemek és a nemiség területén, ennek nyomán pedig új jog- és társadalmi rendet. Ezért hoz az *Európai Parlament* és az *Európa Tanács* állandóan új határozatokat.

A házasság és a család a politika azon területe, mely az Európai Unió alkotmánya szerint a szubszidiaritás elve alapján a tagállamok hatáskörébe tartozik.¹⁶ A szubszidiaritás elve – mely egyben a katolikus társadalmi tanítás alapja is – azt jelenti, hogy a fölérendelt intézmények csak azt szabályozhatják, amit az alárendelt szintek nem képesek szabályozni. Az Európai Parlament és az Európa Tanács mégis olyan határozatokat hoz állandóan, amelyek a szubszidiaritás ezen elvét semmibe veszik. Az elmúlt tíz év összes brüsszeli állásfoglalása olyan fényben tünteti fel a szülőséget, a családot és a gyermekeket, mint amelyek akadályozzák a nő teljes önmegvalósítását, amit kizárólag a kereső tevékenység és a társadalmi hierarchiában való feljebb jutás szempontjából értékelnek, az édesanyjai hivatást azonban teljesen semmibe veszik.

¹⁶ *Az Európai Közösség Alapító Szerződése*, 5. cikkely: „A Közösség a jelen Szerződésben meghatározott jogosítványokkal és célkitűzésekkel folytatja tevékenységét. Azokon a területeken, amelyek nem tartoznak kizárólagos hatáskörébe, a Közösség a szubszidiaritás elve szerint csak akkor és annyiban jár el, amikor és amennyiben a vonatkozó intézkedések céljai a tagállamok szintjén nem valósíthatók meg kielégítő módon, és ezért volumenük vagy hatásaik miatt a Közösség szintjén könnyebben valósíthatók meg. A Közösség intézkedései nem haladhatják meg azt a mértéket, amely e Szerződés céljainak eléréséhez szükséges.”

Ezeket a határozati javaslatokat általában olyan szocialista képviselők nyújtják be, akik valamely női bizottság – pl. a *női jogok és a nemek közti egyenlőség bizottsága* – tagjai. Tudják, hogy ezzel még nem alkotnak törvény, de azt is tudják, hogy ha az Európai Parlament többségi határozataira hivatkozva állandóan ugyanazokat a követeléseket ismételgetik, olyan légkört teremthetnek, amely ezeknek a követeléseknek látszatlegitimítást kölcsönöz. Néhány példa az elmúlt két évből:

Estrela képviselőnő a *szexuális és reprodukatív egészségről* készített *jelentésében* a következőket követelte:

- jogot az államilag támogatott abortuszhoz az Európai Unió valamennyi államában
- az egészségügyi dolgozók lelkiismereti szabadságának megszüntetését
- kötelező, „tabumentes” nemi felvilágosítást az általános iskolától kezdve az Egészségügyi Világszervezet (WHO) által megfogalmazott elvárások (*Standards of Sexuality Education*) szerint

Egész Európában hatalmas ellenállás jelentkezett a jelentéssel szemben. Miután a Parlament kétszer napirendjére tűzte, a jelentést hétfős lehetetvékony többséggel elutasították (2013. december 10.). Ez teljesen új volt az EU történetében, hiszen korábban minden olyan indítvány, amely Európa értékrendjét kívánta megváltoztatni, könnyűszerrel átment a parlamenten.

Gyors egymásutánban következtek a határozatok mindig ugyanazokkal a témákkal kapcsolatban: szexuális és reprodukatív jogok, LMBT-előjogok, női kvóták, a diszkrimináció tilalma, az egészségügyi dolgozók lelkiismereti szabadságának megszüntetése, „tabumentes”, kötelező nemi felvilágosítás az iskolákban. A zöld és szocialista képviselők – **Lunacek, Noichl** és **Rodrigues** – jelentéseit elfogadták. Ez csak úgy volt lehetséges, hogy az Európai Néppárt frakciójához tartozó úgynevezett konzervatív képviselők is megszavazták őket.

Fórum a nemek közti egyenlőség jövőjéről az Európai Unióban

Idén (2015) áprilisban a Jogértvényesülési Főigazgatóság magas szintű fórumot szervezett a *nemek közti egyenlőség jövője az Európai Unióban*

címmel. A különböző EU-s és ENSZ szervezetek, nem kormányzati szervezetek és feminista intézmények 300 magas rangú képviselője vett részt rajta azzal a céllal, hogy olyan földrészre tegyék Európát, ahol a „nemek közti egyenlőség” eszméje megvalósul. A következő követeléseket fogalmazták meg:

- nemileg semleges nevelés az óvodákban, hogy felszámolják a férfiakra és nőkre vonatkozó nemi sztereotípiákat
- magatartási kódex készítése az oktatásban és szakképzésben dolgozók számára
- a „nemek közti egyenlőség” ellenőrzési eszközrendszerének megteremtése
- a „nemek közti egyenlőség” és a diszkrimináció felszámolásának fogantatása a nemzeti törvényhozásban
- a „nemek közti egyenlőség” célkitűzéseinek végrehajtása mint az EU-s tagság feltétele

2020-ig, vagyis öt éven belül teljesen fel kell számolni a „patriarchális struktúrákat” a fenti intézkedések alkalmazásával.

Az egyenlő bánásmódra vonatkozó ötödik irányelv (ETD)

Az Európai Parlament már 2011-ben elfogadta az *egyenlő bánásmódra vonatkozó ötödik irányelvet* (ETD), a Bizottságnak azonban még jóvá kell hagynia. Csak azért nem hagyta még jóvá, mert ahhoz a tagállamok egyhangú hozzájárulása szükséges. Az irányelv fő kezdeményezői az LMBT lobbicsoportjai, amelyek így is folytatni kívánják a társadalom átformálását a Yogyakarta-alapelvek szerint.

A diszkrimináció-ellenes törvények és a vallásszabadság ellentmondanak egymásnak. Azóta több országban születtek olyan bírósági ítéletek, ahol a diszkrimináció-ellenességet fontosabbnak tekintették a vallásszabadságnál. Néhány példa az Egyesült Királyságból:

- Peter és Hazelmary Bullnak azért kellett bezárniuk panziójukat, mert csak házaspároknak kívánták kiadni szobáikat.
- Devon grófjától azért vonták meg helyiségeinek bérbeadására vonatkozó iparendélyét, mert nem akarta bérbe adni őket olyan ünnepekre, ahol azonos nemű élettársak fogadnak egymásnak hűséget.

- Egy észak-ír pékséget azért ítélték el diszkrimináció miatt, mert nem volt hajlandó tortát készíteni azzal a felirattal, hogy „támogasd a meleg házasságot!”¹⁷

Amennyiben elfogadják az *egyenlő bánásmódra vonatkozó ötödik irányelvet* (ETD), a demokratikus szabadságjogok további jelentős csorbulására számíthatunk:

Az egyenlő bánásmódra vonatkozó ötödik irányelv:

- megsérti a vállalkozói szabadságot.
- megfordítja a bizonyítás elvét: Ha valakit „diszkriminációval” vádolnak meg, a vádlottnak kell bebizonyítania ártatlanságát.
- jogi bizonytalanságot teremt: magánszemélyek és vállalkozások elleni koncepciók perekhez vezet.
- A tagállamoknak újfajta ellenőrző szerveket kell létrehozniuk.
- megszünteti a vallásszabadságot.

Az egyenlő bánásmódra vonatkozó ötödik irányelv további fontos lépés a totalitáriánus gender állam felé vezető úton. Az EU tagállamainak meg kell akadályozniuk a bevezetését.

Mivel Európa vezetői eltökélték magukat, hogy az EU tagállamok társadalom-politikai valóságát a „nemek közti egyenlőség” alapelvei szerint változtatják meg, két kérdés vetődik fel:

- Ki hatalmazta fel az Európai Bizottságot arra, hogy az Európai Unió 500 millió polgárára olyan új emberképet kényszerítsen, amely egy örült ideológiára épül?
- Ki jogosította fel az EU-t, hogy az ember férfi és női nemi önazonosságát megszüntesse? Honnan van az EU-nak jogi alapja és hatásköre ahhoz, hogy a szülők gyermekeik nevelésére vonatkozó és számos alkotmányban garantált jogát állami felügyeletű intézményekre ruházza át?

Az „antropológiai forradalom” két további konkrét formájáról szeretnénk még beszélni, melyek beláthatatlan következményekkel járnak a jövőnkre nézve: az úgynevezett „homo-házasságról” és a gyermekek szexualizálásáról, mely az óvodákba és iskolákba bevezetett kötelező nemi felvilágosítási órákon történik.

¹⁷ <http://www.intoleranceagainstchristians.eu>

4. A „homo-házasság”

Az azonos neműek élettársi viszonyának új jogintézményét az ENSZ és az EU szorgalmazza a maguk világméretű lobbijával és hatalmas anyagi erőforrásaival. A „bejegyzett élettársi viszony” csak első lépés azon az úton, melynek végén teljesen egyenlőnek nyilvánítják a férfi és nő házasságával. 2015-ben két jelentős esemény történt a „homo-házassággal” kapcsolatban: az írországi népszavazás a „homo-házasságról”, melyet a kormány, a tömegtájékoztatási eszközök, sőt még a rendőrség is támogatott, egy Egyesült Államok-beli adományozó pedig egymaga 27 millió dollárral finanszírozott. Majd az Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága 2015. június 26-án úgy döntött, hogy Amerika valamennyi államára ráerőlteti a „homo-házasságot”. A döntést egyfős többséggel fogadták el. A kisebbségben maradt alkotmánybírók különvéleményükben hangsúlyozták, miért tekinthető ez az igazságszolgáltatással való durva visszaélésnek. A Legfelsőbb Bíróság döntését Barack Obama azzal ünnepelte meg, hogy június 26-án este a szivárvány színeivel világította meg a Fehér Házat.

Néhány kutatási eredmény a homoszexuális hajlamú emberek életére vonatkozóan:

- Az Egyesült Államok-beli *Center for Disease Control* (Egészségügyi Központ) új, széles körű felmérése szerint a magukat homoszexuálisnak tartó emberek aránya a teljes lakosságon belül mindössze 1,6%.¹⁸ A homoszexuális hajlamú emberek közül, akik – kerekítve – a lakosság 2%-át képviselik, csak mintegy 2% veszi igénybe a bejegyzett élettársi kapcsolat, illetve a „homo-házasság” új jogintézményét. Ez azt jelenti, hogy a lakosság 0,2%-a miatt állítjuk feje tetejére a jogrendszerünket, a társadalmi ellátó rendszerünket és az értékrendünket.
- Mint számos tanulmány mutatja, a homoszexuálisok általában gyakran változtatják szexuális partnereiket.¹⁹
- A homoszexualitás megélése jelentős egészségügyi és lelki kockázatokkal jár. A HIV/AIDS-cel való új fertőzöttek kerekén 70%-a olyan

¹⁸ Az Egyesült Államok hivatalos adatai: www.cdc.gov/nchs/data/nhsr/nhsr036.pdf. Nagy-Britannia: www.ons.gov.uk/ons/rel/ethnicity/measuring-sexual-identity---evaluation-report/2010/sexual-identity.pdf.

¹⁹ *Zürich Men's Study*, 1999.

férfi, aki más férfiakkal folytat nemi viszonyt. A várható élettartamuk ezért tíz-húsz évvel rövidebb, mint a heteroszexuálisoké.²⁰

- Az azonos neműek „házasságára” vonatkozó szakértői véleményükben, melyet az Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága számára készítettek, Loren D. Marks, Mark D. Regnerus és Donald Paul Sullins neves professzorok megállapították, hogy az azonos nemű „szülők” gyermekei az összes komoly tudományos kutatás szerint bizonyíthatóan károsodnak.²¹
- A „homo-házasság” Európa államait egyre inkább Keletre és Nyugatra osztja. 11 állam a „homo-házasságot” olyan intézményként definiálta, amely független az ember nemétől. 13 állam – gyakran népszavazás eredményeként – alkotmányában egy férfi és egy nő szövetségeként határozta meg a házasságot. Afrikában csak egyetlen állam törvényesítette a polgári élettársi kapcsolatot: Dél-Afrika. A világon több mint 50 állam tiltja a homoszexuális kapcsolatot.

Homoszexualitás mindig is volt, és az egyes kultúrák különbözőképpen ítélték meg. Arra azonban nem volt még példa az emberiség történelmében, hogy két férfi vagy két nő élettársi kapcsolatát a házassággal egyenlőnek nyilvánítsák.

Ennek okai teljesen nyilvánvalóak:

- A házasság célja gyermekek nemzése.
- A gyermekeknek joguk van ahhoz, hogy biológiai szülei legyenek, és tudják, kiktől származnak.
- Ez a gyermekek természetes élettere, ahol a legjobban tudnak fejlődni.
- A felnőtteknek nincs joguk a gyermekhez.
- Ha úgy hozunk létre gyermekeket, hogy spermát és petesejtet vásárolunk, és béranyát fizetünk meg, a gyermeket megvásárolható terméké tesszük. Ezzel tönkretesszük emberi méltóságát.
- A homoszexuális életstílus kockázatait elhallgatni büntény a gyermekek és fiatalok, valamint a homoszexuális hajlamú emberek ellen.

²⁰ John-Henry Westen, *Editorial*, LifeSiteNews, 26.06.2015.

²¹ Brief of amici curiae American College of Pediatricians, Family Watch International, Loren D. Marks, Mark D. Regnerus and Donald Paul Sullins.
http://www.familywatchinternational.org/fwi/documents/Amicus_Brief_and_Appendix_2015.pdf?utm_source=email+marketing&utm_campaign=Pres+Message+4.16.15&utm_medium=email

Az amerikai szerző Daniel Greenfield a következőket írja:

„Először a házasság véglegessége szűnt meg, majd a monogám jellege, végül pedig az értelme.”

Soha nem az azonos neműek „házassága” volt a kérdés, hanem a házasság. Abban a világban is lesz házasság, amelyet a dekonstruktivisták kívánnak felépíteni, csak éppen nem lesz semmi értelme... A dekonstrukció háború a meghatározások és a határok ellen. A kizárólagosság azon igénye, mely a házasságban, illetve minden más területen jelentkezik, gyűlöletkeltő bűncselekménynek minősül.”²²

Mikor a Nyugat olyan intézményként határozza meg a házasságot, amelyet bármilyen nemű személy bármilyen nemű személlyel létesíthet, és amely az érzelmekre épül, utódnemző funkcióval pedig nem rendelkezik, „kulturális imperializmust” (Ferenc pápa) valósít meg.

5. A gyermekek szexualizálása

Az olyan nemzetközi szervezetek, mint az ENSZ, az UNICEF, az EU, a világszerte működő nem kormányzati szervezet *Nemzetközi Planned Parenthood Szövetség* (IPPF) és a nyugati államok kormányai stratégiai feladatuknak tekintik, hogy szexualizálják a fiatalokat, sőt időközben a gyermekeket, köztük a legkisebbeket is.

Az „egyenjogúsító szexuálpedagógiát” Németországban a zöld-vörös kormányok tantervekké alakítják, és a tankötelezettség révén a diákokra és a szülőkre kényszerítik. A szülők alkotmányban biztosított jogát gyermekeik neveléséhez hatályon kívül helyezik. Ami korábban perverziónak, erkölcstelenségnek, fajtalanságnak, a gyermekek megrontásának számított, az ma a nyugati világban a „sokszínűség szexuálpedagógiájának” irányelve.

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) a Szövetségi Egészségügyi Tájékoztató Központtal [Bundeszentrale für gesundheitliche Aufklärung (BZgA)] karöltve a *Nemi felvilágosítás európai irányelvei*²³ címmel jelentette meg tájékoztatóját, amely teljesen a fenti szellemiséget tükrözi.

²² Daniel Greenfield teljes cikke magyarul: <https://heidlgyorgy.wordpress.com/2015/06/02/a-hazassag-lerombolasa>

²³ <http://www.bzga.de/infomaterialien/einzelpublikationen/who-regional-office-for-europe-and-bzga-standards-for-sexuality-education-in-europe/>

Ezen *irányelvek* szerint a gyermekeket már a legelső korcsoportban (0-4 év) tájékoztatni kell a maszturbáció mikéntjéről. Négy éves kortól és minden további korcsoportban ismertetni kell a „nemi irányultság” (LMBT) egyes fajtáit és a különböző családtípusokat azzal a céllal, hogy elfogadtassák őket. Mindez például olyan gyermekkönyvek segítségével történik, ahol a királyfi a másik királyfival köt házasságot. Az óvodákban külön kialakítanak olyan zugokat, ahol az óvodások maszturbálhatnak és doktorosdit játszhatnak. A további korcsoportokban a nemi élet valamennyi gyakorlatáról tájékoztatják a gyermekeket, például az anális és az orális szexről. A fogamzásgátlás szakértőinek képezik ki őket, mikor azt gyakoroltatják velük, hogyan kell felhúzni az óvszert a műanyag péniszre. Az esemény utáni tablettát és az abortuszt olyan választási lehetőségként mutatják be, amelyről a fiatalnak magának kell döntenie. Mindez az ENSZ által hirdetett „gyermekjogok” közé tartozik.

A szexualizálás antropológiai előfeltevése az, hogy a gyermekek születésüktől fogva szexuális lények, akiknek joguk van ahhoz, hogy állítólagos szexuális szükségleteiket kielégítsék, és erre a felnőtteknek meg is kell tanítaniuk őket. A gyermek csecsemőkortól kezdve mutatkozó nemi tevékenysége az egészséges lelki-szexuális fejlődés jele. Ezt soha semmivel nem indokolják, és semmilyen tudományos bizonyítékkal nem támasztják alá. Téves előfeltevésről van szó.

A gyermekeknek arra van szükségük, hogy a családban szeretetet kapjanak, gyengédségben részesüljenek, és biztonságban érezzék magukat. Nemiségmentes helyre van szükségük, ahol gondtalanul játszhatnak, új felfedezéseket tehetnek és tanulhatnak. Szexualizálásukkal a gyermekkoruktól fosztjuk meg őket.²⁴

A család elleni leghatékonyabb támadás a gyermekek és a fiatalok politikailag motivált és stratégiailag megvalósított szexualizálása.

A fiatalkori nemi élet veszélyei és következményei

A korai nemi aktivitás jelentős kockázatait mindenki ismeri, azok az állami hatóságok is, amelyek a gyermekeket és fiatalokat szexualizálják. A következő *kockázatokról* van szó:

²⁴ Neil Postman, *Das Verschwinden der Kindheit*, Frankfurt 1987, először angolul jelent meg a következő címmel: *The Disappearance of Childhood*, New York 1982.

- A serdülőkori terhességek és abortuszok. Az Egyesült Államokban és Németországban ezek száma csökkent az utóbbi években. A leggyakoribbak Nagy-Britanniában, ahol évekkel ezelőtt olyan nemi felvilágosítást vezettek be az iskolákban, amely minden erkölcsi értékkel szembehelyezkedik, a legritkébbak pedig Lengyelországban, ahol a diákokat az iskolában a családi életre készítik fel.
- A fogamzásgátló szerek okozta egészségügyi panaszok. A tabletta, melyet már serdülőknek is osztogatnak, jelentősen növeli a trombózis és a szélütés előfordulási esélyeit.
- A nemi úton terjedő betegségek robbanásszerű terjedése.²⁵ Az Egyesült Államokban az összes serdülőkorú lány 25%-a szenved nemi betegségben, ami gyakran meddőséghez vezet.
- A kötődési képesség gyengülése a lelki sérülések következtében. A szerelmi kapcsolatokban való csalódással a kötődési kedv is csökken. A depresszió és az öngyilkossági kísérlet jelentősen nagyobb számban fordul elő olyan fiataloknál, akik korai nemi kapcsolatokba bonyolódnak, és ezeknek az iskolai teljesítménye is rosszabb.²⁶

A közvélemény-kutatások egybehangzóan azt mutatják, hogy a fiatalok családot szeretnének. Vajon nem úgy kellene alakítanunk jellemüket a családban és az iskolában, és nem olyan tudást kellene közvetítenünk nekik, hogy életcéljukat el is tudják érni?

Akiké a fiatalok, azoké a jövő. Ezt jól tudják a kultúrforradalmárok, de jól tudják a keresztények is. Ezért az a legfontosabb feladat, hogy harcoljunk a fiatalokért.

²⁵ Miriam Grossman, *You're Teaching My Child What? A Physician Exposes the Lies of Sex Education and How They Harm Your Child* (Washington DC: Regnery Publishing, 2009).

²⁶ <http://www.heritage.org/Research/Reports/2003/06/Sexually-Active-Teenagers-Are-More-Likely-to-Be-Depressed>. Az adatokat gondosan elemzik, és a társadalmi háttérre vonatkozó szempontokat is megvizsgálják. *No Strings Attached: The Nature of Casual Sex in College Students*, in: *The Journal of Sex Research*, Vol. 43, No. 3, August 2006, pp. 255–267.

III. rész

Ellenállni a gender ideológiájának

A gender ideológia gyökereiről és a társadalomra gyakorolt hatásairól már beszéltünk. Láttuk, hogy a gender ideológia az ember természetére vonatkozó hazugságokra épül, és hogy a gyökereitől megfosztott, szexualizált új embert kívánja megteremteni. Az az ideológia, amely ellentmond a természetnek, az értelemnek és a teremtés rendjének, szükségszerűen totalitáriánus természetű. Egy új totalitarizmus van kialakulóban, amely ezt az ideológiát az egész világ népességére rá akarja kényszeríteni. A keresztények elleni intolerancia és diszkrimináció európai megfigyelésére alakult szervezet, az *Observatory on Intolerance and Discrimination against Christians in Europe* sok száz esetet jegyez fel, ahol a keresztények hátrányos megkülönböztetésben részesülnek – bírósági döntések, vandalizmus, személyek elleni fizikai támadás, pénzforrásoktól való elesés, egyesületekből való kizárás, foglalkozásokból való kirekesztés és börtönbüntetés formájában.²⁷

Látjuk, hogy a „nemek közti egyenlőség” érvényesítése a társadalom valamennyi területére kiterjed – a politikára, az egyetemekre, az igazságszolgáltatásra, az oktatási rendszerre –, és a legfontosabb tömegtájékoztatási eszközök is szinte kivétel nélkül támogatják, melyek többé nem azért lépnek fel, hogy az igazságot képviselve a hatalmat ellenőrizzék, hanem maguk is a politikai osztály részévé váltak, és a „nemek közti egyenlőség” ideológiáját valószínűsítik meg.

A nagyszerű európai kultúra, mely az egész világon elterjedt, a kereszténységre és a keresztény értékekre épül: az emberi méltóságra, a szabadságra, az igazságra, az igazságosságra, a felebaráti szeretetre, a házasságra és a családra. Miért menekül több százezer muszlim Európába, különösen Németországba? Azért, mert – legalábbis egyelőre – demokratikus szabadságjogaink, működő gazdaságunk és társadalmi ellátó rendszerünk van, melyek a caritas, vagyis a felebaráti szeretet keresztény értékére épülnek.

1968 óta ez a kultúra önnön keresztény alapja ellen harcol, és többé nem hagyja, hogy saját vallásunkkal, nemzetünkkel és családjunkkal azonosuljunk, és azt meg is védjük.

A jó hír az, hogy nő az ellenállás az önpusztítás ezen útja ellen. Néhány példa:

²⁷ <http://www.intoleranceagainsthristians.eu>

Tizenhárom európai állam a házasságot egy férfi és egy nő szövetségéként határozta meg alkotmányában (Fehéroroszország, Bulgária, Horvátország, Litvánia, Lettország, Moldávia, Montenegró, Lengyelország, Szlovákia, Szerbia, Ukrajna, Magyarország).

Németországban 200.000 polgár petíciót nyújtott be 2014 elején Baden-Württemberg tanterve ellen, amely azzal a céllal kívánja átnevelni a diákokat, hogy „fogadják el a szexuális sokszínűséget”. 2014 óta egyre nagyobb tüntetések szerveződnek ez ellen.²⁸ A tantervet jelentősen módosították, Schleswig-Holsteinben pedig teljesen vissza is vonták, mivel az „nem alkalmas az iskolai bevezetésre”.

Franciaországban „Manif pour tous” néven tömegmozgalom indult 2013-ban, amely azért harcol, hogy a gyermeknek joga van ahhoz, hogy legyen apja és anyja, valamint a „homo-házasság” és a gender ideológia államilag előírt iskolai bevezetése ellen. Több mint egy millió ember vonult az utcára. Azt ugyan nem tudták megakadályozni, hogy a Hollande-kormány törvényesítse a „homo-házasságot”, harcukat azonban folytatják.

A *litván* parlament kitiltotta az LMBT propagandát az iskolákból.

Lengyelországban 10.000 polgár tüntetett augusztus 30-án a „családra nevelés” című tantárgy megtartásáért és a „sokszínűség tiszteletét előmozdító nemi felvilágosítás” ellen. A tüntetés sikerrel járt: a kormány tervét visszavonták.

Norvégiában Harald Eia komikus a *homo-házasság egyenjogúsításának paradoxonát*²⁹ és a nemek kutatóinak tudománytalanságát mutatta be videóiban, melynek hatására a norvég kormány beszüntette a nemek kutatásának támogatását.

A *svájci* Luzernben a Szexualpedagógia Kompetencia-központja az általános tiltakozások hatására bezárt.

Magyarországnak 2012 óta olyan keresztény alkotmánya van, amely a házasságot egy férfi és egy nő kapcsolataként határozza meg, az életet pedig a fogantatástól a természetes halálig védelmezi.

Valahányszor ellenállás mutatkozik a „nemek közti egyenlőség” politikájával és a fiatalok szexualizálásával szemben, az *Európai Unió* valamennyi rendelkezésre álló hatalmi eszközével igyekszik letörni azt. Ugyanakkor létrejött egy európai hálózat, amely kitűnően képzett, hozzáértő emberekből

²⁸ www.demofueralle.de

²⁹ <https://www.youtube.com/playlist?list=PLPPa8aTP2j2MPyEzYwqmCOMHLi1bmu95e>

áll, és az EU struktúráin belül minden lehetőséget kihasznál, hogy az EU gender célkitűzései ellen harcoljon.³⁰

A kultúrforradalmárok kezdenek aggódni a növekvő ellenállás miatt. A német Szociáldemokrata Párt világszerte tevékeny Friedrich-Ebert Alapítványa jelentést tett közzé Budapesten a következő címmel:

*A gender mint szimbolikus ragasztóanyag: a konzervatív és szélső-jobboldali pártok helyzete és szerepe a gender-ellenes európai megmozdulásokban*³¹. Ebben a dokumentumban a francia, német, magyar, lengyel és szlovák gender-ellenes mozgalmakat elemzik.³² Az alulról szerveződő ellenállás veszélyt jelent a felülről szerveződő forradalomra nézve, ami a jelentés szerzőit aggodalommal tölti el. Mint hivatásos manipulátorok azt javasolják, hogy kerülni kell a „gender” fogalom használatát, és így kell megfosztani az ellenállás mozgalmait a „szimbolikus ragasztóanyagtól”.

Pápák és püspökök a gender ideológia ellen

A Biblia szeretetről, házasságról, nemiségről és családról szóló örömhírével összhangban 2013 és 2014 évfordulóján Szlovákia³³, Lengyelország³⁴ és Horvátország³⁵ püspökkari konferenciái, valamint a svájci Chur³⁶ püspöke határozott hangú körlevelet jelentett meg a gender ideológia ellen. Bemutatják, hogy Isten az embert a szeretet királyi útjára hívja, és a házastársi szerelem azt a szeretetet jeleníti meg, amellyel Isten szereti az embert.

³⁰ <https://agendaeurope.wordpress.com>

³¹ Kováts Eszter és Maari Pöim (szerk.), *Gender as Symbolic Glue: The position and role of conservative and far-right parties in the anti-gender mobilizations in Europe*, Friedrich Ebert Stiftung, 2015. július, 146. old. Felelős kiadó: Ernst Stetter, Secretary General of the Foundation for European Progressive Studies (FEPS). Szerzők: Gaël Brustier (Franciaország), Alice Blum (Németország), Félix Anikó (Magyarország), Weronika Grzebal-ska (Lengyelország), Petra Durinova (Szlovákia), Pető Andrea (epilógus). Link: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/budapest/11382.pdf> (utolsó megtekintés 2015. július 30-án).

³² A szerző (G. Kuby) nevét tizenegyszer említi.

³³ http://www.familiam.org/pls/pcpf/v3_s2ew_consultazione.mostra_pagina?id_pagina=5708.

³⁴ <http://torontocatholicwitness.blogspot.ca/2014/01/the-polish-bishops-conference-denounces.html>

³⁵ <http://torontocatholicwitness.blogspot.de/2014/11/croatian-bishops-conference-denounces.html>

³⁶ http://www.bistum-chur.ch/wp-content/uploads/2013/12/Wort_des_Bischofs_VIII_2013.pdf

Különösen II. János Pál pápa enciklikáira hivatkoznak, aki a *test teológiájával* új mélységben világította meg az értelmes és boldog élet bibliai üzenetét. Ferenc pápa számtalanszor foglalt állást a gender ideológia ellen, melyet „ördögi ideológiának” nevezett. 2015 októberében a római püspöki szinóduson valamennyi nyelvi csoport elítélte a gender ideológiát a német kivételével.

A Kúria és bíborosi kollégium előtt tartott 2012. december 21-i karácsonyi beszédében XVI. Benedek pápa a rá jellemző éleslátással utalt „a gender elmélet hamis voltára”, és arra az „antropológiai forradalomra”, amelyet megvalósít. A következőket mondta:

Ha mindeddig úgy véltük, hogy a család válságának oka az emberi szabadság téves felfogása, ma már látjuk, hogy maga a létről alkotott elképzelésünk kérdőjeleződik meg, vagyis az, hogy mi is az ember valójában. ... az ember nemét többé nem természeti adottságnak tekintik, amelyet az embernek el kell fogadnia és értelemmel kell megtöltenie, hanem társadalmi szerepnek, amelyet ki-ki magának választ, míg eddig a társadalom jelölte ki számára. Nyilvánvaló, hogy ez az elmélet és a mögötte húzódó antropológiai forradalom mindenestül téves. Az ember tagadja önnön természetét, és úgy dönt, hogy nem olyan dologról van szó, ami adottság, hanem olyanról, amit maga hoz létre. ... Ha a környezetünkről van szó, akkor a természet manipulálását károsnak tartjuk, ha viszont az emberről, akkor magunk manipuláljuk azt. Kétségbe vonjuk, hogy Isten az embert két egymást kiegészítő alakban – férfinak és nőnek – teremtette. Ha azonban nem létezik a férfi és a nő teremtésben meghatározott kettőssége, akkor a család – mint a teremtés által adott valóság – sem létezik többé. Ekkor viszont a gyermek őt megillető eddigi helye és méltósága is elvész. ... Ha az alkotás szabadsága önmagunk megalkotásának szabadságává válik, akkor magát a Teremtőt is megtagadjuk, végül pedig az embert is megfosztjuk attól a méltóságától, hogy Isten teremtenye és képmása. Aki a családért harcol, az emberért harcol. És azt is látjuk, hogy ahol tagadják Istent, ott az ember méltósága is megszűnik. Aki Istent védelmezi, az az embert veszi védelmébe.”³⁷

³⁷ http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/de/speeches/2012/december/documents/hf_ben-xvi_spe_20121221_auguri-curia.html

Soha az emberiség eddigi történelmében nem történt meg, hogy stratégiai politikai programokkal az egész világon támadást indítottak volna az ember kétneműsége és az erre épülő társadalmi rend ellen. A Biblia első oldalán ezt olvassuk:

„Megteremtette tehát Isten az embert a maga képére; saját képére teremtette őt, férfinak és nőnek teremtette őket. Isten megáldotta őket, és azt mondta nekik: »Szaporodjatok, sokasodjatok, töltsétek be a földet!«” (Ter 1,27-28).

Ezzel az egzisztenciális támadással a keresztény ember csak akkor tud szembeszállni, ha valóban a keresztény hite szerint él, vagyis:

- Nemi életünk megfelel Isten parancsolatainak. Máskülönben nem tudjuk felismerni az igazságot, és indítékunk sem lesz, hogy elkötelezzük magunkat ebben a harcban.
- Nekünk is világosan kell látnunk a nemiség, a házasság és a család dolgaiban. Óriási tudásanyag áll rendelkezésünkre ehhez, különösen VI. Pál, II. János Pál és XVI. Benedek enciklikái (*Humanae Vitae*, *Familiaris consortio*, *Deus caritas est*), valamint II. János Pál műve, a *Test teológiája*.
- Élő kapcsolatban vagyunk van Jézus Krisztussal a szentségek, az imádság és Isten igéje által, és így le tudjuk győzni félelmünket, és engedelmeskedni tudunk a Szentlélek sugallatainak és vezetésének.
- Őszintén keressük Isten akaratát.
- Hálózatokat hozunk létre olyan emberekkel, akik elkötelezték magukat ebben a harcban. Minden országban több száz olyan keresztény csoport létezik, akik a társadalom minden szintjén a házasságért és a családjáért küzdenek.

Vajon fel fog-e ébredni Európa, és rá fog-e eszmélni keresztény gyökereire, amelyekből nagyszerű kultúra sarjadt, olyan kultúra, amely tiszteletben tartja minden ember méltóságát, védelmezi a vallás és szólásszabadságot, garantálja a jogbiztonságot, valamint anyagi jólétet és példátlan társadalmi ellátó rendszert teremt? Vagy el fog tűnni az iszlám többségű multikulturalizmusban? Mindenki tehet azért, hogy az európai kultúra forrásából ismét élő víz fakadjon fel.

Die Gender Revolution

Teil I

Der Genderismus – eine anthropologische Revolution

1. Einleitung: Europäische Werte und die Flüchtlingskrise

Täglich strömen Tausende von Flüchtlingen aus Syrien, dem Irak, Afghanistan, Eritrea, afrikanischen Ländern und dem Balkan nach Europa, insbesondere nach Deutschland, weil dort von Bundeskanzlerin Merkel eine „Willkommenskultur“ ausgerufen wurde und die Sozialsysteme (noch) am ergiebigsten sind. Dieser Strom wird nicht abreißen und Deutschland und Europa unabsehbar verändern.

In die Bürgerkriege des Mittleren Ostens und die wirtschaftliche Not und Herrschaft korrupter Regime in Afrika ist der Westen, allen voran die USA, zutiefst verstrickt. Aber es gibt auch noch eine andere Betrachtungsweise dieser historischen Umwälzungen: Papst Franziskus sieht die massenhafte Zuwanderung nach Europa auch als eine Folge der Überalterung und der niedrigen Geburtenraten. Er sagte am 14. September 2015:

„Wo viel leerer Raum vorhanden ist, versuchen die Menschen diesen auszufüllen. Wenn ein Land keine Kinder hat, kommen Migranten, um diesen Platz einzunehmen.“

Es gibt in den westlichen Ländern keine „Willkommenskultur“ für Ungeborene. Vielmehr hat die westliche Welt die Verpflichtung zum Schutz des Lebens von der Zeugung bis zum natürlichen Tod aufgegeben. Diese unbedingte Verpflichtung ist eine Folge des christlichen Menschenbildes, welches darauf beruht, dass der Mensch als Ebenbild Gottes geschaffen ist und deswegen sein Leben und seine Würde unantastbar sind.

Die westliche Kultur ist im Begriff, dieses Menschenbild über Bord zu werfen. Das autonome Individuum hat sich auf den Thron Gottes gesetzt. Es entscheidet selbst, was gut und böse ist. Es respektiert nicht nur keine moralischen Absoluta, es respektiert auch nicht mehr die vorgegebene Natur des Menschen. Die diabolische Verabsolutierung der Freiheit geht inzwischen so weit, dass nicht einmal mehr die unabänderlichen Vorgaben der menschlichen

Existenz angenommen werden, nämlich die Tatsache, dass wir als Mann und Frau geschaffen sind. Die Zweigeschlechtlichkeit als Mann und Frau zu unterminieren und die Heterosexualität als Norm aufzuheben, ist das Ziel der Gender-Ideologie. Diese Ideologie durchdringt inzwischen die gesamte Gesellschaft.

2. Die Begriffe Gender und Gender-Mainstreaming

Was bedeuten die neuen Begriffe *Gender* und *Gender Mainstreaming*?

Gender bedeutet „das soziale Geschlecht“, welches mit dem biologischen Geschlecht übereinstimmen kann, aber nicht übereinstimmen muss. Die Identität des Menschen soll nicht mehr bestimmt sein durch sein Geschlecht als Mann oder Frau, sondern durch seine *sexuelle Orientierung*, also die Art, wie er seinen sexuellen Trieb befriedigt, ob mit dem gleichen Geschlecht (homo) oder mit beiden Geschlechtern (bi), ob er sein eigenes Geschlecht wechselt (trans) oder unter biologischen Anomalien leidet (inter), oder ob er sich gar nicht festlegen will (queer). In den Dokumenten der UN und EU ist von LGBT-Personen die Rede, lesbian, gay, bi-sexuell, trans-sexuell. *Facebook* kennt 58 Geschlechter. Dies gilt als wünschenswerte „Vielfalt“, *diversity*, zu deren Akzeptanz Kinder ab dem Kindergarten nach de Willen der EU und UN erzogen werden müssen.

Der Durchbruch der Gender-Ideologie wurde auf der UN-Weltfrauenkonferenz 1995 in Beijing erzielt. Sie war in der Hand von Radikalfeministinnen, welche den Begriff *gender* im Abschlussdokument, der Pekingener Aktionsplattform mit strategischer Weitsicht verankerten.

Die Feministinnen sahen

- in der Geschlechtspolarität zwischen Mann und Frau die Ursache für die Unterdrückung der Frau
- und in der sogenannten „Zwangsheterosexualität“ die Ursache für die Diskriminierung von Homosexuellen und allen anderen sexuellen Minderheiten.

Durch die Abschaffung der Geschlechtsunterschiede von Mann und Frau sollte beides beseitigt werden:

- Die Unterdrückung der Frau und
- die Diskriminierung von Homosexuellen (LGBTTIQ).

Dazu ist zu sagen: Die Unterdrückung der Frau kann aber nur auf der Ebene von gleicher Würde und Komplementarität überwunden werden. Und: Es sind die christlich geprägten Länder, welche die Diskriminierung von Homosexuellen abgeschafft haben.

Sexuelle Orientierung und gender identity

Zum Zwecke der „Dekonstruktion“, der „Entnaturalisierung“, der „Veruneindeutigung“ der bipolaren Geschlechtsidentität – alles Fachbegriffe der Gender-Ideologie – wurden zwei weitere Begriffe erfunden: sexuelle *Orientierung* und *gender identity*. Sie haben bereits Eingang in Gesetzestexte gefunden wie den Lissaboner Vertrag der Europäischen Union.

Es ist schwer, Definitionen dieser Begriffe zu finden.

In den sogenannten *Yogyakarta Prinzipien* findet sich eine Definition. Yogyakarta ist eine Stadt in Indonesien. Dort kamen 2007 sogenannte Menschenrechtsexperten zusammen und formulierten 29 Prinzipien, wie die LGBT-Agenda weltweit durchgesetzt werden soll. Sie treten mit der Autorität der UN auf, obwohl sie in keiner Weise legitimiert sind. Die totalitären Bestrebungen sind in diesem Dokument unverhüllt sichtbar. Dies sind die Definitionen

Der Begriff *sexuelle Orientierung* bezeichnet die Fähigkeit eines Menschen, sich emotional und sexuell intensiv zu Personen desselben oder eines anderen Geschlechts oder mehr als einen Geschlechts hingezogen zu fühlen und vertraute und sexuelle Beziehungen mit ihnen zu führen.

Unter *geschlechtlicher Identität* versteht man das tief empfundene innere und persönliche Gefühl der Zugehörigkeit zu einem Geschlecht, das mit dem Geschlecht, das der betroffene Mensch bei seiner Geburt hatte, übereinstimmt oder nicht übereinstimmt.¹

Welches Geschlecht ein Mensch hat, soll also nicht von seinen biologischen, hormonellen, neuronalen, sozialen und psychischen Merkmalen abhängen, sondern von seinem „inneren und persönlichen Gefühl“. In dieser Definition ist *keine* Art von sexueller Präferenz und Aktivität ausgeschlossen, als

¹ Yogyakarta-Prinzipien, S. 11, Präambel, Anm. 2.

da sind: Pädophilie (Sex mit Kindern), Inzest (Sex mit Blutsverwandten), Polygamie, Polyamorie (Sex mit mehreren Personen) oder Zoophilie (Sex mit Tieren).

3. Die Wegbereiter

Wie konnte eine Ideologie entstehen und gesellschaftsverändernd wirksam werden, welche sich so weit von der Wirklichkeit entfernt hat? Eine Ideologie, die jeder Mensch als Wahn erkennen kann, denn jeder weiß, dass er Mann oder Frau ist:

tertium non datur! Wer hätte noch vor zwanzig Jahren sich vorstellen können, dass zwei gleichgeschlechtliche Personen juristisch eine „Ehe“ schließen können, oder dass ein Conchita Wurst vom Generalsekretär der UN und dem Parlament der EU gefeiert wird?

Es ist ein langer Weg, den viele Geistesgrößen seit der Französischen Revolution geebnet haben. Hier kann ich nur auf die wichtigsten hinweisen: Die Wiege des Genderismus ist die kommunistische Ideologie.

Friedrich Engels schrieb 1884 in seinem Werk *Der Ursprung der Familie, des Privateigentums und des Staats*:

„Der erste Klassengegensatz, der in der Geschichte auftritt, fällt zusammen mit der Entwicklung des Antagonismus von Mann und Weib in der Einzelehe, und die erste Klassenunterdrückung mit der des weiblichen Geschlechts durch das männliche.“²

Bedingung für die Befreiung der Frau war also die Zerstörung von Ehe und Familie durch die Beseitigung der bürgerlichen Sexualmoral, welche zurecht als das Fundament von Ehe und Familie angesehen wurde. Die Frau sollte in den Produktionsprozess, die Kinder kollektiv vom Staat erzogen werden.

Simone de Beauvoir, Lebensgefährtin von Jean Paul Sartre, prägte den berühmten Satz: „Man wird nicht als Frau geboren, sondern zur Frau gemacht“ und legte so den Grundstein zum Umschlag der Gleichberech-

² Engels, Friedrich – „Der Ursprung der Familie, des Privateigentums und des Staats“ in: Karl Marx/Friedrich Engels-Werke. (Karl) Dietz Verlag, Berlin. Band 21, 1962, S. 68.

tigungsbewegung in den Radikalfeminismus. Simone de Beauvoir rief den Frauen zu: „Raus aus der Sklaverei der Mutterschaft!“ Heute liegt die Geburtenrate in Europa weit unter dem Erhaltungsniveau.

Wilhelm Reich, abgefallener Schüler von Sigmund Freud und Autor des Buches „Sexuelle Revolution“, gründete in der Weimarer Republik die „Sex-pol Bewegung“. Er war Mitglied der kommunistischen Partei. Um die bürgerliche Gesellschaft zum Einsturz zu bringen, mussten die „Zwangsese“ und die „Zwangsfamilie“ zerstört werden. Sein Mittel war die Sexualisierung der Massen, allen voran der Kinder.

Die Frankfurter Schule mit den Professoren Theodor W. Adorno, Max Horkheimer, Herbert Marcuse und anderen begründete die sogenannte „Kritische Theorie“. Sie legitimierten die Instrumentalisierung der Wissenschaft zur sozialistischen Gesellschaftsveränderung. Adorno und Horkheimer hatten die „Autoritäre Familie“³ als Brutstätte des Holocaust ausgemacht und sahen in der „sexuellen Befreiung“ das Mittel zu ihrer Überwindung. Die hohe Theorie spiegelte sich in die Parole der Hippiebewegung: *Make love not war*.

Kommunistische Indoktrinierung, radikaler Feminismus und sexuelle Befreiung kamen durch die Studentenrebellion von 1968 zum gesellschaftspolitischen Durchbruch. Mit dem „langen Marsch durch die Institutionen“ gelangten die ideologisierten Studenten an die Schalthebel der Macht in allen gesellschaftlichen Bereichen: Politik, Universität, Justiz, Pädagogik, Schullehrpläne, Medien und Unterhaltungsindustrie. Sex von Kindern, Sex mit Kindern, Sex vor Kindern galt als Verwirklichung des von Herbert Marcuse verheißenen herrschaftsfreien Paradieses. Noch in den neunziger Jahren forderten die Grünen in Deutschland die Legalisierung der Pädophilie.

Alfred Kinsey gehört zu den Großen der sexuellen Revolution. Die Wirkung des sogenannten „Kinsey Reports“ über das sexuelle Verhalten des Mannes und der Frau kann kaum überschätzt werden. Die Botschaft: Da die amerikanischen Männer und Frauen sowieso alle Grenzen der offiziellen Moral

³ Theodor W. Adorno–Else Frenkel-Brunswik–Daniel J. Levinson–R. Nevitt Sanford, *The Authoritarian Personality*, Harper und Brothers, New York 1950. Max Horkheimer–Erich Fromm–Herbert Marcuse, *Studien über Autorität und Familie*. Forschungsberichte aus dem Institut für Sozialforschung, Paris 1936, Reprint Lüneburg 2001.

überschreiten, sollten die Gesetze dieser Wirklichkeit angepasst werden – was dann Schritt für Schritt geschah. Kinsey gilt bis heute als „Vater der Sexualwissenschaft“. Seine akademische Ausbildung lag im Fachbereich der Insektenforschung. Er rühmte sich, die größte Pornografie Sammlung der Welt zu besitzen. Er war selbst ein homosexueller Sadomasochist.⁴

Judith Butler, trat auf den Plan und veröffentlichte 1990 ihr Buch: *Gender Trouble – Feminism and the Subversion of Identity*. Sie sagt im Titel, was sie will: Die Subversion der Identität. Wie untergräbt man die Identität des Menschen? Im Gender-Vokabular von Butler klingt das so: Indem man den „Phallogozentrismus und die Zwangsheterosexualität dezentriert“, „die starren sexuellen Codes wirksam de-reguliert“, die „Körper-Kategorien denaturalisiert und resignifiziert“. Die „heterosexistischen Signaturen“ der Gesellschaft müssen in allen Bereichen ausgemerzt werden. Mann und Frau, Ehe und Familie, Vater und Mutter, Sexualität und Fruchtbarkeit haben keinen Anspruch auf Natürlichkeit und Normalität, vielmehr begründen sie die Herrschaft des Mannes über die Frau und der Heterosexualität über alle anderen Formen der Sexualität. Sie müssen deswegen „dekonstruiert“ werden.

Judith Butler ist Professorin für Rhetorik und Philosophie in Berkeley, in der Schweiz, an der Columbia University, Mitglied der Rockefeller und Guggenheim-Fellowship, ausgezeichnet mit großen Preisen: 2012 erhielt sie den Theodor W. Adorno-Preis der Stadt Frankfurt, 2015 die Ehrendoktorwürde der Schweizer Universität Fribourg. Judith Butler ist bekennende Lesbe. Sie ist Jüdin, die zum Boykott von Israel aufruft und mit der Hamas kooperiert.

Warum wird eine Philosophin, welche die Grundlagen der menschlichen Existenz zerstören will, von den Eliten dieser Welt auf Händen getragen? Eine Antwort auf diese Frage würde zu den wahren Strategen der globalen sexuellen Revolution führen.

Die Gender-Ideologie hat innerhalb von zwanzig Jahren die westlichen Universitäten erobert. Sie ist ebenso verbindlich wie es der Dialektische Materialismus unter kommunistischen Diktaturen war. Wer sie sich aneignet, macht Karriere, wer opponiert, wird lächerlich gemacht und ausgegrenzt, eine akademische Karriere ist kaum mehr möglich. In Deutschland gibt es

⁴ Umfassende Aufklärung durch Dr. Judith Reismann: www.drjudithreisman.com

fast 200 Professorinnen für „Gender-Studies“. Dabei sind Gender-Studies keineswegs auf Geistes- und Sozialwissenschaften begrenzt. An der Universität Stuttgart wird Geschlechterforschung in der Mathematik betrieben.

4. Die politische Vergewaltigung der Sprache

Ein Denksystem, welches die Wirklichkeit vergewaltigt, muss auch die Sprache vergewaltigen, denn Sprache, die nur dem Menschen gegeben ist, dient der Verständigung über Wirklichkeit und Wahrheit. Die Begriffe einer Ideologie sind nicht wahr, sie sollen *wirksam* sein. Ein solches Denksystem muss schließlich den Menschen vergewaltigen.

Die Sprachveränderung geschieht auf zwei Ebenen, erstens durch Eingriffe in die Grammatik und zweitens durch die Umdeutung von Begriffen. Allein die Hässlichkeit der Sprachveränderung sollte ein unübersehbares Warnsignal sein.

Die deutsche Grammatik wird durch bürokratische Leitfäden verunstaltet, damit die Frau in der Grammatik sichtbar wird. Da das Ungarische die Worte nicht als feminin, maskulin und neutrum durch Endungen kennzeichnet, kann dieser feministische Anschlag auf die Sprache nicht ins Ungarische übertragen werden. Die Aushöhlung und Pervertierung von Begriffen, welche hohe Werte bezeichnen, findet in allen Sprachen statt.

Ideologen verstecken ihre Pläne, die nur ihm selbst nützen und anderen schaden, hinter Worten und Werten, die bei allen hoch im Kurs stehen. Der Wolf trägt Schafspelz. Schafe, die in der Herde mitlaufen, erkennen das nicht oder erst dann, wenn sie sehen, dass der Wolf das Maul aufreißt, um sie zu fressen.

1. Begriffe, welche tradierte Werte zum Ausdruck bringen, werden verdächtig (gemacht) und ausrangiert. Beispiel: Tugend, Keuschheit, Perversion.
2. Begriffe, welche positiv besetzt sind, werden nach Belieben mit neuem Inhalt gefüllt. Beispiel: Freiheit, Toleranz, Menschenrechte.
3. Neue Begriffe werden erfunden, um die neue Ideologie zu transportieren und zu verschleiern. Beispiel: Gender, sexuelle Orientierung, gender identity, reproductive health services.

4. Neue Begriffe werden eingeführt, um den Gegner zu diffamieren und zu kriminalisieren. Beispiel: Homophobie, Hassrede.

Freiheit: In Zeiten des autonomen Individuums, das von Gott abgefallen ist, ist Freiheit der höchste aller Werte. Propagiert wird eine Freiheit, in der jeder tun und lassen darf, was er will, so lange er nicht mit dem Gesetz in Konflikt kommt. Damit er das nicht tut, werden die Gesetze Schritt für Schritt liberalisiert. Was einst Sünde, Perversion, Unzucht hieß, gilt jetzt als eine Option der Geschlechtsidentität, zu deren Akzeptanz Kinder ab dem Kindergarten erzogen werden. Freiheit, die nicht an Wahrheit und Verantwortung gebunden ist, wird zerstörerisch. In der *Diktatur des Relativismus* setzt sich der Stärkere, Reichere, Mächtigere durch.

Gerechtigkeit wird mit Gleichheit gleichgesetzt, obwohl Gerechtigkeit seit alters her bedeutet: *suum cuique*, jedem das Seine. Gleiches muss gleich und Ungleiches muss ungleich behandelt werden. Dass die Gleichsetzung von Gerechtigkeit und Gleichheit zu blutiger Unterdrückung führt, hat der Kommunismus millionenfach bewiesen.

Toleranz, einst hochgelobt als eine Bedingung geistiger Freiheit, wird ein Instrument zum Angriff auf Wahrheit und die bestehende Ordnung. Das Lateinische *tolerare* heißt *ertragen*, nämlich das Andere und Fremde ertragen. Der Begriff Toleranz ist ein Kampfbegriff zur Auflösung geltender Werte, insbesondere im Bereich der Sexualität. Aber er gilt nur in eine Richtung. Jene, die an christlichen Werten festhalten, werden zunehmend diskriminiert, ausgegrenzt, ja kriminalisiert. Keiner hat radikaler Toleranz gefordert als Jesus Christus mit dem Gebot: „Liebet eure Feinde!“

Diskriminierung kommt vom lateinischen Wort *discrimen*, Unterscheidung.

Für den Menschen, der als einziges Geschöpf mit Willensfreiheit begabt ist, ist es lebensnotwendig, zwischen richtig und falsch, gut und böse zu unterscheiden.

Wenn wir das im Bereich der Sexualnormen tun und zwischen einer Sexualität unterscheiden, die Leben zeugt, und einer, die das nicht kann, gilt dies als Diskriminierung. Mit dem Begriff *Diskriminierung* und seiner Einführung in Gesetze werden heute de facto Christen diskriminiert und in ihrer Gewissens- und Religionsfreiheit beschränkt.

Menschenrechte wurden angesichts der Massenmorde durch totalitäre Regime in der *Universal Declaration of Human Rights* festgeschrieben. Sie

galten als universal, nämlich als unverletzliche Rechte jedes Menschen in jeder Kultur und Religion zu allen Zeiten. Heute wird dieser Begriff missbraucht, um die Interessen kleiner und kleinster Minderheiten durchzusetzen.

Vater und Mutter gelten als überholte Begriffe, die nicht mehr gebraucht werden sollen, weil sie gleichgeschlechtliche „Eltern“ diskriminieren. Stattdessen sollen die Begriffe „Elter 1“ und „Elter 2“ benutzt werden. Was wird aus einer Kultur, welche es wagt, die Worte Vater und Mutter abzuschaffen? Was für ein neuer Mensch soll hier erzeugt werden?

Homophobie: Wer sich gegen die LGBT-Agenda als politischer Strategie wendet, wird der Homophobie bezichtigt. Eine *Phobie* ist eine neurotische Angst, die therapeutisch behandelt wird, etwa Angst vor Spinnen, geschlossenen Räumen etc.

Wer die Blockierung der heterosexuellen Anziehung für eine psychische Störung hält, wie das Freud, Adler und Jung getan haben, der gilt nun als krank.

5. Die Widersprüchlichkeit und Unwissenschaftlichkeit der Gender-Theorie

1. Gender leugnet die zweigeschlechtliche Existenz des Menschen. Die Forschungsergebnisse der Biologie, der Soziologie, der Neurophysiologie, der Psychologie und der Medizin zeigen, dass Mann und Frau „von Natur aus anders“⁵ sind. Sowohl die „hardware“ wie die „software“ des Gehirns von Mann und Frau sind verschieden. Die Unterschiede qualifizieren sie für Vater- und Mutterschaft.
2. „Sexuelle Orientierung“ und „gender identity“ sind unwissenschaftliche Begriffe. Beides kann sich jederzeit ändern, denn sie sind vom subjektiven *Gefühl* der Person abhängig. Die Begriffe sind deswegen für die Gesetzgebung untauglich. Hingegen ist das Geschlecht des Menschen unveränderbar und eindeutig feststellbar.⁶
3. Die Behauptung, jede sexuelle Orientierung sei gleichwertig, widerspricht einer grundlegenden Wahrheit: Heterosexualität ist eine

⁵ Doris Bischof-Köhler: *Von Natur aus anders. Die Psychologie der Geschlechtsunterschiede*, Stuttgart 2002/2006. Louann Brizendine: *Das weibliche Gehirn. Warum Frauen anders sind als Männer*, Hamburg 2007. Susan Pinker, *Das Geschlechter-Paradox*. Axel Meyer, Adams Apfel und Evas Erbe, Bertelsmann, München 2015.

⁶ Robert George et al., *Sexuality and Identity: Scientific Findings*, erscheint 2015

Bedingung der Existenz des Menschengeschlechts, ihrer biologischen und sozialen Reproduktion. Andere Formen der Sexualität trennen die Sexualität von der Fruchtbarkeit. Wenn doch Kinder gewollt werden, führt dies in Abgründe der Produktion des Kindes als Produkt. Ihm wird sein Recht auf seine biologischen Eltern und auf Abstammung genommen. Das ist eine schwere Verletzung der Würde und der Rechte des Kindes.

4. Wenn es nach der Gender-Ideologie keine grundlegenden Unterschiede zwischen Männern und Frauen gibt, erübrigt sich der Kampf um mehr Rechte für die Frau. Frauenquoten werden mit den positiven weiblichen Eigenschaften begründet. Aber gerade diese „Stereotypen“ sollen Mädchen durch „gender-sensible“ Pädagogik aberzogen werden.
5. Gender behauptet: Geschlecht sei gesellschaftlich konstruiert und veränderbar (gender fluidity). Das gilt aber nur in eine Richtung, nämlich für die Veränderung der Heterosexualität zur Homosexualität. Jede nicht-heterosexuelle Neigung gilt als unveränderbare „Identität“. Die Gender-Ideologie bekämpft die Veränderung von der Homosexualität zur Heterosexualität. Die Homo-Lobby diskriminiert Ex-Gays, die dies bezeugen, und kriminalisiert Therapeuten, die Menschen helfen, welche unter ihrer nicht-heterosexuellen Identität leiden.
6. Die Gender-Bewegung kämpft für die Ökologie von Tieren und Pflanzen, bekämpft aber die zweigeschlechtliche Natur des Menschen. Papst Benedikt XVI. sagte dazu im Bundestag am 22. September 2011:

„Die Bedeutung der Ökologie ist inzwischen unbestritten. Wir müssen auf die Sprache der Natur hören und entsprechend antworten... *Es gibt auch eine Ökologie des Menschen*. Auch der Mensch hat eine Natur, die er achten muss und die er nicht beliebig manipulieren kann.”

7. Der Wahrheitsanspruch der Wissenschaft wird über Bord geworfen. Was mit der „Kritischen Theorie“ der Frankfurter Schule begann, nämlich die Instrumentalisierung der Wissenschaft zur Gesellschaftsveränderung, treiben die Genderistinnen auf die Spitze. Der Objektivitätsanspruch der Wissenschaft soll dekonstruiert und durch einen neuen Objektivitätsbegriff ersetzt werden. „Dies müsse ein Begriff

sein, der den Standpunkt der Unterworfenen einnimmt.”⁷ Klar, wer die Unterworfenen sind: alle Frauen dieser Welt.

Aus all dem zeigt sich: Gender ist ein Glaubenssystem zur Veränderung der Gesellschaft im Dienst der Interessen sexueller Minderheiten. Die Durchsetzung ihrer Interessen wird von den politischen und wirtschaftlichen Eliten und den Mainstream-Medien gefördert. Da die Gender-Theorie sich nicht an Wirklichkeit, Vernunft und Wahrheit orientiert, sondern der interessengeleiteten Veränderung der Gesellschaft dient, ist sie im Begriff neue Formen des Totalitarismus zu etablieren. In diesem Prozess befinden wir uns.

Teil II

Genderismus in Aktion: Die Gesellschaft wird gegendert

1. Eine top-down Revolution der Machteliten

Revolutionen, dachte man bisher, entstehen von unten nach oben: Die Massen sind mit ihrer Situation der Ausbeutung und Unterdrückung so unzufrieden, dass sie die Herrschaftsverhältnisse mit Gewalt verändern wollen, wie in der Französischen Revolution und den kommunistischen Revolutionen. Es ist ein offener Konflikt mit der Machtelite, getragen von einer Massenbewegung. Die sexuelle Revolution der Gegenwart ist im Gegensatz dazu eine *Top-down-Revolution*. Sie geht von global operierenden Machteliten aus und wird allen Ländern dieser Erde durch politische Strategien aufgezwungen.

Als die Vereinten Nationen 1948 die Allgemeine Erklärung der Menschenrechte (Universal Declaration of Human Rights) verabschiedeten, bestand noch Einigkeit darüber, dass es universale, immer geltende Rechte gibt, die den Menschen und die grundlegenden natürlichen Institutionen der Gesellschaft wie Ehe, Familie, Privateigentum schützen. Ein für alle Mal sollte kurz nach dem Ende des Zweiten Weltkriegs die unantastbare Würde des Menschen als „Grundlage von Freiheit, Gerechtigkeit und Frieden in der Welt“ festgeschrieben werden.

⁷ Christian Fuchs: Der Feminismus Donna Haraways und die materialistisch-feministische Kritik der Postmoderne. <http://fuchs.uti.at/wp-content/uploads/infogestech/haraway.html>

Ehe und Familie werden geschützt, weil sie die „natürliche Grundeinheit der Gesellschaft“ sind. Ehe und Familie gehen dem Staat voraus, sie verdanken sich nicht dem Staat, vielmehr ist der Staat auf sie angewiesen, weil sie die Grundleistungen für das menschliche Zusammenleben erbringen – die Zeugung des Menschen und seine Bildung zu einer Person, die fähig ist, einen positiven Beitrag für die gesamte Gesellschaft zu leisten. Ehe und Familie schaffen das Bindegewebe, ohne welche eine Kultur zerfällt: Die Bindung zwischen Mann und Frau und die Bindung zwischen den Generationen.

Die Kulturrevolutionäre Agenda der UN und EU

Gut sechzig Jahre nach der *Allgemeinen Erklärung der Menschenrechte* kämpfen die UN und die EU mit ihren riesigen finanziellen und personellen Ressourcen, mit ihren Unterorganisationen und einem Netz von global players

- für „gender equality“, d. h. die Auflösung der Geschlechtsidentität und der Komplementarität von Mann und Frau
- die Aufhebung aller moralischen Normen der Sexualität und die Beiseitigung der Heterosexualität als Normalität und Norm
- Für die Entwertung der Mutterschaft und Vaterschaft
- für die Auflösung von Ehe und Familie
- für die Kollektivierung der Kinder in staatlicher Fremdbetreuung bereits ab dem Säuglingsalter
- für die „Ehe“ gleichgeschlechtlicher Personen
- für Abtreibung als „Menschenrecht“
- für die Ausmerzung von „Geschlechtsstereotypen“ durch die Umerziehung der Kinder ab dem Kindergarten
- für die Auflösung der Sexualmoral durch staatliche Zwangssexualisierung der Kinder und Jugendlichen

Dieser Kampf ist im Begriff die demokratischen Strukturen der internationalen Organisationen und der Nationalstaaten auszuhöhlen und neue Formen des Totalitarismus zu etablieren. Widerstand wird mit neuen juristischen Straftatbeständen wie „Homophobie“ und „Hassrede“ zunehmend kriminalisiert.

Das autonome Individuum wird verabsolutiert und all dessen beraubt, was dem Menschen einst Identität, Stärke und Orientierung gab: Religion, Nation, Heimat, Familie – und nun auch der Geschlechtsidentität als Mann und Frau.

Wer, so müssen wir fragen, hat Interesse daran, den Menschen zu ent-wurzeln?

Die belgische Autorin Marguerite Peeters war eine der ersten, die in ihrem Buch *The Globalization of the Western Cultural Revolution* diesen Prozess der schleichenden Entdemokratisierung im Dienste einer neuen Ethik beschrieben hat. Ich zitiere:

„Es sind nicht Regierungen, sondern staatlich nicht legitimierte Minderheiten, die von Anfang bis Ende des revolutionären Prozesses die entscheidende Rolle gespielt haben... Die legitime Autorität von Regierungen wurde auf Interessengruppen umverteilt, die nicht nur keine Legitimation besaßen, sondern häufig radikale Zielsetzungen verfolgten... Sie treten als „Experten“ auf, sind aber in Wirklichkeit Lobbyisten von kleinen radikalen Minderheiten, welche ihre eigenen Interessen auf Kosten des Allgemeinwohls durchsetzen.“⁸

Eine der einflussreichsten NGOs ist *International Planned Parenthood*. Sie wird mit vielen Millionen Steuergeldern von den UN und der EU und nationalen Regierungen finanziert. IPPF ist weltweit der größte Abtreibungsunternehmer. Seit Juli 2015 wird durch eine Serie von undercover Videos bekannt, dass IPPF Körperteile der abgetriebenen Kinder gewinnbringend verkauft.⁹

Von der Europäischen Kommission erhielt IPPF zwischen 2007 und 2015 \$10.503.000. In den USA läuft nun eine große Kampagne „Defund Planned Parenthood“.¹⁰ Einige US-Staaten haben bereits die Förderung von Planned Parenthood eingestellt. Dies sollte auch in Europa und in Deutschland geschehen.

⁸ Marguerite A. Peeters, *The Globalization of the Western Cultural Revolution*, Institute for Intercultural Dialogue Dynamics, Brüssel 2007. Auf Französisch und Englisch zu beziehen beim *Institute for Intercultural Dialogue Dynamics*, e-mail: iis@skynet.be.

⁹ Fortlaufende Berichterstattung bei www.lifesitenews.com

¹⁰ <http://twibbon.com/Support/defund-planned-parenthood-5>

2. Politische Strategien der UN¹¹

Den UN gehören 192 Mitgliedsstaaten an. Die westliche kulturevolutionäre Agenda wird keineswegs von allen geteilt. Die Macht der UN auf dem Boden internationalen Rechts die Agenda direkt und offen durch internationale Verträge durchzusetzen, ist begrenzt. UN Generalsekretär Ban Ki-moon versprach am 1. Oktober 2015, dass er die LGBT-Rechte weltweit fördern würde, obwohl dies zu Spannungen in den UN und zwischen Staaten führen würde. Dies sei für ihn eine „heilige Mission“.¹²

Deswegen werden Wege gefunden, dies mittels schwer durchschaubarer, manipulativer Strategien zu erreichen.

- Zunächst muss in der Öffentlichkeit die Thematik ins öffentliche Bewusstsein gehoben werden. Dies geschieht durch UN-Weltkonferenzen, die ein Dokument verabschieden, welches der Agenda eine Scheinlegitimität verleiht und als Zielvorlage dient. Beispiel: Die UN-Weltfrauenkonferenz in Beijing 1995. Das Abschlussdokument, die *Pekinger Aktionsplattform*, gilt als sogenanntes „soft law“, welches dann Schritt für Schritt in „hard law“, das heißt geltendes internationales Recht, umgesetzt wird.¹³
- Innerhalb der UN ist dies im wesentlichen ein Kampf um Worte. Es ist ein Kampf mit dem Wort gegen DAS WORT. Wie können Resolutionen, Entwicklungsziele, Verträge so formuliert werden, dass ein Interpretationsspielraum bestehen bleibt, der die Verfolgung der kulturevolutionären Ziele erlaubt? Ende September 2015 beschloss die UN-Vollversammlung *Sustainable Development Goals* (SDG), die sie bis zum Jahr 2030 erreichen will. Durch den Einsatz der Pro-family NGOs konnte verhindert werden, dass Begriffe ins Dokument eingeführt wurden, welche Abtreibung (reproduktive rights) oder LGBT-Sonderrechte (sexual orientation, gender identity) ermöglichen. Allerdings wurde im Gegenzug jede Erwähnung der Familie aus dem Dokument verbannt. Das ist einzigartig, denn seit der *Allgemeinen Er-*

¹¹ Kritische Berichterstattung über die Anti-Familienpolitik der UN hier: <https://c-fam.org>

¹² <https://www.lifesitenews.com/news/pushing-lgbt-rights-is-part-of-uns-sacred-mission.-well-never-back-down-sec> (accessed October 16, 2015).

¹³ Dale O’Leary, *The Gender Agenda, Redefining Equality*, Lafayette, 1997. Ausführlich dargestellt in: *Nachrichten aus dem Deutschen Institut für Jugend und Gesellschaft*, Bulletin Nr. 13, Frühjahr 2007.

klärung der Menschenrechte wurde die Familie in jeder UN-Resolution zu sozialen Fragen erwähnt.

- Es werden Netzwerke mit öffentlichen Konsensbeschaffern gebildet: den Mainstream-Medien, den social media und global operierenden NGOs. Die großen globalen Unternehmen wie Google, Apple, Facebook, Microsoft stehen alle hinter der Gender-Agenda und betreiben sie aktiv.
- Milliardenschwere Stiftungen wie Rockefeller und Bill- und Melinda Gates finanzieren globale Programme, z. B. auch solche, die innerhalb der UN nicht konsensfähig sind und deswegen nicht über den regulären Haushalt finanziert werden können. Ein Beispiel: Am 26. Juli 2013 verkündete der Hohe Kommissar für Menschenrechte die neue UN-Kampagne *Free & Equal* zur globalen Förderung der Rechte von LGBT-Personen. Da die Mehrheit der Mitgliedsstaaten der UN keine Homosexualisierung ihrer Kultur will und es deshalb keinen Konsens für die Finanzierung gab, wird die Kampagne von externen Spendern finanziert.
- Die USA und die EU binden Gelder für die Entwicklungshilfe an die Durchsetzung der Gender-Agenda. Papst Franziskus nennt dies „kulturellen Imperialismus“.

Die Bischöfe von Afrika und Madagaskar haben einen flammenden Protest gegen die *Post-2015 global development Agenda* der UN formuliert und dem Generalsekretär der UN, allen Regierungen und politischen Organisationen Afrikas und allen Partnerorganisationen zukommen lassen. Sie sagen:

(11) The billions of dollars allotted to the production and distribution of condoms and contraceptives and to the establishment of sex-education programs that do not respect universal moral norms are a scandal that cries to heaven for vengeance. The objective that is clearly being pursued is, inter alia, the efficient control of demographic growth in Africa, according to the western „model“, which has become a zero growth model in Europe today.

(12) The hour has come to demystify what global governance calls „national ownership“ and „country-driven“ initiatives. No, these agendas are by no means African! They are, from A to Z, piloted by agents external to Africa: from the introduction of normative „development“ concepts such as „gender“ or „reproductive health“ to ... their implementation. We call upon the responsibility of Africans who, bought by money, collaborate with these hideous and deadly agendas.

(13) We, African Pastors, note today with profound sadness that the *Post-2015 Agenda for global development...* continues in the direction set at the Cairo and Beijing conferences and that, twenty years after these conferences, the partnerships that have been established have become a powerful political and financial force. But such „part-nerships“, in which our governments and populations so easily engage, have in fact robbed Africans of their sovereign liberty and betrayed their trust!¹⁴

3. Politische Strategien der EU

Die Europäische Union, geboren aus der Friedenssehnsucht der europäischen Völker nach dem Zweiten Weltkrieg, hat sich zu einem Machtapparat entwickelt, welcher bestrebt ist, die Gender-Ideologie als Norm in allen Mitgliedstaaten zu verankern und Widerstand zunehmend zu kriminalisieren.

Alle Entscheidungen der EU, die mit Gender Mainstreaming, Frauen-Quoten, sexueller Orientierung, Gender-Identität, Geschlechtervielfalt, Antidiskriminierung, Homophobie, „Homo-Ehe“ zu tun haben, betreffen diesen Bereich. Alle diese Begriffe sind neu und bezeichnen etwas Neues: nämlich ein neues Menschenbild und eine neue Ethik im Bereich der Geschlechter und der Sexualität und, daraus folgend, eine neue Rechts- und Gesellschaftsordnung. Dazu verabschieden das *Europäische Parlament* und der *Europarat* regelmäßige Resolutionen.

Ehe und Familie sind ein Politikbereich, der aufgrund des Prinzips der Subsidiarität laut EU-Verfassung den Mitgliedsstaaten vorbehalten ist.¹⁵ Das Subsidiaritätsprinzip – ein Kernelement der katholischen Soziallehre – besagt, dass übergeordnete Institutionen nur das regeln dürfen, was untergeordnete Ebenen selbst nicht regeln können. Dennoch fassen das EU-Parlament

¹⁴ <http://aleteia.org/common-declaration-of-the-bishops-of-africa-and-madagascar/>

¹⁵ *Vertrag zur Gründung der Europäischen Gemeinschaft* (EG-Vertrag), Art. 5: „Die Gemeinschaft wird innerhalb der Grenzen der ihr in diesem Vertrag zugewiesenen Befugnisse und gesetzten Ziele tätig. In den Bereichen, die nicht in ihre ausschließliche Zuständigkeit fallen, wird die Gemeinschaft nach dem Subsidiaritätsprinzip nur tätig, sofern und soweit die Ziele der in Betracht gezogenen Maßnahmen auf Ebene der Mitgliedstaaten nicht ausreichend erreicht werden können und daher wegen ihres Umfangs oder ihrer Wirkungen besser auf Gemeinschaftsebene erreicht werden können. Die Maßnahmen der Gemeinschaft gehen nicht über das für die Erreichung der Ziele dieses Vertrags erforderliche Maß hinaus.“

und der Europarat ständig Beschlüsse, welche dieses Subsidiaritätsprinzip missachten. Sämtliche Brüsseler Stellungnahmen der vergangenen zehn Jahre stellen Elternschaft, Familie und Kinder als Hindernis auf dem Weg der vollen Selbstverwirklichung der Frau dar, die ausschließlich in ihrer Erwerbstätigkeit und dem Aufstieg in der gesellschaftlichen Hierarchie gefördert und in ihrer Eigenschaft als Mutter missachtet wird.

Resolutionen des EU-Parlaments

In der Regel werden diese Resolutionen von sozialistischen Abgeordneten aus den den Frau-enausschüssen eingebracht (Committee on Women's Rights and Gender Equality). Sie wissen, dass sie damit keine Gesetze schaffen, aber sie wissen auch, dass die ständige Wiederholung der selben Forderungen durch Mehrheitsbeschlüsse des Europäischen Parlaments ein Klima schafft, das diesen Forderungen eine Schein-Legitimität verleiht. Einige Beispiele aus den letzten zwei Jahren:

Der *Report on Sexual and Reproductive Health* der Abgeordneten **Estrela** forderte:

- Recht auf staatlich finanzierte Abtreibung in allen EU-Ländern
- Aufhebung der Gewissensfreiheit von medizinischem Personal
- Obligatorische, „tabufreie“ Sexerziehung ab der Grundschule entsprechend den *Standards of Sexuality Education* der WHO

Es gab europaweite, massive Mobilisierung des Widerstandes gegen den Report. Nach zwei Durchgängen durch das Parlament wurde der Bericht mit einer hauchdünnen Mehrheit von sieben Stimmen zurückgewiesen (10. Dezember 2013). Das war etwas ganz Neues in der EU, denn bisher passierten alle Entschlüsse zur Änderung der Wertordnung in Europa mühelos das Parlament.

Es folgten in schneller Folge Resolutionen zu immer denselben Themen: Sexuelle und reproduktive Rechte, LGBT-Privilegien, Frauenquoten, Antidiskriminierung, Aufhebung der Gewissensfreiheit von ärztlichem Personal, „tabufreie“, obligatorische Sexerziehung in der Schule. Die Reports der grünen und sozialistischen Abgeordneten **Lunacek, Noichl** und **Rodrigues** wurden angenommen. Das ist nur möglich mit den Stimmen der sogenannten konservativen Abgeordneten der EVP-Fraktion.

Forum on the Future of Gender Equality in the EU

Im April dieses Jahres (2015) veranstaltete das Generaldirektorat für Justiz ein high-level *Forum on the Future of Gender Equality in the EU*. 300 hohe Repräsentanten verschiedener EU-Institutionen, den UN, NGOs und feministischer Institutionen nahmen daran teil. Das Ziel ist die Verwandlung Europas in einen „gender-equal“ Kontinent. Gefordert werden:

- gender-neutrale Erziehung in Kindergärten zur Auflösung von männlich-weiblichen Geschlechts-Stereotypen
- Ein „code of conduct“ für das Erziehungs- und Ausbildungspersonal
- Gender monitoring tools (d. h. Überwachungssysteme)
- Die praktische Implementierung von Gender-Equality und Anti-Diskriminierung in nationaler Gesetzgebung
- Die Gender-Equality Agenda als Bedingung der Mitgliedschaft in der EU

Bis 2020, also in fünf Jahren, sollen durch diese Maßnahmen die „patriarchalen Strukturen“ vollständig beseitigt sein.

Fifth Equal Treatment Directive (ETD)

Die Fünfte Gleichstellungsrichtlinie (ETD) wurde bereits 2010 vom Europäischen Parlament beschlossen, bedarf aber noch der Zustimmung der Kommission. Sie ist nur deswegen noch nicht verabschiedet, weil sie nur mit Einstimmigkeit der Mitgliedsländer beschlossen werden kann. Die treibende Kraft hinter der ETD sind die LGBT-Lobbygruppen, die damit eine weitere Umgestaltung der Gesellschaft nach den Vorgaben der Yogyakarta-Prinzipien erreichen wollen.

Anti-Diskriminierungs-Gesetze und Religionsfreiheit stehen in Konflikt. Inzwischen gibt es in vielen Ländern Gerichtsentscheide, in denen die Anti-Diskriminierung über die Religionsfreiheit gestellt wird. Dafür einige Beispiele aus dem United Kingdom:

- Peter und Hazelmary Bull mussten ihre Pension schließen, weil sie ihre Zimmer nur an verheiratete Ehepaare vermieten wollten.
- Dem Earl of Devon wurde seine Lizenz zur Vermietung seiner Räumlichkeiten entzogen, weil er seine Räume nicht für die Feier gleichgeschlechtlicher Lebenspartnerschaften zur Verfügung stellen wollte.

- Eine Bäckerei in Nordirland wurde wegen Diskriminierung verurteilt, weil sie keine Torte mit der Aufschrift produzieren wollte: *Support Gay Marriage*.¹⁶

Falls die *Fifth Equal Treatment Directive* (ETD) verabschiedet wird, hat dies massive Eingriffe in demokratische Freiheiten zur Folge:

- Die ETD greift in die unternehmerische Freiheit ein.
- Die ETD dreht das Beweisprinzip um: Wenn jemand der „Diskriminierung“ beschuldigt wird, muss der Beschuldigte seine Unschuld beweisen.
- Die ETD schafft Rechtsunsicherheit: Sie führt zu strategisch motivierten Prozessen gegen Einzelpersonen und Unternehmen.
- Die ETD verlangt von den Mitgliedsstaaten die Schaffung neuer Überwachungsbehörden.
- Die ETD ist ein Instrument zur Aushebelung der Religionsfreiheit.

ETD ist ein weiterer Durchbruch auf dem Weg zu einem totalitären Gender-Staat. Sie muss von den Mitgliedstaaten der EU verhindert werden.

Angesichts der Entschlossenheit der europäischen Führungsgremien, die gesellschaftspolitische Realität der EU-Staaten nach den Prinzipien des Genderismus umzugestalten, drängen sich zwei Fragen auf:

- Wer hat die europäische Kommission dazu ermächtigt, den 500 Millionen Bürgern der EU ein neues Menschenbild aufzuzwingen, welches auf einer wahnhaften Ideologie beruht?
- Wer hat der EU das Recht übertragen, die Geschlechtsidentität des Menschen als Mann und Frau zu dekonstruieren? Wo ist die rechtliche Grundlage und Kompetenz der EU, das in vielen Verfassungen garantierte Erziehungsrecht der Eltern aufzuheben und staatlich kontrollierten Institutionen zu übertragen?

Wir wollen noch auf zwei konkrete Fronten der „anthropologischen Revolution“ eingehen, welche unabsehbare Konsequenzen für unsere Zukunft haben: Die sogenannte „Homo-Ehe“ und die Sexualisierung der Kinder durch obligatorische Sexualerziehung in den Kindergärten und Schulen.

¹⁶ <http://www.intoleranceagainstchristians.eu>

4. Die „Homo-Ehe“

Die Schaffung eines neuen Rechtsinstituts für gleichgeschlechtliche Partnerschaften wird von den UN und der EU zusammen mit einer weltweiten Lobby und riesigen finanziellen Ressourcen betrieben. Die „eingetragenen Partnerschaft“ ist eine Vorstufe zur völligen Gleichstellung mit der Ehe von Mann und Frau. 2015 gab es zwei Durchbrüche für die „Homo-Ehe“: Das Referendum für die „Homo-Ehe“ in Irland, welches von der Regierung, den Medien, ja sogar der Polizei unterstützt wurde und allein von einem US-Spender mit 27 Millionen Dollar finanziert wurde. Sodann die Entscheidung des US-Supreme Courts vom 26. Juni 2015, allen Staaten von Amerika die „Homo-Ehe“ aufzuzwingen. Die Entscheidung fiel mit einer Stimme Mehrheit. In den Minderheitenvoten begründeten die Verfassungsrichter, warum dies ein krasser Missbrauch der Justiz war. Zur Feier der Entscheidung des Supreme Courts ließ Barack Obama am Abend des 26. Juni das Weiße Haus in Regenbogenfarben beleuchten.

Einige Forschungsergebnisse über die Lebensrealität von Menschen mit homosexueller Neigung:

- Der Anteil homosexuell empfindender Menschen an der Bevölkerung beträgt nach einer neuen Großuntersuchung des US-*Center for Disease Control* nur 1,6 %.¹⁷ Von den rund 2 % der Bevölkerung, die homosexuell empfinden, nehmen nur ca. 2 % das neue Rechtsinstitut der eingetragenen Partnerschaft oder der „Homo-Ehe“ an. Das heißt: Wir stellen unser Rechtssystem, unser soziales System und unsere Wertordnung und für ca. 0,2 % der Bevölkerung auf den Kopf.
- Wie zahlreiche Studien zeigen, ist der Lebensstil von Homosexuellen in der Regel promiskuitiv.¹⁸
- Praktizierte Homosexualität hat erhebliche gesundheitliche und psychische Risiken. Rund 70% der Neuinfektionen mit HIV/AIDS sind Männer, die Sex mit Männern haben (MSM). Die Lebenserwartung ist deswegen zehn bis zwanzig Jahre geringer als von Heterosexuellen.¹⁹

¹⁷ Offizielle Zahlen für die US: www.cdc.gov/nchs/data/nhsr/nhsr036.pdf.

Für Großbritannien: www.ons.gov.uk/ons/rel/ethnicity/measuring-sexual-identity---evaluation-report/2010/sexual-identity.pdf.

¹⁸ *Zürich Men's Study*, 1999.

¹⁹ John-Henry Westen, *Editorial*, LifeSiteNews, 26.06.2015.

- In einem Sachverständigengutachten für die Entscheidung des US-Supreme Courts über die gleichgeschlechtliche „Ehe“ stellten die renommierten Professoren Loren D. Marks, Mark D. Regnerus und Donald Paul Sullins fest, dass alle seriösen wissenschaftlichen Untersuchung negative Auswirkungen auf Kinder von gleichgeschlechtlichen „Eltern“ nachweisen.²⁰
- Die „Homo-Ehe“ spaltet zunehmend die Staaten Europas in Ost und West. 11 Staaten haben die „Homo-Ehe“ als eine geschlechtsunabhängige Institution definiert. 13 Staaten haben, oft erzwungen durch ein Referendum, in ihren Verfassungen die Ehe als einen Bund von Mann und Frau festgeschrieben. Nur ein einziger afrikanischer Staat hat die zivile Partnerschaft legalisiert: Südafrika. Weltweit verbieten mehr als 50 Staaten homosexuelle Beziehungen.

Homosexualität hat es immer gegeben und sie wurde in unterschiedlichen Kulturen unterschiedlich bewertet. Aber niemals in der Geschichte der Menschheit wurde die Partnerschaft von zwei Männern oder zwei Frauen der Ehe gleichgestellt.

Dagegen spricht das Offensichtliche:

- Ehe ist auf die Zeugung von Kindern angelegt.
- Kinder haben ein Recht auf ihre biologischen Eltern und ihre Abstammung.
- Dies ist ihr natürliches Habitat, in dem sie am besten gedeihen.
- Erwachsene haben kein Recht auf ein Kind.
- Kinder durch den Kauf von Samen und Eizellen und einer Leihmutter zu produzieren, macht das Kind zu einem käuflichen Produkt. Das zerstört die Menschenwürde.
- Die Risiken eines homosexuellen Lebensstils zu verschweigen, ist ein Vergehen an Kindern und Jugendlichen und an Menschen mit homosexuellen Neigungen.

²⁰ Brief of amici curiae American College of Pediatricians, Family Watch International, Loren D. Marks, Mark D. Regnerus and Donald Paul Sullins.
http://www.familywatchinternational.org/fwi/documents/Amicus_Brief_and_Appendix_2015.pdf?utm_source=email+marketing&utm_campaign=Pres+Message+4.16.15&utm_medium=email

Der amerikanische Autor Daniel Greenfield schreibt:

„Die Dekonstruktion der Ehe hat zuerst ihre lebenslange Dauer, dann ihre Exklusivität und schließlich ihren Sinn erodiert. Es ging nie um die Schwulenehe, es ging immer um die Ehe. In der Welt, welche die Dekonstruktoren bauen wollen, wird es die Ehe geben, aber sie wird nichts mehr bedeuten... Dekonstruktion ist ein Krieg gegen Definitionen und Grenzen... Die Begrenzung durch Definitionen wird kriminalisiert. *Deconstruction is destruction.*“²¹

Die Neudefinition der Ehe als eine geschlechtsunabhängige Institution, welche sich auf Emotionen gründet und ihres prokreativen Sinns beraubt, ist ein westliches Projekt des „kulturellen Imperialismus“ (Papst Franziskus).

5. Die Sexualisierung der Kinder

Die internationalen Organisationen UN, UNICEF, EU, die weltumspannende NGO *International Planned Parenthood Federation* (IPPF) und die Regierungen der westlichen Staaten haben es sich zur strategischen Aufgabe gemacht, Jugendliche und mittlerweile Kinder und Kleinstkinder zu sexualisieren.

Die „emanzipative Sexualpädagogik“ wird in Deutschland von grün-roten Regierungen in Bildungspläne umgesetzt und Schülern und Eltern mittels Schulpflicht aufgezwungen. Das in der Verfassung garantierte Erziehungsrecht der Eltern wird faktisch außer Kraft gesetzt. Was früher als Perversion, Sittenlosigkeit, Unzucht, Verderben von Kindern galt, ist jetzt der Standard der „Sexualpädagogik der Vielfalt“ in der westlichen Welt.

Die Weltgesundheitsorganisation (WHO) hat zusammen mit der deutschen Bundeszentrale für gesundheitliche Aufklärung (BZgA) *Standards for Sexuality Education in Europe*²² herausgegeben, die ganz auf dieser Linie liegen.

Gemäß diesen *Standards* sollen Kinder bereits in der ersten Altersgruppe von 0 – 4 Jahren über Masturbation informiert werden. Ab vier Jahren und

²¹ <http://sultanknish.blogspot.de/2015/04/the-deconstruction-of-marriage.html>

²² <http://www.bzga.de/infomaterialien/einzelpublikationen/who-regional-office-for-europe-and-bzga-standards-for-sexuality-education-in-europe/>

allen weiteren Altersstufen werden sie über die verschiedenen Arten der „sexuellen Orientierung“ (LGBT) und die unterschiedlichen Familientypen aufgeklärt, mit dem Ziel, Akzeptanz zu erzeugen. Dies geschieht z. B. durch Kinderbücher, in denen der Prinz den Prinzen heiratet. In Kindergärten soll es private Ecken für Masturbation und Doktorspiele geben. In den weiteren Altersgruppen werden die Kinder über alle Arten sexueller Praktiken wie Anal- und Oralsex informiert. Sie werden zu Verhütungsexperten ausgebildet, indem sie üben, Kondome über Plastikpenisse zu ziehen. Die Pille danach und Abtreibung sind eine Option, über der Jugendliche selbst entscheidet. Dies gehört zu den „Kinder-Rechten“, welche von den UN propagiert werden.

Die anthropologische Prämisse der Sexualisierung ist: Kinder sind ab der Geburt sexuelle Wesen, die ein Recht darauf haben, ihre angeblichen sexuellen Bedürfnisse zu befriedigen und die dazu von den Erwachsenen angeleitet werden müssen. Sexuelle Aktivitäten von Kindern ab dem Babyalter seien ein Zeichen einer gesunden psycho-sexuellen Entwicklung. Dies wird niemals begründet oder wissenschaftlich nachgewiesen. Es ist eine falsche Prämisse.

Kinder brauchen Liebe, Zärtlichkeit und Geborgenheit in der Familie. Sie brauchen einen sexualitätsfreien Raum, in dem sie unbeschwert spielen, entdecken und lernen können. Durch Sexualisierung berauben wir die Kinder ihrer Kindheit.²³

Die politisch beabsichtigte und strategisch durchgesetzte Sexualisierung der Kinder und Jugendlichen ist der wirksamste und nachhaltigste Angriff auf die Familie.

Die Risiken und Folgen von Jugendsex

Die erheblichen Risiken früher sexueller Aktivität sind allgemein bekannt, auch den staatlichen Instanzen, welche die Frühsexualisierung der Kindern und Jugendlichen betreiben. Diese *Risiken* sind:

- Teenager-Schwangerschaften und –abtreibungen. Tatsächlich haben sie in den letzten Jahren in den USA und Deutschland abgenommen. Dennoch sind sie am häufigsten in Großbritannien, wo seit Jahren

²³ Neil Postman, *Das Verschwinden der Kindheit*, Frankfurt 1987, Erstveröffentlichung: *The Disappearance of Childhood*, New York 1982.

entmoralisierte Sexerziehung betrieben wird, und am niedrigsten in Polen, wo es in den Schulen eine „Erziehung zum Leben in der Familie“ gibt.

- Gesundheitsschäden durch Verhütungsmittel: Die Pille, bereits ab der Pubertät verabreicht, erhöht das Thrombose- und Schlaganfall-Risiko erheblich.
- Explosionsartige Ausbreitung sexuell übertragbare Krankheiten (STD).²⁴ In den USA haben 25% aller Teenage-Mädchen eine Geschlechtskrankheit, die oft zur Unfruchtbarkeit führt.
- Schwächung der Bindungsfähigkeit durch seelische Verletzungen. Mit jeder Enttäuschung in Liebesbeziehungen nimmt die Bereitschaft zur Bindung ab. Depression und Suizidversuche sind deutlich höher, die akademische Leistungsfähigkeit niedriger bei frühzeitig sexuell aktiven Jugendlichen als bei denen, die sexuell nicht aktiv sind.²⁵

Umfragen zeigen übereinstimmend, dass Jugendliche sich Familie wünschen. Sollten wir ihnen in der Familie und in der Schule nicht die Charakterbildung und das Wissen vermitteln, welches sie fähig macht, ihr eigenes Lebensziel zu erreichen?

Wer die Jugend hat, der hat die Zukunft. Das wissen die Kulturrevolutionäre. Das wissen auch Christen. Deswegen ist der Kampf um die Jugend die wichtigste Aufgabe.

Teil III

Widerstand gegen die Ideologie des Genderismus

Wir haben über die Wurzeln der Gender-Ideologie und die Auswirkungen auf die Gesellschaft gesprochen. Wir haben gesehen, dass die Gender-Ideologie auf Lügen aufgebaut ist über die Natur des Menschen und dass sie einen entwurzelten, sexualisierten, neuen Menschen schaffen möchte. Eine Ideologie, welche der Natur, der Vernunft und der Schöpfungsord-

²⁴ Miriam Grossman, *You're Teaching My Child What? A Physician Exposes the Lies of Sex Education and How They Harm Your Child* (Washington DC: Regnery Publishing, 2009).

²⁵ <http://www.heritage.org/Research/Reports/2003/06/Sexually-Active-Teenagers-Are-More-Likely-to-Be-Depressed>. Die Daten sind sorgfältig analysiert und auf soziale Hintergrundfaktoren geprüft. *No Strings Attached: The Nature of Casual Sex in College Students*, in: *The Journal of Sex Research*, Vol. 43, No. 3, August 2006, pp. 255–267.

nung widerspricht, muss totalitär werden. Es zieht ein neuer Totalitarismus herauf, welcher der Weltbevölkerung diese Ideologie aufzwingen will. Das *Observatory on Intolerance and Discrimination against Christians in Europe* dokumentiert viele hunderte von Fällen, in denen Christen diskriminiert werden – durch Gerichtsentscheidungen, Vandalismus, physische Attacken auf Personen, Entzug von Geldern, Ausschluss aus Vereinigungen, Berufsverbot, Gefängnis.²⁶

Wir sehen, dass der Genderismus alle Bereiche der Gesellschaft erfasst – Politik, Universität, Justiz, Erziehungssystem – und von den Mainstream-Medien fast ausnahmslos unterstützt wird. Sie sind nicht mehr länger Advokaten der Wahrheit zur Kontrolle der Macht, sondern sie sind Teil der politischen Klasse geworden und ein entscheidender Akteur zur Durchsetzung der Gender-Agenda.

Die großartige europäische Kultur, welche sich in der ganzen Welt verbreitet hat, beruht auf dem Christentum und den christlichen Werten: Menschenwürde, Freiheit, Wahrheit, Gerechtigkeit, Nächstenliebe, auf Ehe und Familie. Warum fliehen Hunderttausende von Muslimen nach Europa, insbesondere nach Deutschland? Weil wir – noch – demokratische Freiheiten haben, eine funktionierende Ökonomie und ein Sozialsystem, das auf dem christlichen Wert der Caritas beruht.

Seit 1968 kämpft diese Kultur gegen ihr eigenes christliches Fundament und will nicht mehr zulassen, dass wir uns mit unserer eigenen Religion, Nation und Familie identifizieren und sie verteidigen.

Die gute Nachricht ist, dass der Widerstand gegen diesen Weg der Selbstzerstörung wächst. Dazu einige Beispiele:

Dreizehn europäische Staaten haben in ihren Verfassungen die Ehe als Bund von Mann und Frau definiert (Belarus, Bulgarien, Kroatien, Litauen, Lettland, Moldavien, Montenegro, Polen, Slowakei, Serbien, Ukraine, Ungarn).

In *Deutschland* unterzeichneten 200.000 Bürger Anfang 2014 eine Petition gegen den Bildungsplan von Baden-Württemberg, welcher auf die Indoktrination der Schüler ausgerichtet ist, um sie zur „Akzeptanz von sexueller Vielfalt“ umzuerziehen. Dagegen gibt es seit 2014 immer wieder Demonstrationen mit wachsender Teilnehmerzahl.²⁷ Der Bildungsplan wurde

²⁶ <http://www.intoleranceagainstchristians.eu>

²⁷ www.demofueralle.de

entschärft. In Land Schleswig-Holstein wurde er ganz zurückgezogen, weil er „nicht geeignet für die Schulen ist“.

In *Frankreich* entstand 2013 die Massenbewegung „Manif pour tous“, welche für das Recht des Kindes auf Vater und Mutter, gegen die „Homo-Ehe“ und gegen staatlich aufoktrozierte Gendererziehung in der Schule kämpft. Über eine Million von Menschen waren auf den Straßen. Sie konnten zwar die Legalisierung der „Homo-Ehe“ durch die Regierung Hollande nicht verhindern, aber sie kämpfen weiter.

In *Litauen* beschloss das Parlament, dass in den Schulen keine LGBT-Propaganda stattfinden darf.

In *Polen* demonstrierten am 30. August 10.000 Bürger für die Beibehaltung des Faches Familienkunde und gegen die Einführung der „Sexualerziehung der Vielfalt“ – mit Erfolg: Der Plan der Regierung wurde zurückgezogen.

In *Norwegen* hat der Komiker Harald Eia *Das Gleichstellungsparadox*²⁸ und die mangelnde Wissenschaftlichkeit der Gender-Forscher in Videos vorgeführt, so dass die norwegische Regierung Gelder für die Gender-Forschung gestrichen hat.

In der *Schweiz* wurde das Luzerner Kompetenzzentrum für Sexualpädagogik nach öffentlichen Protesten geschlossen.

Ungarn hat seit 2012 eine christliche Verfassung, welche die Ehe als Verbindung von Mann und Frau definiert und das Leben von der Zeugung bis zum natürlichen Tod schützt.

Wo immer sich Widerstand gegen die Genderpolitik und die Sexualisierung der Jugend erhebt, kämpft die Europäische Union mit allen Machtmitteln dagegen. Aber es hat sich ein hochqualifiziertes, europaweites Netzwerk gebildet, welches innerhalb der Strukturen der EU alle Möglichkeiten nutzt, um gegen die Gender-Agenda der EU vorzugehen.²⁹

Die Kulturrevolutionäre beginnen sich über den wachsenden Widerstand Sorgen zu machen. Die weltweit tätige deutsche Friedrich-Ebert-Stiftung der Sozialdemokratischen Partei hat in Budapest einen Report veröffentlicht mit dem Titel:

²⁸ <https://www.youtube.com/playlist?list=PLPPa8aTP2j2MPyEzYwqmCOMHLi1bmu95e>

²⁹ <https://agenda-europe.wordpress.com>

*Gender as Symbolic Glue: The position and role of conservative and far-right parties in the anti-gender mobilizations in Europe*³⁰. Darin werden die Anti-Gender-Bewegungen in Frankreich, Deutschland, Ungarn, Polen und der Slowakei analysiert.³¹ Widerstand an der Basis stellt für eine top-down Revolution eine Bedrohung dar. Darüber sind die Autorinnen des Report alarmiert. Als professionelle Manipulatoren schlagen sie vor, den Begriff „gender“ wieder aus dem Verkehr zu ziehen, um so den Widerstandsbewegungen den „symbolischen Klebstoff“ zu entziehen.

Papst und Bischöfe gegen die Gender-Ideologie

In Treue zur frohen Botschaft der Bibel über Liebe, Ehe, Sexualität und Familie haben um die Jahreswende 2013/2014 u. a. die Bischofskonferenzen der Slowakei³², Polens³³, und Kroatiens³⁴, sowie der Bischof von Chur³⁵ (Schweiz) entschiedene Hirtenbriefe gegen die Gender-Ideologie veröffentlicht. Sie legen dar, dass Gott den Menschen auf den Höhenweg der Liebe ruft und die eheliche Liebe als Analogie der Liebe Gottes zu den Menschen offenbart. Dabei berufen sie sich insbesondere auf die Enzykliken Papst Johannes Paul II., der mit der *Theologie des Leibes* die biblische Botschaft für ein sinnerfülltes, glückliches Leben in neuer Tiefe ausgeleuchtet hat. Papst Franziskus hat sich wiederholt gegen die Gender-Ideologie geäußert und sie ein „diabolische Ideologie“ genannt. Bei der Bischofssynode zur

³⁰ Eszter Kováts and Maari Pöim (ed.), *Gender as Symbolic Glue: The position and role of conservative and far-right parties in the anti-gender mobilizations in Europe*, Friedrich Ebert Stiftung, July 2015, p. 146. Responsible publisher: Ernst Stetter, Secretary General of the Foundation for European Progressive Studies (FEPS). Authors: Gaël Brustier (France), Alice Blum (Germany), Anikó Félix (Hungary), Weronika Grzebalska (Poland), Petra Durinova (Slovakia), Andrea Pető (Epilogue). Link: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/budapest/11382.pdf> (last accessed July 30, 2015).

³¹ Die Autorin wird darin elfmal mit Namen genannt.

³² http://www.familiam.org/pls/pcpf/v3_s2ew_consultazione.mostra_pagina?id_pagina=5708.

³³ <http://torontocatholicwitness.blogspot.ca/2014/01/the-polish-bishops-conference-denounces.html>

³⁴ <http://torontocatholicwitness.blogspot.de/2014/11/croatian-bishops-conference-denounces.html>

³⁵ http://www.bistum-chur.ch/wp-content/uploads/2013/12/Wort_des_Bischofs_VIII_2013.pdf

Familie im Oktober 2015 in Rom haben alle Sprachgruppen außer der deutschen die Gender-Ideologie verurteilt.

Mit der ihm eigenen leuchtenden Klarheit wies Papst Benedikt XVI. in seiner Weihnachtsansprache an die Kurie und das Kardinalskollegium am 21. Dezember 2012 auf die „tiefe Unwahrheit dieser Theorie“ hin und nannte sie eine „anthropologischen Revolution“. Er sagte:

„Hatten wir bisher ein Missverständnis des Wesens menschlicher Freiheit als einen Grund für die Krise der Familie gesehen, so zeigt sich nun, dass dabei die Vision des Seins selbst, dessen, was Menschsein in Wirklichkeit bedeutet, im Spiele ist. ... Das Geschlecht ist ... nicht mehr eine Vorgabe der Natur, die der Mensch annehmen und persönlich mit Sinn erfüllen muss, sondern es ist eine soziale Rolle, über die man selbst entscheidet, während bisher die Gesellschaft darüber entschieden habe. Die tiefe Unwahrheit dieser Theorie und der in ihr liegenden anthropologischen Revolution ist offenkundig. Der Mensch ... leugnet seine Natur und entscheidet, dass sie ihm nicht vorgegeben ist, sondern dass er selber sie macht... Die Manipulation der Natur, die wir heute für unsere Umwelt beklagen, wird hier zum Grundentscheid des Menschen im Umgang mit sich selber. Mann und Frau sind in ihrem Schöpfungsanspruch als einander ergänzende Gestalten des Menschseins bestritten. Wenn es aber die von der Schöpfung kommende Dualität von Mann und Frau nicht gibt, dann gibt es auch Familie als von der Schöpfung vorgegebene Wirklichkeit nicht mehr. Dann hat aber auch das Kind seinen bisherigen Ort und seine ihm eigene Würde verloren ... Wo die Freiheit des Machens zur Freiheit des Sich-selbst-Machens wird, wird notwendigerweise der Schöpfer selbst geleugnet und damit am Ende auch der Mensch als göttliche Schöpfung, als Ebenbild Gottes im Eigentlichen seines Seins entwürdigt. Im Kampf um die Familie geht es um den Menschen selbst. Und es wird sichtbar, dass dort, wo Gott geleugnet wird, auch die Würde des Menschen sich auflöst. Wer Gott verteidigt, verteidigt den Menschen.“³⁶

³⁶ http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/de/speeches/2012/december/documents/hf_ben-xvi_spe_20121221_auguri-curia.html

Die Aufgabe von Christen

Niemals in der bisherigen Geschichte wurde die Zweigeschlechtlichkeit des Menschen und die darauf ruhende soziale Ordnung mit strategischen politischen Programmen global angegriffen. Auf der ersten Seite der Bibel heißt es:

Gott schuf also den Menschen als sein Abbild; als Abbild Gottes schuf er ihn. Als Mann und Frau schuf er sie. Gott segnete sie, und Gott sprach zu ihnen: Seid fruchtbar und vermehrt euch.“ (Gen 1,27-28).

Diesem existentiellen Angriff kann ein Christ nur begegnen, wenn er den christlichen Glauben tatsächlich lebt. Das bedeutet:

- Das eigene sexuelle Leben entspricht den Geboten Gottes. Andernfalls können wir die Wahrheit nicht erkennen und werden keine Motivation haben, uns in diesem Kampf zu engagieren.
- Wir brauchen selbst intellektuelle Klarheit über Sexualität, Ehe und Familie. Dafür steht uns eine Fülle an Wissen zur Verfügung, insbesondere die Enzykliken von Paul VI. (*Humanae Vitae*), Johannes Paul II (*Familiaris consortio*) und Benedikt XVI (*Deus caritas est*) und die *Theologie des Leibes* von Johannes Paul II.
- Wir leben in einer lebendigen Beziehung zu Jesus Christus durch die Sakramente, das Gebet und die Verankerung im Wort Gottes, um Angst zu überwinden und vom Heiligen Geist inspiriert und geleitet zu werden.
- Wir fragen aufrichtig nach dem Willen Gottes.
- Wir bilden Netzwerke mit Menschen, die in diesem Kampf engagiert sind. Es gibt in jedem Land hunderte von christlichen Gruppen die auf allen Ebenen der Gesellschaft für Ehe und Familie kämpfen.

Wird Europa erwachen und sich auf seine christlichen Wurzeln besinnen, welche eine großartige Kultur hervorgebracht haben, eine Kultur, welche die Würde jedes Menschen respektiert, die Religions- und die Meinungsfreiheit schützt, Rechtssicherheit garantiert, materiellen Wohlstand hervorgebracht hat und ein beispielloses Sozialsystem? Oder wird Europa in einem islamisch dominierten Multikulturalismus untergehen? Jeder Einzelne kann dazu beitragen, dass aus der Quelle der europäischen Kultur wieder lebendiges Wasser fließt.

Önazonosságunk a kinyilatkoztatás fényében

Tisztelt Hallgatóim!

Manapság sokat beszélnek az identitásról, az ÖNAZONOSSÁGRÓL. Miért? Mert azzal nagy baj van; talán nem is mással van baj CSAK önazonosságunkkal. Az ember a saját értelmével képes felismerni Isten létét és így a saját emberi mivoltát: azonban ez az ismeret mindig törékeny marad, mert az ember elszakadt Istentől és így összetörte magában Isten képét is meg az önmagáról alkotott képet is.

Az Ábrahámval kezdődő isteni kinyilatkoztatás, mely Jézus Krisztusban érte el abszolút teljességét pontosan ezen segít. A KINYILATKOZTATÁS lényege: Isten feltárja benső életét; hogy ő nem VALAMI hanem VALAKI (személy) önmagáról tudó szabad személy! Erre még az emberi értelem is képes rájönni, mert a személy és a személytelen között átjárhatatlan szakadék van és rangkülönbség. Ha én, az ember személy vagyok, valaki, és nem csupán valami, akkor Isten, aki maga a végtelen tökéletes lény, nem lehet valami: csak valaki: élő személy. Ábrahámval így mutatkozik be: ÉN, Mózesnek is: „Én vagyok, aki vagyok” – és az embert is személyként szólítja meg. Az állatokat, növényeket és a kőzeteket nem tartja partnernek: az embert szövetségre: személyes életszövetségre hívja. Ezzel az emberben megerősíti tudatát: öntudatát, hogy ő (az ember) valaki.

Ahogv Isten az embert hívja, szólítja, szólítgatja: egyre nyilvánvalóbb lesz az ember számára, hogv:

- egyrészt a világ nem isten, mert nem személy, nem tud önmagáról;
- másrészt hogv ő, az ember személy, aki mérhetetlenül fölötte áll a világnak, még ha testével rokona is minden élőnek;
- s még az is tudatosul benne, hogv a világ nem lehet az ő beteljesedése, jövője mert a világ nem valaki, hanem valami.

[A Biblián kívüli vallások MIND azonosak alapjaiban: ezt a világot tartják istennek: ez a pantheizmus (a materializmus is pantheista vallás)... Az ateisták is mind előbb-utóbb pantheista vallásúak, ha tagadják is. A logika szabályai szerint: igenis pantheisták.] Ugyanakkor a Biblián kívül az ember saját maga

személyes voltát sem tudja maradandóan és véglegesen megragadni: ld. India... Buddha: „a szeretet is illúzió – és a gyűlölet is illúzió, mert illúzió az, hogy te meg én... minden egy.” Nem igaz! Nem egy minden: ez ellentmond a modern természettudományok anyanyelvének a matematikának: a logikának (mert minden dolog azonos önmagával, nem pedig a többivel és a mindenséggel) és ellentmond legmélyebb emberi tapasztalatomnak, hogy én nem vagyok te – és te, aki szeretsz engem, nem vagy „én”. A dalai láma kijelentette: „a mi vallásunkban nincs Isten” – mert minden isten. Ez pantheizmus. Tehát az ember legmélyebb identitása csak a személyes Isten-kapcsolatban létezik, mert ő a teremtője. Isten nemcsak a világ teremtője, tehát a nem-létezésből előhívója, hanem az emberi személy közvetlen teremtője is. Ezt tudni lehet, mert a személy alapvető tulajdonsága, hogy szabad; márpedig a világban semmi sem szabad. A természettudományok éppen azért értek el eredményt, mert a fizika, kémia, biológia törvényei nem szabadok. A világban nincs szabadság: csak az emberben: de az ember testében sincs szabadság és pszichéje is korlátozott, de ő maga szabad, tehát ő maga: az „ő” – az „én” – a személy nem e világból való.

Ettől a kemény logikától egyesek úgy akarnak elbújni, mint Ádám a bűn után Isten elől, hogy tagadják a szabadságot. A posztmodern Ádám egyik próbálkozása elbújni a teremtő Isten elől. Persze az emberiség néha cselekedeteiben logikusabb, bölcsőbb, mint ideológiáiban: hiszen gyakorlatban, amióta az ember ember, megbüntette a bűnösöket és kitüntette a hőseit. Tehát a tény, hogy az ember ÉN-je szabad, bizonyítja, hogy nem az anyag finoman fejlődött evolúciós terméke. Az úgynevezett evolúciós elmélet csak a testre vonatkozhat. Az lehetséges, hogy testem rokon az első élő sejtrel és minden élővel. Persze ott is csendben a Teremtő áll, ahol megjelent az első élő sejt, mert élettelenből soha nem lesz élő. Élettelen és élő között abszolút szakadék van!!! Természetesen ez nem jelenti azt, hogy testem és ÉN-em külön jelent volna meg fogantatásom pillanatában. Ha megtörténik a fogantatás (minden gender elmélet homlokegyenest tagadása!), abban a pillanatban Isten megteremti a semmiből a halhatatlan ÉN-emet.

Jeremiásnak mondja: „Mielőtt anyád méhében megalkottalak”. A korabeli zsidó: Jeremiás is tudta, hogy testét anyja méhében a nemi egyesülés hozta létre: de Isten az ÉN-jét alkotta meg a semmiből. Egyszerűen azzal a teremtő aktussal, hogy ezt az egyedet személyes szeretetre hívja: a vele való személyes kapcsolatra, így az ember Istenre-képes lény.

A legmélyebb identitás Isten (Teremtő) ember (teremtmény) kapcsolata

Az emberi identitásban rétegek vannak. A legmélyebb, a végső identitás-réteg az, hogy személy (valaki és nem valami csupán) a személyes Istenre képes személy. A következő identitás-réteg, hogy férfi vagy nő. A következő identitás-réteg, hogy ennek az apának és ennek az anyának a gyermeke, tehát családba tartozik: családi identitás. A következő identitás-réteg, hogy ebben a rokonságba, törzsbe – nemzetségekbe tartozik: vagyis ennek a nemzetnek a tagja nem a másiké. Természetesen az első identitás-réteg: a további identításoknak az abszolút alapja, az hogy személy: vagyis Isten felszabadította a fajba tartozástól, mint végső identitás-alaptól. Tehát minden további emberi identitás-réteg hordozója: a Teremtő (Isten) és a semmiből személyként megteremtett ember kapcsolata.

Ha ezt a kapcsolatot megtagadja az ember, a többi, erre felépülő identitás rétegek is sérülnek: sőt összeomlás fenyegeti őket.

Mára a Nyugat megtagadta Teremtőjét. Tagadását azzal tette teljessé, hogy lemondott a végső igazság kereséséről. Most ha nem is ismerné föl még a Teremtőjét az ember, de komolyan keresné a végső igazságot, akkor a legalapvetőbb identitás-réteg, amely őt megkülönbözteti az állattól, sértetlen maradna. Az Istentől való elszakadás nem azzal lesz végleges és menthetetlen, ha valaki abbahagyja a vallásgyakorlatot (természetesen a vallásgyakorlat szükséges) hanem, ha lemond a végső igazság kereséséről: ha semleges akar maradni a végső igazsággal szemben. Ha azt mondja: mindenkinek meg van a maga igazsága, de nincs egy egyetemes végső igazság. Ezzel megtagadta Európa az ősi görög-filozófiai gyökereit, megtagadta a pogány Róma örökségét, megtagadta az Ószövetséget és Újszövetséget: zsidó és keresztény gyökereit és hiába kacérkodik az ősi pogánysággal: azt is megtagadta: mert bármilyen ősi pogány valláshoz is tartozott (vagy tartozik) az ember, ha nagy bajban van, egy valakihez kiált! Az ősi pogány vallások nincsenek lezárva: nem mondtak le a végső igazság kereséséről.

Ilyen egyetemes aposztázia az emberiség történetében soha nem volt: és nemcsak aposztázia az Istentől, hanem aposztázia az embertől is. Ez az ember lényegének végső, alapvető önazonosságának a megtagadása.

A semleges iskola nem alternatívája a zsidó vagy katolikus iskolának. Az állami iskolák nem lehetnek semlegesek a lét és az emberi létezés végső kérdéseivel kapcsolatban, mert akkor, azok az iskolák szellemi bordélyházakká válnak, ahol az ifjúságnak nem a testét és pszichéjét, hanem értelmét

roncsolják, építik le, amely magával hozza a psziché és a test roncsolását is (kábitószerzés, mely elaltatja a végső igazság keresését). Nem lehetséges semleges állami iskola: hanem csakis a „lét végső értelmét kereső állami iskola”. Az a fajta semleges iskola, ahol szó sem lehet a létezés végső értelmének kereséséről: lerombolja az ember legelső, legalapvetőbb identitását (önazonosságát). Ne csodálkozzunk, hogy ez magával hozza „logikusan” – a többi, erre épülő identitás-rétegek összeomlását.

A legalapvetőbb identitás-réteg tehát: a Teremtővel való kapcsolat. A többi identitás-réteg erre épül: a következő is: a férfi és női identitás.

A legmélyebb identitás rétegre közvetlenül ráépülő identitás: a férfi és a női identitás

A Teremtés könyvének első fejezetében Isten kétszer említi az ember teremtését: „*Isten újra szólt: «Teremtsünk embert képmásunkra, magunkhoz hasonlóvá»*” (Ter 1,26)

„*Isten megteremtette az embert, saját képmására, az Isten képmására teremtette őt, férfinak és nőnek teremtette őket.*” (Ter 1,27)

Az első említésben nincs arról szó, hogy az ember férfi vagy nő; csak arról van szó, hogy Isten képmása.

Mit nem jelent ez?

- Nem jelenti azt, hogy Isten a gender ideológiát alapozza meg, hiszen a második kijelentése világos: férfinak és nőnek teremtette őket.
- Nem jelenti azt, hogy az ember előbb egy szellemi lény, lélek, aztán később ez a szellemi lény belezuhan a megtermékenyített petesejtbe, amely már határozottan férfi vagy női test.
- Tehát nem jelenti ez a személy (a lélek) és a test különválasztását. Ez ellene mondana az egész bibliai kinyilatkoztatásnak. Hiszen a holtak föltámadását és az egész anyagi univerzum újjáteremtését várjuk.

Mit jelent ez a kijelentés?

- Azt jelenti, hogy a legmélyebb hasonlóságunk Istenhez az, hogy személy vagyunk: valaki és nem valami.
- Azt jelenti, hogy testünk is bele van emelve a személy világába, erőterébe. Az ember teste nem egy állat teste. Tehát veszélyes csak állati testtel való hasonlóságot egyoldalúan vizsgálni. Az ember evése

nem zabálás (ld. szentáldozás), az ember szaporodása nem állatok szaporodása... az ember szexualitása a személyesség erőterében van fölemelve: egy új teremtetési szintre.

- Azt jelenti, hogy mivel az ember személyes volta a személyes Istennel való személyes kapcsolatra van rendelve: azért pszichikai és testi életünk és minden evilági vonatkozásunk (pl. a nemiségünk is) az Istennel való kapcsolaton belül „működik” normálisan. Abból kivéve az értelmetlenség fenyegeti. Vagyis a paradicsomi állapot az ember normális létállapota. Ám az emberiség szakított Istennel. Így személye megsérülve mindene megsérült: az önzés, az önimádát, a kárhozatos önközpontúság fenyegeti. Jézus Krisztus ettől szabadította meg az embert: visszaállítva az emberi személynek a létfeltételt az Istennel való kapcsolatot a Szentháromság Egy Isten személyeivel: vagyis megadta neki a megszentelő kegyelmet: istenségének újra részesévé tette.

Az ember teremtetésének első említése tehát a legmélyebb önazonossági réteget említi, ám a második megalapozásaként. A férfi és női önazonosság csak a személyi önazonosságon belül van (vagyis az Istennel való személyes kapcsolatra épül).

Itt meg kellene hosszabban állni és tudatosítani, hogy az ember – bár rádöbbenhet saját személyes voltára – de mégis a kinyilatkoztatás segít abban, hogy személyes voltunkat felismerjük és ez a felismerés megszilárduljon. A kinyilatkoztatás Isten belső életének fokozatos föltárulása egészen Jézus Krisztusig, aki a megtestesült Fiúisten. Jézus Krisztus felismerése: mint a Háromszemélyű Egy Isten második személye, aki emberré lett. szilárdította meg az emberiségben az ember személyiségének felismerését. A nagy krisztológiai zsinatok, amelyeken meg kellett különböztetni a személyt a természettől – adták a világnak az egyik legnagyobb felismerést: az ember személyének felismerését.

A természet az, ami arra kérdésre válaszol: mi vagy? Mi vagy Te Istenem? Válaszolja: Én nem ember vagyok, hanem Isten: ez a természetem, vagyis tulajdonságaim összessége: örökkévaló, önmagától való, mindentudó, mindenható, stb... lény. Ki vagy Te Istenem? Válaszolja: Atya, Fiú, Szentlélek.

Ha engem kérdeznek: Mi vagy te? A válaszom: ember vagyok; nem Isten és nem állat. Vagyis emberi tulajdonságaim összessége, a természetem az, hogy ember vagyok.

Ha azt kérdezik tőlem: ki vagy? A nevemet mondom. Abból csak egy van: egy önmagáról tudó, szabad, tehát szeretni képes és szerethető megismételhetetlen individuum.

A krisztológiai zsinatok terméke az, hogy Európa ismeri a személyt. India nem ismeri, s ha sejti is, annak megsemmisülésére számít. Az üdvösség szerinte az „én” megsemmisülése. Eggyé válás a mindenséggel. Nem egy minden: én nem vagyok te. Tessék tudomásul venni, hogy a személyiségi jogokat hangoztató posztmodern Európa, mely megtagadta Jézus Krisztust és a Szentháromságot, mégis egyedül tőle tanulta meg, hogy az ember személy. Ám ha az emberi személy az őt teremtő személyes Istennel szakít, a legsötétebb értelmetlenségbe zuhan. A személy miatt vagyunk egyenrangúak nem a tulajdonságaink miatt.

Amikor Szent Pál azt írja a Galata levélben, hogy Krisztusban „nincs többé férfi vagy nő”, akkor nem a gender ideológiát hirdeti, hanem azt mondja, hogy egyenrangúságunk alapja, illetve legmélyebb önazonosságunk a Jézus Krisztushoz fűződő személyes viszonyunk. (ld. Gal 3,28)

A mai posztmodern Nyugat összekeveri a személyt a tulajdonságaival. Az, hogy valaki férfi vagy nő, az a tulajdonsága, képessége, tehetsége. Abban nem vagyunk egyenlők és nincs átalakulás és fölösleges is, mert a tulajdonságainkat, képességeinket arra kaptuk, hogy velük egymást szolgáljuk szeretetben (vagyis egyenrangú személyes kapcsolatokban). Ha a férfinak joga lenne nővé alakulnia és megkövetelné, hogy őt nőként fogadják el, olyan ez, mintha egy zenei tehetséggel nem rendelkező (azonban más tehetségekkel rendelkező) ember, azt követelné, hogy őt Liszt Ferenc-i zenei tehetségnek tartsák. Az örültek házába küldenék.

Európa megtagadta az emberi személyt. Miért? Mert a személy szabadsága Istenre utal; hiszen az univerzumban semmi sem szabad, csak az emberi személy. Következésképpen az emberi személy nem az univerzum terméke. Mivel Európa megtagadta Teremtőjét, saját személyi méltóságát tagadta meg, vagy hallgatja el (cethalaknak akarnak egyesek személyiséget adni... a szélsőséges állatvédelem elmosza az ember és állat abszolút különbségét). Tehát mivel a Nyugat szakított Teremtőjével – elhomályosul gondolkodásában az emberek közötti egyenlőség alapja: a személyiség fogalma – ezért abban keres egyenlőséget, amiben egyenlők nem lehetünk. És itt érintjük a második identitásréteget, mely az elsőre épül: A NEMISÉGET: azt, hogy valaki férfi vagy nő.

Istennek ez a második kijelentése az emberre vonatkozóan újat mond, nem azért (ismétlem) mintha az ember előbb egy szellemi személy valami

angyalféle lenne, és a fogantatáskor bukna bele az anyagba. Hanem azért mond újat, mert a nemi identitást jelenti ki, amely az első, az alapidentitásunkban áll fönn (egzisztál) az Istennel való személyes kapcsolatban: abban, hogy személy vagyunk: valaki vagyunk és nemcsak valami: és ami bennünk valami, például testünk az a valakiben, a személyben áll fönn, föl van emelve a személyes szintre és csak akkor emberi, ha a személyes világból nem lóg ki.

Viktor Emil Frankl figyelmezteti Konrad Lorenzet, hogy ha az embert az állati síkra vetíti le, akkor megkapja az állatot; az ember pedig nem állat, hanem mindenestől ember: vagyis nemisége is föl van emelve a személyes létszintre. A Nyugat megrontása ezen a területen is rettenetes méreteket ölt; legalább 100 vagy inkább 150 éve az ember nemiségéről úgy beszélnek, hogy kiszakítják a személyes létszintből és csupán evolúciós formációnak tekintik. A darwini evolúciós elmélet az ember személyes voltára nem vonatkozik. Szabad, önmagáról tudó személye nem előző adottságaiból alakult ki; mert az anyagban és az élővilágban nincs szabadság.

Szent Pál ezt írja: „*Kerüljétek a paráznaságot! Minden bűn, amit az ember elkövet, a testén kívül van, a parázna azonban tulajdon teste ellen vét. Nem tudjátok, hogy testetek a bennetek lakó Szentlélek temploma, akit Istentől kaptatok? Nem tudjátok, hogy nem vagytok a magatokéi?*” (1Kor 6,18–19). A nemiségről Szent Pál kijelenti, hogy az, mint minden egyéb, ami emberi az Istennel való kapcsolaton belül van: vagyis az öszazonosságon (az Istennel való személyes kapcsolaton) belül levő azonosság. Nem vagyunk a magunké, hanem Istené.

A nemi hovatartozás tulajdonság, képesség, amellyel szolgálni kell. A személy nem a birtoklás világában van, hanem a tiszta létezés (*esse*) világában: a tehetségek, a tulajdonságok a birtoklás (*habere*) világában vannak és a másik szolgálatára valók. Az alaptulajdonságok, a tehetségek nem cserélhetők csak fejleszthetők. Természetesen, mint minden identitás CSAK az ősidentitásban, az Istennel való létbeli és személyes kapcsolaton belül létezik, működik és van értelme.

A harmadik identitás-réteg: a család, a nemzet...

Abból a tényből, hogy egy férfi és egy nő gyermeke vagyok: vagyis egyetlen családba tartozom: lényegesen hozzátartozik önazonosságomhoz. Ha családot mondok, akkor rokonságot mondok: rokonságok összefüggő egységét:

törzset, nemzetet. Ez anyanyelvet jelent, sajátos civilizációt és kultúrát. Ennek a nemzeti önazonosságnak a semmibevétele, leépítése, megszüntetése talán azzal a céllal, hogy így az emberiség egységét hoznák létre: katasztrofális tévedés. Az egyből lehet a sok felé menni; a személyből kiindulva a közösséghez, még ha az egyén és közösség egymáshoz is van rendelve.

Nem lehet kötelezővé tenni az abszolút internacionalizmust, a globalizációt. Például a mohamedán világ eleve ellene áll és akkor ennek az lesz a következménye, hogy fegyveres támadás nélkül saját identitását leépítő Európát birtokba veszik. Itt nem csupán üldözöttek, idegenek és vándorok befogadásáról van szó, hanem honfoglalásról. A magyar királyság 150 évig megállította a mohamedán hódítást és a Nyugat nyugodtan fejlődhetett. Közben a magyar királyság élet-halál harcát vívta saját identitásáért. Ma Magyarország ugyanezt teszi. Talán ez azt is jelenti, hogy országunk még nem veszítette el teljesen keresztény és magyar identitását.

Utószó

Pár szó arról, hogy az erős (nem mások ellenére) keresztény identitás nem zár ki senkit mint embert, hanem lényegében magába zár. Tessék elgondolkodni azon, hogyan lehetne az emberiség egységét megteremteni. Bármilyen elmélettel állunk elő, vagy bármilyen politikai elképzeléssel (voltak bőven: például: hitlerizmus, kommunizmus, globalizmus) mindezen esetekben csak egy elvről vagy az ember politikai illetve társadalmi – gazdasági életrétéről van szó.

A megtestesülés az a valóság, amelynél logikailag mélyebb egységet elgondolni sem lehet. Isten emberré lett. Jézus Krisztusban a Második Isteni Személy a test-vérünnké lett. Ez a fundamentum a legmélyebb fundamentum. Egyfajta fundamentalizmus menti meg a világot: az a fundamentalizmus, mely Jézust illetően senkinek sem ad igazat, aki mást vall mint az evangéliumok és a nagy krisztológiai zsinatok: hogy tudniillik Jézus személye („én”-je) azonos a Második Isteni Személlyel, aki az Atyával és a Szentlélekkel egy örök Isten. Ez a valaki valóban emberré lett. Vagyis test-vérünnké lett. Megbocsátva a Kereszten bűneinket, a Harmadik Isteni Személyt kiárasztotta szívünkbe és így az Atyaisten a mi Atyánk lett: mi meg gyermekei (ld. Gal 4). A Fiúisten felvette emberi természetünket minket pedig isteni természetébe vett fel a hit és a keresztség által (ld. 2Pét 1,4).

Ez az emberiség egységének igazi alapja.

Amikor ezt valljuk senkivel nem közösködve, aki mást vall, hirtelen kiderül, hogy mi, akik ezt valljuk és ebben a valóságban élünk minden embernek mélyebben vagyunk a testvérei, mint az egy apától és anyától születettek, mert az isteni természet az istengyermekség abszolút közös, azonos bennünk. Tehát, míg a többi ember, aki valamiféle elv alapján akarja egyesíteni az emberiséget: csak egymásnak elv-társai, addig mi testvérei vagyunk: Isten gyermekei.

Míg egy kommunista a másiknak csak elvtársa, mi nekik testvérei vagyunk. Míg két globalista egymásnak csak elvtársa, mi nekik testvérei vagyunk. Míg két mohamedán egymásnak hitben testvére, addig mi nekik lehetőségbeli istentestvérei vagyunk, mert istengyermekségre hívtak ők is. Ki kell még térnem a buddhizmusra és vele kapcsolatban az azonos-ság-misztikára. Ez a felfogás még nagyobb egységet hirdet, ám ez nem egység, hanem feloldódás. Buddha szerint: „a szeretet is illúzió, és a gyűlölet is illúzió, mert illúzió az, hogy te meg én... minden egy.” Nem igaz! Én én vagyok, te pedig te vagy. A teljes feloldódás a világistenségben egyben lemondás a szeretetről is.

A Nyugat mehtagadva Krisztust lemondott a szeretetről is és az öntudatvesztéses panteizmussal kacérkodik, de mindig megmarad a remény az újjászületésre, mert az a fiú, az a lány, aki először tapasztalja meg a szerelmet, nem a feloldódás, hanem az egység világában van és a hatodik nap fényében él, annak a napnak a fényében, melyen az Isten megteremtette az embert az ő képére: és férfinak és nőnek teremtette.

Our identity in the light of Revelation

Dear Students'!

Nowadays we speak a lot about IDENTITY. Why? Because it is in trouble. May be our identity is the ONLY thing that is in trouble. Man with his own sense and with this his own human nature can recognize the existence of God: but this knowledge will always be fragile because man has parted with God thereby breaking God' image in him as well as the image he had of himself. The divine revelation starting with Abraham, which reached its absolute entirety in Jesus Christ, can help mend this very issue. The essence of REVELATION: God discloses his internal life; that he is not SOMETHING but SOMEBODY (a person) a free person, who is aware of himself! This can be realized by the human intellect because there is an unbridgeable gap and difference of grade between personal and impersonal. If I, the man am a person, somebody and not merely something, then God, who himself is the eternal perfect being cannot be something: only somebody: a living person.

He introduces himself to Abraham as I, also to Moses: "I am who I am" – and addresses man as a person. He does not consider the animals, plants and stones as partners: he calls upon man to enter into a covenant: into a personal life covenant. With this he strengthens his consciousness in man: his self-consciousness, that he (the man) is somebody.

As God addresses, calls, calls upon him: it becomes more and more obvious for man, that:

- on one hand the world is not god, because it is not a person, it is not self-conscious;
- on the other hand, that he, the man, is a person who immeasurably stands above the world, even if he is bodily related to every living being;
- He also becomes conscious of the fact that the world cannot be his fulfilment, his future, because the world is not somebody, but something.

[ALL religions outside the Bible are identical in their bases: they consider this world as god: this is pantheism (materialism is a pantheistic religion)... Atheists also sooner or later become pantheists even if they deny this. By the rules of logic: they are pantheists.]

At the same time without the Bible man is not able to permanently, and definitively fathom his own personal nature: see India... Buddha: "love is illusion – and hate is illusion too, because it is illusion that you and I ... all is one."

It is not true. Not all is one: this contradicts mathematics, the mother tongue of modern sciences: logic (because everything is identical with itself and not with others, and with the universe) and contradicts my deepest human experience that I am not you – and you, who love me, are not "me". The Dalai Lama said: "there is no god in our religion" – because all is god. – Pantheism. Thus man's deepest identity exists exclusively in the personal God-relationship, because God is his creator. God is not only the creator of the world, that is the entity that presented it from non-existence, but the direct creator of the human person. We know this, because the basic quality of an individual is that he is free; however nothing is free in the world. Sciences are successful, because the rules of physics, chemistry, and biology are not free. There is no freedom in the world: only in man: but there is no freedom in his body and his psyche is also limited, but he himself is free, so he himself: the "he" – the "I" – the person is not from this world.

Some people want to hide from this tough logic like Adam wanted to hide from God after the Fall, they deny freedom. One of the attempts of the post-modern Adam is to hide from God the creator. Of course mankind is often more logical and wiser in its actions than in its ideology: since its creation it has practically punished its sinners and rewarded its heroes.

So the fact that man's SELF is free proves that it is not the finely developed evolutionary product of the material. The theory of evolution can only be applied to the body. It is possible that my body is related with the first living cell and all that is alive. Of course the creator is silently standing at the point where the first living cell appeared, because lifeless will never become alive. There is an absolute gap between lifeless and alive! Naturally this does not mean that my body and my SELF appeared separately at the moment of my conception. God creates my immortal SELF from nonentity at the very moment of conception (this is the point-blank negation of every gender theory!)

God tells Jeremiah: “Before I created you in the womb of your mother”. Of course the Jewish Jeremiah knew that his body was produced by the sexual intercourse: but God created his SELF from nonentity. God did it simply with the creative act that called this person to personal love: to a personal contact with him: therefore man is a God-capable being.

The deepest identity is the relationship of God (Creator) and man (creature)

There are strata in human identity. The deepest, the ultimate identity-stratum is that the person (somebody and not merely something) is the personal God capable person. The next identity-stratum is man or woman. The next identity-stratum is that the child of this father and this mother belongs to a family: the family identity. The next identity-stratum is belonging to this kindred, tribe – clans: that is being a member of this nation and not of any other. Naturally the first identity-stratum is the absolute basis of the further identity strata, being a person means being liberated by God from belonging to a tribe; that is from the final identity-base. Therefore the carrier of every further identity-strata is the relationship of the Creator (God) and man created as a person from nonentity. If man denies this relationship, all the other strata, which are built on this will be harmed: what is more they are threatened by collapse.

By now the West denied its Creator. It completed its denial by giving up the quest for the ultimate truth. Now even if man were still not able to recognize his Creator, but would seriously endeavour to find the ultimate truth, then the most basic identity-stratum that differentiates him from the animals would remain intact.

What makes departing from God final and irrevocable is not giving up practising the religion (naturally, practising the religion is necessary), but giving up the quest for the ultimate truth: trying to remain neutral towards the ultimate truth.

If one says: everybody has his own truth, but there is no universal ultimate truth. With this one denies the ancient Greek philosophic roots of Europe, denies the heritage of pagan Rome, denies the Old Testament and the New Testament: his Jewish and Christian roots and no matter how much he is trying to flirt with the ancient paganism: he denied it as well: because whichever ancient pagan religion man belonged (or belongs) to, in big trouble he will call to one and the same!

The ancient pagan religions are not concluded: they have not given up the quest for the ultimate truth. There has never been such universal apostasy in human history: and apostasy not from God only, but from man too. This is the denial of the essence of man: his final basic identity.

The neutral school is not an alternative to the Jewish or catholic school. State schools cannot be neutral towards existence and the ultimate questions of human existence, because if they are those schools become intellectual brothels, where they degenerate, demolish the intellectuality of the youth which brings with itself the destruction of the psyche and the body (taking drugs, which lulls the quest for the ultimate truth). A neutral state school is not impossible: only “a state school endeavouring to find the ultimate reason of existence”.

The neutral school which would not hear of the quest for the ultimate reason of existence: demolishes the first and most basic identity of man. No wonder that it “logically” results in the collapse of the other identity strata built on it.

So the most basic identity-stratum is: relationship with the Creator. The other identity-strata are built on this: the next is: the male and female identity.

The identity stratum directly built on the deepest identity-stratum: the male and the female identity

In the first chapter of the Book of Genesis god mentions the creation of man twice: “*Then God said, «Let us make man in our image, after our likeness, »*” (Gen 1,26)

“*So God created man in his own image, in the image of God he created him; male and female he created them.*” (Gen 1,27)

The first mention

The first quote doesn’t mention if man is male or female; only that he is the image of God.

What does it not mean?

- It does not mean that God lays the foundations of the gender ideology, because in his second mention it is clear: he created them male and female.
- It does not mean that man is first an intellectual being, a spirit, and later this intellectual being falls into the fertilized ovum, which is a definite male or female body.

- Thus it does not mean the separation of the person (the spirit) and the body. This would contradict the whole biblical revelation. Since we are waiting for the resurrection of the dead and the re-creation of the whole material world.

What does this declaration mean?

- It means that our deepest similarity to God is that we are person: somebody and not something.
- It means, that our body is also elevated into the world, the field of the person. The body of man is not the body of an animal, so it is dangerous to examine its similarity to the body of an animal unilaterally. Man eats and does not guzzle (see the Holy Communion), the reproduction of man is not the reproduction of animals... the sexuality of man is elevated into the field of the person: to a new level of creation.
- It means that since the personal nature of man is destined for personal relationship with the personal God: our psychical and bodily life and our every worldly relations (like our sexuality) can only “work” normally within our relationship to God. Removed from there it is threatened by senselessness. So life within Paradise is the normal state of existence for man. But mankind broke away from God. So having hurt its person, everything about it was hurt: it is threatened by egotism, narcissism, and despicable self-centeredness. Jesus Christ liberated man from this: restoring the relationship of the human person with the Only Divine Persons of the Holy Trinity: that is gave him the sanctifying grace: made him part of his divinity again.

So the first mention of the creation of man refers to the deepest identity stratum, but also acts as the foundation of the second. Male and female identity can only exist within the personal identity (that is it is built on the personal relationship with God).

We should have a longer break here to make it known that man – although he can realize his own personal nature – can only be helped by the revelation to really recognize his personal nature and to consolidate this recognition.

The revelation is the gradual unfolding of the internal life of God up to Christ who is the incarnated Son of God. The recognition of Jesus Christ: as the second person of the Holy Trinity, who was incarnated he consolidated the recognition of the human personality in humanity. The great Christology

Synods, where person and nature had to be differentiated – gave one of the greatest recognition to the world: the recognition of the personality of man. It is nature that answers the question: what are you? What are you, my God? He answers: I am not man but God: this is my nature: that is the sum of my characteristics: eternal, originating from himself, omniscient, omnipotent, etc... being. Who are you, my God? He answers: Father, Son, and Holy Spirit.

If they ask me: What are you? My answer is: I am a human and not God or animal. That is the sum of my human characteristics, my nature is that I am a human.

If they ask me: who are you? I say my name. There is only one of that: a self-conscious, free that is loveable and unrepeatable individual who is able to love.

The result of the Christology Synods is that Europe recognises the person. India does not recognise it, and even if it suspects it, it expects his annihilation. Salvation in its understanding is the annihilation of the “self”. Unification with the universe.

Everything is not one: I am not you. Please recognize that post-modern Europe asseverating personal rights, who denied Jesus Christ and the Holy Trinity, learnt it from him that man is a person. But if the human person breaks up with his Creator the personal God he falls into the darkest insensibility. We are equal because of the person and not because of our characteristics.

When Saint Paul said in his Letter to the Galatians that in Christ “there is neither male nor female”, then he is not propagating the gender ideology, but he says that the basis of our equality and our deepest identity is our personal relationship with Jesus. (see Gal 3,28)

The contemporary post-modern West confuses the person with its characteristics. The fact that somebody is male or female is his or her quality, ability and talent. We are not equal in these, and there is no transformation in them, which would be unnecessary anyway, because our characteristics and abilities are given to us to serve each other in love (that is in a personal relationship based on equality). If a man had the right to become a woman and would require to be accepted as one, it would be as if, a man of no musical talent (but demonstrating other talents) wanted to be recognized as somebody having the ingenuity of Franz Liszt. He would be sent to an asylum.

Europe denied the human personality. Why? Because the freedom of the person refers to God; since nothing is free in the universe but the human person. Consequently the human person is not the product of the universe.

So, since the West broke up with its Creator – the basis of human equality: the notion of personality fades away in its thinking – therefore it seeks equality in things we cannot be equal in. And here we come to the second identity-stratum, which is built on the first: SEXUALITY: that somebody is a man or a woman.

This second statement of God says something new in relation to man not because (I repeat) man would be first an angel like spiritual being falling into the material at the moment of conception. It says something new because it declares the sexual identity, which is there (exists) in our first basic identity, in our personal relationship with God: in that we are person: we are somebody and not just something; and what is something in us, for example our body, exist in somebody, in the person, it is elevated to the personal level and it is only human if it fits into the personal world.

Viktor Emil Frankl warns Konrad Lorenz, that if he projects man to the level of animals, he will get the animal; but man is not animal but man in every respect: that is his sexuality is elevated to the personal life level.

The abuse of the West is immense in this area as well; for 100 or even 150 years they have considered human sexuality as not being part of the personal life level but merely as a form of evolution.

Darwin's theory of evolution does not apply to the personal nature of man. Man's free and self-conscious personality did not originate from his previous capabilities; because there is no freedom in the material and in the living world.

Saint Paul says: *"Shun immorality. Every other sin which a man commits is outside the body; but the immoral man sins against his own body. Do you not know that your body is the temple of the Holy Spirit within you, which you have from God? You are not your own."* (see Cor 6,18–19).

Saint Paul says that sexuality – like everything else that is human – is within the relationship with God: an identity within the ancient identity (the personal relationship with God). We do not possess ourselves, we are God's.

Sexual identity is a quality, an ability we must serve with. The person is not in the world of possession, but in the world of clear existence (*esse*): talents and qualities are in the word of possession (*habere*) and are for serving others with them. The basic qualities, talents are not transformable, but they are to be improved.

Naturally as all identities it ONLY exists, works and has sense in the ancient identity, within the living and personal relationship with God.

The third identity-stratum: the family, the nation...

The fact that I am the child of a man and a woman: that is I belong to a family is an essential part of my identity. If I say family, I say relatives: the interrelated unit of relatives, tribe, and nation. This means mother tongue, specific civilization and culture.

Disregarding, reducing, eliminating this national identity, even if with the purpose of creating unity for mankind, is a disastrous mistake. From one we can go to manifold; starting from the person to the community, even if the person and the community belong together.

Absolute internationalism, globalisation cannot be made compulsory. The Islam for example resists this with the consequence that they without weapons will take possession of Europe, which is eliminating its own identity. This is not simply receiving the persecuted, the strangers, the migrants, it is conquest.

The Kingdom of Hungary was able to stop the Muslim conquest for 150 years, making it possible for the West to develop in peace. In the meantime the Kingdom of Hungary fought its battle for life and death to retain its identity.

Today Hungary is doing the same. It may mean that our country has not completely lost its Christian and Hungarian identity.

Epilogue

A couple of words about the fact that strong (not against others) Christian identity, does not exclude anybody as a human, but in essence receives, encloses them. Think about how the unity of mankind could be achieved. No matter what theory or what political idea we come up with (there were several: for example Hitlerism, communism, globalisation) these all only focused on one principle, or on the political and social-economic life-stratum of the people.

We cannot imagine logically deeper unity than the reality of Incarnation.

God became man. In Jesus Christ the Second Divine Person became our flesh and blood.

This fundament is the deepest fundament. A kind of fundamentalism that will save the world: the fundamentalism, which does not agree with anybody, who has different beliefs than the gospels and the Christology

Synods concerning Jesus: that is the person of Jesus (his “self”) is identical with the Second Divine Person, who is the one eternal God with the Father and the Holy Spirit. This person really became man. That is he became our brother. Forgiving our sins on the cross, he poured the Third Divine Person into our hearts this way the Father God became our Father: and we, his children (see Gal 4). The Son of God assumed our human nature and received us into his divine nature by faith and baptism (see 2Pét 1,4).

This is the real fundament of the unity of mankind.

When we profess this not befriending anyone who has different beliefs it suddenly turns out that we, who profess this and live in this reality are in a deeper brotherhood with him than those who were born from the same father and mother, because the divine nature, being the Son of God is common in us. So while the others, who want to unite mankind along some principles of different kinds, are only comrades to one another, we are brothers: the children of God.

While a communist is only a comrade to the other, we are their brothers. While two globalists are only comrades of each other, we are their brothers. While two Muslims are brothers in their faith, we are their possible god brothers, because they were also called to be the Sons of God. I should also mention Buddhism and the identity-myth connected to it. This conception advocates even greater unity, which is not really unity but dissolution. According to Buddha: “love is illusion – and hate is illusion too, because it is illusion that you and I ...all is one.” It is not true. I am I and you are you. Complete dissolution in word divinity means giving up love at the same time.

The West denying Christ gave up love and it is flirting with pantheism, which means the loss of identity, but the hope for re-birth always remains, because the boy and the girl who first experience love are not in the world of dissolution, but in the world of unity and live in the light of the sixth day, in the light of the day on which God created man in his own image: created them man and woman.

A Nyugat kulturális forradalma

Tisztelt Hallgatók!

Nehéz lesz ilyen briliáns előadók előadásai után megszólalni, ráadásul azzal a feladattal, hogy záró előadásként rendszerezem a konferencián hallottakat...

A keresztény Európa válságáról beszélünk. Kérdés azonban, hogy kereszténység alatt lelkiséget, vagy eszmeiséget értünk? Azaz személyesen megélt hitet és ez alapján vezérelt életet, vagy pusztán kulturális örökséget? Merthogy a kettő nem azonos. Ám a kérdéssel még csak nem is itt állunk meg, hanem ott, hogy valóban keresztény-e ez az Európa?

Azt azért tisztázni kell, hogy eszmeiség alatt (még akkor is, ha hivatkoznak rá) a hatalom birtokosai tárgyiasult dolgokat értenek, úgymint gazdasági és katonai erőfölényt, kulturálisnak titulált, valójában hatalmi dominanciát, és csak ezt követően lelkiséget, ha ez egyáltalán szóba kerül. Akkor tehát mi a válság valódi tartalma?

Két okot látunk: a belsőt és a külsőt. Nézzük elsőnek a külsőt:

A nyugati civilizáció kapuinál ma nem az iszlám seregek elszánt katonái, hanem békés emigránsai, mint megélhetési bevándorlók haladnak át. Néhány adat a modernkori népvándorlásról: Európa területén 55 millió mohamedán él, a bevándorlók több mint 90%-a. Amúgy Európa, mint a nyugati civilizáció alapja, lakosságát tekintve 1900-ban a világ összlakosságának 24%-át tette ki. Ez az arány 2000-re pontosan a felére, 12%-ra csökkent, és az ENSZ prognózisa szerint 2050-re 7% alá fog csökkenni, ugyanis míg a kontinens lakossága az ezredfordulón 728 millió fő volt, úgy 2050-ben már csak 630 millió lesz. A lakosság szinten tartásához 2,11%-os születési arányra lenne szükség, ezzel szemben ez az arányszám most 1,38%. A muzulmánok születési rátája 8%. Hogy jobban érzékelhetők legyenek ezek az adatok: Hollandiában az újszülötteknek már 50%-a muszlim. Angliában 1980-as adatok szerint 82 ezer muzulmán élt, míg ma 2 és fél millió. Franciaországban a 20 évnél fiatalabb lakosok 30%-a muszlim, nagyvárosokban és a fővárosban ez az arány meghaladja a 40%-ot.

Persze a lélekszám nem minden, hiszen a nyugati civilizáció a maga 12%-os részesedésével is meg tudta őrizni az egész világra kiterjedő domi-

nanciáját, de ezt a dominanciát nem demokratikus szabályok eredményeképpen, hanem gazdasági és katonai erőfölénnyel tartja. A nyugati világban viszont demokráciának nevezett politikai berendezkedés van, ahol a hatalmi erő szavazatok útján kapja támogatottságát, tehát itt mégiscsak döntő elem a lakosság kulturális, lélekszám alapján való megoszlása.

A civilizációk történelmét tanulmányozva láthatjuk, hogy a civilizációk mindig törekedtek a dominanciára, és azt is láthatjuk, hogy az eltérő kultúrákkal való találkozások mindig jelentős hatást fejtettek ki az egyes civilizációkra, és a civilizációs gyökerek annak megfelelően módosultak, hogy ez a kultúralátkozás a civilizációk közeledését hozták (ezt nevezzük asszimilációnak), vagy pedig az egymástól való távolodásukat, ami leginkább fegyveres konfliktusokban fejeződött ki. A mai népvándorlások is alapjaiban változtatják meg a különböző civilizációk jövőjét. A minket érintő kérdés, hogy megmarad-e a nyugati civilizáció dominanciája ebben a népesedési és bevándorlási tendenciában, nemhogy a más civilizációk, de saját területünkön, Európán belül? Konkrétan: tud-e egymás mellett élni Európában a lakosságszámot eluraló muszlim közösség a keresztény gyökereken nevelkedett őslakosokkal, vagy sem? Elnyomja-e egyik a másikat, vagy sem? Vajon a mindkét félnél megtalálható, egymásnak okozott történelmi sebek engednek-e egy mellérendelt viszonyrendszer? A nyilvánvaló válasz a „nem”. Jóllehet a bevándorolt muszlimok csak kis közössége nevezhető vallási és politikai értelemben radikálisnak, de az iszlám politikai és vallási vezetők a bevándoroltak generációit az asszimilálódás ellen szólítják fel, vagyis nemzeti és vallási identitásuk feltétlen őrzésére. Angliában ezer mecset található. Svájc nemrégiben tartott népszavazást arról, hogy egyáltalán engedélyezze-e tovább a mecsetek építését az országban, annyira megszorodtak a mohamedán vallási helyek. A kérdés tehát az, hogy Európa válik a közeljövőben mohamedánná, vagy az ittlévő iszlám válik európaivá?

Látható, hogy a bevándorlók szaporodási rátája, valamint a kulturális és vallási hagyományaihoz való erős kötődése igencsak megterheli a befogadó közösséget, vagyis a keresztény alapokon nevelkedett európai civilizációt. Látható, hogy a két kultúra testközelben szembenállásához vezetett a nyugati demokráciák szabadságjogaival élő és kiteljesedő bevándorlási kultúra, ugyanis a bevándorlók az új életterben, itt Európában pont a demokratizmust kihasználva őrzik eredeti identitásukat, mellyel így a helyi értékekkel és a helyi jogrendszerrel kerültek szembe, sőt ma már nemegyszer a betele-

pülők kérdőjelezik meg a befogadó társadalmak értékrendjét és szokásait. És ezt a folyamat természetes következményeként, törvényszerűségként értékelhetjük!

Az ipari alapú társadalmak kiépítésekor a bevándorlás kifejezetten gazdasági alapon szerveződött, tehát a bevándorlók megélhetési kényszerből vándoroltak át Európába és ez kedvezően hatott a befogadó országok gazdaságára. Munkaerőt biztosított számára. Miért volt Európának munkaerőre szüksége? A kereszténységet felváltó új vallás miatt, ami a gazdasági növekedés szolgálatába állította az összes erőforrást. Az elmélet az volt, hogy a szegénységet csak folyamatos fogyasztással lehet megállítani, ugyanis a folyamatos és egyre nagyobb mértékű fogyasztáshoz folyamatos, egyre nagyobb volumenű termelésre van szükség, ami tehát egyre nagyobb tömegeknek tud munkát, így jövedelmet, azaz megélhetést és gyarapodást biztosítani. Az államnak pedig adóbevételt, melyből az ellátórendszereit finanszírozhatja. Így lett az egyik alapvető keresztény jellemző, a mértékletesség, jótékony hatásúnak mondott kapzsisággá. Valóban, a folyamatos termelés és fogyasztás megemelte az emberek életszínvonalát. Elvitathatatlan! Csakhogy a gazdaságilag fejlett régiók lakossága csökkenő lélekszámot mutat, míg a fejletlenebbek növekvőt. A gazdagabbak kevesebb utódot hoznak a világra, és az Anyaszentegyház minden tiltakozása ellenére az abortusz a szülőanya szabadságjogainak hangoztatása mellett törvényessé vált.

(Szabadságjog. Jegyezzük meg ezt a kifejezést!)

Európa lakossága fogyásba és öregedésbe kezdett. Így jöhetett létre, hogy az egykor keresztény államok, mintegy kipótolva a munkaerő hiányát kitérték kapuikat a szegényebb országokból érkező, de éppen ezért jóval egészségesebb népszaporulattal bíró bevándorlók előtt. Németországban a törökök, Franciaországban az arabok, Angliában a pakisztániak bevándorlása teremtette meg a gazdasági egyensúlyt. Ma, amikor a nyugati civilizáció gazdasága és az itt élő emberek életszemelete még mindig mindent a gazdasági növekedésre alapoz, további migrációs kényszerben van a nagy ellátórendszerek biztosítása, mint a nyugdíj és az egészségügy finanszírozhatóságának érdekében. Ha azonban a növekedést csak a bevándorlás fenntartásával tudja biztosítani, az előrevetíti a népességváltozásból fakadó kultúraváltást. Európa társadalmá a pillanatnyi bevétel érdekében veszni hagyja civilizációs alapját. A népesedés jellegéből fakadóan új civilizáció születik: az európai muszlim civilizáció. Félreértés ne essék: nem a napi

migrációs krízist használok a téma illusztrálásához, én most nem a napi eseményekről beszélek. Ez nem mai probléma! Ezeket az adatokat egy 2012-es előadásomból idéztem. Az interneten megtalálható.

Szeretném Önöket tájékoztatni, hogy mi évek óta beszélünk erről, csak nem akarja meghallani senki. Ma ugyan más a helyzet, mert a migrációs krízis napi politikai téma lett, de ennek ellenére valós megoldást senki nem hajlandó alkalmazni, politikai fölényhez jutni a probléma által viszont mindenki.

Ez tehát a külső ok. De nézzük a belsőt! Szeretném leszögezni, hogy ha nem győzedelmeskedne felettünk a belső gyengeség, akkor a külső nem tudna veszélyessé válni. Balázs atyát idézem: Hollandiában 150 templomot értékesítenek az egyházak, ugyanis évek óta üresen állnak. Majd lesz belőlük kocsma, vagy kínai áruház. De ezeket a templomokat nem a muzulmánok üresítették ki!

Találomra néhány idézet a napi sajtóból:

Keményen szokta bírálni a magyar menekültpolitikát az osztrák kancellár, a szociáldemokrata Werner Faymann. Azt mondta a minap: „Elfogadhatatlan, hogy az emberi jogok a vallás alapján oszlanak meg.”

(Emberi jogok. Ezt a kifejezést is jegyezzük meg!)

Egy másik cikk: Győzött a női egyenjogúság, októbertől kapható lesz Amerikában a „női Viagra”.

(Egyenjogúság. Ezt a kifejezést is jegyezzük meg!)

A sztori egyébként arról szól, hogy piacra került egy új szer, ami a libidóval küzdő nőknek jelent majd megoldást. A Viagra azoknak a férfiaknak segít, akik kívánják a szexet, de szervi problémájuk van (magyarul nem képesek erekcióra), addig a flibanszerin olyan nőknek segít, akiknek minden rendben a szerveikkel, de nem kívánják a szexet. Ennek megfelelően az Addyi nem a nemi szervek vérellátást növeli, hanem az agyra, pontosabban az agyban található neurotranszmitterekre, hormonokra hat, és így magát a vágyat serkenti. Pontosabban a jutalmazással kapcsolatos viselkedéséért felelős dopamin, illetve a pozitív izgalmi állapotokért felelős noradrenalin termelődését serkenti, míg a szexuális vágyakat potenciálisan csökkentő szerotonin működését visszafogja. Nem akarok átcsúszni biológiába, csak mellékesen elmondani, hogy a flibanszerint eredetileg antidepresszánsként akarta piacra dobni a gyártó cég, de nem volt elég hatékony, ezért nem kaptak rá engedélyt. A cégnek ekkor a klinikai tesztekben részt vevők beszámolóí alapján az az ötlete támadt, hogy libidóproblémát kezelő készítményként

próbálja meg újraengedélyeztetni a hatóanyagot. Erre sem kaptak engedélyt, mert nem tudták bizonyítani a megfelelő hatást, durva mellékhatások viszont jelentkeztek bőségesen. A gyógyszercég végül elindított egy rendkívül agresszív kampányt Amerikában az amerikai gyógyszerészeti hatóság ellen. Egészen a kongresszusig jutottak. Először is alapítottak egy Even The Score nevű civil szervezetet, ami elvileg a női szexuális zavarok elfogadásáért és gyógyításáért küzd, de mindeddig csak az Addyi mellett kampányolt. Az Even The Score-hoz számos nonprofit nőjogi szervezet csatlakozott, és ma már 26 tagja van. A szervezet lobbizásának három központi érve volt:

- ha a férfiak 26 gyógyszerrel kezelhetik a szexuális zavarait, akkor nagyon igazságtalan, hogy a nők egyel sem,
- ráadásul a nők 43 százaléka küzd valamilyen szexuális zavarral,
- az FDA tehát kettős mércét alkalmaz, szexista, és megfosztja a nőket attól, hogy saját maguk dönthessenek a testükről, ha nem engedélyezi az Addyit.

Végeredmény: a politika még a természettudományt is felülírta, a gyógyszer engedélyt kapott. A National Organization for Women elnöke a nők döntési képességére és jogára való hivatkozással adta a legfontosabb érvet, ami már évtizedekkel ezelőtt, a hormonális fogamzásgátlók bevezetésekor is bevált. A gyógyszerészeti hatóság akkor is a mellékhatások miatt aggódott, de a nőjogi szervezetek azt mondták, a felnőtt nőknek meg kell adni azt a választási lehetőséget, hogy a kockázatok és mellékhatások figyelembevételével maguk döntsenek arról, milyen szereket használnak. Mindezt a döntési mechanizmus szemléltetése miatt meséltem, visszatérünk rá.

Jog. Ma ez a fogalom minden bekezdésben szerepelt. Pedig gondoljuk csak végig: valójában erkölcsi, etikai, vallási, hitéleti, vagy világnézeti kérdésekről beszéltünk, jogról nem. Mégis. A jogra való hivatkozás mindig mindent visz. Köznapi gondolkodásunkban is milyen együttérzőn tudjuk elfogadni a jogi érvet: szabadságjog, a választás joga, emberi jog... Ezek a hivatkozások mindig mindent felülírnak, és belső kényszert érzünk arra, hogy meghajoljunk előttük. Miért?!

Joseph de Maistre 200 évvel ezelőtti megállapítását idézem: kultúrát foglalni nem csak fegyverrel lehet. Egész pontosan: fegyver helyett elegendő,

ha ebben a kultúrában velejéig szétrohasztjuk azokat az eredeti és alapvető elveket, amelyek egyébként ezt a kultúrát megteremtették és dominánssá tették.

Ki tudja, hogy merre van Isten, ám jobb, ha halottnak tekintjük, mint mondjuk Nietzsche, s ezzel a vélekedéssel lesz korunk legnagyobb társadalmi kihívása az irányvesztettség, üresen és védtelenül hagyva a nyugati civilizációt nem csak a külső, de a belső betolakodók előtt. Az elidegenedettség lesz úrrá. Fichte, Schelling és Hegel idealizmusát felülírva Feuerbach érvelésében a vallás idegeníti el az embereket egymástól, ezért társadalmi programja szerint az embereket fel kell szabadítani, meg kell váltani a vallás illúziójától. Marx ennél sokkal egyszerűbbet állít, amikor az elidegenedést egyoldalúan a termelési és tulajdonviszonyokból vezeti le, a kollektív társadalom modelljében látva a megoldás egyetlen lehetséges kulcsát. Történelmi tapasztalatunk persze megmutatja, hogy a kollektívizmus a maga hiánygazdaságával és annak eredménytelenségével nemhogy csökkenti, hanem növeli a társadalom elidegenedési folyamatát. Marx elutasítja a piacgazdaság társadalmi hasznosságát, és a történelem – ha más összefüggésben is, de – igazolja őt, hiszen az elidegenedés a kapitalista társadalmakban is létező.

A modern világban az elidegenedés az élet igazi értelmétől elszakadt fogyasztásban jelentkezik abban az értelemben, hogy a központi funkciójú, de felszínes igény-kielégítés negligálja a személy valódi és lényeges igényeit, a társadalom szereplői kölcsönösen eszközként használják egymást, ez a viszony pedig nem más, mint az emberi szabadság végletekig torzított változata. Végletes, mert többé nem képes uralkodni önmagán, szükségleteit és vágyait képtelen a helyes értékrend szerint uralni, sőt az uralkodó ideológia szerint ez az emberi természet lényegéből fakadó alapvető rend, és így a társadalom támogatott filozófiája lesz.

Az elidegenedés persze nem újkori jelenség. Szent Ágoston szerint például az elidegenedés maga a bűn, az ember Istentől való elidegenedése.

Indulatosabb szerzők a terrorizmus fogalmát már használják a századelő kommunista forradalmainak kapcsán. Lukács György kulturális terrorizmusa a politikai korrektség előfutára volt – mondja például Drábik János, aki a Frankfurter Iskoláról szóló elemzésében arra a következtetésre jut, miszerint Lukács György az 1920-s évektől meg volt arról győződve, hogy a család részleges felbomlása és a családfelelő tekintélyének gyöngülése is már segíti, hogy a felnövekvő generáció jobban elfogadja a radikális társadalmi

változásokat. Az elemző számára úgy tűnik, hogy a lukácsi gondolkodás szerint bármi, ami addig jó az ember számára, és ami szorosra fűzi két ember kapcsolatát, azt meg kell gyöngíteni és el kell pusztítani. Ha pedig nincsenek ilyen súlyos problémák, akkor ilyeneket létre kell hozni és a hagyományos életet, a lehetséges harmóniát lehetetlenné kell tenni. Ebbe tartozott az is, hogy a férfitulajdonságok ellen háborút kell indítani. Lukács György 1919-ben a kommunista diktatúra kulturális népbiztosaként útnak indította programját. (Gabriele Kuby nem tudja, de 50 évvel előztük meg a Nyugatot abban a témában, melyet ma itt előadott.) Az iskolában a szabad szerelemre, a nemi életre, a középosztályhoz tartozó családok erkölcsi értékeinek az elavultságára, a monogámia idejétmúltságára oktatták a tanulókat. Vallásra pedig nincs szükség, mert az minden élvezettől megfosztja az embert.

Marx tisztán elméleti állítása, melyben a munkásság felsőbbrendű minden más társadalmi osztályhoz képest, ami a társadalom fejlődését és egyenjogúsítását illeti, gyakorlati következményekkel járó tézissé alakul át azzal a kijelentéssel, hogy a társadalmi fejlődés, a társadalmi emancipáció központi mechanizmusa a termelőerők fejlődésének folyamata. Marx szerint a technológiai fejlődés együtt jár a társadalmi viszonyok fejlődésével, s bár a kapitalizmus a legfejlettebb gazdasági forma, de természetsszerűleg bukásra van ítélve az elnyomás és a munkásság elidegenedése következtében. A munkásság radikalizálódik, forradalmi erővé alakul és mindent elsöpör – véli Marx.

Miről is beszélünk? A nyugati kultúra fő elemeinek tendenciózus lebontásáról. Így megszabadulást a kereszténységtől, a tekintélytől, a családtól, a hierarchiától, az erkölcsiségtől, a hagyományoktól, a lojalitástól, a hazafiságtól, általában is a társadalmi konvencióktól. Hiszen amíg az egyes embernek szilárd hite van, vagy akár csak reménykedik abban, hogy Isten kegyelméből rendelkezik azokkal a szellemi képességekkel, amelyekkel meg tudja oldani a társadalmi létezés problémáit, addig nem kerül olyan reménytelen helyzetbe, hogy megoldásként a mindent elsöpítő, a társadalmat alapjaiban felforgató forradalmat válassza. A teljes reménytelenség elérése érdekében tehát a legdestruktívabb kritikát kell gyakorolni az európai civilizáció minden hagyományos értéke felett – így szól a modern társadalomkritikai intenció.

A modernizmus az átlagpolgár szemében persze nem világromboló, hanem világmegváltó szándékú. Egy szekuláris humanizmus. Pont úgy, mint amikor a terrorizmus megváltó eszmékre és cselekedetekre hivatkozva embereket öl.

Tegyük egy kronológiai felismerést: az ezredforduló vezető értelmisége és politikai vezetői, a 68-as diáklázadások egyetemistái.

Herbert Marcuse-t citálta előadásában Gabriele Kuby. Igen, Marcuse a Frankfurti Iskola egyik kiemelkedő alakja például valódi vezérideológusa a diáklázadásoknak, aki zseniálisan párosítja Marx forradalmi hevületét Freud libidó-elvével, s aminek következtében a szabad szerelem forradalmi tette emelkedik. A szexuális kielégülés joggá válik. Az ember természetes vágyainak kielégítése a szabad szerelem harcossainál már jogként jelenik meg, ami egyébként logikus következmény, ha Istent pusztán az emberek álmának tartjuk, az embert az ember testére redukáljuk, az emberi test mozgatórugóit állati vágyakként, a vágyakat szexuális vágyként, a szexuális vágyat szexként, a szexet pedig pusztá élvezet-kielégítésként azonosítjuk.

A modernizmus alapvető felfedezése az, hogy az elmélet és az azt megalkotó tudós nem tudja elzárni magát a társadalomtól, a társadalmi feltételek rá is hatással vannak. Így a 20. század legalapvetőbb állítása (szemben a 19. század racionalizmusával), hogy nem minden tudás alapja az érzékelés, mivel az érzetek is társadalmilag meghatározottak – a szubjektum és az objektum kölcsönhatásban áll egymással. A felvilágosodás törekvése, hogy az ember az ész, tehát a ráció uralma alá hajtja a természetet. Alig 100 év alatt azonban kiderül a következmény, miszerint a racionalitás köré szervezett élet elnyomja a természetes ösztönöket és az egyéniséget. A ráció tehát valójában nem az emberi felszabadulást, hanem annak sokkal hatékonyabb elnyomását hozza magával. Az ösztönök, érzelmek elnyomásának egyenes következménye az ösztönök lázadása, az érzelmek ellenforradalma. A 60-as évekből eredő ellenkulturális mozgalom, a posztmodernizmus megoldása a kultúra e rossz közérzetének orvoslására már nem a természetfeletti uralomra, hanem a természettel való harmóniára, a természet utánzására, a mimézisre való törekvés. A legújabb-kori panteizmus.

A Nyugat kulturális forradalma az erotizmusra, az élvezetre és az erőszakra épül, abból a feltételezésből indulva, miszerint a civilizáció elnyomja az egyént. Miközben a civilizáció a társadalmi folyamatokban elfojtja az ösztönkésztetéseket, az egyén fejlődésére káros befolyást gyakorolva meg is gyengíti őket. A nyugati kulturális forradalom a civilizációt elnyomásmentessé kívánja tenni. A fennálló rendszert olyan civilizációval szeretné felváltani, amely lehetővé teszi, hogy az egyén végre „ön maga legyen”, és minden társadalmi és intézményi kényszertől megszabaduljon.

Marxnál a forradalom lényege még az osztályharc, a társadalom fókuszsa pedig a gazdasági fejlődés. Freudnál az élvezetvágy a legalapvetőbb emberi ösztönkésztetés. Marcuse az egyén ösztönös szükségleteit politikai értékekre váltotta, az egyéni ösztönkésztetések kielégítését pedig társadalmilag kívánatos célra. A posztmodern ideológia megteremti Marx és Freud összhangját. Ez a forradalom olyan hevesen ront rá a nyugatra, hogy ellenállni lehetetlenség: az ember alapvető gyengeségével, az ösztön-kielégítés felszabadításának kierőszakolásával terrorizálja az embert. A terror az örömei céljait követi.

A Nyugat kulturális forradalma a szabadságot az elnyomás hiányaként határozza meg. A szabadság, ahogy a felvilágosodás forradalmánál, ismét öncéllá válik, legfőbb érték, és amely ismét minden tartalmat nélkülöz. Az üdvösséget nem Isten kegyelme, hanem az egyes ember maga hozza el, amennyiben sikeresen elmenekül a valóság elől, ugyanis azzal az elnyomó valóságtól is megszabadul. Ebben a törekvésében a korlátok nélküli szexualitás mellett kifejezett segítségére vannak a tudatmódosító szerek, ezért mindezeknek intézményes szabadságot követelnek. Vagyis jogot.

A Nyugat erotikus forradalma lebontotta a valóságot: a természetet, a kultúrát, a civilizációt, a hagyományt, a tekintélyt, a jogállamiságot, az apa képét, az erkölcsiséget, a vallást, az igazságot, a jót és a rosszat, az értelmet, a tudatosságot, az objektív tudást, az egyéni személyiséget, a személyes boldogságot, az örök életet, a halhatatlanságot, a felebarát szeretetét, a barátságot és a ragaszkodást. És a lebontást globális normává alakította. A normateremtés a terror erejével bír, eszköze pedig a politikai korrektség kívánalma. A politikai korrektség hívószavai különféle szerzőktől, de minden csatornán hangzani kezdenek.

Ezek a hívószavak a keresztény kultúrkörből származnak, így az átlagpolgár számára isteni tekintélyt és folytonosságot sugallnak, de jelentéstartalmukban jelentős változtatáson esnek át. Első és legfontosabb, ami megalapoz minden másnak, az a tolerancia. Az embert egyenlő kegyelmi potenciájában való testvéri toleranciával vizsgáló magatartás erőszakos toleranciává változik. Az értéksemlegesség kötelezővé válik, az eltérő véleményekkel, ideológiákkal, nézetekkel és vallásokkal szemben alkalmazandó kötelező tolerancia mindent befogad, kivéve a kulturális gyökereket, így a kereszténységet és annak etikáját. És amint nyitottá váltunk mindenre, saját identitásunk többé már nem érdekes, mi több elnyomó rendszerré válik saját kultúránk felett. Charles A. Reich 1970-es bestsellerében azt

publikálja a diáklázadások méltatásakor, hogy el fog jönni egy forradalom. Nem fog hasonlítani a múlt forradalmaihoz. Az egyénnel és a kultúrával fog kezdődni, és végső aktusként meg fogja változtatni a politikai struktúrát. És úgy tűnik igaza is lett: a nyugati civilizáció lebontásához nem is kellene a más kultúrából özönlő bevándorlók, elegendők vagyunk mi magunk is. A lebontás sikeréhez nem kell erőszakot alkalmazni, és nem lehet sikeresen ellenállni neki erőszakkal. Ez a forradalom úgy erőszakolja rá a társadalomra az új kultúrát, hogy az egyén nemhogy észre sem veszi az ellene irányuló terrort, hanem egyenesen megnyugtató konszenzusként értékeli. A társadalom erkölcsének lebontása a társadalom kulturális megalapozottságának lebontását, tehát egy új kultúra létrejöttét jelenti, melyhez a szexuális ösztön felszabadítása kiváló módszer. Az isten-nélkülivé alakítandó társadalom formázása a Szentírás által bemutatott családkép felülírásával kezdődik: *A család, a magántulajdon és az állam eredete* című könyvében Engels a nő által irányított családot, a matriarchátust részesíti előnyben, meghazudtolva a bibliai teremtéstörténetet, az asszony férfiből, annak testrészéből (t.i. bordájából) való teremtését. (Engels persze nem érti, hogy az asszony teremtése nem például a férfi lába alól, tehát fizikailag és metaforikusan is alárendelt szituációból, hanem a férfi szíve alól, tehát a szeretet-közösségből történik, ami alapján a családban eggyé lesznek. Férfi és nő Isten teremtése szerint tiszta szívvel találkozhatnak egymással, egyenrangúként, és lényegi különbözőségükben egészítik ki egymást.) A gender-elmélet épp a lényegi különbözőséget törli el, vagyis magát a teremtést.

Marx is foglalkozik mind a *Kommunista Kiáltványban*, mind a *Német ideológiában* a családdal, mint a társadalom elavult alapintézményével. Hamar előkerülnek azok a vélemények, miszerint a természetes társadalom egyetlen eredeti családtípusa a matriarchátus, nem mintha ezt a feministákon kívül valaki komolyan is gondolná, de a hagyományos társadalmi modell aláásására viszont kiváló és forradalmi eszköz. Mondjuk úgy: haladó. Azt azonnal leszögezhetjük, hogy a házasság és a család elleni – haladónak nevezett – támadás több kárt okozott civilizációknak, mint előtte bármely más háború vagy politikai forradalom, és nem csak azért, mert a társadalom alapintézményéről beszélünk, hanem azért, mert ugyan hol máshol tanulhatná meg az ember a legfontosabbat, az önzetlen szeretetet, vagyis Isten szeretetközlésének társadalmi leképeződését, ha nem a kiegyensúlyozott családokban, amelyek a gyakorlatban valósítják meg azt. A család lebontása az ember istenkapcsolatának egyértelmű lebontása. (A krisztusi

elvek alapján szerveződő emberi társadalom programja, vagyis a Nyugat kulturális alapja, ok-okozati összefüggést mutat. Krisztus tanításaiban állandó hangsúlyt kap az ember és Isten közötti csodálatos viszony, az istengyermekség állapota. Ez a mindenkit összekötő testvériség az alapja az evangéliumi emberképnek, amely minden, Isten képére és hasonlatosságára teremtetett emberi lénynek nemre, bőrszínre, műveltségre, társadalmi rangra stb. tekintet nélkül egyenlő emberi méltóságot biztosít. Ez az egyenlő emberi méltóság az ember igazi szabadsága, és ennek a szabadságnak társadalmi megtestesítője a családban egygészt lett férfit és nő.) Marx pontosan talál rá a társadalom alapintézményeként a családra. Logikus tehát, hogy a társadalom lebontásának szándékával a család lebontása a forradalminak nevezett Nyugat kiemelt hangsúlyú stratégiája.

A Nyugat forradalmában az ember erkölce az adott helyzettől, illetve környezetének erkölcsi színvonalától függ, tehát a morális igazságot a többségi gyakorlat határozza meg. Igaz az, amit igaznak tart. Bár köthetjük mérvadó ideológusokhoz ennek a gondolkodásnak a megjelenését, mégsem egy konkrét filozófiai, hanem egy olyan átfogó irányzatról beszélünk, amely többféle filozófiai áramlatban, de még a filozófiai műveltséggel nem rendelkező gondolatvilágban is könnyen megágyazódik. Sőt, talán ott a legkönnyebben. A modern közvélekedés és filozófia egyaránt állítja, hogy Isten nem létezik, amiből egyenesen következik, hogy isteni törvények sem léteznek, vagyis nincsenek örökérvényű ismeretek, tehát általános érvényességű, egyetemes erkölcsi normák se. Csakhogy a különböző kultúrák különböző közerkölcsöket takarnak. Vajon mit válaszol az egyébként „polkorrekt”, erkölcsrelativizmusban élő modern ember akkor, ha mondjuk, azzal találkozik, hogy a világ egy elfeledett részén élve temetnek el csecsemőket, például születési rendellenességgel világra érkezőket, vagy éppen olyanokat, akik hajadon anyák gyermekei. A többség elborzad, mutatva, hogy elemi affinitása még megmaradt az alapvető értékek irányába, de vannak, akik megvédik a gyerekgyilkos törzseket abból a következetesen toleráns megfontolásból, hogy nem lehet beleavatkozni más, jelen esetben egy bennszülött kultúra életébe, illetve abból a következetesen relativista megállapításból, miszerint az adott kultúrában a tárgyalt cselekedet nem számít gyilkosságnak. (Itt jegyzendő meg, hogy ezen elv alapján mindenféle vérengzést, népirtást és hasonlókat legalizálni lehet, ha az elkövetők saját kulturális jegyeként értelmezzük a cselekedetet. Ebben az esetben a cselekedetet elmarasztaló vélemény kinyilvánítóját nyilvánítják

majd intoleránsnak, és ezért, mint nem-haladó szelleműt, megvetendőnek. Az új, a relativizmuson alapuló etika – végső eredményében tehát etikanélküliség – normatívként jelenik meg és uralkodik. Ezért lehetséges az, hogy például nyilvánosan úgy beszélni a homoszexualitás kiéléséről mint bűnről, ma az új kultúra egyik legfőbb normájának megszegését jelenti.) Ha más nem, de a marxi szekuláris humanizmus még működik az egyénekre vetített társadalomban, mert Isten nélkül könnyűnek tűnik az élet, főleg, ha az addig uralkodó keresztény erkölcsant mindössze tilalmak gyűjteményeként aposztrofáljuk, a lelkiismeret azonban az egyébként egészséges pszichén eltüntethetetlen emlék az ember Istennel való, hajdanvolt kapcsolatából.

Az új kultúrában nincsenek feltétlenül igaz ismeretek és általánosan érvényes erkölcsi normák, hiszen a társadalomkritika (épp a Frankfurti Iskolánál leghangsúlyosabban) kimondja, hogy az ember csak korlátozott álláspontból tekinthet a valóságra, és ennek megfelelően alakul a valóságról alkotott képe is. Tehát eleve szubjektív. A társadalmi tapasztalás által determinált megismerés csak részleges, következtetései viszonylagosak, azaz nincs megismerés. Márpedig ha nincs objektív megismerés, akkor objektívnek tekinthető, általános erkölcs sincs, csak többségi gyakorlat.

Ebben a relativizmusban említett legfontosabb érv a tolerancia. A fogalom az egyes ember, a népcsoport, a társadalmi közösség legfennköltebb tulajdonságai közé emeltetett abszolút erkölcsi követelményként. A tolerancia a posztmodern ember legfőbb erényeként megtiltja, hogy bárkinek is az erkölcsi nézeteit negatívan lehessen minősíteni, ezért a posztmodern kor minden szemléletmódot tolerál. Érvként a tolerancia azonban önmaga cáfolata, amennyiben a relativizmus bűvöletében nem tolerálják a tolerancia hiányát és az abszolút érték létezéséhez (Istenhez) való ragaszkodást. A relativizmus egyébként egyáltalán nem indokolja, hogy miért kellene toleránsnak lennünk! A tolerancia kötelezettsége azon az abszolút erkölcsi szabályon nyugszik, hogy mindig igazságosan kell bánnunk az emberekkel, ez azonban mégiscsak abszolutista szemlélet! A logikai ellentmondás megmagyarázhatatlan, így hát, bár nem vallják be, de tulajdonképpen még az úgynevezett relativisták is elvetik a relativizmust.

A globalizáció folyamata a relativizmus segítségével bontja le a Nyugat társadalmát úgy, hogy közben azt az illúziót kelti, miszerint az egyének lehetősége van személyes és erkölcsi filozófiai alapján befolyásolnia saját ítéleteit, cselekedeteit és érzelmeit az erkölcs szempontjából is érintett

szituációkban. Az illúzió a felvilágosodás eszméiből ered, és az azt követő korszakokra is jellemző, egészen napjainkig. Az illúzió konkrét: a forradalommal a politikai hatalom megalapozása ezentúl a népképviselőten alapuló, tehát alulról szerveződő, hiszen (szabadság, egyenlőség, testvériség) az individuumok egyenrangúak, a politikai törvényesítés egyenértékű hordozói. Demokratikusak. Csakhogy a szubjektív etika végül mégsem szubjektív! A relativizmusban akkor legitim egy etikai vélemény, ha azt a társadalom elfogadja. A társadalom véleményelfogadási mechanizmusa a többségi elvből, tehát a népképviselői demokráciából eredezik. Az Istent az egyes ember választási szabadságának illúziója mellett a politikai hatalom váltotta fel az egyes emberre vonatkozó erkölcsi normák meghatározójaként. A szabadság így nem az egyén jogává, hanem az egyén által legitimált hatalomé lett. A modern és posztmodern társadalmakban a legitimáció eszköze a tömegkommunikáció. A média amennyiben támogat egy normát, akkor azt az egyén spontánnak hitt véleményalkotással magáénak fogadja el. Az egyén a relativizmusban a politikai hatalomra bízva az erkölcsi döntést, a politikai hatalom viszont a média rabja. (A többségi szavazáson nem az egyes ember szakértelme, hanem érzelmi töltöttsége a döntő, hiszen a szavazók túlnyomó többségének a szakmai döntések meghozatalához nincs képessége. Híján van a döntéshez szükséges eszközöknek, szempontoknak, ismereteknek. A politikai közbeszéd lényege ezért nem a tartalom, hanem a rendeltetés. A virtuális valóság nyer, az a virtuális valóság, amelyet a szavazók a legkülönbözőbb politikai reklámokból tapasztalnak meg.) A média a gazdasági elit tulajdona, így végső soron az egyén véleménye a gazdasági elit által iparszerűen befolyásolt véleménnyé silányul. A globális etika a globális gazdasági hatalom játékszere.

Bár az etika elmélete két alapvető dimenziót határoz meg, az idealizmust és a relativizmust, a valóságban csak egy etika létezik, mégpedig az idealista, ugyanis csak az tartalmazhat abszolút szabályokat. Az idealista szubjektum az erkölcsi szabályok abszolút, vagyis isteni eredetű jellegét állítja, ezzel szemben a relativisták megpróbálják elkerülni az egyetemes erkölcsi szabályokat, hiszen álláspontjuk szerint az erkölcsi cselekedetek az adott szituációk jellegétől függenek.

A globalizmus a maga posztmodern etikájával, mely a morális igazságot a többségi gyakorlatból vezeti le, filozófiai megalapozottsággal, egyedüli üdvözítőként hirdetve, etikai alapvetésektől mégiscsak mentes!

Ezért a globalizmus társadalma skizofrén: önmagát fosztja ki és bontja le.

A globalizmusban az egyén az egyéni szabadságjogokért való történelmi küzdelmében pont az egyéni szabadság társadalmi garanciáit áldozza fel. Valós egyenjogúsító törekvéseit szolamértékű helyettesítő törekvésekkel pótolja, melyeket a médiából sugárzó propagandaipar emel etikai rangra. Ezek: a nők emancipációja, a hátrányos helyzetűek emancipációja, a nem-európaiak bevándorlásának támogatása és a szexuális másság, a nemek új társadalmi konstrukciójának támogatása. Mindehhez az etikainak tűnő gondolkodási modell a tolerancia követelménye.

A mai társadalom emancipációjában a szabadság önmagában véve szentesíti a cselekedetet, így a szabad ösztönkiélést, és ezzel a globális gazdasági-politikai bekebelezés mellett a kulturális terrort alkalmazza, hiszen az abszolút etikai alapvetést kényszerítő tényezőként értékeli, melynek megszabadulásától való feladatot kötelező társadalmi programmá emeli. Abszolút érvényű társadalmi programmá.

A modern filozófia a felvilágosodás racionalizmusával pozitivista irányzatot vett. Magát a fogalmat Auguste Comte alkotta, amikor az emberi megismerés fejlődésének három szakaszát különböztette meg: a teológiai, a metafizikai és a tudományos szakaszt, ez utóbbit nevezve pozitívnak. A pozitivista filozófia alapelveit, miszerint az ember számára a megismerésben kizárólag az érzetek által közvetített tények adottak, James Mill fektette le, ami azért fontos gondolatmenetünkben, mert innen származtathatjuk azt a vélekedést, hogy az érzetek által közvetített tények, melyeket a megismerés folyamatában rendszerbe foglalunk, ismereteink egyedüli állandó, vagyis abszolútnak tekinthető szilárd elemei. A 20. századra aztán kialakul az a meggyőződés, hogy megismerésünkben eddig valós tartalom nélküli, metafizikai konstrukciókat foglalmaztunk meg, ezért a tudományra ettől kezdve mindenféle metafizika radikális tagadása jellemző. A pozitivista gondolkodás szerint metafizikai igazságaink nem teljesítik az empirikus értelmi kritérium feltételeit, ezért nemhogy igazságoknak, de értelmetleneknek kell őket tekintenünk: metafizikai igazságunk értelmetlen szavakat tartalmaz, lásd: „abszolút”, vagy „Isten”, amelyekhez semmiféle empirikus igazolást nem tudunk rendelni. Ezek a fogalmak tapasztalatmentes, transzcendens entitásként jelennek meg. Kérdésem viszont, ha a metafizikai tételek értelmetlennek bizonyulnak, vajon miért teremtünk ilyen rendszereket? Mi a helyzet a világ értelmes létezésének örök kérdéseivel, amelyekre választ épp a metafizikai vizsgálatok adnak? Mi a helyzet az etikával?

Semmi. A posztmodern ember a tevékenysége társadalmi identitását a jogalanyiságára redukálta. Kulturális gyökereinket jelentő természetjogi felfogásával alapjaiban szakított, vagyis azzal a meggyőződéssel, hogy létezik az ember által megérthető módon eleve adott (Istentől való) igazság, a társadalmon kívül létező jog alapját összetörte. A posztmodern korra a modernizmus reménytelenül relatívnak tűnő világában az ember mégis valamiféle biztonságot keresett. A bizonyosságkeresés a globális etikának kiváló eszközt adott, a morális igazságot, a megkérdőjelezhetetlen tekintélyt a többségi gyakorlat kezébe adta. Ettől a ponttól kezdve az ember **a jogi eljárások bizonyosságában hisz**. És itt a válasz az elején feltett kérdésre: **a jogi eljárások bizonyosságában hisz**. Az ígélet mesés: a határok nélküli gazdasági és technikai fejlődés, és vele a kötelesség nélküli jogok. Posztmodernitás, azaz dekonstrukció: a magára maradt egyén egyre kétségbeesettebb értékkeresése, ami egyre radikálisabb értékvesztéshez vezetett. Út a semmibe. (Bibliai környezetbe téve érdekes módon pont az a sátáni program, aminek végállomása is ugyanez.) Olyan jogi bizonyosságba való kapaszkodás, ahol a jogi eljárás nem valamiféle abszolút igazságból, hanem saját magából a jogból ered. A posztmodern társadalmat az erkölcs – tekintve, hogy relatív – már nem képes összetartani.

Parancsoló szükség születik. Globális etika alatt az ember azt a társadalmi minimumot érti, amely az összes kultúra összes népcsoportjának és nemzetének etikai értelemben vett közös nevezőjét képes megadni. A globális etika a különböző, egymásra lefordítható értékek hangsúlyozása, az ember érdekében a minimálisan szükséges közös alap leszögezése. Egy mindent átívelő minimáletika, aminek értékei és elvei válnak közös hivatkozási ponttá, s ami megadja a minimális erkölcsi iránymutatást, amelyet a világnak követnie kell. Egy kötelezővé tett konszenzus. A konszenzus egy olyan megállapodást jelent, amit a felek külön-külön egyébként nem vallanak, vagy nem tartanak elégségesnek.

A globális etika így aztán logikai bukfencek sorozata. A viszonylagosságok abszolút pontját gondolja megadni, úgy véli, a viszonylagosságok különböző kultúrákban megtalálható azonosságai és átfedései épp ennek az abszolút területnek a határvonalai, azaz mindenki számára egységesen elfogadható normák. Egyrészt attól, hogy a viszonylagosságok mutathatnak egyezéseket különböző részterületeken, még nem változtatják meg viszonylagos voltukat. Másrészt attól, hogy a különböző viszonylagosságokban találunk átfedéseket, vagyis tartalmi azonosságokat, azok még nem

válnak abszolút értékűvé. Ez pont olyan, mint az az eszme, miszerint minden vallás egyenértékű, minden vallás javát ki kell emelni, ötvözni őket, így határozva meg az abszolút vallási igazságot. Ezt szinkretizmusnak hívják, és ez egy másik konferencia témája, de jól mutatja, hogy az ember mennyire képtelen abszolút viszonyítási pont nélkül létezni. Az ateizmus átka ez. Így lesz alapprobléma a viszonylagosságok abszolúttá való kikiáltása a többségi elvre való hivatkozással. Látni való, hogy abszolút viszonyítási pont nélkül mindig értelmezés kérdése lesz, hogy valamelyik kultúra vagy népcsoport adott eszméje vagy hagyománya mit jelent a teljes emberiségnek és milyen viselkedést kíván meg a teljes emberiségtől. Vitatható, így nyilvánvaló véleményeltéréseket okoz, hogy egy kultúra egy adott kérdésben valójában milyen etikai parancsot ad egy másik kultúrához viszonyított összefüggésben, ráadásul a kultúrák általában nem homogén egységek. Azon belül, amit hagyományosan egy kultúrának nevezünk, számos kulturális különbség létezhet nemek, osztályok, vallás, nyelv, etnikai hovatartozás és más törésvonalak szerint.

A mindenki számára egységesen elfogadható normákat valakiknek meg kell határozni! És meg is határozzák. (Mert azt ugye senki sem gondolja komolyan, hogy az etikai normák elfogadása a többségi gyakorlat alapján spontán folyamatként történik.) Azt mondják, hogy ezeknek az egységesen elfogadható normáknak az elfogadásakor támaszkodniuk kell bizonyos egyetemes elvekre, még akkor is, ha egy-egy kultúra ellenzi ezeket. És ez kulcsmondat!

Egyetemes elvek: záróelőadásom arra törekedett, hogy vázlatosan bemutassa, miként szabadult meg az emberiség az egyetemes elvektől, illetve az emberiség miként hordott össze bizonyítékokat annak alátámasztására, hogy nem is léteznek egyetemes elvek. És most, amikor bizonyítási eljárása végén az emberiség „végre” leszögezheti, hogy nincsenek egyetemes elvek, az etika meghatározói bizonyos egyetemes elvekre hivatkoznak.

A minimáletika, vagyis az egységes etikai norma, mely az elmélet szerint mindenki számára egységesen elfogadható, sőt immár kötelező, a jogi bizonyosságba való kapaszkodás mestermunkája: ez pedig az **emberi jogok eszméje**.

Ismétlem: a posztmodern ember a tevékenysége társadalmi identitását a jogalanyiságára redukálta. Ettől a ponttól kezdve az ember a jogi eljárások bizonyosságában hisz, ez lesz az etikája az etika helyett. A politikai korrektség immár etikai korrektség is, tehát az etikai alapvetésből levezetett további

etikák (immár jogok) megkérdőjelezhetetlenek. Aki mégis meg merné kérdőjelezni, az számíthat a haladónak nevezett emberiség megvetésére és kirekesztésére, aminek veszélye nyomasztja és félelemmel tölti el, ezért jobbra kísérletet sem tesz az így kapott paradigmák átgondolására. Nem mintha az emberi jogok eszmeiségében eredetileg lefektetett 30 alapjog ne lenne hasznos az emberiségnek (többsége a tradicionális vallások etikai alapvetéseivel is megegyezik), de az emberi jogok eszméjének egyetemes etikaként való elfogadtatásával a globális világra való törekvés egyrészt kiváló eszközt kapott, másrészt termékeny talajra talált az emocionális beállítottságú posztmodern ember gondolatvilágában. A fő csapásirány pedig a tradicionális társadalom alappontja: a család és a vallás, ezen belül is célzottan a kereszténység. A keresztény Európa végső lebontása.

The cultural revolution of the West

Dear Students!

It is very difficult to speak after the lectures of such brilliant speakers, and what makes it even more difficult is that by delivering the closing speech I have to summarise all we heard at the conference...

We speak about the crisis of Christian Europe. The question arises: by Christianity do we mean spirituality or are we speaking about idealism? That is personally experienced faith and life directed by it, or simply cultural heritage? Because they are not identical. But the real question is: is Europe really Christian?

We have to make it clear that those in possession of power, by idealism (even when just referring to it) mean tangible assets like economic or military dominance, cultural dominance, which is in fact dominance of power. Spirituality comes after these if mentioned at all. What is the real content of the crisis then?

There are two reasons: internal and external. Let's start with the external:

The gates of the western civilization are not crossed by the committed soldiers of the Islam army, but peaceful migrants as economic migrants. Some data about the modern-age migration: 55 million Muslims live in Europe, more than 90% of the immigrants. Europe, as the basis of modern civilization, in 1900 gave 24% of the total population of the world. By 2000 this number decreased to half, to 12% and according to UN by 2050 it is projected to fall to 7%, since at the turn of the millennium the continent had 728 million inhabitants, which by 2050 will drop to 630 million. To maintain the present numbers Europe would need a birth-rate of 2.11%, which is only 1.38 presently. The birth rate of Muslims is 8%. To make these data easier to understand: 50% of the newly born babies in Holland are Muslims. In 1980 England had 82 thousand Muslim inhabitants, while today this number is 2.5 million. In France 30% of the population under the age of 20 is Muslim, with a rate of 40% in bigger cities and in the capital.

Of course it takes more than population, since the western civilisation with its 12% could still retain its world dominance, though not as a result of democratic rules, but by economic and military dominance. Nevertheless

in the western world the political system is – so called – democratic where the political power is supported by votes, so the cultural, and the ethnic distribution of the population is a decisive factor.

When we study the history of civilisation it becomes clear that different civilisations have always sought dominance and we can also see that the meeting of different cultures exerted significant effect on civilisations. The civilizational roots were modified according to the nature of these cultural encounters either bringing the civilisations closer to each other (this is what we call assimilation) or taking them apart which mostly manifested in armed conflict. Migration today causes basic changes in the future of the different civilisations. The question concerning us is: will the dominance of the western world prevail in the present demographic and migration tendency, not within other civilisations, but on our own territory within Europe? To be more definite: Will the demographically dominant Muslim community and the indigenous population brought up on Christian roots be able to live side by side, or not? Will one suppress the other or not? Will the historical wounds caused to each other allow a coordinated relationship? The obvious answer is “no”. Although only a minority of the Muslim immigrants can be called radical in the religious and political sense, the political and religious Muslim leaders call upon generations of immigrants not to assimilate, in other words to unconditionally keep their national and religious identity. There are 1000 mosques in England. Switzerland has recently held a referendum on whether to permit building new mosques, since there are several Muslim religious places already in the country. So the question is: will Europe become Muslim in the near future, or the Islam present in Europe will turn European?

It is evident that the fertility rate of the immigrants, just as their strong ties to their cultural and religious traditions heavily burden the host community and the European civilisation brought up on Christian principle. It is evident that the immigration culture taking advantage of and growing on the freedom rights of the western civilisations led to the opposition of the two cultures, since the immigrants in this new living space in Europe guard their original identity by benefiting from democracy, thereby getting into confrontation with the local values and the local legal system, what is more it is now the immigrants who question the values and traditions of the host nations. This can be taken as the natural, inevitable consequence of the process!

When the new, industry based societies emerged, immigration was organised exclusively on an economic basis, that is the immigrants came to Europe in order to earn a living, and this had beneficial effects on the economies of the host countries. It provided them workforce. Why did Europe need workforce? Because a new religion replaced Christianity, which put all resources at the service of economic growth. According to their theory poverty can only be stopped by continuous consumption, since continuous and ever growing consumption requires continuous and ever increasing production, which in turn creates job opportunities, therefore income, that is livelihood and growth to the ever increasing crowds. The state in turn gets taxes, which it can finance its provision systems with. This is how temperance, one of the qualities of Christianity became so called beneficial greed. It is true that continuous production and consumption raised the standard of living. Undoubtable! But the population of economically developed regions is decreasing, while the population of the less developed is increasing. The rich have less offsprings, and regardless of the objections of the Church, asserting the freedom rights of the mother, abortion became legal.

(Freedom right. Keep this expression in mind!)

The population of Europe started decreasing and growing old. This is why the once Christian states, to make up for the loss of the workforce, opened their doors to the immigrants, who came from poorer countries and had a much healthier fertility rate. In Germany it was the Turks, in France the Arabs, and in England the Pakistanis who set the economic balance. Today when the economy of the western civilisation and the attitude to life of the people living here still bases everything on economic growth, to ensure proper functioning and financing of the provision systems such as the pension and the health care, it is in need of further migrants. However, if growth can only be achieved by keeping up migration, cultural change originating from population change can be projected. The society of Europe for the sake of immediate income jeopardises its civilizational basis. Due to the nature of demography a new civilisation will be born: a European Muslim civilisation. Don't misunderstand me: I'm not using the current migration crisis to illustrate my topic, I'm not talking about current events. This is not a current issue. These data were taken from a 2012 lecture of mine. It can be found on the Internet.

I'd like to let you know that we've been talking about this for years but no one listened to us. Today the situation is different, because the migra-

tion crisis has become an everyday political issue, still no one is ready to implement a real solution while everyone wants to gain political advantage from the situation.

So this is the external cause. Now let's look at the internal one. I'd like to stress, that if internal weakness did not defeat us, the external effect could not become dangerous either. I quote Father Balázs: In Holland the churches are selling 150 church buildings because they have been out of use for years. They will be turned to either pubs or Chinese shops. But these churches were not emptied by the Muslims!

Some random quotes from the daily press:

The Austrian Chancellor, the social democrat Werner Faymann harshly criticised the Hungarian migration policy. The other day he said: "It is unacceptable that human rights should be divided on the basis of religion".

(Human rights. Keep this expression also in mind!)

Another article: A victory of female emancipation: from October the "female Viagra will be available in the pharmacies."

(Emancipation. Keep this expression also in mind!)

The story is about launching a new medication which will help women having problems with their libidos. While Viagra is a medicine helping men who desire sex, but have organic problems (are not capable of erection), the flibanserin helps women, whose organs are in perfect health, but don't desire sex. Consequently Addyi does not increase the blood supply of the genital organs, but affects the brain, more precisely the neurotransmitters, hormones in the brain to evoke sexual desire. To be more precise it stimulates the production of dopamine and noradrenalin the former being responsible for rewarding and the latter for the states of positive excitement while it inhibits the effect of serotonin which is responsible for curbing sexual desire. I don't want to enter into biological analysis, just to let you know that flibanserin was originally intended to be launched as an antidepressant, but it did not prove to be effective enough and so could not be licensed. Then the pharmaceutical company based on the reports of the testing period decided to try licencing again as a libido treating product. They were not granted the license this time either, because they could not prove the appropriate effect, while lots of serious side effects came to light. Finally the pharmaceutical company launched a very aggressive campaign in the US against the American pharmaceutical authority. They got as far as the Congress. First they founded a non-governmental organisation with the name Even

the Score, which in principle is fighting for the recognition and treatment of the female sexual dysfunctions, but so far has only been campaigning for Addyi. Several female non-profit organisations joined Even the Score, today it has 26 members. There were three central arguments of their lobbying:

- while men have 26 different medications to treat their sexual dysfunctions with, it is very unfair that females have none,
- what is more 43% of women have some kind of sexual dysfunction,
- so FDA applied double standards, it is sexist and it deprives women from the right to decide about their own bodies, if it does not give permission to Addyi.

The result: politics overrode science, the medicine was licensed. The president of the National Organization for Women referring to the decision making capability and the rights of women presented the most important argument, which proved to be useful decades earlier at the introduction of the hormonal contraceptives. The pharmaceutical authority was worried about the side effect then too, but the organisations for female rights said, adult women should be given the possibility to choose what medicaments they used considering the possible risks and side effects. I told you all this to show how the decision making mechanism works. We will return to this later.

Law. Today this notion was present at each paragraph. Still, if we examine it carefully, we have been talking about moral, ethical, religious, religious life, or ideological questions, but not about law. Still. Referring to law always beats everything. In our everyday thinking we are ready to accept the legal argument with great sympathy: freedom right, the right to choose, human rights... These references always override everything, and we feel we have an internal obligation to bow our heads to them. Why?!

I quote a statement by Joseph de Maistre from 200 years ago: conquering a culture cannot only be done by weapons. To be exact: instead of weapons it is enough to rot the original and basic values that created the given culture and that made it dominant.

Who knows where God is, it is the best to regard him dead, like say, Nietzsche, and with this disorientation will become the greatest social challenge of our age leaving the western civilisation empty and defenceless

not only against the external but the internal intruders as well. Alienation will prevail. Overriding the idealism of Fichte, Schelling and Hegel in Feuerbach's arguments it is religion that alienates people from each other, so according to his social programme people must be liberated, they have to be saved from the illusion of religion. Marx states something much simpler, when he derives alienation unilaterally from the relations of production and ownership, seeing the only possible solution in the model of collective society. Our historical experience shows that collectivism with its ineffectual shortage economy does not decrease, on the contrary it increases the alienation process of the society. Marx rejects the social usefulness of market economy and – though in another context – history proved him right, since alienation is present in capitalist societies too.

In the modern world alienation presents itself in consumption which is disrupted from the real meaning of life in the sense, that the superficial fulfilment of needs has a central function and it neglects the true essential needs of the individual, the protagonists of the society mutually use each other as tools, which is none other but human freedom distorted to the extremes. Extreme, because it is not able to have command over its egoism any more, cannot control its needs and desires along the right values, furthermore, according to the prevailing ideology, this is the basic order, which originates from the essence of human nature, so it becomes the supported philosophy of the society.

Alienation is of course not a New Age phenomenon. According to Saint Augustine alienation is the sin itself, the alienation of man from God.

More passionate authors already use the notion of terrorism in connection with the communist revolutions at the beginning of the 20th century. The cultural terrorism of Lukács György was the forerunner of political correctness – says for example Drábik János, who in his analysis of the Frankfurt School comes to the conclusion that Lukács György from the 1920s was convinced that the partial breakup of the family unit and the weakening respect of the head of the family helps the young generation to accept the radical changes in society. For the analyst it seems that according to the thoughts of Lukács anything that is good for man, and that can make the relationship of two man closer has to be weakened and demolished. And if there are no serious problems, then they have to be created and traditional life and possible harmony should be made impossible. Declaring a war against the masculine character also appears here. Lukács

György launched his programme in 1919 as the cultural commissar of the communist dictatorship. (Gabriele Kuby does not know but we were 50 years earlier than the west in the topic her lecture was about.) Students were taught in the schools about free love, sexual life, the old fashioned character of the moral values of the middle class family, the out-datedness of monogamy. Religion is unnecessary, because it deprives man of all enjoyment.

Marx's purely theoretical statement, that the working class is superior to any other social class regarding the development and equality of society, has become a thesis having practical consequences, when he said that the central mechanism of social development and emancipation is the development of the productive forces. According to Marx technological development entails the development of social relations, and though capitalism is the most developed economic form, it is naturally doomed due to the oppression and the alienation of the working class. The working class radicalises, turns into a revolutionary force and wipes out everything – thinks Marx.

What exactly do we mean? The tendentious deconstruction of the elements of western culture. And with that getting rid of Christianity, respect, family hierarchy, morale, traditions, loyalty, patriotism, and social conventions in general. Since as long as the individual has firm belief, or just hopes that from the mercy of God he is endowed with all the mental abilities which make him able to solve the problems of social existence, he cannot get into such a hopeless situation where his only alternative could be revolution, basically and overwhelmingly subverting society. Therefore, in order to achieve total hopelessness all traditional values of European civilisation must be criticised in the most destructive way – this is the modern social criticism.

Modernism in the eyes of the average citizen, of course doesn't intend to deconstruct, but to change the world. Secular humanism. Just like, when terrorism kills people in the name of redeeming ideas and acts.

Let's recognise a chronological fact: the leading intellectuals and political leaders at the turn of the millennium are the university students of the 68 student riots.

Gabriele Kuby quoted Herbert Marcuse in her lecture. Yes, Marcuse a prominent figure of the Frankfurt School was one of the leading ideologists of the student riots who ingeniously coupled Marx's revolutionary heat with Freud's libido principle, as a result of which free love becomes a revolutionary deed. Sexual satisfaction becomes a right. Gratification of

man's natural desires appears as a right with the advocates of free love. This can be a logical consequence provided that we consider God as merely a dream of humans and we reduce man to just body, and we identify the motors of the human body with beastly desire, the desires with sexual desires, sexual desires with sex, and sex with mere satisfaction.

The basic discovery of modernism is that the theory and the scientist formulating it cannot be separated from society, they are also under the conditions of society. As a result, the most basic statement of the 20th century (as opposed to the 19th century rationalism) is that perception is not the basis of all knowledge, because our perceptions are also socially determined – subject and object are in interaction with each other. Enlightenment strove to drive nature under the rule of man, mind, i.e. reason. However, the consequences showed in less than 100 years: life centred on rationalism suppresses natural instinct and the individual. So reason does not entail the liberation of humans, but their very effective oppression. The direct effect of suppressing the instinct and sentiments is the revolution of instincts, the counter revolution of sentiments. The counter cultural movement originating from the 60s – the solution of post-modernism to mend this cultural indisposition – doesn't target rule over nature, but seeks harmony with it, to copy it, for mimesis. This is the pantheism of contemporaneity.

The cultural revolution of the west is built on eroticism, on enjoyment and Eros working on the assumption that civilisation oppresses the individual. While civilization suppresses the urge of instincts in its social processes, it also weakens them, thereby exerting a harmful effect on the development of the individual. The western Cultural Revolution wants to achieve a suppression-free civilization. It wishes to change the present system with a civilization, which makes it possible for the individual to "be himself" and to get rid of any societal or institutional constraints.

In Marx the essence of revolution was class conflict and the focus of society was economic development. In Freud the most basic instinct urge was desire for delight. Marcuse changed the instinctive needs of the individual for political values, and the satisfaction of the instinct urges socially desired objectives. Post-modern ideology harmonised the ideas of Marx and Freud. This revolution charges at the west with such vehemence that is impossible to resist: it terrorises man with his basic weakness, enforcing the liberation of the desire to satisfy his instincts. Terror follows the objectives of the enjoyment principle.

The cultural revolution of the west defines freedom as the lack of oppression. Freedom, just like in the case of the revolution of the Enlightenment becomes an end in itself, the utmost value lacking all content. Salvation is not given by the grace of God, but by man if he can successfully escape reality, because with this he can get rid of the suppression of reality. To reach this purpose apart from sexuality with no limits he is assisted by psychotropic drugs, for which he demands institutional freedom. In other words: right.

The erotic revolution of the west deconstructed reality: nature, culture, civilization, traditions, respect, rule of law, the father image, morale, religion, truth, good and bad, reason, consciousness, objective knowledge, individual personality, personal happiness, eternal life immortality, neighbourly love, friendship and devotion. And it has made deconstruction a global norm. This norm has the power of terror and its tool is the requirement of political correctness. The buzzwords of political correctness started to be heard from different authors through all kinds of channels.

These buzzwords come from the Christian culture, so they suggest divine respect and continuity for the average citizen, but their meaning has gone through a substantial change. The first and most important, which lays the basis for the others, is tolerance. Tolerance, a behaviour that looks at man as a brother in equal potential grace, turns into aggressive tolerance. Neutrality of values becomes compulsory, obligatory tolerance with different opinions, ideologies, views and religions accepts everything with the exception of cultural roots, Christianity and its ethics. And as we are becoming open for everything, our own identity is not interesting any longer, what is more it becomes an oppressive system of our own culture. Charles A. Reich when talking about the merits of the student riots in his 1970 bestseller declares that a revolution will come. It will not be similar to the revolutions of the past. It will begin with the individual and the culture and as a final act will change the political structure. It seems he was right: indeed, to deconstruct western culture no migrants are needed, we, ourselves are sufficient. We don't have to use force in order to be successful, and force cannot be successful in opposing it. This revolution enforces the new culture on society in a way that the individual does not notice the terror directed at him, on the contrary, he accepts it as reassuring consensus. Deconstructing the moral of society means deconstructing the cultural basis of society, and the emerging of a new culture for which liberating the sexual instinct is a perfect method. Shaping a godless society begins with overriding

the family image introduced in the Holy Scripture. In his book *Family, Private Property and State* Engels advocates the woman directed family, the matriarchate, refuting the Genesis of the Bible: the creation of woman from the man from the body part of the man (i.e. his rib). (Engels doesn't understand that the creation of the woman does not happen for example from under the man's leg that is a physically and metaphorically subordinated situation, but from under the heart of the man that is from a love-unity, on the basis of which they become one within the family. Man and woman according to God's creation meet each other with clean heart, as equals, complementing each other in their essential difference.) The gender theory eliminates the essential difference, creation itself.

Marx both in *The communist Manifesto* and in *The German Ideology* deals with family as the obsolete basic institution of society. Opinions according to which the only original family type of natural society is matriarchate soon appear, not that anybody apart from the feminist would take it seriously, still it is a perfect and revolutionary tool to undermine the traditional society model. Let's call it: progressive. We can immediately state that the – so called progressive – attack caused more harm to civilisation than any other earlier war or political revolution and not only because we are talking about the basic institution of society, but because where else could man find what is the most important for him: unselfish love, the worldly appearance of God's love in society, if not in the well-balanced families, who realise it in practice. Deconstructing the family is clearly demolishing the relationship between man and God. (The programme of the society organised along the principles of Christ, in other words the basis of Western culture, shows a relationship of cause and effect. Christ in his teaching constantly emphasises the wonderful relationship between man and God, the state of being the children of God. This brotherhood that connects all is the basis of the human image of the Gospel, assuring equal human dignity to every human being created in God's image and likeness regardless of their gender, colour of skin, culture, social rank etc. This equal dignity is the basis of the real freedom of man and this freedom is manifested in society by the man and the woman unified in the family.) Marx was precise when he said that family was the basic institution of society. It is logical therefore, that deconstructing the family has a special importance in the strategy of the so called revolutionary West in its purpose to deconstruct the society.

In the revolution of the West man's morals depends on the given situation and the moral level of his environment, so moral truth is determined by majority practice. Truth is what the majority practice considers true. Although we could attribute the origin of these thoughts to prominent ideologists, we are not talking about a definite philosophical trend, but more like a comprehensive one, which appears in several philosophical views and get roots even in the thoughts of people not having philosophical education. Actually it is easier in case of the latter. Both modern philosophy and modern public views believe that God does not exist and as a direct consequence of this there are no divine rules, nor eternal knowledge, so there are no general universal moral norms either. However, different cultures have different public morals. What – I wonder – would be the reaction of a modern man living in otherwise “polcorrect” moral relativity, if he heard that on a remote, forgotten part of the world babies with born deficiencies, or born of unmarried mothers are buried alive. The majority would be shocked, showing that they retain some elementary affinity to basic values, but there are those who defend the child-murderer tribes from the consistently tolerant consideration that we cannot interfere into the life of another, in this case a native culture, or from the consistently relativist view according to which this deed is not considered as murder in the given culture. (We must note here that on the basis of this principle any bloodshed, genocide or similar activities could be legalised if we consider them cultural characteristics of the perpetrators. In this case those who condemn the act would be considered intolerant and despicable as not being progressive. The new ethic based on relativism – that is no-ethic – appears and prevails as the norm. That is why it is possible today that talking publicly about the homosexual act as a crime is considered breaching the most important norm of the new culture.) If nothing else, Marx's secular humanism is still present in the individuals of society, because life seems easy without God, especially if we consider Christian morale just a set of prohibitions. However, conscience is an ineradicable memory of man's past relationship with God on the otherwise healthy psyche.

In the new culture there is no unconditionally true knowledge and there are no generally acceptable moral norms since, social criticism states (the Frankfurt school the most remarkably) that man can only regard reality from a restricted point of view and his vision about reality will be formed according to this. So it is a priori subjective. Cognition determined by

social experience is only partial, its conclusions are relative, so there is no cognition. And if there is no objective cognition, then there is no general moral that can be considered objective, only majority practice.

The most important argument in this relativism is tolerance as an absolute moral requirement, elevated to the most sublime characteristics of the individual, ethnic group, social community. Tolerance as the most important virtue of the post-modern man forbids to have negative opinion about the moral views of anybody, therefore the post-modern age tolerates all points of view. As an argument, however, tolerance is the disproof of itself, because under the spell of relativism they don't tolerate the lack of tolerance and the adherence to the existence of the absolute value (God). Relativism doesn't explain at all why we should be tolerant! The obligation of tolerance is based on the absolute moral rule that we must always be just to people, but this is an absolutist view after all! The logical contradiction is inexplicable, so although they don't admit it, even the relativists reject relativism.

The process of globalisation with the help of relativism demolishes the Western society by creating the illusion that the individual has the possibility to influence his own opinions, actions and feelings in moral situations as well on the basis of his personal and moral philosophy. Illusion originates from the ideas of the Enlightenment and it characterises the periods following it, up to our days. Illusion is definite: it is the foundation of the political power with the revolution, furthermore it is based on popular representation, grass root as such; the individuals are equal (freedom, equality, brotherhood), they are equal participants in political regularisations. They are democratic. But the subjective ethic is not subjective after all! In relativism an ethical opinion is legitimate only if it is accepted by the society. The opinion accepting mechanism of the society is rooted in the majority principle, i.e. the representative democracy. God was replaced on one hand by the illusion of the individual that he has the freedom of choice and on the other hand by the political power as the determiner of moral values concerning the individual. This way freedom is not the right of the individual, but the right of the power legitimated by him. In modern and post-modern societies the media is the tool for legitimization. If the media supports a norm, the individual accepts it as his own by developing his opinion in a way which he thinks is spontaneous. In relativism the individual lets the political power make the moral decisions, but the political power is the slave of the

media. (At a majority vote it is not the expertise but the emotional charge of the individual that is important, since an overwhelming majority of the voters don't have the ability to make professional decisions. They lack the tools, views, knowledge necessary to come to a decision. Therefore the basis of common talk is not the content but the purpose. Virtual reality wins, the virtual reality, which the voters experience from the different political advertisements.) Media is owned by the economic elite, so in the end, the opinion of the individual deteriorates to the professionally influenced opinion of the economic elite. Global ethics is the toy of the global economic power.

Although the theory of ethics determines two basic dimensions: idealism and relativism, in reality there is only one: the idealism, because that is the only one that can contain absolute rules. The idealists profess the absoluteness, the divine origin of the rules, while the relativists try to avoid the universal moral rules, because in their view moral deeds depend on the nature of the given situations.

Globalisation with its post-modern ethic, which derives moral truth from the majority practice, professing it with philosophical foundation as the sole saviour, is free from ethical bases after all!

Consequently the society of globalisation is schizophrenic: it robs and deconstructs itself.

In globalisation the individual in his historic fight for personal freedom of rights sacrifices the social guaranties of personal freedom. He replaces his real strife for equality with replacement strives of slogan value, which is elevated to ethical rank by the propaganda industry broadcast by the media. These are: emancipation of women, the emancipation of the underprivileged, support of non-European immigration, and the support for sexual otherness, the new social construction of the sexes. For all this tolerance is the seemingly ethical thought model.

In the emancipation of today's society freedom in itself sanctifies action as the free practice of following the instincts. With this beside the global economic-political setup it uses cultural terrorism, since it considers the absolute ethical basis as constraint, and it renders the task of getting rid of this constraint an obligatory social programme. A social programme with absolute validity.

Modern philosophy with the rationalism of the Enlightenment took a positivist direction. The notion was created by Auguste Comte, when

he differentiated three phases of the development of human cognition: the theological, the metaphysical and the scientific phase. The latter he called positive. The basic principles of the positivist philosophy, according to which man in the course of cognition can only use evidence transmitted by the perceptions were laid down by James Mill. This is important in our line of thought, because this is the origin of the idea, that the evidences transmitted by the perceptions, which we systematize in the course of cognition, are the only constant, absolutely consistent elements of our knowledge. By the 20th century the conviction emerges that in our cognition we worded metaphysical constructions of no real content, so from then on radical denial of all that is metaphysical characterised science. According to positivist thinking our metaphysical truth doesn't fulfil the conditions of the criteria of empirical sense so they have to be regarded as not true and senseless: our metaphysical truth contains senseless words like "absolute" or "God" which don't have any empirical justification. These notions appear as transcendent entities of no experience. My question is: if the metaphysical themes prove to be senseless, why do we create them? What about the eternal questions of the rational existence of the world, which are answered by metaphysical examinations? What about ethics?

Nothing. Post-modern man reduced the social identity of his activities to mere legal identity. He basically broke up with natural law, which is the root of his culture. By giving up the conviction that there is an inherent truth (form God) understandable by man, he shattered the basis of the law existing outside society. By the post-modern age in the hopelessly relative world of modernism man was still looking for some kind of certainty. Looking for certainty gave global ethics a perfect tool, moral truth and unquestionable authority were given in the hands of majority practice. From this point on man **believes in the certainty of legal procedures**. And this is the answer to the question I asked in the beginning: **he believes in the certainty of legal procedures**. The promise is fabulous: unlimited economic and technical development coupled with rights without obligation. Post-modernity, that is destruction: the more and more desperate endeavour of the desolate individual in search of values, which in fact led to more and more radical loss of values. Road to nothing. (In Biblical context this is the satanic programme the terminal of which is exactly the same.) Holding on to legal certainty, where the legal procedure doesn't originate from absolute truth but from law itself. Morale – since it is relative – cannot keep the post-modern society together.

An imperative need is born. Global ethics is the social minimum, which can determine the ethical common denominator of all races and nations from all cultures. Global ethics is emphasizing different values that can be translated into each other, setting the minimally required common basis to serve man. Overreaching minimal ethics, the values and principles of which become a common point of reference, and which sets the minimal moral directive the world must follow. A compulsory consensus. Consensus means an agreement, which the parties don't take on individually, or don't consider sufficient.

This way global ethics is a series of somersaults. It thinks it sets the absolute point of relativities, it thinks that the identical elements and overlaps of relativities in different cultures are the borderlines of this absolute area, norms that can be uniformly accepted by all. On one hand, the fact that relativities can have identical elements in different domains does not mean that they have changed their relative character. On the other hand the fact that we can find overlaps, identical contents in the different relativities doesn't mean they have become absolute values. It is exactly like the idea that all religions are equivalent, we have to pick the good sides of each, combine them and thereby determine the absolute truth. This is called syncretism and is the topic of another conference, but it very well shows how unable man is to live without a point of reference. This is the curse of atheism. This is how we make a basic problem of declaring our relativity absolute by referring to the majority principle. It is clear that without an absolute point of reference it will always be a question of interpretation of what a given idea or tradition of a culture or race can mean to all mankind and what kind of behaviour it requires from all mankind. It is disputable, so obviously it results in opposing opinions, what ethical order does a culture give in a given question in the relationship related to another culture, furthermore cultures are rarely homogenous units. There can be several cultural differences within what we traditionally call a culture in gender, classes, religion, language, ethnic group and others.

Somebody must determine the norms that can be uniformly accepted by everyone! And they do just this. (Because of course nobody believes that accepting the ethical norms happen spontaneously on the basis of majority practice.) They say that in accepting these uniformly accepted norms they have to rely on certain universal principles, even if some cultures oppose these. And this is the key sentence!

Universal principles: in my closing lecture I sought to briefly outline how mankind got rid of universal principles and how mankind hoarded evidence to show that universal principles don't exist. And now, when at the end of the evidentiary procedure mankind can "at last" declare that there are no universal principles, determiners of ethics refer to certain universal principles.

Minimal ethics, i.e. the uniform ethical norm, which according to theory is uniformly acceptable by everybody, what is more it is even obligatory, is the masterpiece of clinging to legal certainty: and this is **the idea of human rights**.

I repeat: the post-modern man reduced the social identity of his activities to mere legal identity. From this point on man believes in the certainty of legal processes; that will be his ethic instead of the ethics. Political correctness is now ethical correctness too, so further ethics derived from the basic ethic (rights by now) are unquestionable. And if somebody dared to question it, he can count on the despise of and the seclusion by the so called progressive mankind, the danger of which distresses him and fills him with fear, so he mostly does not even try to think over the paradigms thus given to him. Not as if the 30 basic laws originally included in the idea of human rights were not useful for mankind (most of them are identical with the ethical basis of the traditional religions) but by making the human rights accepted as universal ethics the strive for a global world got a perfect tool on the one hand, and on the other it found fertile ground in the mentality of the emotional post-modern man. And the main target is the basis of the traditional society: the family, the religion, and within the latter Christianity. The final deconstruction of Christian Europe.

„A globalizáció az államok kapcsolataiban növekvő intenzitást, az érintkezések felületeinek kiterjedését és ezzel párhuzamosan a kölcsönös függőség erősödését jelenti.”

„A Lélek azt mondja Európának, hogy „kelj fel és járj”, vagy éppen, ahogy Nikodémusnak mondja Jézus: „újra kell születned.” Nem csak vízből, hanem Szentlélekből.”

„Az igazságban való szilárd meggyőződés, a jóakarat és lelkiismereti tisztaság nélkül nem lehet toleranciát gyakorolni. A hiteles tolerancia megőrzi a bátorságot a hamissággal szemben való ellentmondáshoz, a másik javát kereső szeretetteljes testvéri intelemhez, a jóra való buzdításhoz, és a hitre való neveléshez.”

„Egy új nemzettudat kialakítására van esélye a magyarságnak. Ennek alapja lehet, hogy minden jel szerint a magyarság az emberiség egyik forráskultúrájának örököse.”

„Az újabb és újabb geopolitikai kihívások nyomán a nemzeti eszmék mellett a nemzetállami törekvések ismét egyre népszerűbbek.”

„A gazdasági rendszer ismétlődő válságai szintén a modernitás túlhaladott voltának érzését erősítik a népesség jelentős részében.”

„Kifulladásban van az a gazdaság- és társadalomfejlődési modell, amely a viszonylag olcsó, de aránylag jól képzett munkát társította a külföldről adókedvezményekkel és egyéb ösztönzőkkel idecsábított tőkéhez.”

„A gender mainstreaming a hatalmi elitek felülről szervezett forradalma, amelyet Az ENSZ és az EU kultúrforradalmi célkitűzései támogatnak, melynek célja egy teljes „antropológiai forradalom”. Az egzisztenciális támadással a keresztény ember csak akkor tud szembeszállni, ha valóban a keresztény hite szerint él.”

„A Kinyilatkoztatás lényege: Isten feltárja benső életét; hogy ő nem valami hanem Valaki (személy), önmagáról tudó szabad személy! Az emberi identitásban rétegek vannak. A legmélyebb, a végső identitás-réteg az, hogy személy (valaki és nem valami csupán), a személyes Istenre képes személy. A következő identitás-réteg, hogy férfi vagy nő. A következő identitás-réteg, hogy ennek az apának és ennek az anyának a gyermeke, tehát családba tartozik: családi identitás. A következő identitás-réteg, hogy ebben a rokonságba, törzsbe – nemzetségekbe tartozik: vagyis ennek a nemzetnek a tagja nem a másiké.”

„A posztmodern ember a tevékenysége társadalmi identitását a jogalanyiságára redukálta. Ettől a ponttól kezdve az ember a jogi eljárások bizonyosságában hisz, ez lesz az etikája az etika helyett. A politikai korrektség immár etikai korrektség is, tehát az etikai alapvetésből levezetett további etikák (immár jogok) megkérdőjelezhetetlenek. Ezen a fő csapásirányon halad pedig a tradicionális társadalom, a család és a vallás, ezen belül is célzottan a kereszténység, a keresztény Európa végső lebontása.”

